بسم الله الرحمن الرحيم

Ebedi Soylular: Ehl-i Beyt
1. baskı – İstanbul
Mart 2008
Özgün adı: *eş-Şerefu'l-Mu'ebbed li-âli Muhammed*
Yazarı: Yûsuf bin İsmâîl en-Nebhânî (1849-1932)
Arapça neşir: Dâr el-Kutub el-İlmiyye, Beyrut 2006
İSBN: 978-975-9016-77-7

Yayın Editörü: Yusuf Özbek
Tercüme ve Dizgi: Yusuf Eğinç
Redaksiyon: Yusuf Özbek
Kapak: Recep Önder
Baskı ve Cilt: Elma Matbaacılık

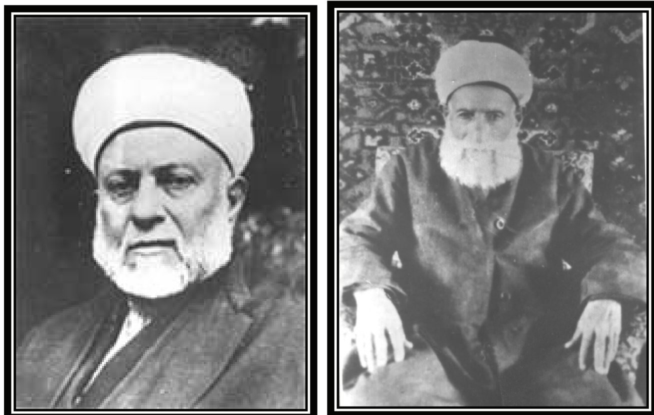
İsteme ve Haberleşme Adresi
www.ocakyayincilik.com
OCAK YAYINCILIK
Millet Cad. Gülsen Apt.
No. 19 D. 9
Yusufpaşa
Aksaray, İstanbul
Tel: (0212) 6336477
Faks: (0212) 6336478

EBEDİ SOYLULAR: EHL-İ BEYT



Yûsuf bin İsmâil en-NEBHÂNÎ
(1849-1932)

Dipnotlarla Yayına Hazırlayan:
Ahmed Ferîd el-Mezîdî



Yazarın Rabat'taki bir kütüphanede yer alan
bir kitaptan kendine ait elyazısı

الفاسي شيخ الحديث حين مروره
ببيروت قافلا من الحج واسأله
ان لا ينساني من رضاه الذي
هو منتهى المنى كتب ذلك
الفقير يوسف
ابن اسماعيل
النبهاني
في ٨ ربيع الاول [illegible]

YAYINCININ ÖNSÖZÜ

Halkı farklı renk, dil ve dinlerde yaratan Bedîu's-semâvât vel-ard olan Yüce Allah'a sayısız övgü ve hamdlar olsun…

Peygamberlerin sonuncusu, Muhammed Mustafa (sallallahu aleyhi vesellem) Efendimize ve pâk Ehl-i Beytine salât ve selamlar olsun…

Yüce Allah, elçisi olan Muhammed Mustafa'ya (sallallahu aleyhi vesellem) hiçbir kuluna bahş etmediği üstün özellikler yanında başka hiçbir peygambere nasip etmediği lütuflarda bulunmuştur.

Bilinen bir gerçek te şudur ki dünya tarihinde gelmiş geçmiş hiçbir peygamberin soyundan geldiği kesinlikle sabit olan hiç kimse bilinmemektedir. Buna karşılık peşinden soy kütükleri oluşturulacak kadar tek nesil bırakan peygamber, Nebilerin Sonuncusu Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'dir. Bu nesil, inzâl buyurulan Yüce Kitab Kur'ân-ı Kerîm'in "korunduğu" gibi korunmuştur. Bu da aslında Kur'ân mucizesine benzer bir mucize olup az evvel dikkat çektiğimiz gibi Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) bahşedilmiş olan bir özelliktir.

Yüce Allah, elçisi olan Muhammed Mustafa'ya (sallallahu aleyhi vesellem) hiçbir kuluna bahş etmediği üstün özellikler yanında başka hiçbir peygambere nasip etmediği lütuflarda da bulunmuştur. Gerek Kur'ân âyetlerinde, gerekse çeşitli hadislerde bu özel durumlara işaret eden türlü deliller vardır. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) soyunun devamı da O'na bahşedilen faziletlerden birisidir. Ehl-i Beyt ibaresiyle Kur'ân'da yer alan ilahi ismi ile O'nun en yakın aile bireyleri olarak kızı Hz. Fatıma, onun kocası ve Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) damadı olmakla birlikte amcasının oğlu Hz. Ali ile O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) dünyadaki güzel kokularım diye ifade ettiği

Hz. Hasan ile Hüseyin'in konumları, diğer insanlardan oldukça farklıdır.

Yüce Allah'ın tensip buyurduğu bu benzersiz konumları, hem Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında, hem de sonraki dönemlerde sahabenin tümü tarafından kanıksanmış bir olgudur. Ancak Hz. Osman döneminde kıvılcımlanan fitne alevinin sonucunda Müslümanlar iki kampa ayrılmışlardı. Bu kamplaşmada halkın, çoğunluğunu sahabenin oluşturduğu bölümü Ehl-i Beyt'in konumunu bildiklerinden Hz. Ali'nin saflarında yer almakta tereddüt etmemişlerdi. Seçimle iktidara gelen halifeye boyun eğmeyip isyana kalkışan Muaviye'nin başını tuttuğu Şam ahalisi ise, onların değerli konumlarından bihaber çok az sayıda müteahhir sahabeden oluşan bir grup olarak göze çarpmaktadır.

Daha sonra Sünni-Şii fırkaları olarak ikiye ayrılan bu iki grup arasında yüzyıllar boyunca hem maddi, hem de fikri savaşlar süregelmiştir. Bu mücadele sürecinde isyancı "Müslüman" grup, başlangıçta Yüce Peygamber'in torunları Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'i öldürecek kadar işi ileriye götürmüşlerdir. Bu şerefli aileye yapılan eziyetler, doğal olarak onların taraftarlarında derin izler bırakmıştır. Detay ve kışkırtıcı sebepleri bir yana bırakırsak Şii dünyası, Ehl-i Beyt olgusunu sonuçta dini her değerin önüne çıkaracak kadar aşırıya gitmiş; Sünni dünyası ise bu olguyu onlara bir karşı tepki olarak öne çıkarmayarak "ihmal" etmiştir.

Elinizdeki bu kitapta Ehl-i Beyt olgusu, bu iki aşırı ucun tam ortasında ifrat ve tefritin arasında bir yaklaşımla ele alınmaktadır.

MÜELLİF HAKKINDA

Sünneti destekleyen, bidatleri kahreden, Rabbânî imam, şeyh Yûsuf b. İsmâil en-Nebhânî

(1849-1932 M./ 1265-1350 H.))

Değerli imam, kâmil himmet sahibi, ilmiyle âmil, Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi vesellem) seven, şeyh Yûsuf b. İsmâil en-Nebhânî. Nesebi, Filistin'in mukaddes topraklarında, İczim döneminde yaşamış, Bedevi Araplarından olan, Benî Nebhân'a dayanır. Kendisi de hicri 1265 senesinde (M. 1849) orada dünyaya geldi. Kur'ân-ı Kerîm'i, salih, hafız ve kurrâdan olan babası Şeyh İsmâil en-Nebhânî'den öğrendi. Ardından ilim tahsil etmek için, Mısır'a Ezher Üniversitesine gitti. Hicri 1283 ile 1289 yılları arasında orada, araştırmacı hocalardan ve uzman âlim üstadlardan şer'î ilimler tahsil etti. Onlar hakkında şöyle der: "Onlardan her birisi farklı bir kıtaya gitse, çevresindekileri Cennete taşıyan bir lider olur, ilmin her alanında onlara yeterli bilgiyi verirdi ondan sonra da konuşulacak ve anlaşılacak bir şey bırakmazdı."

(Bunu hadis şeyhi, allame Muhammed Habîbullah eş-Şankîtî, Nebhâni'yi anlattığı, *Şevâhid'ul-Hakk* isimli kitapta söylemiştir)

Kettânî onun hakkında şöyle der: "Asrın âlimi, edîb, şâir, üretken, içten seven ve asrın nadirlerindendir." Şunu da ekler: "O, Siret-i Muhammediyye ve Nebeviyye alanında en büyük hizmetleri yapmıştır. Hayatını bunun için vakfetmiştir. İçinde bulunduğumuz asırda öyle kitaplar yazıp neşretmiştir ki, başkasına bunun onda birini yazmak bile nasib olmamıştır."

Tasavvuf tarikatlarını zamanın şeyhlerinden öğrenmiştir. İdrîsiyye tarikatını; Mekke'de yaşayan şeyh İsmâil en-Nevvâb'dan. Rufaî tartikatını; şeyh Abdulkadir ed-Dücânî el-Yâfî'den. Halvetiyye tarikatını; şeyh Hasan Rıdvân es-Saîdî'den. Şâziliyye tarikatını; Şemsüddîn Muhammed b. Mes'ûd el-Fâsî ve Nureddin el-Yaşrutî'den. Nakşibendî tarikatını; Gıyâsuddin el-İrbilî ve İmdâdullah el-Hindî'den, Kâdiriyye tarikatını; Hasan b. Halâve el-Gazzi'den almıştır. Bunun dışında başka hocalardan da faydalanmıştır.

Arap topraklarını ve Türk memleketlerini dolaştı, İstanbul, Musul, Haleb, Diyarbakır, Şehrezur, Bağdat, Samarra, Kudüs şehirlerini ve Hicaz'ı gezdi. Adı dikkat çekmeye başlayıp şöhreti yayılınca, Şam bölgesine kadı olması taleb edildi. Daha sonra Beyrut yüksek hukuk mahkemesinin başkanı oldu.

Elinizdeki bu eseri, *eş-Şeref'ul-Müebbed li-Âli Muhammed* (sallallahu aleyhi vesellem) ("Ehl-i Beyt'in Ebedî Şerefi") ilk olarak Beyrut'ta hicri 1309 yılında basıldı. Sonra diğer eserler onu takip etti ve meşhur oldu. Onun engin İslami bilgisi, belağatının akıcılığı ve güzelliği insanlar arasında yayıldı. Ortaya koyduğu araştırma ve teliflerle şöhreti yayıldı. Bundan sonra yazdı, tabetti ve yayınladı. Özellikle Peygamberimiz'le (sallallahu aleyhi vesellem) ilgili alanda… (Bakın: *el-Fehâris*, el-Kettânî, Beyrut)

Zeki Mucâhid, *A'lâm Şarkiyya* ("Şarkın Bayraktarları") kitabında der ki: Miladi 1910 senesinde Kahire'yi ziyaret etti. Hidiv II. Abbâs Hilmi Paşa, şer'î ilimlerdeki engin bilgisi hatırına, kendisine aylık 10 cüneyh maaş tahsis etmiştir.

Şeyh Abdurrezzak el-Baytâr, onu uzun uzun överek anlatır. Sözlerinin bir bölümü şöyledir:

“Bence; bu âlim, zeki edebiyatçı ve çalışkan insanın, yaptığı işlerin üstünlüğü, parlayan yıldızlar gibi ortaya çıkmıştır. Harika edebiyatı özelliklerinin görüntüsüne renk katmıştır. Kendisi güçlü anlama kabiliyetiyle parlayarak meşhur olmuştur. Derecesi göklerde yükselen, sözleri etkili biridir. Kınından çekilmiş kılıçtan daha keskin zekâya sahiptir. Onun fikir yapısını, deniz anlatmaya kalkışsa ızdırap duyar. Yazıları ipe dizilmiş inci mercan gibidir. Şiiri, mükemmel anlayışına ve şuuruna delalet eder. Vera ve muhabbet meydanının süvarisidir. Ok gibi hedefini bulan, fasih kalemlerin sahibidir. Yemin ederim fazilette tek başına kalmıştır. Aydınlar onun yanına bile yaklaşamaz. Buna ek olarak, üzerinde taşıdığı güzellikler, yaşatarak ebedî kıldığı menkibeler okunduğunda, duyguları sarsacak ve kulakları açtıracak cinstendir. Telif ettiği değerli eserleri, üstünlüğünü ve gururlu duruşunu bize ispat etmeye yeterlidir. Bunlardan bazıları şunlardır:

“Afdalu’s-Salavât alâ Seyyidi’s-Sâdât” (Efendilerin Efendisi Üzerine En Faziletli Salâvatlar).

“Vesâilu’l-Vusûl ilâ Şemâili’r-Resûl” (Resûl'un Sıfatlarına Ulaşma Yolları).

eş-Şeref’ul-Müebbed li-Âli Muhammed (Ehl-i Beyt'in Ebedi Şerefi) Bu kitaba bakma imkânım oldu. Mükemmel olduğunu ve isabetli görüşlerin ifade edildiğini gördüm.” (Bak. *Hilyetu’l-Beşer fî târîhi’l-karni’s-sâlis aşara*, el-Baytâr, 3/1614, Dâr-ı Sâdır, Beyrut)

Şeyh Şankîtî onun hakkında şöyle der: “Üstadın ibadetine gelince, Medine'de onu izlemiştim. Allah'ın olağanüstü meziyetler verdiği, evliyâ ve asfiyâ derecesinde olduğuna şâhid oldum. Hicrî 1350 yılının mübarek Ramazan ayının başlarında, Beyrut'ta Hakk'ın rahmetine kavuştu. Kendisi

âdeti olduğu üzere, farz namazlara bağlı, bol bol nafile namaz kılardı. Peygamberimize (sallallahu aleyhi vesellem) çokça salavât getirirdi; bu da ibadetin ve sünnete tâbi olmanın nurudur. Bu durum, nurânî yüzünde apaçık görünürdü. Allah bizim ve onun ibadetlerini makbûl eylesin. Yüce şefaatçi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) zümresine dâhil eylesin."

ESERLERİ

Şeyh Şankîtî diyor ki: Eserlerine gelince gerçekten çoktur. Eserlerininin çoğu veya tümü, hadis veya onunla ilgili konularla ilgilidir. Siret-i Nebeviyye, Peygamberimize (sallallahu aleyhi vesellem) medhiyeler, esânîd bilgisi, İslam âlimlerinin biyografileri, Hz. Peygambere (sallallahu aleyhi vesellem) salavat getirmenin ehemmiyetiyle alakalı eserler kaleme almıştır. Benim bildiğim, hadis ve diğer konularla ilgili telif ettiği eserleri zikretmek gerekirse; bana göre en büyük ve en faydalı eserinden başlarım.

1. *el-Feth'ul-Kebîr fî Dammi'z-Ziyâdeti ila'l-Câmii's-Sağîr*; Bu kitap, Suyûtî'ye ait "*el-Câmiu's-Sağîr*" ile onun zeyli olan "*Ziyâdetu'l-Câmii's-Sağîr*" eserlerini bir araya topladığı kitabıdır.[1] 14450 hadis ihtiva etmektedir. Mustafa el-Bâbî el-Halebî ve çocuklarına ait matbaa ve kitap şirketi tarafından üç cilt halinde basılmıştır. Bu kitabın basımı ancak müellifin vefatından yaklaşık bir sene sonra tamamlanabilmiştir.

[1] Neşredilmiştir: Kahire, Mustafa el-Bâbî el-Halebî Matb., 1932; Heysem Nizar Temîm'in yayına hazırlamasıyla, Beyrut, Dâru'l-Arkam, 1350/1932; Kahire, Dârü'l-Kütübi'l-Arabiyyeti'l-Kübrâ, 1351

Hadisle uğraşan herkesin kütüphanesinde bulunması gereken bir kitaptır. Hadis matbuatı arasında böyle bir eser yoktur.

2. *Muntehabu's-Sahîhayn* ("Buhârî ve Müslim'den Seçmeler"); tamamen harekelidir. 3010 hadis ihtiva eder. Sonuna, *Kurratu'l-Ayn alâ Muntehabi's-Sahîhayn* diye adlandırdığı bir zeyl eklemiştir.

3. *Vesâilu'l-Vusûl ilâ Şemâili'r-Resûl* ("Resûl'ün Şemâiline Ulaşma Yolları")[1]

4. *Afdalu's-Salavât alâ Seyyidi's-Sâdât* ("Efendilerin Efendisi Üzerine En Güzel Salavâtlar")[2]

5. *el-Beşâiru'l-İmâniyye fî l-Mübeşşirât el-Menâmiyye*.

6. *en-Nazmu'l-Bedî' fî Mevlidi'ş-Şefî'* (Mevlidle Alakalı Şiirler)

7. *el-Hemzetu'l-Elfiyye (Tayyibetu'l-Ğarra') fî Medhi Seyyidi'l-Enbiyâ*[3]

8. *Şevâhidu'l-Hakk fi'l-İstiğâseti bi-Seyyidi'l-Halk*[4]

9. *e-Esâlîbu'l-Bedî'a fî Fadli's-Sahâbeti ve-İknâ'iş-Şîa* ("Benzersiz Metotlarla Sahabenin Faziletiyle İlgili Şianın İkna Edilmesi")

10. *Kasîdetu Saâdeti'l-Meâd fî Müvâzeneti Bânet Suâd*

11. *Misâlu Na'lihi'ş-Şerîf* (sallallahu aleyhi vesellem)

12. *Huccetullah ala'l-Âlemîn fî Mu'cizâti Seyyidi'l-Mürselîn*[1]

---

[1] Neşredilmiştir: Beyrut, Matba'atü'l-Edebiyye, 1309; Beyrut : Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2002.

[2] Neşredilmiştir: Beyrut, Matba'atü'l-Edebiyye, 1309; Mahmûd Fahurî'nin tahkiki ile Haleb, Dâru'l-Kalem, 1994

[3] Neşredilmiştir: Beyrut, Matbaatü'l-Edebiyye, 1314.

[4] Neşredilmiştir: Beyrut, Matbaatü'l-Edebiyye, 1309; Kahire, Mustafa el-Bâbî el-Halebî Matb., 1973; Kahire, el-Matba'atü'l-Meymeniyye, 1323.

13. *Saâdetu'd-Dâreyn fi's-Salâti alâ Seyyidi'l-Kevneyn*[2]

14. *es-Sâbikâtu'l-Ciyâd fî Medhi Seyyidi'l-İbâd*.

15. *Hulasatu'l-Kelâm fî Tercîhi Dini'l-İslâm*.

16. *Hâdi'l-Mürîd ilâ Tarîki'l-Esânîd*[3]

17. *el-Fedâilu'l-Muhammediyye*.[4]

18. *el-Virdu'ş-Şâfî,* Peygamberimizin (sallallahu aleyhi vesellem) dua ve zikirlerini ihtiva ediyor.

19. *el-Mezdûcetu'l-Ğarrâ' fi'l-İstiğâseti bi-Esmâi'llahi'l-Husnâ.*

20. *el-Mecmûatu'n-Nebhâniyye fi'l-Medâihi'n-Nebeviyye*[5]

21. *Nucûmu'l-Muhtedîn fî Mucizâtihi* (sallallahu aleyhi vesellem) *ve'r-Reddu alâ A'dâihi İhvani'ş-Şeyâtîn.*

22. *İrşâdu'l-Hayarâ fî Tahzîr'il-Müslimîn min Madâris en-Nasârâ.*

23. *Câmiu's-Senâ Ala'llâh*[6]

24. *Müferricu'l-Kürûb ve Muferrihu'l-Kulûb*[7]

25. *Hizbu'l-İstiğâsât bi-Seyyidi's-Sâdât*[8]

26. *Ahsenu'l-Vesâil fî Nazmi Esmâi'n-Nebî*

---

[1] Neşredilmiştir: Diyarbakır, el-Mektebetu'l-İslâmiyye, [tarihsiz]; Kahire, Matbaatü'l-Edebiyye 1316. Tercüme edilmiştir: "**Resüllerin Efendisi hakkında Allah'ın âlemlere karşı hücceti" Peygamber Efendimizin mucizeleri"** başlığı ile Abdülhalik Duran, Konya, İslami Neşriyat, [tarihsiz].

[2] Neşredilmiştir: Beyrut, Matba'atu Beyrut, 1316.

[3] Neşredilmiştir: Beyrut, Matba'atü'l-Edebiyye 1317.

[4] Bu kitabın Türkçe çevirisi yayınlanmıştır: Çevr. Fethi Güngör, İnsan Yayınları, İSBN. 9755741615.

[5] Neşredilmiştir: Beyrut, Matbaatü'l-Edebiyye 1320.

[6] Neşredilmiştir: Mahmûd Fahuri'nin tahkiki ile, Haleb, Dâru'l-Kalemi'l-Arabi, 1988.

[7] Neşredilmiştir: Beyrut, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 2003/1424.

[8] Neşredilmiştir: Kahire, Dârü'l-Maktum, 2000/1421

27. *el-Esmâ fîmâ li-Seyyidinâ Muhammed mine'l-Esmâ'*

28. *el-Burhân el-Musedded fî İsbâti Nübüvveti Seyyidinâ Muhammed*[1]

29. *Delîlu't-Tuccâr ilâ Ahlâki'l-Ahyâr*[2]

30. *er-Rahmetu'l-Muhdât fî Fadli's-Salât*[3]

31. *Husnu'ş-Şir'a fî Meşruiyyeti Salâti'z-Zuhr Ba'de'l-Cum'a*

32. *Risâletu't-Tahzîr min İttihâz es-Suvar ve't-Tasvîr*

33. *Tenbîhu'l-Efkâr li-Hikmeti İkbâli'd-Dünya ala'l-Kuffâr*

34. *Sebîlu'n-Necât fi'l-Hubbi fillah ve'l-Buğdi fillah*[4]

35. *Ref'ul-İştibâh fî İstihâleti'l-Ciheti Alallah*[5]

---

[1] Cabi Bessam'ın tahkiki ile Limasol'da neşredilmiştir, 1987.

[2] Bessam Abdülvehhab Cabi'nin yayına hazırlamasıyla Limasol, el-Ceffan ve'l-Cabi Yay., 1987.

[3] Pamuk Yayıncılık tarafından "**Namazın Fazileti ve Terk Etmenin Cezası**" başlığı ile yayınlanmıştır. İSBN: 9752940512

[4] Neşredilmiştir: Abdullah Mesud tahkiki ile Haleb, Dâru'l-Kalemi'l-Arabî, 1994; Bessam Abdülvehhab Cabi'nin tahkiki ile Beyrut, Dâru İbn Hazm, 1992.

[5] Değerli bir eserdir. Nebhânî, bu kitabında, İbn Teymiyye'nin Yüce Allah'a yön izafe etme bid'atine cevap vermektedir. Kitabın takdiminde şöyle demektedir: "İbn Teymiyye'nin (Allah rahmet etsin ve affetsin), içinde Ehl-i sünnet itikadına aykırı olan görüşlerin bulunduğu kitapları tabedilip neşredildiğinde, o asrın âlimlerinin bu ileri sürülen meselelere karşı çıkması gerekirdi. Ehl-i sünnet'e aykırı olan bu görüşlere cevap verip, insanları bu konularda uyarmaları gerekirdi ki, akidelerinde herhangi bir saptırmaya sebep olmasın. Bu meseleler içinde en önemli olanın Allah'a yön izafe etme olduğunu tesbit ettiğim zaman, Allah'a yön izafe etmenin imkânsız olduğunu ifade eden, Ehl-i sünnet mezhebine bağlı büyük İslam âlimlerinin görüşlerini bir risâlede derlemenin isabetli, şart ve kaçınılmaz olduğunu düşündüm. Bu meyanda bu eseri derledim ve şu ismi verdim: "*Refu'l-İştibâh fî İstihâleti'l-Ciheti Alallah*"

(Bu eser, *Şevâhidu'l-Hakk* isimli eserin içinde tabedilmiştir, ona bakabilirisiniz).

Müslüman avamın içinde Vehhabî fitnesinin yayıldığına şahit olduğumuz bu günlerde, bu kitabın değerini daha iyi anlıyoruz. İbn Teymiyye'nin mezhebini ve cemaatini ihya edip diğer mezheplerden ciddi bir şekilde ayıran görüş budur. Bunlardan birisi Muhammed b. Sâlih el-Useymîn. *Riyâzu's-sâlihîn* kitabına notlar yazar.

36. *Saâdetu'l-Enâm fî İttibâi Dîni'l-İslâm*

37. *Muhtasar İrşâdu'l-Hayarâ*

38. *er-Râiyetu's-Suğrâ fî Zemmi'l-Bid'ati'l-(Vehhâbiyye) ve-Medhi's-Sünneti'l-Ğarrâ*

39. *Cevâhiru'l-Bihâr fî Fadâili'n-Nebyyil-Muhtâr*[1]

40. *Tehzîbu'n-Nufûs fî Tertîbi'd-Durûs*

---

286. sıradaki; *"Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki; bir kişi eşini yatağa çağırır da eşi onu reddederse, kocası ondan razı oluncaya kadar Semâda Olan ona gazab eder"* hadisini Allah'a yön izafe etme iddiasına delil olarak kullanıyor. Ardından -yalan söyleyerek- bu görüşün Ehl-i sünnet ve selefin görüşü olduğunu ileri sürüyor.

Şöyle diyor: "Bu hadisteki ifade, Ehl-i sünnet ve cemaat ile selefin kabul ettiği, Allah'ın bizzat semada, Arş'ının üzerinde, yedi gök üzerinde olduğu görüşüne açık bir şekilde delil teşkil eder. Buradaki "semada" ifadesinden maksad, mülkü semadadır demek değildir. Bu, sözü tahrif etmek olur. Yeryüzünün ve göklerin hepsi Yüce Allah'ın elindedir. Hepsi Allah'ın mülküdür. Burada ifade edilmek istenen; Yüce Allah'ın bizzat göklerinin üzerinde Arş'a istiva etmiş olmasıdır. Bu yüzden meselenin fıtrî olduğunu, Allah'ın semada olduğunu anlamak için araştırmaya gerek duymadığını görüyoruz. Bu fıtrîliğinden dolayı, insan Rabbine dua edeceği zaman, ellerini yukarıya doğru açar, kalbiyle yukarıya doğru yönelir."

Bu sakat istidlaline, rey ve heva yoluyla dinle oyun oynarcasına şöyle devam eder: "Bazı haşereleri görürüz; kovaladığınızda veya eziyet ettiğinizde, durur ve ayaklarını semaya kaldırır. Bunu açıkça görürüz. Bu bize Allah'ın semada olduğunu fıtrî olarak gösterir. Bunu ispat etmeye gerek yoktur. Hatta Allah'ın semada olduğunu inkâr edenler bile (ilginçtir) fiileri, bu batıl, fâsid ve küfre götürmesi muhtemel olan akidelerini tekzip eder."

Yüce Allah, yönlerden ve yaratılanların bütün sıfatlarından münezzehtir. **"O'nun benzeri hiçbir şey yoktur."** (Şûrâ Sur.11) O'nu yönler ihâta edemez. Yer ve gökler onu çevreleyemez. Mekânı yaratmadan önce vardı. Şu anda da önceden olduğu gibidir. Onların dedikleri gibi, O'nu Arş taşımıyor. Allah onların dediklerinden çok daha Yücedir. Bilakis Arş ve üzerindekiler, O'nun kudretinin lütfuyla taşınmaktadırlar. Avucunun içindedirler. "**Onlar Allah'ı hakkıyla tanıyıp bilemediler. Kıyamet günü bütün yeryüzü O'nun tasarrufundadır. Gökler O'nun kudret eliyle dürülmüş olacaktır. O, müşriklerin ortak koşmalarından yüce ve münezzehtir.**" (Zümer Sur. 67)

[1] İki cilt halinde Kahire, Mustafa el-Bâbî el-Halebî Matb., 1960

41. *İthâfu'l-Müslim bimâ Zekerehu Sâhibu't-Terğib ve't-Terhîb min Ahâdîs Buhârî ve Müslim*[1]

42. *Câmiu Kerâmâti'l-Evliyâ*[2]

43. *Dîvânu'l-Medâih el-Musemmâ el-Ukûd el-Lü'lüiyye fi'l-Medâihi'n-Nebeviyye*

44. *el-Arbaûn min Ahâdîs Seyyidi'l-Mürselîn*[3]

45. *ed-Delâlât el-Vâdihât (Şerhu Delâili'l-Hayrât)*

46. *el-Mubeşşirât el-Menâmiyye*

47. *Salavâtu's-Senâ alâ Seyyidi'l-Enbiyâ*[4]

48. *el-Kavlu'l-Hakk fî Medhi Seyyidi'l-Halk*

49. *es-Salavâtu'l-Elfiyye fi'l-Kelimâti'l-Muhammediyye*

50. *Riyâdu'l-Cenne fî Ezkâr il-Kitâb ve's-Sünne*

51. *el-İstiğâsetu'l-Kubrâ bi-Esmâillahi'l-Husnâ*

52. *Câmiu's-Salavât alâ Seyyidi's-Sâdât*

53. *eş-Şerefu'l-Müebbed li-Âli Muhammed*

54. *el-Envâru'l-Muhammediyye mine'l-Mevâhibi'l-Ledünniyye*[5]

55. *Salavâtu'l-Ahyâr ala'n-Nebiyyi'l-Muhtâr*

56. *Tefsîru Kurreti'l-Ayn mine'l-Beydâvî ve'l-Celâleyn*

57. *el-Ahâdîs el-Erbaîn fî Vucûbi Tâati Emîri'l-Müminîn*[6]

58. *el-Ahâdîs el-Erbaîn fî Fadâil Seyyidi'l-Mürselîn*[7]

---

[1] Me'mun Sagreci'nin tahkiki ile Beyrut, Dâru'l-Fikri'l-Muasır, 1991.

[2] Pek çok neşirleri yapılmıştır: Daru'l-Fikr 1989; Kahire : Dârü'l-Kütübi'l-Arabiyyeti'l-Kübra, 1329; Dâru Sadır, [tarihsiz]. Türkçe çevirisi Abdülhalik Duran'ın tercümesi ile "**Sahabeden günümüze veliler ve kerametleri**" başlığı ile Hikmet Neşriyat tarafından yayınlanmıştır.

[3] Neşredilmiştir: Kahire, Mustafa el-Bâbî el-Halebî Matb., 1952.

[4] Neşredilmiştir: Beyrut, Matba'atü'l-Edebiyye 1317.

[5] Neşredilmiştir: Beyrut, Matba'atü'l-Edebiyye1310; İstanbul, Işık Kitabevi 1975.

[6] Neşredilmiştir: Beyrut, Matba'atü'l-Edebiyye 1894.

[7] Neşredilmiştir: Beyrut, Matba'atü'l-Edebiyye, 1315

59. *el-Ahâdîs el-Erbaîn fî Emsâl Afsahi'l-Âlemîn*
60. *Erbaûna Hadîsen fî Fadâil Ehli'l- Beyt*
61. *Erbaûna Hadîsen fî Fadl Erbaîne Sahâbiyyen*
62. *Erbaûna Hadîsen fî Erbaîne Siğaten fi's-Salâti Ala'n-Nebiy*
63. *Erbaûna Hadîsen fî Fadli Ebî Bekr*
64. *Erbaûna Hadîsen Fî Fadli Ebî Bekr ve Ömer*
65. *Erbaûna Hadîsen fî Fadli Osman*
66. *Erbaûna Hadîsen fî Fadli Ali*
67. *Erbaûna Hadîsen fî Fadli Ömer*
68. *Erbaûna Hadîsen fî Fadli Lâ ilâhe İllallah*
69. *el-Ehâdîs el-Erbaîn fî Fadli'l-Cihâd ve'l-Mucâhidîn*
70. *Esbâbu't-Telîf mine'l-Âciz ed-Daîf*
71. *el-Kasîdetu'r-Râiyetu'l-Kübrâ*
72. *es-Sihâmu's-Sâibe li-Ashâbi'd-Da'vâ el-Kâzibe*
73. *es-Salavâtu'l-Erbaîn lil-Evliyâi'l-Erbaîn*
74. *el-Hulâsatu'l-Vefiyye fî Ricâli'l-Mecmûati'n-Nebhâniyye*
75. *Gazavâtu'r-Resûl* (sallallahu aleyhi vesellem)[1]
76. *Hulâsatu'l-Beyân fî Ba'di Me'seri Mevlana Sultan Abdulhamîd Han es-Sâni ve Ecdadihi Âli Osmân*[2]

Bu liste, 75. ve 76. kitaplar hariç, *Şevâhidu'l-Hakk* isimli kitabın mukaddimesinde "Nebhâni'nin Eserleri" bölümünden ve Zeki Mucâhid'in *A'lâmu'ş-Şarkiyye* kitabındaki biyoğrafisinden, Serkîs'in *Mu'cem*'inden ve Üstad Bessâm Abdulvehhâb el-Câbî'nin, Nebhânî'nin İbn Hazm kitabevinde basılan, *Sebîlu'n-Necât fil'Hubbi fillah vel-*

[1] Neşredilmiştir: Sûse, Dârü'l-Maârif, 1989

[2] Âdil el-Mennâ'nın, Filistin Araştırmaları Müessesesi tarafından, 1995 yılında, 352 sayfa olarak basılan *A'lâm Filistîn fî avâhiri'l-ahdi'l-osmânî* ("Osmanlı'nın Son Döneminde Filistin Bayraktarları") isimli eserinde geçiyor. Ayrıca neşredilmiştir: Beyrut, Matba'atü'l-Edebiyye 1894.

Buğdi fillah adlı eserine yazdığı mukaddimede düzenlediği listeden alınmışıtr.

Yine tesadüfen, Tunus Maarif kitabevince basılmış, kendisine ait, *Gazavâtu'r-Resûl* ("Resûl'un (sallallahu aleyhi vesellem) Gazveleri") isimli bir eserini görmüştüm. Baktığım hiçbir listede bu kitabın adına rastlamamıştım. Bu da gösteriyor ki, bunların dışında, bilinmeyen eserleri de olabilir. Yüce Allah'tan bu değerli âlimi ve ortaya koyduğu eserlerini tanıyan herkesi ona bağlamasını temenni ederiz. Çünkü o, hayatı ve ortaya koyduğu amellerle örnek alınacak ve faydalanılacak bir misaldir.

O, temiz ve güzel bir şekilde yaşamıştır. Ahlâkı, edeb, tevazu, sevgi ve zorluklara sabır bakımından, Allah için sevme ve buğzetme yönünden ve doğrulukta ısrar etme bakımından Peygamberimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) ahlâkını örnek almıştır. Onun faziletini anlamak için Âlemlerin Efendisi Peygamberimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) *"Kişi sevdiğiyle beraberdir"* hadisine bakmak yeterlidir. Nebhânî, eserlerinde nesir olsun, şiir olsun, Allah ve Resûlüne, Ehl-i Beyt'e, Muhammed Ümmetinin değerli şahsiyetlerine sevgisini her fırsatta ifade eden birisidir.

Yaptığı işlere baktığımızda, kesinlikle paha biçilmeyecek hazineler değerinde olduğunu görürüz. İslam ümmeti, özellikle günümüzde, dininden bî haber olduğu için, bu işlerden de bî haber olmuştur.

Kendisi, İslam ümmetinin çığır açan bayraktarlarındandır. Cehalet saldırılarına ve zamanın taassubuna maruz kalan, selef-i salihinden bir mirastır. Buna örnek olarak, Ziriklî'nin *A'lâm* isimli meşhur eserinde onun hakkındaki şu sözlerini verebiliriz: "Şâir, edib, hukuk adamı, zamanının en büyük âlimlerindendir. Ezher'den mezun olup

büyük üstadlardan ders aldığından ve kitaplarında sözedilen aldığı elliden fazla icazetten bahsetmeye gerek olduğunu sanmıyorum.” Ziriklî, Nebhânî'nin eserleriyle ilgili şunu diyor: “Çok kitabı vardır, kitaplarında doğruyla yanlışı birbirine karıştırmış, İslam âlimlerine karşı ithamlarda bulunmuştur. İbn Teymiyye ve İbn Kayyim el-Cevziyye gibi âlimleri eleştirmiştir. Benzer ithamları, müfessir imam Alûsî, Şeyh Muhammed Abduh ve Cemaleddin Afgânî ve başkalarına da yöneltmiştir.”

Gerçek şu ki, Nebhânî, bu zatların görüşlerine, İslam akidesinin saflığını bidatlerden ve keyfi yorumlardan muhafaza etmek amacıyla karşı çıkmıştır. Bunun için İbn Teymiyye ve taraftarlarının, Yüce Allah’a cisim ve cihet atfetme ve Peygamberimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) kabrini ziyaret ederek dua etmeyi yasaklama görüşlerine karşı çıkmıştır. Ondan önce önemli âlimler de aynı şeyleri ifade etmişlerdir. Örnek olarak; İbn Hacer, Subkî, İbn Atâullah, İbn Cehbel, Zemlekânî ve başkalarını sayabiliriz. Nebhânî, bu meseleyi, *Şevâhidu'l-Hakk* isimli kitabında tartışmış ve cevabını vermiştir. (Ayrıca; Dâru'l-Maktam tarafından basılan, *Hizbu'l-İstiğasât* isimli kitabının “Şefaatı Engelleyenler” ile ilgili bölümüne bakılabilir) Üstad Âdil el-Mennâ, *A'lâmu Filistîn* isimli kitabında şöyle diyor:

Şeyh Yûsuf en-Nebhânî, halifeliği eksikliklerine rağmen desteklemekle birlikte, hataların düzeltilmesini de tavsiye ediyordu. Sultan Abdulhamid tahttan indirildiğinde de duruşunu değiştirmedi. İslam'ın güçlü kalması için saltanata bağlı kalmıştır. Muhafazakâr görüşleri sebebiyle, Cemaleddin Afgâni, Muhammed Abduh ve Reşid Rıza'ya, ıslahat istemelerinden dolayı ters düşmüştür. “Islahat” (reform) -günümüzde de- Müslüman hükümetlere, İslam'a

düşman olan batının baskısıyla olmuştur. Bu da; anayasa düzenlemesi, eğitim reformu, kadın hakları v.s ismi verilerek yapılmıştır. Ardından İslami sosyal yapıyı bozup dinden uzaklaştırmayı amaçlamıştır. Bu da her aydın ve basiret sahibinin bildiği bir konudur.

Halifeliğin sona ermesine sebep olanlar da reform isteyenler olmuştur. Filistin'i –isteyerek veya istemeyerek- Yahudilere teslim edenler de reform isteyenler idi. Dinde yenilik isteyenler de reform isteyenlerdi. İslam'ın başına gelen her musibetin arkasında –daima- reform isteyenler vardı. Bunlar, başımıza üşüşen din düşmanlarının önünde hezimete uğrayan, onlara boyun eğen, onlara destek çıkan, bayraklarını yücelten, kâfirlerin hayat tarzlarını benimseyen Müslümanlardı. Allah'ın peşinde koşana terkettiği dünyaya kapıldılar, ayakları bu bataklığa saplandı ve düşünemez oldular. Yüce Allah'ın şu sözüne hiç inanmadılar:

"Bu gün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı beğendim." (Mâide Sur. 3)

Yüce Allah, İmam Nebhâni'ye rahmet etsin. Birçok kişinin gerçeği görmekten aciz olduğu dönemlerde, Allah ona gerçeği görme basiretini verdi. Bu da güçlü imanı ve Resûl-ü Ekrem'e (sallallahu aleyhi vesellem) olan samimi sevgisi sayesinde olmuştur.

Allahım! Efendimiz Habibin Muhammed'e (sallallahu aleyhi vesellem), O'nun âl ve ashabına, salâtü selam eyle, O'nu mübarek kıl. Bütün peygamberlere selam olsun. Hamd âlemlerin Rabbi'ne mahsustur.

Ahmed Ferîd el-Mezîdî

MUKADDİME

Bismillâhirrahmânirrahîm

Allahım! Hidayet nuruyla kalplerimizi aydınlattığın, bizi dalalet ve sapıklıktan muhafaza ettiğin için sana hamdederiz. Yeryüzünü kendisiyle hidayete erdirdiğin, peygamber olarak göndererek cehalet karanlıklarını ve şüpheleri açığa çıkardığın Habibine, kâfirleri çileden çıkaran, sâdık Âl ve Ashabına salâtü selam olsun.

Vârid olan nasslar (âyet ve hadisler), Ehl-i Beyt sevgisini tavsiye etmiş, onlara buğzetmekten ve düşmanlık etmekten uzak durmamızı istemiştir. Allah onlardan razı olsun ve onlar vesilesiyle bize de sevap nasib etsin.

Yüce Allah şöyle buyuruyor: ***"De ki: Ben, buna karşılık sizden, yakın akrabamı (Ehl-i beytimi) sevmeniz dışında bir ücret istemiyorum."*** (Şûra Sur. 23)

İmam Ahmed, Taberânî, İbn Ebî Hâtim ve Hâkim'in İbn Abbâs'tan bildirdiğine göre bu âyet nazil olduğunda, sahabeden bazıları şöyle dediler: "Ey Allah'ın Resûlü! Sevmemiz gereken bu akrabaların kimlerdir?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Ali, Fâtıma ve iki oğullarıdır."**[1]

Ebu'ş-Şeyh ve başkaları, Hz. Ali'nin şöyle dediğini naklederler: "Bizimle yani, Muhammed'in yakınlarıyla ilgili bir âyet nazil olmuştur. Dolayısıyla bizi her mümin sever." Ardından şu âyeti okudu: ***"De ki: Ben, buna karşılık sizden, yakın akrabamı (Ehl-i beytimi) sevmeniz dışında bir ücret istemiyorum."*** (Şûra Sur. 23)

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3 /47; 11/444)

Bezzâr ve Taberânî de İmam Hasan'ın bir hutbesinde şöyle dediğini bildiriyorlar: “Beni bilen bilir, beni tanımayanlar için söylüyorum ben, Muhammed'in oğlu (torunu) Hasan'ım.” Sonra, *“Atalarım İbrâhim'in dinine tâbi oldum…”* (Yûsuf Sur. 38) âyetini okudu ve ekledi: “Ben, Müjdeci'nin oğluyum, ben Uyarıcı'nın oğluyum. Ben, Allah'ın sevilmesini ve üstünlüğünün kabul edilmesini zorunlu kıldığı Ehl-i Beyt’tenim. Muhammed'e (sallallahu aleyhi vesellem) indirdiği âyette, *“Deki: Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum”* buyurmuştur.[1]

Başka bir rivayette; “Her müslümana, ***«De ki: Ben, buna karşılık sizden, yakın akrabamı (Ehl-i beytimi) sevmeniz dışında bir ücret istemiyorum. Kim bir iyilik işlerse onun sevabını fazlasıyla veririz»*** âyetini indirerek sevmesini emrettiği Ehl-i Beyt’tenim. Bizi, yani Ehl-i Beyti sevmek sevap kazanmak demektir.”[2]

Sahih bir rivayette şöyle buyurduğu aktarılır: **“Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki; biz Ehl-i Beyt’e buğzedeni Yüce Allah ateşe atacaktır.”**[3]

İmam Ahmed şu hadisi nakleder: **“Ehl-i Beyt’i sevmeyen münafıktır.”**[4]

İmam Ahmed ve Tirmizi, Câbir'den şu sözünü naklederler: “Münafıkları Hz. Ali'ye karşı duyulan kinden tanırdık.”[5]

Yine sahîh olarak Peygamberimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğu bildirilmiştir: **“Allah'ı size verdiği**

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (2/336)

[2] Hâkim, *Müstedrek* (3/188)

[3] İbn Hibbân, *Sahîh*'inde, (15/ 435) ve Hâkim, *Müstedrek*’te (3/162) rivâyet etmiştir.

[4] İbn Adiy, *Kâmil*'de rivâyet etmiştir: 4/140.

[5] Tirmizî (5/635) ve Taberânî, *M. el-Evsat*'ta (2/328) rivâyet etmiştir.

nimetlerden dolayı sevin, beni Allah için sevin, Ehl-i Beyt'i ise benim için sevin."[1]

Beyhakî, Ebû'ş-Şeyh ve Deylemî, O'nun şöyle buyurduğunu naklederler: **"Kul, beni kendinden daha fazla sevmedikçe, neslimi kendi nefsinden fazla sevmedikçe, akrabalarımı kendi akrabalarından fazla sevmedikçe ve benim şahsımı kendi kişiliğinden fazla sevmedikçe gerçek mümin olamaz."**[2]

Deylemî ise şöyle buyurduğunu nakleder: **"Çocuklarınıza üç şeyi öğretiniz; Peygamberinizin sevgisini, Ehl-i Beyt sevgisini ve Kur'ân okumasını."** [3]

Sahîh bir rivayette şöyle geçmektedir: Abbâs, Kureyşlilerin çektirdikleri sıkıntıları ve akrabalarıyla karşılaştıklarında onlarla konuşmamalarını Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) şikâyet etmişti. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) öyle kızdı ki, yüzü kıpkırmızı oldu, alnından ter akmaya başladı ve şöyle buyurdu: **"Varlığım elinde olan Allah'a yemin ederim ki; sizi Allah ve Resûlü için sevmedikçe hiçbir kimsenin kalbine iman giremez."**[4]

Yine başka bir sahîh rivayette şöyle buyurmuştur: **"Bazılarına ne oluyor da, sohbet ederken Ehl-i Beytimden birini gördüklerinde konuşmayı bırakıp susuyorlar. Vallahi, sırf Allah için ve benim yakınlarım oldukları için onları sevmedikçe, bir insanın kalbine iman giremez."**[5]

Başka bir rivayet: **"Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, iman etmeden cennete giremezler, sizi**

---

[1] Tirmizî (5/664) ve el-Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdir*'de (1/149) rivâyet etmiştir.

[2] Taberânî, *el-Evsat*'ta (6/59), Beyhakî, *eş-Şu'ab*'da (2/189) ve Deylemî, *Firdevs*'te (5/154) rivâyet etmiştir.

[3] Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ*'da zikreder. (1/ 76)

[4] Tirmizî (5/652) ve Nesâî (5/51)

[5] İbn Mâce (1/51) ve Hâkim, *Müstedrek* (4/85)

Allah ve Resûlü için sevmedikçe de iman etmiş sayılmazlar. Siz şefaat etmemi istersiniz de Abdulmuttalib'in çocukları istemez mi?"[1]

Başka bir rivayet: **"Allah için ve yakınlarım olduğunuz için sizleri sevmedikleri müddetçe, hayra kavuşamazlar."**[2]

Bir diğer rivayet: **"Onlardan hiç birisi, beni sevdiği için sizleri de sevmedikçe iman etmiş sayılmaz. Benim şefaatimle cennete girmeyi ümid edersiniz de, Abdulmuttalib Oğulları aynı şeyi ümid etmez mi?"**[3]

Ebû Leheb'in kızı hicret edip Medine'ye geldiğinde ona; "Senin hicret etmenin sana bir faydası olmaz, sen cehennem ateşinin odununun kızısın" dediler. Bunları Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) anlattı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çok kızdı, minbere çıkıp şöyle buyurdu: **"Bazılarına ne oluyor da, nesebim ve yakınlarımla ilgili bana eza ediyorlar. Dikkat ediniz, kim nesebime ve akrabalarıma eziyet ederse, bana eziyet eder, bana eziyet eden Allah'a eziyet etmiş sayılır."**[4]

İmam Ahmed ve Tirmizî, Hz. Ali'den, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu naklederler: **"Kim beni severse, bu ikisini, babalarını ve annelerini (yani Hasan, Hüseyin, Ali ve Fâtıma'yı) severse, Kıyamet Gününde benimle birlikte, aynı derecede olur."**[5]

Yine İmam Ahmed ve Hâkim, Misver'den Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyorlar: **"Fâtıma benden bir parçadır, onu üzen beni de üzmüş olur. Onu**

---

[1] el-Hatîb el-Bağdâdî, *Tarih*'inde buna yakın bir hadisi rivâyet eder: 5/ 316.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11/ 433) ve İbn Ebî Şeybe, *Musannef* (6/382)

[3] Taberânî, *M. el-Evsat* (7/ 373)

[4] İbn Adiy, *el-Kâmil* (7/ 262)

[5] Kaynağı daha önce geçti.

sevindiren beni de sevindirir. Kıyamet gününde soylar kesilir. Benim nesebim ve akrabalığım hariç.”[1]

Deylemî, Ebû Saîd'den, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: **“Allah'ın gazabı, ehlimden dolayı bana eziyet edenlere karşı şiddetlenmiştir.”**[2]

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğu vârid olmuştur: **“Ecelinin ertelenmesini ve Allah'ın kendisine verdiği nimetlerden faydalanmayı isteyen, benden sonra ehlime güzel davransın. Benden sonra onları saymayanın ömrü kısa olur ve kıyamet gününde karşıma yüzü kara olarak çıkar.”**[3]

İbn Asâkir, Hz. Ali'den, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: **“Kim, Ehl-i Beytime bir iyilik yaparsa, kıyamet gününde onun ecrini veririm.”**[4]

Hatîb(u’l-Bağdâdî), Hz. Osman'dan, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: **“Kim dünyada, Abdulmuttalib'in soyundan birine bir iyilik yaparsa, (Kıyamet Gününde) benimle karşılaştığında mukafatı bana aittir.”**[5]

İbn Asâkir, Hz. Ali'den, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: **“Kim benden (olan birinin) kılına eziyet ederse bana eziyet eder. Bana eziyet eden Yüce Allah'a eziyet etmiş sayılır.”**[6]

İbn Adiy ve Deylemî, Hz. Ali'den Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu naklederler: **“Sırat üzerinde en**

---

[1] Kaynağı daha önce geçti.

[2] İbn Adiy, *el-Kâmil*'de benzer bir hadisi rivâyet eder. (7/ 302)

[3] Münâvi, *Feyz'ul-Kadîr* (2/ 185)

[4] İbn Adiy, *el-Kâmil* (5/243)

[5] el-Hatîb el-Bağdâdî, *Tarih*'inde rivâyet eder. (10/ 103)

[6] Münâvi, *Feyz'ul-Kadîr* (6/18)

sağlam olanınız, Ehl-i Beytimi ve ashabımı en fazla seveninizdir.”[1]

İmam Şâfiî şöyle der:

Ey Peygamber yakınları sizi sevmek,
Kur’ân'da olan bir vacibtir, onsuz olmaz
Size yeter tek başına bu Yücelik,
Size salâvat getirmeyenin namazı caiz olmaz.

Allahım! Efendimiz Muhammed'e, ehline ve ashâbına salât ve selâm eyle.

Efendimiz Şeyh Nebhânî der ki:

Taha Ailesi, Yüce Nebi'nin ehli
Dedeniz Yücedir siz yücesiniz.
Allah sizi kötülükten mutahhar kıldı,
Her türlü pislikten münezzehsiniz.
Dedeniz din için ücret istemez,
Bizden istediği sizi sevmemiz.
Sahabeyi seven her yürek için,
Sevginiz cennettir, ateştir buğz.
Küffar sevmese de nurunuz kâmil,
Allah razı olsun sizden hepiniz.

Peygamberimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) ailesini her türlü pislikten münezzeh kılan ve katından üstün bir mevki veren Allah, hamdolsun.

Yüce Allah, “*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor”* (Ahzâb Sur. 33) buyurmuştur.

En faziletli kabileden ve en değerli aileden gönderilen Efendimiz Muhammed'e, şerefli ailesine ve lider ashabına salât ve selam olsun.

---

[1] İbn Adiy, *el-Kâmil* (6/302)

Fakir Yûsuf b. İsmâil en-Nebhânî (Allah günahlarını affetsin) der ki:

Efendimiz Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem), bütün meleklerden ve peygamberlerden üstün olduğuna, usul ve furuunun (ataları ve torunlarının), en şerefli usul ve furu olduğuna inanmak en önemli dini esaslardan ve itikadi konulardan biridir. Nasıl olmasın ki; soyları onun soyuna, soylulukları onun soyluluğuna bağlanmıştır. Onlar ondandır ve ona aittirler. Onlar ona bütün insanlardan daha yakındır. Onu (sallallahu aleyhi vesellem) sevmenin, müctehid olsun mukallid olsun her mümine farz olduğu şüphesizdir. İmanın güçlenip zayıflaması, bu sevginin güçlenip zayıflamasına bağlıdır. Bu sevgi olmadan mümin olduğunu iddia eden, ancak münafıklığını ve aptallığını güçlendirir. Peygamberimiz'e (sallallahu aleyhi vesellem) mensup olanları, ataları ve çocukları gibi nesebi ona bağlı olanları sevmek, onu sevmenin bir parçasıdır.

Ataları geçmişte kalmıştır. Onlarla ilgili tarihi bilgiler kalmıştır. Onun hatırı için onlara sevdiğini söyleyen için herhangi bir şey yoktur. İddiası kendisini bağlar. Söylediğin aksine bir delil yoksa kalbindeki Allah'la kendisi arasındadır.

Torunları ise bu ümmetin bereketi ve kâinatın gayblarından gamları bertaraf edenlerdir. Her asırda Allah'ın, onların yüzüsuyu hürmetine insanların başından belaları bertaraf ettiği bir grup mevcuttur. Onlar yeryüzünde yaşayanlar için bir güvencedir. Aynı, yıldızların gökyüzünde bulunanlar için bir güvence olduğu gibi. Onlarla birlikte yaşayan, süslü sözlerle onları sevdiğini iddia edip güzel fiillerle söylediklerini ispat etmezse, iddiası bozuk ve batıldır. Doğruluk hasletleri bakımından da yanlıştır. Tabii eğer sözle veya kalemle onlara eza etmez, onları tenkid babında kaş göz işareti yapmazsa. Bunlardan birini yapıp, onları sevdiğini iddia eden ise, bence deli ve dininde aldanmıştır.

İşte içinde bulunduğumuz yüzyıl(ın başın)da, İstanbul'da hicri, 1297 (miladi 1881) yılında meydana gelen olay buna benzemektedir. Bir grup kendini bilmez, Peygamberimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) akrabalarına karşı kin bataklığına saplandılar. Risâletin kaynağı, vahyin nüzül mekânı ve hikmet kaynağının ailesinin faziletiyle ilgili vârid olan âyet ve hadisleri, cehaletleriyle tevil ederek, beceriksiz bir şekilde, rezil yorumlarıyla açık olan mânâsından çıkartmışlardır. Bütün bunlara rağmen, Ehl-i Beyt'i sevdiklerini ve saygı duyduklarını iddia etmişlerdir. Fakat maalesef, her alanda işe yaramaz ve şaşkın olduklarının farkında değiller.

Yüce Allah, onların yanılgılarını tamamlamak istediğinde, el-Hakîm et-Tirmizî'nin *Nevâdir'ul-Usûl* isimli eseri okumalarını takdir etmiştir. Orada el-Hakîm et-Tirmizî, "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor*" (Ahzâb Sur. 33) âyetinin tefsirinde, Peygamberimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) **"Size iki önemli şey (sekaleyn) bırakıyorum; Allah'ın Kitabı ve kanımdan olan Ehl-i Beytim"**[1] hadisini ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **"Yıldızlar gökyüzünde bulunanlar için bir güvencedir. Ehl-i Beytim de yeryüzünde bulunanlar için bir güvencedir"**[2] hadisini açıklarken, cumhur ulemanın tersine ifadeler serdetmiştir. Ayrıca âyet-i kerimenin, Peygamberimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımları müminlerin annelerine mahsus olduğunu iddia etmiş ve bu mânânın haricinde yorum yapan müfessirlerin yanıldığını ifade etmiştir.

Bundan daha garip olanı, birinci "sekaleyn" hadisiyle ilgili yorumudur. Buradaki Ehl-i Beyt'ten muradın halifeler ve ümmetin fakihleri olduğunu iddia etmiştir.

---

[1] Nesâî (5/45) ve Ahmed b. Hanbel (3/17)

[2] Deylemî, *Firdevs* (4/311)

Bundan daha ilginci ve hatta en entresan olanı; ikinci hadisteki Ehl-i Beyt'in evliyalar olduklarını, zürriyetin kasdedilmediğini ileri sürmesidir. Üstelik burada bahsedilen meziyetin Ehl-i Beyt'te olmadığını iddia etmiştir. Allah rahmet etsin, ben araştırmalarıma dayanarak, iddianın ona ait olmadığına ve baskı altında söylemesi ihtimaliyle beraber kendisinin bu fikirde sabit olduğuna inanıyorum. Saldırılara karşı, ictihadının sonucunda, gerçeği ortaya çıkarmaktan başka bir maksadı olmadığına kaniyim. Bundan dolayı sorumlu olmamasını ve niyetinin karşılığında sevabına kavuşmasını diliyorum. Çünkü kendisi faydalandığımız, meşhur imamlardan ve bu ümmeti aydınlatanlardandır. Belki ileri sürdüğü görüşlerinde bir gerekçesi vardır ve kitaplarda yazılıdır.

Her neyse, planlar yapıldı, yürürlüğe kondu ve bu bozguncular, Hakîm'in bu ibarelerini alıp sahte fikirlerinin reklamını yapmaya, fasid akidelerini inşa etmeye, avam meclislerinde tartışmaya başladılar. Onlara tertemiz Ehl-i Beyt'ten olan biriyle herhangi bir Müslüman arasında fark olmadığını kafalarına sokmaya çalıştılar. Bu hoş olmayan durumlarının yayılıp sırlarının ifşa olması, beni onların bozuk ve batıl görüşlerinin yalan olduğunu isbat etmeye, dayandıkları sahte dayanakları yıkmaya mecbur etti. Muhammedî fırkanın değerli bir zatından gelen şerefli bir görev ve açıkça batıl olsa da onların iddiaları, bunu içtenlikle kabul etmeme sebep oldu. İman kokusunu koklayan hiç kimse ondan şüphe duyamaz.

Denilebilir ki; batılın batıl olduğunu ispat etmeye gerek yoktur, malumu ilam etmekten başka bir işe yaramaz. Bu, yerine getirilmesi gereken bir görevi reddetmek olur. Bu görev bid'atleri Müslümanlardan uzak tutmak için yerine getirilmesi gerekli olan bir görevdir.

Bu kitabı, çığır açmış imamların kitaplarından derledim. Peygamberimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) Ehl-i Beytinin faziletiyle

ilgili, Kitap, Sünnet ve rivayetlerden alıntılar yaptım. Faydalı olsun diye, sadece bahsettiğim insanların sözlerine cevap olarak sınırlı tutmadım. Adını da ***eş-Şerefu'l-Müebbed li-âli Muhammed*** koydum. Arş'ın Yüce Sahibi'nden kitabın, bana ve Müslümanlara faydalı olmasını, Peygamberlerin Efendisi'nin sancağı altında, onu ve tâhir yakınlarını sevenlerin zümresinde haşretmesini diliyorum.

İlim ve anlayış ehlinden, sözlerimdeki ifade yetersizliğimden dolayı beni mazur görmelerini, fark ederlerse kalemimin hatalarından dolayı beni affetmelerini temenni ediyorum. Zaten hemen hiç kimse kalemlerin hatalarından muaf olamaz. Kitabı üç bölüm ve bir hatime olarak düzenledim.

Birinci bölüm: "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor"* (Ahzâb Sur. 33) âyeti ve **"Size iki önemli şey bırakıyorum"**[1]**, "Ehl-i Beytim ümmetim için bir güvencedir"**[2] hadisleriyle ilgili açıklamalardan oluşmaktadır.

İkinci bölüm: Ehl-i Beyt'in üstünlüğü, özellikleri ve Allah'ın sadece kendilerine verdiği meziyetlerle ilgili açıklamalardan oluşmaktadır.

Üçüncü bölüm: Onları sevmenin ve sevmenin gerektirdiği vazifeleri yerine getirmenin büyük kurtuluş olduğu ve onlara buğzetmenin tehlikeli bir alan olduğuyla ilgili açıklamalardan oluşmaktadır.

Hâtime: Sahabenin faziletleri ve bir sahabiye buğzettikten sonra Ehl-i Beyt sevgisinin bir işe yaramayacağı ile ilgili açıklamalardan meydana gelmektedir.

---

[1] Kaynağı daha önce geçmiştir.

[2] Kaynağı daha önce geçmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Bu bölüm, bu kitabın derlenmesine sebep olan "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor"* (Ahzâb Sur. 33) âyeti ve

"Size iki önemli şey bırakıyorum"[1]**, "Ehl-i Beytim ümmetim için bir güvencedir"**[2] hadisleriyle ilgili açıklamalardan oluşmaktadır.

Yüce Allah şöyle buyuruyor: "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor"* (Ahzâb Sur. 33)

İmam Ebû Cafer b. Cerîr et-Taberî, *Tefsîr*'inde der ki: Yüce Allah şöyle buyuruyor: "Ey Muhammed'in ehli! Allah, kötülük ve hoş olmayan şeyleri sizden uzaklaştırmak ve Allah'ın emirlerine karşı gelme pisliğinden sizi tertemiz yapmak istiyor."

Ebû Zeyd'den gelen bir rivayete göre, buradaki pislik şeytandır.

Taberî, Katâde'nin şöyle dediğini zikreder: "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor"* sözüyle Allah, Ehl-i Beyt'i kötülüklerden temizleyip onları merhametine mazhar kıldığını kasdetmiştir.

İbn Atiyye der ki: "Pislik (*rics*), günah ve azab, necaset ve eksiklikler için kullanılan (ortak) bir isimdir. Allah, bütün bunları Ehl-i Beyt'ten gidermiştir."

İmam Nevevî; "Rics" şüphedir diyenler olduğu gibi, azap veya günah olduğunu söyleyenler de vardır, diyor.

Ezherî; "Rics" çirkin iş veya herhangi bir şeydir, diyor.

---

[1] Kaynağı daha önce geçti.

[2] Kaynağı daha önce geçti.

Müfessirler, bu âyetteki "Ehl-i Beyt" tabiriyle ilgili çeşitli görüşler ileri sürerler. İmam Beğavî'nin, İbnu'l-Hâzin'in ve birçok müfessirin naklettiğine göre; Ebû Saîd el-Hudrî ve tabiundan Mücâhid, Katâde gibi bir grup bundan kasdedilenin Ehl-i Abâ yani Resûlullah(sallallahu aleyhi vesellem), Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin olduğunu söylemişlerdir.

İbn Abbâs ve İkrime gibi bir grup ise Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ezvâc-ı tâhirâtı (hanımları) olduğunu ileri sürmüşlerdir. Onlar diyorlar ki; "*Ey Peygamber! Eşlerine şöyle söyle: Eğer dünya dirliğini ve süsünü (refahını) istiyorsanız, gelin size boşanma bedellerinizi vereyim de, sizi güzellikle salıvereyim"* (Ahzâb Sur. 28) âyetinden, *"Evlerinizde okunan Allah'ın âyetlerini ve hikmeti hatırlayın. Şüphesiz Allah, her şeyin iç yüzünü bilendir ve her şeyden haberi olandır"* (Ahzâb Sur. 34) âyetine kadar olan bütün âyetler birbirine bağlıdır. Ortada neden başkasından bahsedilsin?

Bundan kasıt "Ehl-i Abâ" diyenler buna karşılık şöyle cevap verirler: Arap dilinde cümlelere, açıklama (parantez) ve itiraz cümleleri girebilir. Birbirine bağlı anlatımın arasına yabancı bir cümle girebilir. Buna örnek olarak Yüce Allah'ın şu sözünü verebiliriz:

"Melike: «Hükümdarlar bir memlekete girdiler mi, orayı perişan ederler ve halkının ulularını alçaltırlar. (Herhalde) onlar da böyle yapacaklardır» dedi. Ben (şimdi) onlara bir hediye göndereyim de, bakayım elçiler ne (gibi bir sonuç) ile dönecekler." (Neml Sur. 34, 35)

Buradaki, *"onlar da böyle yapacaklardır"* sözü, Belkıs'ın sözünün arasına girmiş (aslen ona ait olmayan) Yüce Allah'ın bir itirazi cümlesidir.

Yüce Allah'ın, *"Hayır! Yıldızların yerlerine yemin ederim ki, bilirseniz gerçekten bu, büyük bir yemindir. Şüphesiz bu, değerli bir Kur'ân'dır"* (Vâkıa Sur. 75-77) âyetinde "*Yıldızların yerlerine yemin ederim ki"* ile *"Şüphesiz bu, değerli bir*

Kur'ân'dır" ifadeleri arasında itiraz üzerine itiraz mevcuttur. Kur'ân'da olsun diğer Arap metinlerinde olsun bunun örneği çoktur.

Birçok sahîh tarikle rivayet edilmiş bir hadise göre; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beraberinde, Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin'le beraber geldi. Her birini elinden tutup içeri aldı. Ali ve Fâtıma'yı yaklaştırıp önüne oturttu. Hasan ve Hüseyin'i de her birini bir dizine oturttu.

Ardından hepsinin üzerini cübbesiyle örttü ve şu âyeti okudu: "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor"*

Başka bir rivayete göre şöyle dua etti: **"Allahım! Bunlar Ehl-i Beytimdir, pisliği onlardan uzak tut ve onları tertemiz kıl."**[1]

Ümmü Seleme der ki: Ben de aralarına girmek için örtüyü kaldırdım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu elimden çekti. "Ben de sizinleyim yâ Resûlallah" dedim. Bunun üzerine o: **"Sen Peygamberin** (sallallahu aleyhi vesellem) **hanımlarındansın, (sen) hayır üzeresin"** buyurdu.

İmam Ahmed ve Taberânî, Ebû Saîd el-Hudrî'den bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Bu âyet beş kişi ile ilgili nâzil olmuştur: Ben, Ali, Hasan, Hüseyin ve Fâtıma."**[2]

Birçok sahih ve hasen rivayetle Enes'ten şu hadis nakledilmiştir: Bu âyetin nüzûlünden sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazına giderken Fâtıma'nın evine uğrayıp şöyle derdi: **"Ey Ehl-i Beyt! Namaza kalkın, Allah sizden, günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor, ey Ehl-i Beyt!"**[3]

---

[1] Tirmizî (5/351) ve Nesâî (5/113)

[2] İbn Adiy, *el-Kâmil* (6/66)

[3] Tirmizî (5/356)

Ebû Saîd el-Hudrî'ye göre, bu âyetin nüzûlünden sonra kırk sabah (kızı) Hz. Fâtıma'nın kapısına gelip şöyle buyurdu: **"Ey Ehl-i Beyt, es-Selâmu aleykum ve-rahmetullahi ve-berekâtuhu (Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi sizi kaplasın). Namaza kalkın, Allah size merhamet etsin. Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor."**[1]

İbn Abbâs'a göre yedi ay, bir rivayete göre de bu süre sekiz aydır. Bunlar da, bu âyetteki "Ehl-i Beyt"ten muradın beş kişi olduğuna dair Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hadislerinden delildir.

Ayrıca derler ki: Eğer ***"Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor"*** âyetinde hitab Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarına ait olsaydı, hitabtaki zamirlerin, müzekker cemi (erkek çoğul) değil, müennes cemi (dişi çoğul) olması gerekirdi. Buna verilen cevap şudur: Burada müzekker kabul edilen, "ehl" ailedir. Bu lafız müzekker (eril)dir. Bunun için Allah "sizden, sizi temizlemek" ifadelerini kullanmıştır.

Cumhura (müfessirlerin çoğuna) göre âyetteki "Ey Ehl-i Beyt" ibaresi bütün delillere göre, her iki grubu da kapsar.

Makrîzî der ki: Cumhurun ileri sürdüğü gibi cemi müzekker olan "sizden, sizi temizlemek" ifadesi, sırf Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarına hitab olsaydı, müennes zamirlerle gelmesi gerekirdi.

İbn Atiyye şunu ekler: Anladığım kadarıyla, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımları elbette bu âyetin dışında değillerdir. Ehl-i Beyt, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımları, kızı, kızının oğulları ve kızının kocasıdır.

Nesefî der ki: Burada Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarının da Ehl-i Beyt'e dâhil olduklarına dair delil vardır.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (6/ 112)

Çünkü "sizden" ibaresinde Ehl-i Beyt'ten olan kadınlar ve erkekler kasdedilmiştir. "Sizi temizlemek" ibaresi de buna delalet eder.

Zemahşerî, Beydâvî ve Ebu's-Suûd da aynı görüştedirler. İmam Beğavî'nin *Meâlimu't-Tenzîl* eserinde, Ümmü Seleme'yle ilgili zikrettiği şu rivayete göre de böyledir: Ümmü Seleme: "Ya Resûlallah! Ben onlardan değil miyim?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Evet, onlardansın"** buyurdu.[1]

Fahreddîn Râzî, uzun bir açıklamadan sonra şöyle der: Yüce Allah, kadınlara hitab etmeyip erkeklere hitab etmiştir. Bunu, "sizden, günahı gidermek" sözüne Ehl-i Beyt'in hem kadınlarını, hem erkeklerini dâhil etmek için kullanmıştır.

Ehl-i Beyt'in kapsamı ile ilgili görüşler de farklılık gösterir. Birinci görüşe göre derler ki: Ehl-i Beyt; Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) çocukları, hanımları, Hasan ve Hüseyin'le bereber Ali de onlardandır. Çünkü Ali, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanında büyüdü, ona bağlıydı ve kızıyla evliydi.

İbn Cerîr, *Tefsîr*'inde, âyetteki Ehl-i Beyt'in; Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem), Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin olduğuna dair, değişik senedlerle (müfessirlerden) onbeş rivayet zikreder. Ardından bir rivayette ise Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarının kasdedildiğini nakleder.

Son hafızlardan değerli müfessir Celâleddin es-Suyûtî'nin, *ed-Dürrü'l-Mensûr* eserinde bu âyeti tefsir ederken, üç hadisle Ehl-i Beyt'in, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımları olduğundan söz ettiğini gördüm. Ardından farklı rivayetlerden oluşan yirmi hadis sıralayarak, Ehl-i Beyt'ten maksadın; Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem), Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin olduğunu söylüyor.

---

[1] Tirmizî (5/662) ve Taberânî *M. el-Kebîr*'de (3/52)

Bu hadislerden birisi, İbn Cerîr, İbnü'l-Münzir, İbn Ebî Hâtim, Taberânî ve İbn Murdeveyh'in, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımı Ümmü Seleme'den naklettikleri şu hadistir:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ümmü Seleme'nin evinde, üzerinde Hayber yapımı bir cübbeyle kendisine ait yerindeydi. Fâtıma geldi. Elinde bir tabak, tabağın içinde bir çeşit etli yemek vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: **"Kocanı ve çocukların Hasan'la Hüseyin'i çağır"** dedi. Onları çağırdı. Yemek yerlerken, "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor"* âyeti nâzil oldu. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) cübbenin kenarlarını alıp üzerlerini örttü. Sonra ellerini örtünün dışına çıkarıp semaya açtı ve şöyle dua etti: **"Allahım! Bunlar benim Ehl-i Beyt'im ve yakınlarımdır."**[1]

Başka bir rivayette; **"Onlar benim özel yakınlarım (hassam)dır. Onlardan kötülüğü uzaklaştır ve tertemiz kıl."** Bunu üç defa tekrar etti. Ümmü Seleme der ki: Ben de bunun üzerine başımı örtünün altına soktum ve: "Ben de sizinleyim yâ Resûlallah" dedim. Şöyle buyurdu: **"Sen hayır üzeresin (yani senin değerin farklıdır)."** Bunu iki defa tekrar etti.

Bir diğer hadis: İbn Ebî Şeybe, Ahmed, Müslim, İbn Cerîr, İbn Ebî Hâtim ve Hâkim, Müminlerin annesi Hz. Âişe'den bildiriyorlar: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sabahleyin üzerinde siyah kıldan örülmüş bir örtüyle çıktı. Hasan ve Hüseyin geldi, onları yanına örtünün içine aldı. Fâtıma geldi, onu da yanına örtünün içine aldı. Sonra Ali geldi onu da örtünün altına aldı ve

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'de benzerini rivâyet eder: (23/ 334)

şöyle dedi: "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.*"[1]

Başka bir hadis; İbn Ebî Şeybe, Ahmed, İbn Cerîr, İbnu'l-Münzir, İbn Ebî Hâtim, Taberânî ve Hâkim'in Vâsile b. el-Eska'dan naklettikleri ve Beyhakî'nin de *Sünen*'inde sahîh kabul ettiği hadistir. Vâsile b. el-Eska şöyle diyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yanında Hasan ile Hüseyin'in bulunduğu Hz. Fâtıma'nın yanına vardı. Ali'yle Fâtıma'yı çağırıp önünde oturttu, Hasan ve Hüseyin'i alıp her birini bir dizine oturttu. Sonra örtüsünü üzerlerine örtüp şu âyeti okudu: "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, kiri gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.*" Sonra şöyle dua etti: **"Allahım! Onlar benim evimin halkıdır. Allahım! Onlardan kötülüğü uzaklaştır ve onları tertemiz kıl."** Dedim ki: "Ya Resûlallah! Ben de senin ehlinden miyim?" **"Sen de ehlimdensin"** buyurdu.

Vâsile der ki: Bu, benim gerçekleşmesini hayal edemediğim bir dilekti.[2]

İmam Vâhidî, eseri *Esbâbu'n-Nüzûl*'da aksini söyler: Tek farkı, Atiyye'nin Ebû Saîd'den nakletmiş olduğu, iki hadiste de "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, kiri gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor*" âyetinin beş kişi için nazil olduğunu zikreder: Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem), Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin.

Ardından Atâ b. Ebî Rebâh'ın: "Ümmü Seleme'den işiten birisi bana rivayet etti" ibaresiyle yukarıda geçen, *ed-Dürrü'l-Mensûr*'dan aktarılan rivayeti serdeder. Sonra âyetin Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarıyla ilgili olarak nazil olduğunu anlatan son iki hadisi aktarır. *Tefsîr*'inde de hadislerin

---

[1] Müslim (4/1883) ve İbn Ebî Şeybe, *Musannef* (6/370)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3/ 55) ve Beyhakî, *es-Sünen el-Kübrâ* (2/152)

arasını telif edip bu âyetin her iki gruba da şamil olduğunu söyler.

Aynı şekilde Nisâbûrî de *Tefsîr*'inde âyetin her iki gruba şamil olduğunu ileri sürer. Bütün hadisleri zikreder, farklı olarak Ümmü Seleme'nin hadisinin son bölümünü "Dedim ki: «Ben de onlardan mıyım?» «**Evet**» buyurdu" şeklinde aktarır.[1]

Bundan sonra Mukâtil'in yorumun nakleder: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımları bu âyetin hükmüne dâhildir. (Arap dilinde) erkeklerle kadınlar bir arada söz konusu olursa müzekker kullanım galip gelir (hitab edilenler erkek kabul edilir). Bu yüzden Yüce Allah; "Sizden, sizi temizlemek" derken müzekker zamirler kullanmıştır.

Makrîzî der ki: Âyetten anlaşılan, bütün Ehl-i Beyt'le alakalı olduğudur: Hanımlar ve diğerleri. "Sizi temizlemek" ibaresi müzekker zamirle kullanılmıştır. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ali, Hasan ve Hüseyin bunların içindedir. Kadınlarla erkekler bir arada olursa müzekker zamirler kullanılır. Bu âyetten anlaşılması gereken de hanımların Ehl-i Beyt'e dâhil olduğudur. Konunun (âyetin) siyakı (devamı) buna delalet eder.

Sonra Ümmü Seleme'nin hadisinde geçen şu ibareyi nakleder: "Başımı örtünün altına soktum ve dedim ki: «Ben de onlardan mıyım?» Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **«Evet»** buyurdu."[2]

Muhakkik İbn Hacer, *Savâik*'te şöyle der: Âyetteki "Beyt" (ev) kelimesinden kasıt, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) evi ve onun sakinleridir. Buna göre âyet, hanımlarını da şamildir.

Sa'lebî de şöyle der: Bunların Hâşim oğulları olduklarını söyleyenler de vardır. Bundan, beyt kelimesinden maksadın

---

[1] Kurtûbî, *Tefsîr* (14/ 183).

[2] Kaynağı daha önce belirtildi.

neseb olduğu sonucuna varılabilir. Bu durumda, Abbâs, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) amcaları ve amca çocukları Ehl-i Beyt'ten sayılır. Bu görüş, Hâzin ve başka yerlerde aktarılan, Zeyd b. Erkam'ın görüşüdür.

Allâme el-Hatîb'in *Tefsîr*'inde zikrettiği görüş daha geniş kapsamlıdır. Şöyle diyor: Ehl-i Beyt konusunda değişik görüşler ileri sürülmüştür. İçlerinde en güzeli, Bikâî'nin söylediğidir; Peygamberimiz'e (sallallahu aleyhi vesellem) (neseb olarak) bağlı olan, erkekler, kadınlar, hanımları, cariyeleri ve akrabalarının hepsidir. Hangisi Peygamberimiz'e (sallallahu aleyhi vesellem) daha yakın ve daha özel olursa, ona göre söz sahibi ve öncelikli olur. Bu konu böyledir.

Bu konu anlaşıldıysa, şu sonuca varılır: Cumhur ulemanın görüşüne göre, bu âyet her iki grubu da kapsamaktadır: Ehl-i abâ ve müminlerin annelerini. Allah hepsinden razı olsun.

Tasavvufun pîri, âriflerin imamı, Şeyh-i Ekber, efendim Muhyiddin b. Arabî, *Futûhat-i Mekkiye*'nin yirmi dokuzuncu bâbında şöyle der:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) halis bir kul olduğundan, Allah onu ve Ehl-i Beytini tertemiz kıldı, pisliği ve onlar için eksiklik ifade edecek olan her şeyi onlardan uzaklaştırdı. Rics, Araplara göre kirdir. Ferrâ da bunu böyle ifade etmiştir.

Yüce Allah şöyle buyurur: "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor*" (Ahzâb Sur. 33)

Onlara ancak temiz olanlar mensub olabilir. Onlara benzeyenler, onlara mensub olabilir. Taharet ve kudsiyyet hükmünü taşımayan onlara mensub olamaz. Bu sonuç, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) Selmân-ı Farisî'ye, taharet, ilahî koruma ve ismetinden dolayı kullandığı ifadesinden de çıkmaktadır. Nitekim Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onunla ilgili şöyle buyuruyor:

"Selman bizden; Ehl-i Beyt'tendir."[1]

Allah da, onları temizleyip (manevi) pislikten uzak tutarak buna şehadet etmiştir.

Eğer onlara, temiz, kudsî ve sırf mensubiyetinden dolayı, ilahî rabbanî inayete mazhar olanların dışında kimse mensub olamıyorsa, Ehl-i Beyt'i bizzat şöyle tasavvur edeceğiz. Onlar tertemizdirler. Hatta temiz olmanın kendisidirler. Şu âyet, Yüce Allah'ın, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile bereber Ehl-i Beyt'i de kasdettiğine delalet eder:

"*Böylece Allah, senin geçmiş ve gelecek günahını bağışlar. Sana olan nimetini tamamlar ve seni doğru bir yola iletir."* (Fetih Sur. 2)

Hangi kir ve pislik, günahtan daha pistir. Yüce Allah Peygamberini, bize göre hata sayılan şeylerden mağfiretle temizlemiştir. Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) vaki olsaydı dahi, bu şeklen olurdu, manen değil. Çünkü hatalar, şerî olarak ne bizim tarafımızdan, ne de Allah tarafından ona yüklenebilir. Hatanın hükmü kabul edilseydi, onu hata yapanın hatalı olması hükmü takip ederdi. O zaman "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor"* sözü de kabul edilmemiş olurdu.

Bu şerefe, Fâtıma'nın çocukları ve Ehl-i Beyt'ten olan herkes (Allah hepsinden razı olsun), Selmân-ı Fârisî gibi, kıyamete kadar, bu âyetin hükmüne mağfiret bakımından dâhildir. Onlar özel olarak Allah tarafından tertemiz kılınmışlar ve Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) hatırı için, Allah'ın inayetine mazhar olmuşlardır. Bu şerefin temizlik hükmü Ehl-i Beyt için, ancak kıyamet günü geçerlidir. Onlar mağfirete mazhar olmuş olarak haşredilirler. Dünyada ise, onlardan suç işleyen olduğunda, hâkim karar verdiğinde tövbe edenler gibi ceza

---

[1] Hâkim, *Müstedrek* (3/691) ve Deylemî, *Firdevs* (2/337)

verilir. Zina eder, hırsızlık yapar veya içki içerse, başkalarına uygulandığı gibi, hafifletici sebepler göz önünde bulundurularak ona da had cezası uygulanır. Fakat onu küçük düşürmek caiz değildir.

Her müslümanın, Allah'a inanması ve indirdiği şu âyeti tasdik etmesi gerekir: *"Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor"*

Ayrıca Ehl-i Beyt'ten sadır olan her şeyin Yüce Allah tarafından affedildiğine inanması gerekir. Bayağılıkla onları bir arada düşünmemeli ve namuslarına halel getirecek bir düşünce sahibi olmamalıdır. Allah onların temiz olduklarına ve pisliği onlardan giderdiğine şahitlik etmiştir. Bunu yaptıkları amellerden veya iyiliklerden dolayı değil, Allah'ın onlara takdir ettiği bir inayettir. *"Bu, Allah'ın lütfudur ki onu dilediğine verir. Allah büyük lütuf sahibidir."* (Hadid Sur. 21)

Selmân-ı Fârisî ile ilgili hadis sahîh ise, o da aynı mertebededir. Hukukun zahiren Selmân'ı suçlu gördüğü bir fiili olsaydı. Suçluluk da yapana yaftalansaydı, kirden temizlenmeyen birisi Ehl-i Beyte dâhil olurdu. O zaman bu yaptığından dolayı Ehl-i Beyt'e mensup olduğu derecede dâhil olurdu. Çünkü onların temiz olduğu nass ile sabittir.

Büyük üstadın görüşleri böyledir.

Gördüğünüz gibi, bizim için kaynak olan tasavvufun pîri, Hz, Fâtıma'nın çocuklarını ve Selmân gibi kölelerini bu şerefe dâhil etmiş ve kıyamete kadar mağfirete mazhar olduklarını açıklamıştır. Onlar özel olarak Allah tarafından tertemiz kılınmışlar ve Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) hatırı için, Allah'ın inayetine mazhar olmuşlardır.

Çığır açmış imamların sözlerini serdettikten sonra, Tirmizî el-Hakîm'in *Nevâdiru'l-Usûl*'da ileri sürdüğü ve işe yaramaz cahillerin yapıştığı bu âyetin abâ ehline şamil olmadığı görüşüne artık itibar etmiyoruz. Kendisi bu sözlerini, gözleri kör olmuş ve

aldanmış güruhu yerdikten sonra sarfetmiştir. Bununla, Şia kisvesindeki insanları kasdettiğini düşünüyorum. Şöyle diyor: Allah'ın "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor"* sözlerini tevil ederek:

"Onlar, Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin'dir. Bu âyet özel olarak onlar hakkındadır" dediler. Bu mümkün müdür, bu hitabın başlangıcı; "*Ey Peygamber! Eşlerine şöyle söyle: Eğer dünya dirliğini ve süsünü (refahını) istiyorsanız, gelin size boşanma bedellerinizi vereyim de, sizi güzellikle salıvereyim"* (Ahzâb Sur. 28) âyetiyle *"Eğer Allah'ı, Peygamberini ve âhiret yurdunu diliyorsanız, bilin ki, Allah, içinizden güzel davrananlar için büyük bir mükâfat hazırlamıştır"* (Ahzâb Sur. 29) âyetidir.

Ardından da şöyle buyuruyor: "*Ey peygamber hanımları! Sizden kim açık bir hayâsızlık yaparsa, onun azabı iki katına çıkarılır. Bu, Allah'a göre kolaydır."* (Ahzâb Sur. 30) Sonra: "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor"* (Ahzâb Sur. 33)

Ondan sonra da; "*Evlerinizde okunan Allah'ın âyetlerini ve hikmeti hatırlayın. Şüphesiz Allah, her şeyin iç yüzünü bilendir ve her şeyden haberi olandır"* (Ahzâb Sur. 34) buyuruyor.

Bu ifadeler birbirine bağlı ifadelerdir. Bu hitapların tümü nasıl başta ve sonda, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarına ait olur da, birbirine bağlı, muntazam sözlerin ortasında başkalarına ait hitab bulunabilir. Çünkü önce; müzekker zamirle "Ey Ehl-i Beyt! Sizden, günahı gidermek" hemen sonra da müennes zamirle "Evlerinizde" buyuruyor.

O zaman, ikinci zamir Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarına nasıl ait olabiliyor da, birincisi Ali ve Fâtıma'ya ait olmuyor. O halde bu âyette nerede zikrediliyorlar?

Eğer, "sizi temizlemek" âyetinde 'Neden müzekker zamir kullanılmış da müennes zamir kullanılmamış?" denirse;

Deriz ki: Müzekker kullanılmıştır; çünkü ev halkı kasdedilmiştir. Ev halkı içine müzekker de girer, müennes de.

Bir de rivayete göre bu âyet nazil olduğunda, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına, Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin girdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir örtü alıp üzerlerine örttü, sonra ellerini açıp şöyle dua etti: **"Bunlar benim ehlimdir, onlardan kiri gider ve tertemiz kıl."**[1]

Bu, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) âyetin nüzûlundan sonra yaptığı bir duadır. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarına hitab eden âyetin içine ev halkını da dâhil etmek istemiştir.

Buna karşılık deriz ki: Bu görüş kabul edilemez. Bunun sebebi, âyeti Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarına hasretmesinden dolayı değildir. Çünkü bildiğiniz gibi, az da olsa bu görüşe katılan âlimler de vardır. Aksine, bu âyetin Fâtıma, eşi ve oğullarıyla sınırlı olduğunu söyleyenler için sert ifadeler kullanmasındandır. Bununla Şia'yı destekleyenleri kasdettiyse ki; onlarla ilgili kötü nitelemelerinden anlaşılan odur, bu durumda iman etmiş sayılmaz. Bu görüşün sadece onlara ait olduğu isabetsiz bir iddiadır. Daha önce ifade ettiğimiz gibi, aynı görüşü, sahabeden Ebû Saîd el-Hudrî ve tabiinden Katâde ve Mücâhid gibi birkaç âlim benimsemişlerdir. İmam Şâfii, Mücâhid hakkında şöyle der: "Eğer bir âyeti Mücâhid tefsir etmişse, başka tefsire gerek yoktur." Eğer onun (Allah rahmet etsin) ibaresini dikkatlice incelersek, bu âyetin Ehl-i aba ile birlikte Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarına da şamil olduğunu söyleyenlere onun da kızdığını görürüz. Önceki açıklamalarımızdan bu görüşün, Ehl-i sünnet müfessirlerinin çoğunun görüşü olduğunu da biliyorsunuz.

---

[1] Kaynağı daha önce belirtildi.

Âyetin ve devamının kapsamıyla ilgili, durgun zihnime, güzel bir fikir geldi. Yüce Allah *"Ey Peygamber! Eşlerine şöyle söyle: Eğer (*kuntunne*) dünya dirliğini ve süsünü (refahını) istiyorsanız, gelin size boşanma bedellerinizi vereyim de, sizi güzellikle salıvereyim"* (Ahzâb Sur. 28) âyeti ile *"Evlerinizde (*buyûtikunne*) okunan Allah'ın âyetlerini ve hikmeti hatırlayın. Şüphesiz Allah, her şeyin iç yüzünü bilendir ve her şeyden haberi olandır"* (Ahzâb Sur. 24) âyetleri arasında, kadınlara mahsus, müennes zamirin (nun-u nisve) yirmi iki yerde zikredildiğini gördüm. Yirmi zamir bu âyetten önce, ikisi de sonra. Müzekker zamir ise sadece "sizden" ve "sizi temizlemek" kelimelerinde geçiyor. Eğer maksad, sadece Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımları olsaydı, ifade birliği için, bu iki kelimedeki zamirlerin yirmi iki zamirle aynı olması daha uygun ve daha doğru olurdu. Zamirlerin farklı oluşu, bu âyetteki maksadın önceki ve sonraki âyetlerden farklı oluşundan kaynaklanmaktadır. Bu durumda, açıklandığı gibi âyetin kapsamına, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarıyla birlikte Ehl-i aba da dâhil olmuş olur.

Ehl (halk) kelimesinin müzekker kılınmasına gelince; öyle olduğu için müzekker gelebileceği gibi, mânâsından dolayı müennes de gelebilirdi. Her iki yönüyle bu iki müzekker zamirin mânâsı müennes zamirleri de kapsar. Öyleyse müennes zamirlerden burada müzekker zamirlere dönmesinin başka bir sebebi vardır. O da Ehl-i aba'yı hitaba dâhil etmesidir. Ehl'in mânâsına da, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) tevil kabul etmeyen **"Allahım! Onlar benim evimin ehlidir, onlardan kiri gider ve tertemiz kıl"**[1] hadisinde kasdettiği kişileri dâhil etmesidir.

---

[1] Kaynağı daha önce belirtildi.

Hakîm, bahsettiğimiz, Ehl-i aba'nın Ehl-i Beyt'e dâhil olduğunu ispat eden bu hadisi zikrettikten sonra, sözlerinin sonunda der ki: "Bu hadis, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) âyetin nüzûlünden sonra yaptığı özel bir duasıdır. Hanımları için nazil olan âyete onları da dâhil etmek istemiştir."

Allah'ın Kur'ân'daki bir âyete dâhil etmediği insanları Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) nasıl dâhil etmek isteyebilir? Âyetten maksadın Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarıyla birlikte Ehl-i aba olduğunun açık bir ispatı da, Ümmü Seleme'den nakledilen hadisin, birçok kaynakta rivayet edilmesidir. İbn Cerîr, İbnu'l-Münzir, İbn Ebî Hâtim, Taberânî ve İbn Murdeveyh'in naklettiği ve yukarıda zikrettiğimiz gibi Suyûtî'nin *ed-Dürrü'l-Mensûr*'unda nakledilen şu hadistir:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ümmü Seleme'nin evinde, üzerinde Hayber yapımı bir cübbeyle kendisine ait yerindeydi. Hz. Fâtıma geldi. Elinde bir tabak, tabağın içinde ise bir tür etli yemek vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: **"Kocanı ve çocukların Hasan'la Hüseyin'i çağır"** buyurdu. Onları çağırdı. Yemek yerlerken; "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor"* âyeti nâzil oldu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) cübbenin kenarlarından tutup üzerlerini örttü. Sonra ellerini örtünün dışına çıkarıp semaya açtı ve şöyle dua etti: **"Allahım! Bunlar, benim evimin halkı ve yakınlarımdır."**[1]

Başka bir rivayette; **"Onlar benim özel yakınlarım (hassam)dır. Onlardan kötülüğü uzaklaştır ve tertemiz kıl."** Bunu üç defa tekrar etti. Ümmü Seleme der ki: Ben de başımı örtünün altına soktum ve: "Ben de sizinleyim ya

[1] Kaynağı daha önce geçti.

Resûlallah" dedim. Şöyle buyurdu: **"Sen hayır üzeresin (Senin değerin farklıdır)"**[1] Bunu iki defa tekrar etti.

Bu hadisin, âyeti Ehl-i aba'ya tahsis ettiğini açıkça görüyorsunuz. Evet, İmam Beğavî *Meâlimu't-Tenzîl*'de Ümmü Seleme'nin bu hadisini farklı olarak şöyle nakletmiştir: Dedim ki: "Ben onlardan değil miyim, ya Resûlallah?" Dedi ki: **"Evet"**[2] (sen de onlardansın)

Makrîzî'de ise şu ibare ile geçmektedir: "Ben de onlardan mıyım?" diye sorunca: **"Evet**" buyurdu.[3]

Bu iki hadis, âyetin öncesi ve sonrasıyla birlikte, kasdedilenlerin içine Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarının da dâhil olduğuna delil teşkil eder. Bu durumda, müfessirlerin çoğunun benimsediği gibi âyet, iki grubu (Ehl-i aba ve hanımları) da kapsamış olur. Hulasa olarak âyetteki Ehl-i Beyt'in kapsamıyla ilgili, beş farklı görüş ortaya çıkmıştır:

Birincisi; âyetin her iki gruba şamil olduğuna dair, cumhurun görüşüdür. Geçerli olan görüş budur.

İkincisi; bu âyetteki Ehl-i Beyt'ten sadece Ehl-i aba kasdedildiğini söyleyen, sahabeden Ebû Saîd el-Hudrî, tabiundan Mücâhid ve Katade'nin ileri sürdüğü görüş.

Üçüncüsü; burada murad edilenin, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hanımları olduğunu söyleyen, sahabeden İbn Abbâs ve tabiûnden İkrime'nin görüşü.

Dördüncüsü; Ehl-i Beyt'in, Hâşim oğulları olduğuna dair İbn Hacer'in *es-Savâik*'te, Sa'lebî'den naklettiği görüş. Buna göre "beyt" (ev) soy evidir. Bu durumda Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) amcası Abbâs, diğer amcaları ve amca çocukları da

[1] Kaynağı daha önce geçti.

[2] Kaynağı daha önce geçti.

[3] Kaynağı daha önce geçti.

Ehl-i Beyt'tendir. Hâzin'in eserinde ise bu görüşün Zeyd b. Erkam'ın görüşü olduğu geçmiştir.

Beşincisi; el-Hatîb eş-Şerbînî'nin, Bikâî'den naklettiği görüştür. Şöyle diyor: Uygun olan görüş şudur: Peygamberimiz'e (sallallahu aleyhi vesellem) (neseb olarak) bağlı olan, erkekler, kadınlar, hanımları, cariyeleri ve akrabalarının hepsi (Ehl-i Beyt'tendir). Hangisi Peygamberimiz'e (sallallahu aleyhi vesellem) daha yakın ve daha özel olursa, ona göre bu sıfatı hakeder ve öncelikli olur.

Sanırım buraya kadar, yeterince konuştuk ve âyetle ilgili söylenenleri yeterince aktardık. Şimdi iki hadisi açıklayalım.

FASIL

Bu bölümde; **"Size iki ağır konu (sekaleyn) bırakıyorum; Allah'ın Kitabı ve kanımdan olan Ehl-i Beytim"**[1] hadisini tartışacağız.

İmam Müslim, *Sahîh*'inde, Yezîd b. Hayyân'ın şöyle dediğini nakleder: "Ben, Husayn b. Sebure ve Ömer b. Müslim, Zeyd b. Erkam'ın yanına gittik. Yanına oturduğumuzda, Husayn ona dedi ki: "Ey Zeyd! Sen çok güzel şeyler yaşadın. Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördün, O'nun sohbetini dinledin, O'nunla beraber savaştın, arkasında namaz kıldın. Sen gerçekten çok güzel şeyler yaşadın. Ey Zeyd, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduklarından bize de anlat." Zeyd şu karşılığı verdi:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (bir gün) bize bir konuşma yaptı: Allah'a hamd etti, senâda bulundu, hatırlatmalarda bulunup bize nasihat etti. Sonra şöyle buyurdu: **"Asıl meseleye gelince, dikkat buyurun ey insanlar. Ben bir beşerim, Rabbimin Elçisi (Ölüm Meleği) her an gelebilir. (Geldiğinde onun davetine) icabet ederim. Size iki önemli konu bırakıyorum. Birincisi, Allah'ın Kitabı.**

---

[1] Kaynağı daha önce geçti.

Onda hidayet ve aydınlık vardır. Allah'ın Kitabına uyun ve ona sımsıkı sarılın.”

Allah'ın Kitabı'nın öneminden bahsetti, ona değer verilmesini istedi. Ardından şöyle buyurdu: **“Ve (ikincisi) Ehl-i Beyt’im. Ehl-i Beyt’imi Allah için size hatırlatıyorum. Ehl-i Beyt’imi Allah için size hatırlatıyorum.”**[1]

Husayn ona sordu: “Ey Zeyd! O'nun Ehl-i Beyt’i kimdir? Hanımları Ehl-i Beyt’inden değil midir?” Zeyd şu karşılığı verdi: “Hanımları Ehl-i Beyt’indendir. Fakat Ehl-i Beyt’i, kendisinden sonra, kendilerine sadaka verilmesini haram kıldığı (kişiler)dir.” “Onlar kimlerdir?” diye sorunca (Zeyd) dedi ki: “Ali'nin ailesi, Akîl'in ailesi, Câfer'in ailesi ve Abbâs'ın ailesi.” (Husayn) sordu: “Bunların hepsinin sadaka almasını yasakladı mı?” (Zeyd): “Evet” karşılığını verdi.[2]

Müslim'e ait başka bir rivayette ise şöyle geçiyor: “Hanımları Ehl-i Beyt’inden midir?” diye sorduk. Şu karşılığı verdi: “Allah'a yemin ederim ki, hayır. Kadın erkekle birlikte bir süre yaşar. Sonra onu boşadığında babasına ve halkının yanına döner. Hz. Peygamber’in (sallallahu aleyhi vesellem) ev halkı; usûl ve asabe (kanından olan usul ve furu erkekler) olup, sadaka alamayanlardır.”[3]

İmam Nevevî, (Müslim’in *Sahîh*’i üzerine yazdığı) şerhinde şöyle der: Bu iki rivayet arasında görünüşte bir tenakuz vardır. Müslim'in dışındaki rivayetlerin çoğunda “Hanımları Ehl-i Beyt’inden değildir” ibaresi naklediliyor. Bu durumda birinci rivayetin maksadı şöyle tevil edilir (yorumlanır): Hanımları, Hz. Peygamber’in (sallallahu aleyhi vesellem) beraber yaşadığı ve kocalık yaptığı ev halkındandır. Onlara saygı gösterilmesini ve değer

[1] Kaynağı daha önce geçti.

[2] Kaynağı daha önce geçti.

[3] Müslim (4/1874).

verilmesini emretmiş, “**sekal**” olarak isimlendirmiş, onların haklarına saygı gösterilmesini nasihat etmiş ve hatırlatmıştır. Hanımları bu bahsettiğimiz konulara dâhildir, ama sadaka almaları yasaklanmamıştır. Bu durumda iki rivayet aynı mânâda birleşir.

Nitekim âlimler (hadisi açıklarken): “Bu iki konunun yüceliğine ve önemine binaen, “**sekaleyn**” olarak isimlendirilmiştir” derler.

İbnu'l-Esîr, *Nihâye*'de der ki: Dikkat edilmesi ve yapmaya rağbet edilmesi gereken her şey için “*sekal*” denir. Onların değerini göstermek ve konumlarını yüceltmek için, bu iki konuya **sekaleyn** adını vermiştir.

Kâmûs'ta sekal; her şeyi kıpırdatan, korunmuş ve rağbet edilen mânâlarına gelir.

Bu hadis de öyledir: **“Size iki önemli şey (sekaleyn) bırakıyorum; Allah'ın Kitabı ve kanımdan olan Ehl-i Beyt’im.”**[1]

Sabbân, *İs'âfu'r-Râğibîn* isimli eserinde şöyle der: **“Ehl-i Beyt’imi Allah için size hatırlatıyorum” s**özünün mânâsı; “Ehl-i Beyt’im konusunda Allah'tan korkun” demektir.

İbn Allân, *Riyâzu's-Sâlihîn* şerhinde şöyle der: (Hz. Peygamber’in (sallallahu aleyhi vesellem) bu uyarıyı) tekrar etmesinin sebebi, vasiyeti tekid edip Ehl-i Beyt’e özen gösterilmesini istemesidir. Böylece tekid edilerek yerine getirilmesi istenen vacib, garanti altına alınmış olur.

İs'âf'ta şöyle geçer: İmam Ahmed'in lafzı şöyledir: **“Her an (âhirete) davet edilebilirim, (davet edildiğimde davete) icab ederim. Size iki önemli konu (sekaleyn) bırakıyorum, semadan yeryüzüne uzanan bir (kurtuluş) ipi olan Allah'ın Kitabı ve kanımdan olan Ehl-i Beyt’imdir. Lütufkâr ve her şeyden haberdar olan**

---

[1] Müslim (4/1873).

(Allah), Havz başında bana kavuşacakları zamana kadar, (bu ikisinin) birbirinden ayrılmayacaklarını haber verdi. Benden sonra bu iki ağır emanet konusunda yapacaklarınıza dikkat edin.”[1]

“Uzanan bir ip” sözünden maksad; Allah'ın sözü veya Allah'ın rahmetini ve rızasını kazanmak için yol demektir. Nevevî'nin yorumu böyledir.

Câbir'in rivayeti ise şöyledir: **“Ey insanlar, size iki ağır emanet bıraktım. Ona tutunduğunuz takdirde dalalete düşmezsiniz; Allah'ın Kitabı ve kanımdan olan Ehl-i Beyt’imdir.”**[2]

el-Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdiru'l-Usûl* isimli eserinde, hadisteki “kanımdan olan Ehl-i Beytim” ifadesini, Ehl-i Beyt’in âlimleri olarak tahsis etmiştir. Bu konuyu uzun uzadıya anlatmış ve şöyle demiştir:

Ellinci bölüm Kitab'a ve Ehl-i Beyt’e tutunma ve bunu açıklamayla ilgilidir:

Câbir b. Abdillah şöyle diyor: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem), haccederken Arefe günü gördüm. Devesi Kasvâ'nın üzerinde konuşuyordu. Onu şöyle buyururken işittim: **“Ey insanlar! Size iki ağır emanet bıraktım. Ona tutunduğunuz takdirde dalalete düşmezsiniz; Allah'ın Kitabı ve kanımdan olan Ehl-i Beyt’imdir.”**[3]

Huzeyfe b. Useyd el-Ğifârî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Veda haccına başlarken bir hutbe verdi ve şöyle buyurdu: **“Ey insanlar! Latîf ve Habîr olan (Allah) bana, hiçbir peygamberin, kendisinden önce gelen peygamberin hayatının yarısından fazla yaşayamayacağını haber verdi. (Âhirete) davet edilmek üzere olduğumu düşünüyorum ve (bu davete) icabet edeceğim. Havz**

---

[1] Ahmed b. Hanbel (3/17).

[2] Kaynağı daha önce belirtildi.

[3] el-Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdir* (1/258)

başına içinizden ilk varacak olan benim. Benim yanıma geldiğinizde, size iki önemli konuyu (*sekaleyn*) soracağım. Benden sonra onlara karşı davranışlarınıza dikkat ediniz. Büyük konu (*sekalu'l-ekber*); Yüce Allah'ın Kitabı, bir ucu Allah'ın elinde, bir ucu sizin elinizde olan bir iptir. Ona sımsıkı tutunun, böylece dalalete düşmez ve bozulmazsınız. Küçük konu (*sekalu'l-asğar*); kanımdan olan Ehl-i Beyt'imdir. Lütufkâr ve her şeyden haberdar olan (Allah), Havz başında bana kavuşacakları zamana kadar, (bu ikisinin) birbirinden ayrılmayacaklarını haber verdi."[1]

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) onlar için dua ettikten sonra, "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor"* (Ahzâb Sur. 33) âyetini okuduğu rivayet edilir.

Zürriyetleri kendilerindendir. Onlar temiz ve saf insanlardır, ama ismet sahibi değillerdir. İsmet, peygamberlere mahsus bir sıfattır. İmtihan da onların dışındaki insanlar içindir. Olayların içyüzünü bilmeyen imtihana tabi tutulur. Olayları bilip müşahede edenler ise imtihan olmak durumundan çıkar.

"Havz başında bana kavuşacakları zamana kadar, birbirinden ayrılmayacaklar"[2] ifadesi ve "Ona tutunduğunuz takdirde dalalete düşmezsiniz"[3] ifadesine gelince bu; Ehl-i Beyt'in liderleri ve imamları için geçerlidir, diğerleri için değil. Nitekim kötülük eden ve (iyilikle kötülüğü) karıştıran örnek alınmaz. Onların içinden günah işleyip karıştıran olabilir; çünkü beşeri duygulardan azade olmadıkları gibi peygamber ismetine sahip değildirler. Yüce Allah'ın Kitabı da öyledir. Nâsih ve mensuha göre kabul edilir. Nasıl mensuh âyetlerin hükmü kalkmışsa, Ehl-i Beyt'in günahkârlarından da örnek olma vasfı kalkar.

---

[1] el-Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdir* (1/258)

[2] Ahmed b. Hanbel (5/ 181), Beyhakî, *S. el-Kubrâ* (10/ 1149), İbn Ebî Şeybe, *Musannef* (6/309)

[3] Tirmizî (5/ 662) ve Ahmed b. Hanbel (5/59)

Bize düşen, onların içinden, Allah'ın kalplerinde olana kefil olduğu, âlim ve fakih olanlara iktida etmektir. Bu kefalet, soy ve ırktan dolayı değildir. Bu ilim ve fıkıh başka unsurlarda olduğunda uyduğumuz gibi, Ehl-i Beyt'ten olanlara da uymamız gerekmektedir. Yüce Allah, Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyuruyor:

"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygamber'e ve sizden olan ululemre (idarecilere) de itaat edin. Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz Allah'a ve âhirete gerçekten inanıyorsanız onu Allah'a ve Resûl'e havale edin (onların talimatına göre halledin); bu hem hayırlı, hem de netice bakımından daha güzeldir." (Nisâ Sur. 59)

Bundan sonra bize düşen, Yüce Allah'ın ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) emirlerini, ilmin gerektirdiği şekilde anlamaktır. Şer'i emirlerdeki maksadı kavramaktır. Gördüğümüz hadislerde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara işaret etmiştir. Çünkü soy, mükemmel olursa onlara, amacın anlaşılmasında yardımcı olur. Soyun mükemmelliği, ahlak güzelliklerine götürür. Ahlak güzellikleri de kalbin temizlik ve derinliğine götürür. Kalp derinleşip saflaştıkça, içindeki nur artar ve gönül bu nurla canlanır. Böylece şer'i emirlerdeki maksadı anlamasına destek olur. Bunlar el-Hakîm et-Tirmizî'nin görüşleriydi.

Bu konuda görüşümüz şudur: "Ona tutunduğunuz takdirde dalalete düşmezsiniz" hadisiyle ilgili; "hadis Ehl-i Beyt'in liderleri ve imamları için geçerlidir" sözü muteber değildir. Aksine Ehl-i Beyt'in hepsi için tek tek geçerlidir. İyisiyle kötüsüyle, lideriyle tebasıyla. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) "Havz başında bana kavuşacakları zamana kadar, birbirinden ayrılmayacaklar" sözünün mânâsı ve amel bakımından Allah'ın Kitabı'nın hükümlerine bağlı olmaları, "aralarında karıştıran ve kötülük edenler olabilir"[1] sözünü yalanlamak için değildir. Aksine onlara değer verilmesini

---

[1] el-Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdir* (1/259)

istemesinden ve Cennete sağlıklı bir şekilde girinceye kadar İslam dininden ayrılmayacaklarını onlara müjdelemek içindir. Bu da Havz başına gelinceye kadar Allah'ın Kitabından ayrılmayacakları ifadesi için yeterlidir.

İslam Dinine bağlı olduklarına, Yüce Allah'ın Kur'ân'daki şu sözü delildir: "*Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günah kirini gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.*"

Âyetteki "*rics*" kelimesinin en kötüsü küfür olan, bütün günahları ve eksiklikleri kapsadığını biliyoruz. Onlar, Yüce Allah tarafından temizlenmiş insanlardır. Onların dinlerine yabancı bir din karışmaz, inançlarına da şüphe ve leke düşmez.

"Bu delil, Hakîm'in yanında makbul değildir, önceden bahsettiğimiz gibi o, âyeti hanımlara tahsis etme görüşündedir" derseniz;

Deriz ki: Evet, o bu görüşte olsa da, burada ve daha önce geçtiği gibi Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) Hz. Ali, Fâtıma ile Hasan ve Hüseyin'i çağırıp bu âyeti okuduğunu kabul ettiği gibi, "Çocukları onlardandır, onlar da temizdirler" ifadesini de eklemiştir.

Bununla ilgili "Bu, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) içinden gelen bir duadır, onları bu âyetin şümûlüne dâhil etmek istemiştir" diyor. Kendisinin, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) duasının kabul edileceğine inandığı kesindir. Öyleyse her halükârda onlar bu âyetin şümûlüne gireceklerdir. Birincisi, cumhurun kabul ettiği gibi doğrudan gireceklerdir. İkincisi; kendisinin sözüne binaen gireceklerdir. Allah'ın Kitabı'ndan ayrılmayarak ve İslam dininden sapmadan Havz başına kadar gelecekleri sâbit olmuştur. Bunun delili de: "*Pek yakında Rabbin sana verecek de hoşnut olacaksın*" (Duha Sur. 5) âyetidir.

Kurtûbî, bu âyetin tefsiri ile ilgili İbn Abbâs'tan şunu naklediyor: Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) hoşnutluğu, Ehl-i Beyt'inden hiç kimsenin Cehenneme girmemesidir.

Sünnette buna dair birçok delil vardır:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Fâtıma namusunu korumuştur, Allah ona ve çocuklarına Cehennemi haram kılmıştır."**[1] Hâkim bu hadisin sahîh olduğunu söylemiştir.

İmrân b. Husayn, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: **"Ehl-i Beyt'imden hiç kimseyi Cehenneme sokmamasını Rabbimden istedim, isteğimi bana verdi."**[2]

İkinci bölümde buna benzer hadislerle ilgili daha ayrıntılı bilgi verilecektir.

Burada, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) **"Kıyamet gününde bütün neseb ve bağlar kesilir. Benim nesebim ve bağım hariç"**[3] hadisinden esinlendiğim bir delili zikretmek istiyorum.

Bu hadis, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) ev halkının küfre girmeyeceğinin garantisidir. Tabii Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) işaret ettiği bu istisnaya rağmen küfür onlara yaklaşırsa. Küfür, bağları ve akrabalığı kesen en büyük etkendir. O halde soylarının Kıyamet gününe kadar Peygamberimiz'e (sallallahu aleyhi vesellem) bağlı kalması, iman bakımından dinden ayrılmayacaklarına dair bir delildir.

"Size iki ağır emanet bıraktım. Ona tutunduğunuz takdirde dalalete düşmezsiniz; Allah'ın Kitabı ve kanımdan olan Ehl-i Beyt'im"[4] hadisine gelince;

Herkes bunlardan kendisine uygun olanı tercih eder. Allah'ın Kitabını alan, hükümleriyle amel eder, yasakladıklarından uzak

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/ 306), Darekutnî, el-İlel (5/65),

[2] Deylemî, *Firdevs* (2/310)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3/45) ve Deylemî, *Firdevs* (3/255)

[4] Kaynağı daha önce belirtildi.

durup helal olanları helal bilerek tutunur. Ehl-i Beyt'i tercih eden, onlara gerekli saygıyı, sevgiyi, özeni, takdiri, tazim ve ikramı göstererek tutunur. Bu, iyisiyle kötüsüyle onların hepsi için geçerlidir. Bu durumda Hakîm'in hadisten anladığı ve ileri sürdüğü; "sadece onların imamları için geçerlidir" görüşü çürümüş olur. Bunu diğer rivayetler de desteklemektedir. Daha önce geçen Zeyd b. Erkam'ın şu rivayeti gibi:

"Size iki önemli konu bırakıyorum; Birincisi, Allah'ın Kitabı. Onda hidâyet ve nûr vardır. Allah'ın Kitabına uyun ve ona sımsıkı sarılın."[1]

Allah'ın Kitab'ına teşvik edip vurguladıktan sonra şöyle buyurdu: **"Ve (ikincisi) ev halkım. Ehl-i Beyt'imi Allah için size hatırlatıyorum. Ehl-i Beyt'imi Allah için size hatırlatıyorum."**[2]

Gördüğünüz gibi, hidayet açısından, tercih ve tutunmayı Kur'ân'a tahsis etmiş ve bunun hikmetini **"onda hidâyet ve nûr vardır**" ifadesiyle hatırlatmıştır. Tercih ve tutunmanın mânâsı tamamlandıktan sonra, Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) Ehl-i Beyt'ini hatırlatıp, "**Ehl-i Beyt'imi Allah için size hatırlatıyorum"** buyurmuştur.

Tavsiyeyi tekid ve onlara özen gösterilmesini vurgulamak için, bu bölümü tekrar etmiş ve hiç birini diğerine tercih etmemiştir. Husayn, Zeyd'e Ehl-i Beyt'in kim olduğunu sorduğunda, ne dediğine dikkat edelim; "Kendisinden sonra sadaka almayı haram kıldığı kimselerdir." Bunun, kasdettiğimiz mânâya delil olduğunu görüyorsunuz. Bahsettiğimiz rivayetin benzeri de, Hakîm'in aktardığı Huzeyfe b. Useyd'in rivayetidir. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu rivayette şöyle buyuruyor:

"Benim yanıma geldiğinizde, size iki önemli konuyu (sekaleyn) soracağım. Benden sonra onlara karşı

---

[1] Müslim (4/1873) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (5/ 183)

[2] Müslim (4/1873) ve Ahmed b. Hanbel (4/366)

davranışlarınıza dikkat edin. Büyük konu (*sekalu'l-ekber*); Yüce Allah'ın Kitabı, bir ucu Allah'ın elinde, bir ucu sizin elinizde olan bir iptir. Ona sımsıkı tutunun, böylece dalalete düşmez ve bozulmazsınız. Küçük konu (*sekalu'l-asğar*); kanımdan olan Ehl-i Beyt'imdir. Lütufkâr ve her şeyden haberdar olan (Allah), Havz başında bana kavuşacakları zamana kadar, birbirinden ayrılmayacaklarını haber verdi."[1]

"Ona sımsıkı tutunun, böylece dalalete düşmez ve bozulmazsınız" sözünü, **"Büyük konu (*sekalu'l-ekber*); Yüce Allah'ın Kitabı, bir ucu Allah'ın elinde, bir ucu sizin elinizde olan bir iptir"** sözünün ardından söylemesi, hidayetin ve dalâlete düşmememenin, Allah'ın Kitabına (sekalu'l-ekber) tutunmaya mahsus olduğunu açıkça ifade etmektedir.

Bunun sebebini de şu sözüyle açıklamıştır: **"Bir ucu Allah'ın elinde, bir ucu sizin elinizde olan bir iptir."** Sekalu'l-ekber ile ilgili bölümü tamamladıktan sonra, "**Küçük konu (*sekalu'l-asğar*); kanımdan olan Ehl-i Beyt'imdir"** demiştir.

Eğer amaç, Hakîm'in anladığı gibi, hidâyet için ikisine birlikte tutunmak olsaydı, itrete (Ehl-i Beyt'e) bazılarını dâhil edip bazılarını çıkarması gerekirdi. O zaman ayrıca, "**Ona sımsıkı tutunun, böylece dalâlete düşmezsiniz"** bölümünü, **"Sekalu'l-asğar kanımdan olan Ehl-i Beyt'imdir"** bölümünden sonra söylemesi gerekirdi. Yahut sonunda tekrar etmesi icab ederdi.

Bu hadislerden anlaşılan, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) kanından olan Ehl-i Beyt'i, sadaka kabul etmesi haram kılınan kişilerdir. Buradaki sadakadan maksad; Zeyd b. Erkam'ın dediği gibi zekâttır. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onları

[1] Kaynağı daha önce belirtildi.

yüceltmek ve onlara özen gösterilmesini istediğini vurgulamak için Kur'ân'la birlikte zikretmiştir. Allah hepsinden razı olsun.

Hakîm'in ibaresinin garip tarafı; "Eğer bu ilim ve fıkıh bilgisi, onların dışında başka kimselerde mevcut ise, Ehl-i Beyt'e ittiba etmemiz gerektiği gibi diğerlerine de uymak zorundayız" şeklinde ifade ettiği görüştür. Bu sözlerle, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) kanından olan kişileri başkalarıyla eşit tutma fikrine sürüklenmiştir. Bu durumda üstünlüğü Ehl-i Beyt soyuna değil, kendilerinde ve başkalarında olabilecek, ilim ve fıkıh bilgisine vermiş oluyor. Böyle düşündüğümüzde, bu hadislerdeki Ehl-i Beyt'in mânâsı; İslam âlimleri ve fakihleri olur. Acaba Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) maksadı bu muydu? Vallahi hayır. O'nun kasdettiği; cahiliyle, temiz olan veya olmayan âlimiyle yakın akrabalarıdır.

İslam fıkıhçıları ve bayraktar âlimler zaten bu ümmetin yol göstericileridir. Karanlıkları aydınlatanlardır. Fakat bu, ayrı bir konudur. Onlar da bizzat, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yakınlarını gözetme ve üstünlüklerini kabul etme konusunda, herkes gibi, bu hadisin muhatabıdırlar. Hatta bu konuda önder olmak durumundadırlar.

HATIRLATMA

Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem), sekaleyni; yani Allah'ın Kitabı ve kanından olan Ehl-i Beyt'ini vasiyet ettiği bu hutbesini, Veda haccında, orada olan büyük bir topluluğun önünde vermiştir. Medine'den kendisiyle beraber, haccetmek için, yüz bini aşan sahabi gelmişti. Mekke'den ve Yemen'den onlara katılanlar hariç. O anda Müslüman olanların çoğu oradaydı. Sahabenin ileri gelenleri ve âlimleri aralarındaydı. İslam'ı en iyi bilen Ebû Bekr es-Sıddîk Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanı başındaydı. Şüphe yok ki o, bir çoğu Ehl-i

Beyt'ten olanların çoğundan daha âlim ve daha fakih idi. Acaba onlardan herhangi birisi, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) bu hutbede, akrabalarıyla birlikte, âlimlerin üstün görülmesini vasiyet ettiğini mi anlamıştır. Ehl-i Beyt'in, Ebû Bekr, Ömer, Zeyd b. Sabit, Ebû Muâz, Abdullah b. Selam gibi Muhâcir ve Ensar âlimleri veya başka âlimler olduğunu mu anlamıştır? Yoksa bu ve başka âlimlere, diğer sahabelere ve tüm Müslümanlara, akrabalarını gözetmelerini ve üstünlüklerini kabul etmelerini vasiyet ettiğini mi anlamışlardır? Ehl-i Beyt'i bizzat onlardır başkası değildir. Ehl-i Beyt ve itretin başka mânâsı yoktur. Birinci anlayışı iddia eden var mı?

Hakîm'in "Ehl-i Beyt'ten maksat, onların aralarındaki âlimlerdir; çünkü ilim ve fıkıh bilgileriyle uyulması gereken onlardır. Ayrıca ilim ve fıkıh başkalarında mevcut ise, onlara ittiba etmemiz gerektiği gibi diğerlerine de ittiba etmemiz gerekir" görüşüyle ilgili bir nokta daha var. Bu görüşünün hareket noktası ilimdir, soy değildir. Oysa şartları ortadan kalktığı için asırlar önce ictihad kesilmiştir.

Yeryüzünün doğusunda ve batısında bulunan Ehl-i Sünnet, fıkhî konularda bilinen dört imama (Allah hepsinden razı olsun), itikâdî konularda İmam Eş'arî ve İmam Maturîdî'ye ittiba etmektedir. Her ne kadar hicri birinci asırda Ehl-i Beyt'ten mezheb sahibi birçok imam ve müctehid ortaya çıkmış olsa da, mezhepleri müntesib bulmamış ve meşhur olmamış, kurucusuyla birlikte yok olmuştur. Bazı sapık fırkaların Ehl-i Beyt'e nisbet ettiği, Ehl-i Sünnet mezheplerine ters düşen görüşler de batıldır ve onlar adına ileri sürülmüş yalanlardır. Bu yüzden vürûd sebebi oldukları bu hadisin mânâsından onlara bir şey düşmez. Çünkü batıl oldukları için hadisin mânâsından toptan çıkarlar.

Eğer, "Hakîm müctehidleri değil âlimleri kasdetmiştir, onlar da her asırda bulunurlar" derseniz;

Ben de derim ki: İlim ve fıkıh konusunda başkalarına imam ve önder olduklarını ileri sürdüğü vasıflar, müctehidlerden başkasını tasdik etmez. Oysa ittiba edilebilecek kişiler onlardır. Ehl-i Beytten bu asırda yaşayan âlimler, dört mezhepten birinin mukallidi durumundadırlar. Başkalarına önder olamazlar.

Onun bahsettiği âlim ve fakihlerin özelliği, ilmi ve fıkıh bilgisiyle ittiba edilmeleridir.

AÇIKLAMA

Geçmiş asırlardaki İslam âlimlerini incelediğimiz zaman, Türk ve İran âlimlerinin, Araplardan ve Kureyş'ten olan âlimlerden sayı bakımından fazla olduklarını görürüz. Allah doğrusunu bilir, ama bunun sebebi şu olabilir: Bu unsurlar, Kureyş ve Arapların Peygamberimiz'e (sallallahu aleyhi vesellem) yakınlıkları sebebiyle soyca üstün olduklarını gördüklerinde, onlara ulaşmak istediler. Bunun için de ilimden başka bir yol bulamadılar. Gayret gösterip çalıştılar, arayı kapattılar ve gayelerine ulaştılar. Buna ek olarak şu da söylenebilir: Araplar, ilimle uğraşıyorlardı. Belli bir merhaleye gelince işlere yöneldiler. Okumaya ve okutmaya imkân bulamaz oldular. Bazı asırlarda ağırlıklı olarak olan da buydu. Siz de biliyorsunuz ki, ortaya çıktıklarından bu zamana ve kıyamete kadar, Arabıyla Acemiyle bu Muhammedî ümmetin lideri konumundaki dört imamın üçü Araplardandır; imam Şafiî, Mâlik ve Ahmed (Allah hepsinden razı olsun). Mesele ne olursa olsun, bu ümmet rahmet dolu bir ümmettir. Mabudu bir, Peygamberi birdir. Arabın veya Acemin de bir hayır varsa diğerlerine de ulaşacaktır. Din bir olduktan sonra ırkların farklı oluşunda ne mahzur var ki.

Ek Bilgi

Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) **"İlim yıldızlarda olsa bile Farslılardan birileri onu alırdı"**[1] hadisini, bazıları İmam-ı Azam'a hamletmişlerdir.

Munâvî der ki: Bu hadiste, onların fazileti ve çalışkanlıklarına vurgu sözkonusudur.

Mu'cemu'l-Buldan'da şöyle geçer: Doğu dediğinizde, herkes Fars (İran) der. Hadiste Horasan halkını kastetmiştir. Çünkü sözünün doğruluğunu İranlılarda ararsanız, öncesinde de sonrasında da bulamazsınız. Bu özelliği bizzat Horasan halkında bulabilirsiniz. Çünkü onlar, isteyerek İslam'a girdiler. İçlerinde âlimler, seçkinler, muhaddisler ve çok ibadet edenler vardır. Bölgelerin muhaddislerini araraştırırsanız, yarısının Horasanlı olduğunu görürsünüz. Râvilerin çoğu onlardandır. İranlılar ise nankördürler. Sönüp yok oldular, onlardan şerefle anılacak hiç kimse kalmadı.

Yine Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) **"İman yıldızlarda olsaydı"**[2] başka bir rivayette "**Yıldızlarda asılı olsaydı, Farslılar onu alırdı"**[3] hadisine gelince; bu hadis, Selmân el-Farisî için söylenmiştir. Bunu, *Futûhat*'ta Değerli Hocam Şeyh-i Ekber (İbnu'l-Arabî) ve birçok âlim de ifade etmiştir.

FASIL

Bu bölüm; Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) **"Ehl-i Beyt'im, ümmetimin güvencesidir"**[4] hadisiyle ilgilidir.

---

[1] Ahmed b. Hanbel (2/296)

[2] Buhârî (4/1858) ve Müslim (4/1872)

[3] el-Hâkim, *Müstedrek* (4/437) ve İbn Hibbân, *Sahîh* (16/ 298)

[4] el-Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdir*(3/61) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (7/ 22)

Hakîm et-Tirmizî bu hadisin şerhinde diyor ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) Ehl-i Beyt'i vefatından sonra, arkasından onun yolunu takip edenlerdir. Bunlar da sıddıklar ve evliyalardır. Hz. Ali (kerremallahu vechehu) onlar hakkında şöyle nakletmiştir: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derken işittim: **"Evliyalar Şam'da bulunurlar. Onlar kırk kişidirler. Onlardan birisi öldüğünde, Allah onun yerine birini ibdâl eder (değiştirir). Onların yüzü suyu hürmetine yağmur yağdırılır ve düşmanlara muzaffer olunur. Onların hatırına yeryüzü halkından belalar defedilir."**[1]

İşte bunlar, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Ehl-i Beyt'i ve bu ümmetin güvencesidirler. Ölürlerse yeryüzü bozulur ve dünya rayından çıkar. Bu hadisin, Ehl-i Beyt soyuna hamledilmesi birkaç açıdan uygun değildir;

Birincisi: Hadiste **"Eğer Ehl-i Beyt'im yok olursa, ümmetimin başına vadedilen (kıyamet) gelir"**[2] rivayet ediliyor.

Ehl-i Beyt'in yok olup onlardan hiç kimsenin kalmaması nasıl tasavvur edilir? Onlar sayılamayacak kadar çokturlar. Allah'ın bereketi daima onların üzerlerindedir. Rahmeti de onları gölgelemektedir. Üstelik Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) **"Benim soyum ve bağım dışındaki her soy ve bağ kesilecektir"**[3] buyurmuştur.

İkincisi: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) Ehl-i Beyt'i, soyu olan Hâşim oğulları ve Abdulmuttalib oğullarıdır. Bunlar, bu ümmetin güvencesi olamazlar ki yok olduklarında dünya yok olsun.

---

[1] Ahmed b. Hanbel (1/ 112) ve el-Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdir* (3/66)

[2] el-Hâkim, *Müstedrek* (3/517), el-Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdir* (3/66)

[3] Kaynağı daha önce belirtilmiştir.

Üçüncüsü: Başkalarında olabildiği gibi, onlarda da bozgunculuk bulunabilir. İçlerinde samimi olanlar olduğu gibi, kötülük yapanlar da olabilir. Neye dayanarak yeryüzü halkına güvence olacaklar. Burada kasdedilenlerin, dünyayı ayakta tutan yol göstericiler ve her zaman doğru yola yönlendirenler olduğu anlaşılmaktadır. Onlar yok olduklarında yeryüzünde düzen kalmaz ve belalar her yeri kaplar.

Eğer, “Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) hürmeten ve onun yakınları olmaları sebebiyle yeryüzündeki insanlar güvence olmuşlardır” diyen olursa; denilir ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) hürmet, önemli ve değerlidir. Yeryüzünde onun zürriyetine saygı göstermekten daha değerli bir şey vardır; o da Allah'ın Kitab’ıdır. Hadiste ondan bahsedildiğini görmüyoruz. Sonra hürmet takva ehline yapılır. Çünkü Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) saygının önemi, nübüvvetten ve Allah'ın ona verdiği değerden kaynaklanmaktadır.

Bunun delili de Ebû Hureyre'nin rivayet ettiği şu hadistir: Ebû Hureyre şöyle diyor:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hz. Fâtıma'nın yanına girdi, yanında Hz. Peygamber’in (sallallahu aleyhi vesellem) halası Safiyye vardı. Şöyle buyurdu: **“Ey Abdi Menâf Oğulları, Ey Abdulmuttalib Oğulları, Ey Muhammed'in kızı Fâtıma, Ey Resûlullah'ın** (sallallahu aleyhi vesellem) **halası Safiye! Nefislerinizi Allah'a satınız. Allah katında sizin için hiçbir şey yapamam. Malımdan istediğiniz kadar taleb edin (vereyim). Ve (şunu) bilin ki, Kıyamet gününde bana en yakın olacak olanlar muttakî olanlardır. Siz (bana olan) akrabalığınıza göre davranın. Oraya, insanlar amelleriyle gelirler. Siz dünyayı boynunuzda taşıyarak gelirsiniz. «Ey Muhammed!» dersiniz. Ben de; «Bu halde (dünyayı taşıyarak mı?)» derim. Sonra «Ey Muhammed!» dersiniz. Ben de; «Bu halde (mi)» der ve yüzümü başka yöne çeviririm. «Ey Muhammed! Ben, falan oğlu falanım»**

dersiniz. (O zaman) ben de şöyle derim: «Soyu(nu) biliyorum, ama amel(ini) bilemem. Kitabı (Kur'ân'ı) terk ettiniz. Aramızda olan akrabalığa geri dönün».”[1]

Gizli olarak değil de açıkça şöyle dediği rivayet edilir: **“Dikkat ediniz! Benim dostlarım, falanın babası (falan oğulları) değildir. İçinizden bana yakın olanlar, nerede ve kim olursa olsun, muttakî olanlardır.”**[2]

Diyorum ki: *Sünen* (hadis kitapları) sahipleri, birçok sahabiden, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir: **“Ehl-i Beyt'im sizin için, Nûh'un gemisi gibidir. Kim ona binerse kurtulur. Ona binmekten geri duran ise helâk olur.”**[3]

Başka bir rivayette: **“Ve boğulur.”**[4]

Bir diğer rivayette: **“Ateşe atılır.”**

Ebû Zer diyor ki: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyururken işittim: **“Ehl-i Beyt'imi, vücûdda baş gibi, başta da göz gibi kabul edin.”**[5] Gözler olmazsa baş gideceği yolu bulamaz.

Buhârî ve Müslim'in şartlarını taşıyan sahîh bir ravi zinciri ile Hâkim şu hadisi rivayet ediyor: **“Yıldızlar yeryüzündeki insanlar için (denizde kaybolup) boğulmaya karşı bir güvencedir. Ehl-i Beyt'im de ümmetim için ihtilafa düşmeye karşı bir güvencedir. Araplardan herhangi bir kabile onlara muhalefet ederse, ihtilafa düşüp İblis'in fırkası olurlar.”**[6]

---

[1] el-Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdir* (3/67)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*(20/ 120) ve İbn Ebî Âsim, *Sünne* (1/93)

[3] Taberânî, *M. el-Evsat* (4/ 10)

[4] el-Hâkim, *Müstedrek* (2/373)

[5] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3/ 46)

[6] el-Hâkim, *Müstedrek* (3/162)

Yine *Sünen* sahiplerinden bir grup, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: **"Yıldızlar, gökyüzündekilerin güvencesidir, Ehl-i Beyt'im de yeryüzündekilerin güvencesidir."**[1]

Başka bir rivayette **"Ehl-i Beyt'im yeryüzündekilerin güvencesidir, Ehl-i Beyt'im yok olursa, yeryüzündekilerin başına vâdedilen belalar gelir."**[2]

Ahmed (b. Hanbel)'in rivayetine göre **"Yıldızlar kaybolursa, gökyüzündekiler yok olur. Ehl-i Beyt'im yok olursa, yeryüzündekiler yok olur."**[3]

Her halükârda bu hadislerden çıkan şudur: Ehl-i Beyt'in yeryüzünde varlığı, geniş mânâda burada yaşayan herkes için güvencedir. Özel mânâda, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ümmeti için azaba karşı güvencedir. Burada söz edilen Ehl-i Beyt'ten maksad sadece salih olanlar değildir. Nebevî zürriyetin bu şerefli özelliği, Ehl-i Beyt'e atfedilen hoşa gitsin gitmesin, bütün sıfatların göz önünde bulundurulmasını engeller.

Allâme es-Sabbân, *İs'âfu'r-Râğibîn* isimli eserinde şöyle der: Bu mânâya Yüce Allah'ın "*Hâlbuki sen onların içinde iken Allah, onlara azap edecek değildir. Üstelik onlar mağfiret dilerlerken de Allah onlara azap edici değildir"* (Enfâl Sur. 33) âyeti bu mânâya işaret etmektedir.

Güvence bakımından Ehl-i Beyt, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yerine ikame edilmiştir. Çünkü bazı rivayetlerde nakledildiği gibi, onlar O'ndandır, O da onlardandır.

Sıfatlardan da açıkça görüyorsunuz ki; kasdedilen, sırf Temiz Nesil (Ehl-i Beyt)dir.

Bunu Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şu hadisiyle açıklamıştır: **"İnsanların içinde ilk (helâk) yok olacak**

---

[1] Kaynağı daha önce belirtildi.

[2] Münavî, *Feyzu'l-Kadîr*'de benzerini nakleder. (6/297)

[3] Deylemî, *Firdevs* (4/311)

olan (kabile) Kureyş'tir. Kureyş'in içinde ilk yok olacak olan (aile) Ehl-i Beyt'imdir."[1]

Başka bir rivayette; "helâk olacak" yerine, "fâni olacak", "Ehl-i Beyt'im" yerine de "Hâşim oğulları" olarak geçmektedir.

Aralarında Munâvî ve başkaları olan hadis şârihleri (şerhedenler) derler ki: Helâk olmaları kıyametin alametlerinin ve kıyametin yaklaşmasının göstergesidir. Kıyamet koptuğunda dünyada sadece kötü insanlar bulunacağından, Ehl-i Beyt ise iyilerdendir. Bu hadis bunu açıklamaktadır. Bu da varid olan rivayetlerle ilgili en güzel açıklamadır. Bununla birlikte bu hadis, Hakîm'in iddia ettiği "Ehl-i Beyt, evliya ve sıddîklardır" görüşünü çürütmektedir.

Birinci şüpheyle ilgili cevapla başlayalım. O da Hakîm'in; "Ehl-i Beyt'in yok olup onlardan hiç kimsenin kalmaması nasıl tasavvur edilir? Onlar sayılamayacak kadar çokturlar. Allah'ın bereketi daima onların üzerlerindedir. Rahmeti de onları gölgelemektedir" sözüdür. Bu neden tasavvur edilmesin, buna bir mani mi var? Özellikle son hadis bunu açıkça ifade etmiştir. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şu sözü: **"İnsanların içinde ilk yok olacak olan (kabile) Kureyş'tir. Kureyş'in içinde ilk yok olacak olan (aile) Ehl-i Beyt'imdir."**

Bu da Allah'ın onlara olan rahmetinin bir parçasıdır. Söylediğimiz gibi, Kıyamet koptuğunda dünyada sadece kötü insanlar bulunacaktır, Ehl-i Beyt ise iyilerdendir. Bu yüzden diğer insanlardan önce yok olacaklardır. Onları Kureyş takip edecek. Çünkü fazilet, konum ve Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yakınlığı sebebiyle onların ardından Kureyş gelir. Bu, Allah'ın onlara merhameti ve değer vermesinden başka bir şey değildir.

---

[1] Ahmed benzerini nakleder. (6/74)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştu: **"Benim soyum ve bağım dışındaki her soy ve bağ kesilecektir"**[1] Buradaki kesilme (inkıta) neslin kaybolup gitmesi, erimesi değildir. Sahih rivayetlerin de açıkladığı gibi bu yok olma kıyametin kopmasına mahsustur.

Burada inkıtanın mânâsı, akrabalıktan faydalanmaktır. Bu tıpkı Yüce Allah'ın buyurduğu gibidir: "*Sûra üflendiği zaman artık aralarında akrabalık bağları kalmamıştır; birbirlerini de arayıp sormazlar."* (Mü'minun Sur. 101)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (bu hadiste) bağını istisna etti, bağ evlenmeyle olur; nesebini istisna etti, neseb çocukla olur. Çünkü bu ikisiyle faydalanma devamlıdır. Ne dünyada, ne de âhirette kesilir. Bu da sahîh olarak nakledilen minberde söylediği şu hadisi teyid ediyor: **"Bazılarına ne oluyor da; Resûlullah'a** (sallallahu aleyhi vesellem) **yakınlık Kıyamet gününde fayda etmez, diyorlar. Bilakis bana olan akrabalık, dünyada ve âhirette kesintisizdir."**[2]

İkinci şüpheye cevap: Hakîm; "Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) Ehl-i Beyt'i, soyu olan Haşim oğulları ve Abdulmuttalib oğullarıdır. Bunlar, bu ümmetin güvencesi olamazlar ki yok olduklarında dünya yok olsun" demişti. Onların varlığının mânâsı, sadece bu ümmetin değil, bütün insanların güvencesidir. Onların varlığı, Kıyamet saatinin henüz gelmediğinin göstergesidir. Yok oldukları anda vâdedilen (Kıyamet vakti) gelmiş demektir. Onlar yaşadıkça bunun güvencesidirler.

Üçüncü şüpheye cevap: Hakîm; "Başkalarında olabildiği gibi, onlarda da bozgunculuk bulunabilir. İçlerinde samimi olanlar olduğu gibi, kötülük yapanlar da olabilir. Neye dayanarak yeryüzü halkına güvence oluyorlar?" demişti. Onlar yaptıkları

---

[1] Kaynağı daha önce belirtildi.

[2] Ahmed b. Hanbel (3/39) ve el-Hâkim, *Müstedrek* (4/84).

amellerle, gösterdikleri iyiliklerle yeryüzündekilere güvence olmadılar. Aksine herkesçe bilinen, Peygambere olan yakınlıklarıyla güvence olmuşlardır. Allah onlara bu meziyeti ezelde vermiştir. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) hatırı için, başkalarına nasib olmayan üstünlükler vermiştir. Bu meziyetlerden birisi de Allah'ın rahmetinden kaynaklanan, nübüvvetin, risalet kaynağının, vahyin muhatabının Ehl-i Beyt'i olma yüceliğidir. Başka bir şeyle kıyas edilemez. İnsanlardan hiç kimse onlara bu konuda ortak olamaz. Bu iki cevap, birinci şüphenin cevabından çıkmaktadır. Onu anlarsanız bu ikisini anlarsınız.

Hakîm'in "Yeryüzünde onun zürriyetine saygı göstermekten daha değerli bir şey vardır; o da Allah'ın Kitab'ıdır. Hadiste ondan bahsedildiğini görmüyoruz" sözü, yersiz bir itirazdır. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem), Ehl-i Beyt saygısından bahsederken, onlara saygıdan daha önemli de olsa, hadiste Kur'ân'a saygıdan bahsetmesi şart değildir. Sekaleyn hadisinde zaten ikisini bir arada zikretmişti. Her hadiste tekrar etmesine gerek yoktur. Ayrıca hiç kimse, onlara saygı göstermenin, Kur'ân-ı Kerim'e saygı göstermekten daha önemli veya eşit olduğunu iddia etmiyor ki buna itiraz edilsin. Bu özellikleriyle Kur'ân'dan üstün değillerdir. Kur'ân-ı Kerim de Kıyamet kopmadan önce dünyadan kaldırılacaktır.

İbn Mes'ûd şöyle derdi: "Kur'ân'ı kaldırılmadan önce okuyunuz. O dünyadan ref'edilemeden Kıyamet kopmayacaktır." Dediler ki: "Ey Ebu Abdirrahmân! Biz onu kalbimizde ve sahifelerde muhafaza ediyoruz, nasıl kaldırılacak?" Dedi ki: "Gizlice (dünyadan) çekilir (alınır, insanlar onu) hatırlamaz ve dolayısıyla okuyamaz."[1]

---

[1] İbnu'l-Mübârek, *Zühd* (1/277)

İbn Mes'ûd'un bunu, kendi yorumu olarak söylemediğini biliyoruz. Çünkü bu yorum yapılacak bir hadis değildir. Bu Kur'ân-ı Kerim'dir, içlerinde olduğu müddetçe yeryüzündekiler için, azaba ve dünyanın yok oluşuna karşı bir güvencedir. Zürriyet-i Tâhire bundan üstün olarak nitelenemez.

Hakîm'in şu sözü kaldı: "Sonra hürmet takva ehline yapılır. Bunun delili de Ebû Hureyre'nin rivayet ettiği şu hadistir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Fâtıma'nın yanına girdi, yanında Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) halası Safiyye vardı. Şöyle buyurdu: **"Ey Abdi Menâf Oğulları, Ey Abdulmuttalib Oğulları…"** hadis devam ediyor.[1]

Muhibbu't-Taberî, buna güzel bir cevap vermiştir. Munâvî bunu *el-Kebîr*'de ve Sabbân *İs'âf*'ta şöyle naklederler: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (Kıyamet gününde) hiç kimseye faydası ve zararı dokunamaz. Fakat Allah, şefaat etme fırsatını vererek, hem akrabalarına, hem de özel ve genel olarak bütün ümmetine faydalı olma imkânını vermiştir. Ancak Allah'ın kendisine verdiği imkân nisbetinde hareket edebilir. Buhârî'nin naklettiği şu hadisinde işaret ettiği gibi: **"Senin için sadece akrabalık bağım vardır, onun gereklerini yapacağım."**[2] Yani akrabalık bağının gereğini yapacağım. Bu da **"Allah'ın huzurunda sizin için bir şey yapamam"**[3] sözüyle aynı anlama gelmektedir. Yani tek başıma, Allah bana şefaat etme ve mağfiret dileme hakkı vermezse… Onlara bu şekilde hitab etmesinin sebebi; korkutma ve davranmaya teşvik içindir. Allah'a karşı muttakî olma ve O'ndan çekinme konusunda, insanların önderi olma fırsatını onlara hatırlatmak içindir.

---

[1] Daha önce geçti.

[2] Ebû Avâne, *Müsned* (1/ 91)

[3] Buhârî (3/1012) ve Müslim (1/192)

Sabbân diyor ki: Diyorlar ki: Bu sözü, kendisine akraba olmanın üstünlüğünü öğrenmeden önce söylemiştir. Çünkü Arap dili, Hakîm'in hadisi bu şekilde açıklamasına izin vermez. “Ehl-i Beyt” sözünden kim evliya (velîler) anlamını çıkarabilir? Hayır, Vallahi hiç kimse Hz. Peygamber’in (sallallahu aleyhi vesellem) akrabalarından başka bir şeyi anlamaz. Ayrıca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendi dili olan Arapça’yı kendisi ifade etmişti.

Velilerin (Allah hepsinden razı olsun, onların dualarından bizi de nasiblendirsin) fazileti, üstünlükleri ve Allah'a ve Peygamber’e (sallallahu aleyhi vesellem) olan yakınlıkları hiçbir müminin şüphe etmediği bir konudur. Fakat bizzat kendileri, Allah'ın Ehl-i Beyt’e giydirdiği değerli bir hırkayı, onlardan çıkarıp giymeye razı olmazlar. Onları bu düşünceden tenzih ederiz.

Ben de inanıyorum ki: Hakîm et-Tirmizî, büyük evliyalardan idi. Bu düşünceleri sanırım iki şekilde yorumlanır:

Birincisi ve akla en uygun olanı: Bu fikirler, onu veya Ehl-i Beyt’i sevmeyen birisi tarafından kitabına sıkıştırılmış olabilir, birçok âlim ve evliyanın başına geldiği gibi.

Bunlardan bazıları; Değerli Şeyhim Muhyiddîn İbnu'l-Arabî, arif, muhakkik, hocam Abdulvahhâb eş-Şa'rânî ve diğerleridir.

İkincisi: Ehl-i Beyt’i sevme konusunda ifrât eden (aşırıya giden) ve büyük sahabilerin halifeliğini reddederek dalâlete düşen, Şia taraftarlarının içinde yaşamış olması.

Özellikle Ebû Bekr ve Ömer gibi. Bu durumda, ifadelerinden anlaşıldığı gibi, onlara cevap vermiş ve karşı çıkmıştır. Bu durumu onu Ehl-i Beyt’le ilgili böyle düşünmeye sevketmiştir. Böylece sözlerinin sivriliğiyle onları güzel sıfatlarını yaralamış ve onların konumlarını zayi etmiştir. Aynı durumda olanların yaptığı gibi kendisi de Ehl-i Beyt’in önemli özelliklerine itiraz etmiştir.

Söylediklerimde isabet etmeyi Allah'tan diliyorum. Kaleminin yazdıklarından beni pişman etmesin. Niyet iyidir. Allah söylediğim her şeye şahiddir.

İKİNCİ BÖLÜM

Bu bölüm, Ehl-i Beyt'in şerefi ve Allah'ın başkalarına vermeyip özel olarak onlara verdiği meziyetleriyle ilgilidir.

Şunu biliniz ki, bu kitabın başından sonuna kadar anlatılanlar, onların itiraz kabul etmeyen ve savunma gerektirmeyen özelliklerindendir. Fakat bu özelliklerin bazıları onlara nisbet edilmiş olabilir. Yani onlarda olmadığı halde, onların özelliğiymiş gibi gösterilmiş olabilir, Cennette yerlerinin hazır olması ve Cehennemin onlara haram olması gibi. Bu anlayış, Cennetle müjdelenen on sahabi ve başka sahebilerde mevcuttur. Yine onları sevmeyene lanet edilmesi, bazı hadislere göre de kâfir ve münafık sayılması gibi. Sahebilerle ilgili de buna benzer rivayetler vardır. Bu bölümde, onların dışında başkalarında kesinlik olarak bulunmayan özelliklerden bahsedeceğiz.

Onların özelliklerinden birisi: Zekât almalarının haram kılınmasıdır.

İmam Nevevî, Müslim'in şerhinde şöyle diyor: Zekât, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ve onun ev halkına yasaklanmıştır. Bunlar da; Hâşim oğulları ve Muttalib oğullarıdır. Şâfii ve talebelerinin görüşleri böyledir. Bazı Mâlikî âlimler de bu görüştedir.

İmam Ebû Hanife ve İmam Mâlik'e göre ise onlar, özel olarak Hâşim oğullarıdır.

Kâdı (Beydâvî) ve (Kâdı) İyâd'a göre onlar, Kureyş'in tümüdür. Bazı âlimler de bu görüştedir.

Mâlikî Asbağ (b. Ferec), "Onlar, Kusay oğullarıdır" diyor.

İmam Şâfiî'nin delili; Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şu sözüdür: **"Benû Hâşim ve Benû'l-Muttalib aynı şeydir."**[1]

Nitekim Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem), ganimet sehimlerini onların arasında taksim etmiştir.

Sadakaya gelince Şâfiî'nin bununla ilgili üç görüşü vardır.

(Birincisi) ve en sahih olanı, sadakanın Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) haram, akrabalarına helal olmasıdır.

İkincisi: Hem Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), hem de onlara haram olmasıdır.

Üçüncüsü: Hem O'na, hem onlara helal olmasıdır.

Hâşim oğullarının ve Muttalib oğullarının kölelerine de zekât haram mıdır? Dostlarımızın bununla ilgili iki görüşü vardır: Doğru olan; haram olmasıdır. İkincisi ise; helal olmasıdır.

Haram olduğunu söyleyenler; Ebû Hanîfe, diğer Kûfe âlimleri ve bazı Mâliki âlimler.

Helal olduğunu söyleyen; İmam Mâlik'tir.

Mâlikî olan İbn Battâl, ihtilafın Hâşim oğullarının köleleriyle ilgili olduğunu, başkalarının köleleri için, icma ile helal kabul edildiğini iddia etmiştir. Aslında söylediği gibi değildir. Aksine dostlarımıza göre doğru olan, hem Hâşim oğulları, hem de Muttalib oğullarının köleleri için de haramdır. Aralarında fark yoktur. Allah en doğrusunu bilir.

İs'âf'ta Sabbân'ın ibaresi ise şöyledir: İmam Mâlik ve Ebû Hanîfe, yasaklamayı Hâşim oğullarına hasretmiştir.

Şâfii ve Ahmed (b. Hanbel), "Haramlığı Hâşim oğulları ve Muttalib oğulları için geçerlidir" demişlerdir.

Ebû Hanîfe'nin "Hâşim oğullarına kesinlikle caizdir" dediği nakledilir.

---

[1] Buhârî (3/1290) ve Ebû Dâvûd (3/145)

İmam Ebû Yûsuf diyor ki: Birbirlerine vermeleri helaldir. Hanefilerin çoğu, Şâfiiler ve Hanbelîler, sadaka almalarını caiz görürler.

İmam Mâlik'ten, zekâtın helal, sadakanın haram olduğunu söylediği de nakledilir. Çünkü bundaki zül daha fazladır. Sabbân'ın görüşleri böyle.

Keşfu'l-Ğumme'de İbn Abbâs'ın şöyle dediği nakılediliyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sadaka ile ilgili genellikle şöyle derdi: **“Sadaka, insanların kirleridir, (bu yüzden) ne Muhammed'e, ne de Muhammed'in yakınlarına helal olmaz.”**[1]

Enes bildiriyor: Bir gün Hz. Ali'nin oğlu Hz. Hasan, sadaka (zekat olarak toplanan) hurmalardan bir tane alıp ağzına koydu, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **“Tükür tükür, at onu, sadaka (zekat) yemediğimizi bilmiyor musun”**[2] dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hâşim ve Muttalib oğullarına şöyle derdi: **“Size yetecek veya ihtiyacınızı karşılayacak, beşte bir hissenin beşte biri sizindir.”**[3]

Yine Enes'ten şöyle rivayet ediliyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) akrabalarının hissesini; Benû Nevfel ve Benû Abdi Şems haricinde, Benû Hâşim ve Benû Muttalib'e ayırır ve şöyle buyururdu: **“Benû Hâşim ve Benû Muttalib aynı şeydir.”**[4]

İbn Abbâs der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kölesi Ebû Râfi' gelip şöyle dedi: “Ey Allah'ın Resûlü! Zekât toplamak için görevlendirdiğin falan kişi, ona yardım etmemi ve bunun sonunda topladıklarından bana vereceğini söyledi.” Resûlullah

[1] Müslim (2/754)

[2] Buhârî (3/1118) ve Müslim (2/751)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11/ 217)

[4] Kaynağı daha önce belirtildi.

(sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Sadaka bize helal değildir. Bir kavmin kölesi o kavimdendir."**[1]

Münâvî; "**Sadaka insanların kirleridir**" sözüyle ilgili olarak der ki: Onların pislikleri ve kirleridir, çünkü onların pisliklerini temizler, mallarının ve nefislerinin kirini tezkiye eder.

"Onların mallarından sadaka al; bununla onları (günahlardan) temizlersin." (Tevbe Sur. 103) Bu, aynı kirleri yıkamak gibidir. Sadaka onlara, iş veya başka bir şey karşılığında da olsa haramdır. Hatta birbirlerine vermeleri de haramdır. Bunun tersini iddia eden yanılır. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yakınlarından birisi, Hz. Ömer'e veya başkalarına sadakayla ilgili sorular sordu. Dedi ki: "İri cüsseli bir adam, sıcak bir günde bir yerini yıkarsa (onun yıkandığı artık suyu) içer misin?" Soruyu soran kızdı ve dedi ki: "Bana böyle mi diyorsun?" Hz. Ömer: "O da, insanların yıkadıkları kiridir" karşılığını verdi.

Değerli hocam büyük veli, Abdulvahhâb eş-Şa'rânî, *Bahru'l-Mevrûd* isimli eserinde nakleder: Fadl b. Abbâs, Peygamberimiz'den (sallallahu aleyhi vesellem) sadaka toplama görevini kendisine vermesini istediğinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Seni, insanların kirlerini toplamakla görevlendirmekten Allah'a sığınırım."**[2]

Dil âlimlerinden birisi şöyle demiştir: Kir, insan pisliğini kapsar, başkasını değil. Fakat Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), pis şeyleri mümkün oldukça kinayeli kullanırdı.

Sevgili kardeşlerim! Biliniz ki; kirin pis olma durumu, sadaka verenin kazancına göre artar ve eksilir. İşlerinde riyakârlık yapan, insanları kandıran, tüccarlardan haraç ve rüşvet alanın hükmü, bozguncu hükmünde olur. İşlerini iyi yapsa da, bu

---

[1] Tirmizî (3/46) ve Ahmed b. Hanbel (6/10)

[2] el-Hâkim, *Müstedrek* (3/375) ve Bezzâr, *Müsned* (3/109)

kötülükleri ve kötü işleri yapanlara satış yapanın hükmü ise, kan ve idrar gibidir. Buna göre mukayese edin. En düşük mertebesi tükürüktür.

Tîbî diyor ki: "(Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem), sadakayı) ümmetinin bir bölümüne (fakirlere) nasıl mubah kıldı?" denilemez.

Kişinin kâmil iman sahibi olması; kendisi için istediğini, kardeşi için istemesidir. Çünkü bize onu azimet değil, zorunluluktan mubah kılmıştır. Dilenmeyi yasaklayan nice hadisler vardır. Şahsiyet sahibine düşen onu leş gibi görmesidir.

Yüce Allah şöyle buyuruyor: "*Her kim bunlardan yemeye mecbur kalırsa, başkasının hakkına saldırmadan ve haddi aşmadan bir miktar yemesinde günah yoktur.*" (Bakara Sur. 173)

Tîbî'nin "Dilenmeyi yasaklayan nice hadisler vardır" sözüyle ilgili (şu hadisi aktaralım): Hakîm b. Hizâm, Peygamberimizden (sallallahu aleyhi vesellem) Huneyn ganimetlerinden vermesini istedi. Ona yüz deve verdi. Sonra bir daha istedi, yüz (daha) verdi. Sonra tekrar istedi. Yüz (tane daha) verdi ve ona buyurdu ki: **"Ey Hakîm! Bu mal yeşil (göz alıcı) ve tatlıdır. Kim onu gönül zenginliğiyle alırsa, onun için bereketli olur. Kendini yüceltmek için alana (yaramaz) bereketsiz olur. Yiyip doymayan gibi olur. Yüksek (veren) el, alçak (alan) elden hayırlıdır."**

Hakîm ilk yüz deveyi aldı. Gerisini bıraktı ve şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Seni hak olarak gönderene yemin ederim ki, dünyadan çekip gidene kadar artık senden sonra hiç kimseden bir şey istemem." Öyle de yaptı. Ebû Bekr ve Ömer ona (bir şey vermeyi) teklif ederlerdi. Kabul etmezdi.[1]

İrfan sahibi Şa'rânî diyor ki: Bir keresinde, adamın birisi, hasırcı olan efendime bir miktar parayla geldi. Yaşlı adam zar zor görüyordu. Ona dedi ki: "Efendim! Bu dirhemleri al, evin

[1] Buhârî (2/535) ve Müslim (2/717)

nafakasına destek olur. Hasır örmeyi de bırak, rahat edersin." Reddetti ve dedi ki; "Vallahi, gördüğün gibi bu toz içinde hasır örüyorum, kendi kazandığım parayı yemek bile beni rahatsız ediyor. Bu durumda senin kazandığın parayı nasıl yiyeceğim?" Adam dedi ki: "Efendim! Senin gibi insanlar, yaptığı işte başkalarını aldatmaz, nasıl oluyor da kazancını gönül rahatlığıyla yiyemiyorsun?" Şu karşılığı verdi: "Doğru, Yüce Allah bana aldatmayı nasip etmesin, fakat kimlere satış yapıyorum? Bütün fıkıh âlimleri, tüccarlar, zeytinyağcılar ve diğerleri, kendilerine haraç yiyen biri ya da kadı gelip bir şey satın almak isterse, onu kesinlikle geri çevirmez. Aksine verdiği paraya çok sevinir. Zalimlerin ve haraç yiyenlerin parasını aldığımızda, kullandığımız para aynı olduğundan, biz de aynı durumda oluruz." Adam; "Efendim! Bu hiç aklıma gelmemişti" dedi ve uzaklaşıp gitti. Giderken de şöyle diyordu: "Allah Allah! Bu evliyaullah ne kadar entresan kimseler."

Şeyhin bu bakış açısı, başkasının sadaka almasına mani değildir. Daha önce de geçtiği gibi, (zekât olmayıp) sadaka almadığından Ehl-i Beyt'e bile mubahtır. Haram maldan olduğundan emin olundukça tabi. Mubah olmasına rağmen, zorunlu olmadıkça almaktan kaçınılması gerekir.

Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) **"Üstteki el, alttaki elden üstündür"** sözüne dikkat edelim. Bunu biliyorsunuz.

Eğer aklınıza şu gelirse: "Zekâtın Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) akrabalarına haram olduğu anlaşılmıştır. Sadaka onlara, sahih olan görüşe göre mubah olsa da, üstün kişilikleri onu kabul etmeyebilir. Ancak imanı güçlü, basireti yüksek ve onların üstünlüklerini kabul ettiği sabit olmuş kişilerin sadakasını alabilirler. Böyle kişiler ise azdır. Bu durumda onlardan fakir olanlar nasıl geçinecektir?" (Buna cevap olarak) deriz ki: Onlara seslenen Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem)

“Size yetecek kadar olan, beşte birin beşte biri vardır” sözünü işitmediniz mi?

Müslümanların beytülmalında hakları olan miktar, beşte birin beşte biri, onlara yeter. Allah onu her zaman mamur eylesin. Amaç mallarının çoğalması değildir. Onlarla bunun arasında büyük bir engel mevcuttur. O da Hz. Peygamber’in (sallallahu aleyhi vesellem) **“Allahım! Âl-i Muhammed'in rızkını yetecek kadar kıl”**[1] sözüdür.

Buna yakın mânâda başka hadisler de mevcuttur.

Şa'rânî şöyle diyor: Dünyanın malından az faydalanma nimeti, ondan çok faydalanma nimetinden daha üstündür. Çünkü enbiya ve asfiyanın yolu böyledir. Az istemenin ecri, çok istemekten fazla olmasaydı, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **“Allahım! Â-li Muhammed'in rızkını yetecek kadar (kût) kıl”**[2] demezdi. Kût, öğünden sonra sofrada yemek artmamasıdır. Peygamberimizin (sallallahu aleyhi vesellem) bunu kendine ve Ehl-i Beyt’ine seçtiği bir şeydir. Ondan daha mükemmeli yoktur.

Kendisini ve Ehl-i Beyt’i sevmeyenlere de aksine dua etmiştir. Hz. Ali'nin rivayetine göre Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua etmiş: **“Allahım! Beni ve Ehl-i Beyt’imi sevmeyenlere, mal ve çocuk çokluğu ver.”**[3] Bu hadisi Deylemî rivayet etmiştir.

İbn Hacer şöyle der: Çoğalan mallarının hesabını yapmak onlara yeter. Çocuklarının çoğalması da şeytanlarının çoğalması demektir. Bu dua Enes için geçerli değildir. Çünkü bu, onun için nimettir. Ehl-i Beyt’i sevmeyenlerin aksine, o yapmak istediği birçok işi mal ile yapmıştır.

---

[1] Buhârî (5/2372) ve Müslim (2/370)

[2] Buhârî (5/2372) ve Müslim (2/370)

[3] Deylemî, *Firdevs* (1/492)

Onların özelliklerinden birisi de: Soy bakımından insanların en şereflisi ve itibar bakımından insanların en faziletlisi olmalarıdır.

İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu naklediyor: *"Yüce Allah, insanları iki bölüme ayırmıştır. Beni hayırlı olan bölümün içinde yaratmıştır. Bu bölüm, Allah'ın «Sağdakiler, ne mutlu o sağdakilere!»* (Vâkıa Sur. 28) *ve «Soldakiler; ne yazık o soldakilere!»* (Vâkıa Sur. 41) **âyetlerinde bahsedilendir. Ben sağdakilerdenim ve ben, sağın en hayırlısıyım. Sonra iki bölümü, üçer üçer ayırdı. Beni üçte birlerin en hayırlısı olana koydu. Bu da** ***«Sağdakiler, ne mutlu o sağdakilere! Soldakiler, ne bahtsızdırlar onlar! (Hayırda) önde olanlar, (ecirde de) öndedirler»*** (Vâkıa Sur. 8-10) **sözlerinde bahsettiğidir. Ben önde olanlardanım ve ben, önde olanların en hayırlısıyım.**

Sonra üçte birleri kabilelere böldü. Beni en hayırlı kabilede yarattı. Bu da *«Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, her şeyden haberdardır»* (Hucurât Sur. 13) **âyetinde bahsettiğidir. Ben Âdem Oğullarının en fazla takvâ sahibi ve Yüce Allah katında en değerli kişiyim. Bunda kibir yoktur.**

Sonra kabileleri evlere ayırdı. Beni en hayırlı evde yarattı. Bu, Yüce Allah'ın *"Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece kiri gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor"* (Ahzâb Sur. 33) **bahsettiğidir.**"[1]

İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: **"Allah, Kinâne'yi İsmâil'in soyundan seçti. Kureyş'i Kinâne'den seçti. Kureyş'ten Benû Hâşim'i seçti. Beni de Benû Hâşim'den seçti."**[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3/56) ve Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdir* (1/330)

[2] Müslim (4/1782) ve Tirmizî (5/583)

Yine İbn Ömer'den, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğu nakledilir: **"Allah, kâinatı yarattı. Onun içinden Âdem oğullarını seçti. Âdem oğullarının içinden Arapları seçti. Araplar içinden Mudar'ı seçti. Sonra Kureyş'i Mudar'ın içinden seçti. Sonra Kureyş'in içinden Hâşim oğullarını seçti. Sonra Hâşim oğullarının içinden beni seçti. Ben, seçilmişlerin içinden seçilen biriyim**."[1]

İmam Ahmed ve Mahamilî ile başkalarının Hz. Âişe'den bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Cibrîl bana dedi ki: Yeryüzünün doğusunu ve batısını altını üstüne getirdim, Muhammed'den daha üstün olanını bulamadım. Yeryüzünün doğusundan batısına altını üstüne getirdim, Hâşim Oğullarından daha üstün baba oğulları (kabile) görmedim."**[2]

Hadis konusunda hâfız olan İbn Hacer: "Sıhhat parıltıları bu hadisin sayfalarını aydınlatıyor" diyor.

Câfer es-Sâdık, Babası Muhammed el-Bâkır'dan, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu naklediyor: **"Hz. Cibrîl bana gelerek dedi ki: Ey Muhammed! Allah beni gönderdi, yeryüzünün doğusunu batısını, ovasını dağını gezdim, yaşayanlar içinde Araplardan daha hayırlısını bulamadım. Sonra bana emretti, Araplar içinde gezdim, yaşayanlar içinde Mudar'dan daha hayırlısını bulamadım. Sonra bana emretti, Mudar'ı dolaştım, burada yaşayanlar içinde, Kinâne'den daha hayırlısını bulamadım. Sonra emretti, Kinâne'yi dolaştım, Kureyş'ten daha hayırlısını bulamadım. Sonra emretti, Kureyş'i dolaştım, Hâşim oğullarından daha hayırlısını bulamadım. Sonra aralarından seçmemi emretti, aralarında senden daha hayırlı kimse bulamadım."**[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12/455) ve Hâkim, *Müstedrek* (4/83)

[2] İbn Ebî Âsım, *Sünne* (2/632) ve Deylemî, *Firdevs* (3/187)

[3] el-Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdir* (1/332)

İmam Ahmed, ceyyid (sahihe yakın) bir senedle, Abbâs'tan, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) minbere çıkıp şöyle buyurduğunu nakleder: **"Ben kimim?"** Dediler ki: "Sen, Allah'ın Resûlüsün." Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Ben, Muhammed b. Abdillah b. Abdilmuttalib'im. Allah insanları yarattı, beni de yarattıklarının en hayırlı olanlarının içinde yarattı. Onları iki gruba ayırdı; beni hayırlı olan gurubun içinde kıldı. Kabileleri yarattı, beni de en hayırlı kabilenin içinde yarattı. Onları evlere ayırdı, beni en hayırlı evden yarattı."**[1]

Yine Taberanî ve Darekutnî'nin rivayetlerine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: **"Kıyamet gününde ümmetimin içinde ilk şefaat edeceğim (kişiler), Ehl-i Beyt'imdir. Sonra akrabalar, sonra Kureyş'ten yakın olanlar. Sonra diğer Araplar, sonra yabancılar. Önce şefaat ettiğim, daha üstündür."**[2]

Bunlar, Ehl-i Beyt'in, soy ve fazilet yönünden diğer insanlardan üstün olduklarına delalet eden sahîh hadisler ve açık metinlerdir. Bu hadislerden şu da çıkar: İnsanlardan hiç birisi, Ehl-i Beyt'e nikâh konusunda küfüv (denk) olamaz. Bu görüşü, birden fazla imam ifade etmiştir.

Celâleddîn es-Suyûtî, *Hasâis*'te şöyle der: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) akrabalarına, insanların içinde hiç kimse denk olamaz.

Onların özelliklerinden bir başkası:

Kıyamet gününde, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem), soyu ve bağı dışındaki bütün soy ve bağların kesilmesidir.

Birinci bölümde geçen sahîh hadiste bahsedildiği gibi.

---

[1] Ahmed b. Hanbel (1/210)

[2] İbn Adiy, *el-Kâmil* (2/382)

Sahih olarak şöyle nakledilir: Ömer b. el-Hattâb, Hz. Fâtıma'nın kızı Ümmü Gülsüm'ü, babası Ali b. Ebî Tâlib'ten istemişti. (Babası, kızının) küçüklüğünü ve yeğeni Câfer(le evlendirmek) için beklettiğini bahane etti. (Vermesi için) ona ısrar etti. Ardından minbere çıkıp şöyle dedi: "Ey insanlar! Vallahi Ali'ye kızı konusunda ısrar etmemin tek sebebi şudur; Peygamberimiz'i (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derken işitmiştim: **"Her sebeb (bağ), neseb (soy) ve sıhriyet (evlilikten kaynaklanan akrabalık), Kıyamet gününde kesilecektir, benim bağım, soyum ve sıhriyetim hariç."**[1]

Bunun üzerine, Hz. Ali emretti, (Ümmü Gülsüm'ü) süslediler ve Ömer'e gönderdiler. Onu görünce kalktı ve onu kucağına oturttu. Öptü ve ona dua etti. Kalktığında, kolundan tutup ona: "Babana razı olduğumu söyle" dedi. Geri geldiğinde Hz. Ali, ona: "Ne dedi?" diye sordu. Ona bütün dediklerini ve yaptıklarını anlattı. Bunun üzerine (kızını) onunla evlendirdi. (Daha sonra Hz. Ömer'e) Zeyd'i doğurdu. Zeyd öldüğünde büyük bir adamdı.

Tîbî der ki: Neseb; baba tarafından yakın akrabalıkla ilgilidir. Sıhriyyet; evlilikten kaynaklanan, akrabalığa benzeyen durumdur. Sebep de; buna benzer ve evlilikle olur.

Bu ve benzer hadislerle Hz. Peygambere (sallallahu aleyhi vesellem) (bir şekilde) yakın olmanın ne kadar önemli olduğunu öğreniyoruz. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) Ehl-i Beyt'ini, Allah'a itaat ve takvâ konusunda teşvik ettiği diğer hadisler buna ters düşmemektedirler. Çünkü Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem), Allah'ın huzurunda onlar için bir şey yapamaz. Fakat Allah, akrabalarına faydalı olmasını sağlayabilir. **"Sizin için bir şey yapamam"** sözünden şunu anlamak gerekir. Kendi kendime, Allah bana şefaat ve istiğfar imkânı

[1] İbn Adiy, *el-Kâmil* (1/271)

vermezse, bir şey yapamam. Onlara böyle hitab etmesinin amacı, onları bu konuda uyarmak içindir.

Ayrıca bilmeliyiz ki; Peygamberimize (sallallahu aleyhi vesellem) akraba olan hiç kimse, bu bahsedilene güvenmemelidir. Çünkü sâbit olan, bunun gerçekten Peygamberimiz'e (sallallahu aleyhi vesellem) ve Ehl-i Beyte mensub olanlarla ilgili olmasıdır. Bunu isbat etmek mümkün değildir. Çünkü kadınların hataları olabilir. Bilinenin aksine de olsa, geçmiş nesillerde nesep aidiyeti ile ilgili yalan söyleyenler bulunabilir.

Ehl-i Beyt'in ileri gelenleriyle ilgili gelen rivayetler; onların, Yüce Allah'tan şiddetli bir şekilde çekindikleri, azabından çok korktukları ve yaptıkları en küçük bir kusurdan dolayı, aşırı derecede pişman olduklarını göstermektedir. Allah hepsinden razı olsun. Onlar sayesinde bizi de faydalandırsın.

Onların özelliklerinden bir diğeri:

İlk dönemlerde, "eşraf" sıfatının sadece onlar için kullanılmasıdır. Sonraki dönemlerde, Hasan ve Hüseyin'in soyundan gelenler için kullanılmıştır.

Suyûtî, *Risâletu'z-Zeynebiyye*'de şöyle der: Şerîf adı, ilk dönemlerde, Ehl-i Beyt'ten olan herkes için kullanılırdı. İster Hasan'ın, ister Hüseyin'in soyundan gelsin. Muhammed b. el-Hanefiyye soyundan gelen Alevî olsun veya Ali b. Ebî Tâlib'in diğer çocuklarından olsun. Câfer'in soyundan, Akîl'in soyundan veya Abbâs'ın soyundan fark etmez. Fâtımîler Mısır'da hilafeti üstlenince, şerif ismini, sadece Hasan ve Hüseyin'in soyundan gelenlere tahsis ettiler. Bu durum günümüze kadar öylece devam etti.

Ben de şunu ekliyorum: Bu isim bu kullanımıylagünümüzde, bütün İslam topraklarında doğudan batıya kadar yaygınlaşmıştır. Arap dilinde, ne zaman şerif adı kullanılırsa, sadece Hasan ve Hüseyin'in soyundan gelenler anlaşılır.

Birçok memlekette, seyyid lafzının da aynı kişiler için kullanıldığı olmuştur. Kullanıldığında başkası anlaşılmaz. Bu bahsettiğimiz Hicaz'ın dışındadır. Orada ikisini ayırd etmek için, şerif, Hasan'ın soyundan gelenler; seyyid ise Hüseyin'in soyundan gelenler için kullanılır.

İbn Hacer el-Mekkî der ki: Hasan ve Hüseyin'in soyundan gelenler dışında hiç kimse, şerif sıfatını taşıyıp Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) vasiyetine dâhil olamaz. Çünkü şeriflik ve vasiyetin, İslam toprakları örfünde, Mısır örfünde ve çevrede, Hasan ve Hüseyin'in soyundan gelenlere tahsis edildiği yaygındır. Hicaz'da yaygın örfü biliyoruz.

Yeşil sarığın onlara tahsis edilmesinin aslı şöyledir: Mısır sultanı, Eşref Şa'bân b. Hüseyn, hicri 773 senesinde, iki grup içinde birlik sağlamak için, şerif ve şerif olmayanın ayırt edilmesi maksadıyla, onlardan olan herkesin sarığına, yeşil bir işaret bağlamasını emretti. Sonra uygulamagenişledi ve sarığın tümü yeşil oldu. Edebiyatçılar bununla ilgili şiirler bile yazdılar. O şiirlerden birisi de, Câbir b. Abdillah el-Endulusî'nin şu sözleridir:

Nebi'nin çocuklarına alâmet koydular.
İşaret meşhur olmayanın işine yarar.
Nübüvvetin nuru gürbüz yüzlerinde var.
Şerifin yeşil kumaşa ihtiyacı mı var?

Şemsuddîn Muhammed b. İbrâhîm ed-Dimaşkî'nin şiiri de şöyledir:

Taçların kenarı yeşil ipekten olmuş,
Şerif olan eşrafa işaret olmuş.
Onlara tahsis eden Eşref Sultandır,
Şeref vermiş başkasından ayırmış.

Bu rengin seçilmesinin sebebi, en güzel renk olmasından veya Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem), (Havz başında)

beklerken giyeceği renk olmasından yahut Cennet ehlinin elbiselerinin rengi olmasından kaynaklanıyor olabilir.

İmam Suyûtî şöyle diyor: Bu amâmeyi (sarığı) sarmak, mubah olan bir bid'attır. Şerif olsun, olmasın hiç kimsenin takması engellenemez. Şerif olsun, olmasın terk eden de takmaya zorlanamaz. Herhangi birinin takmasını yasaklamak şerî bir emir olamaz. Çünkü insanlar tesbit edilen soylarıyla kaydedilmişlerdir. Alamet takmak, dinin emrettiği bir konu olmadığından, emredilmesi veya yasaklanması söz konusu olsun. Sonuçta burada amaçlanan, onları diğer insanlardan ayırt etmektir. Belki Yüce Allah'ın şu sözleri bu fikri destekleyebilir:

"*Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve müminlerin kadınlarına (bir ihtiyaç için dışarı çıktıkları zaman) dış örtülerini üstlerine almalarını söyle. Onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur. Allah bağışlayandır, esirgeyendir.*" (Ahzâb Sur. 59)

Bazı âlimler bu âyeti, ilim ehline belirleyici bir kıyafet tahsis edilmesine delil saymışlardır. Böylece bilinirler ve ilimlerine binaen saygı görürler. Bu güzel bir fikirdir. Allah en doğrusunu bilir.

Allâme Sabbân şöyle diyor: Yeşil alâmet fikrini destekleyen bu âyetten, şerîf olanların bu alâmeti sarmalarının mustehab olduğu sonucu çıkar. İtibar edilmesi geren görüş budur. Başkalarının takması mekruhtur. Çünkü böyle davranmak, lisanı hal (görünüş) ile kişinin mensub olmadığı soya bağlı olduğunu ifade eder. Bu konuda kişinin, mensub olmadığı bir soya bağlı olduğunu göstermesi, yasaklanmış ve sakınılması istenmiştir.

Ayrıca diyor ki: Günümüzde bu işaretle yetinilmemiş, sarığının tümü yeşil olmuştur. İki alametin hükmü aynıdır.

Bu durum, ahalisinin hala şerîflerin yeşil sarık sarmasında maslahat gördüğü memleketlerde görünmektedir, Mısır gibi. İstanbul gibi başka yerlerde böyle değildir. Orada yeşil sarığın

şeriflikle hiçbir ilgisi yoktur. Çünkü orada âlimler, talebeler ve sarık saran diğer insanların her birinin genellikle, bazen kullandığı bir yeşil sarığı vardır. Kiri göstermediği için, çoğunlukla kışın kullanılır. Hatta birçok meslek erbabı ve seyyar satıcı da kullanır. Çoğu bu sebepten dolayı yeşil sarık sararlar.

Aynı şekil de "seyyid" lafzı onlarda (İstanbul'da), şeriflere mahsus değildir. Mühürcüler çarşısına gidip üzerinde "Seyyid Falan" yazılı bir mühür görmeye uğraşsan göremezsin. Ancak gerçekten Seyyid ve Şerif soylu birine veya din ve hayâ ehli olan birine aitse yazılır. Eşrâf, soy isimlerindeki benzerliklerden ve bunun başkaları tarafından kullanılma endişesinden dolayı, seyyid ismini mühürlerinde kullanmazlar.

Bu yüzden birçoğu, özellikle Hicaz Eşrafı bu sebebten dolayı yeşil sarığı sarmazlar. Ayırt etme olayı ortadan kalkmış, akla kara birbirine karışmıştır. Şerîf olanlar soylarıyla kayıt altına alınmıştır, lakaplarıyla değil. Kıyafetleriyle değil, nesebleriyle bilinmektedirler. İnsanların "Ey Seyyid Falan" demelerinin veya renklerin şeref göstergesi olduğunu düşünmek büyük bir hatadır. Allah, haddini bilip orada duran, makamını bilip ileri gitmeyen insanlara merhamet etsin. Yalan uzun ömürlü değildir. Kibir, basiretli ve dikkatli insanların gözünden kaçmaz.

Onların özelliklerinin bir başkası:

Onları yönetecek olanları yine kendi aralarından seçmektir. Aslında bu temsilciliğin vazedilmesinin sebebi; Ehl-i Beyt'e neseb ve şeref bakımından denk olmayan birinin onları yönetmesinden korumaktır. Onları yönetecek kişi, içlerinden Ehl-i Beyt'e neseb olarak en üstün, fazilet bakımından en iyi, ileriyi gören olmalı ki; liderlik ve siyaset şartlarını taşıyabilsin. Emrine koşarak itaat etsinler, yürüteceği siyasetle onların işleri yoluna girsin. Ayrıca liderliğinde onların on iki hakkına riayet etmelidir:

1. Neseblerini muhafaza etmek; soylarından olmadığı halde soylarından görünen veya soylarından olduğu halde değilmiş gibi görünenleri (tesbit etmek ve gereğini yapmak).

2. Soylarını ve doğan çocukları tesbit etmek ve kütüğüne kaydetmek.

3. Onların içinde doğan çocukların, kız veya erkek olduğunu tesbit etmek. Ölenleri tesbit etmek ve ilan etmek.

4. Soylarına ve aile şerefine yakışır bir şekilde davranmalarını sağlamak. Böylece insanlar arasındaki saygınlıkları ve Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) hürmet muhafaza edilmiş olur.

5. Onları, hoş olmayan kazanç yollarından uzak tutmalı ve kirli arzulardan menetmeli ki; hiç kimse onları hakir ve noksan görmesin.

6. Onları suç işlemekten uzak tutmalı, haram işlemelerine engel olmalı. Böylece destek oldukları dine karşı kıskanç olsunlar, ortadan kaldırdıkları çirkin işlerden daha fazla nefret etsinler. Hiçbir dil onları tenkid etmesin ve hiçbir insan onları ayıplamasın.

7. İnsanlar üzerinde, şeref ve neseb konusunda baskı kurmalarını engellemeli. Bu, insanların onlara karşı kin ve nefret beslemelerine, onlardan hoşlanmayıp uzaklaşmalarına sebep olur. Onları insanların kalplerini kazanmaya, kişilerle güzel ilişkiler kurmaya sevketmeli ki, insanlar onlara daha kolay yaklaşıp sevsin, onlar hakkında güzel düşünceler beslesin.

8. Haklarını tahsil etmelerine destek olmalı ki, zor duruma düşmesinler. Ayrıca başkalarının onlardaki haklarını almasına destek olmalı ki, vermemezlik etmesinler. Böylece insanlardan alacaklarında insaflı olsunlar. Borçlarına karşı da insafla karşılık görsünler. Zira adaletli yaşamaları, insaflı olmaları ve karşılığında insaf görmeleriyle olur.

9. Müslümanların beytülmalinde sahip oldukları hakları korumada onlara vekâlet etmelidir.

10. Soylarını muhafaza etmek ve saygınlıklarını korumak için, kadınlarının denk olmayanlarla evlenmelerini engellemek. Çünkü onlar diğer kadınlardan üstündür.

11. Aralarındaki hata sahiplerini düzeltmeli ve ileri gelenleri muhakeme edip nasihat ettikten sonra küçük hatalarını affetmelidir.

12. Soy ağaçlarını ezberlemelerini sağlamalı, onların gelecek nesillerini geliştirmeye yönelik çalışmalar ile artları ve özellikleri göz önünde bulundurarak planlamalar yapmalıdır.

Bunun dışında genel yönetimlerle ilgili şu beş şart eklenir:

1. Ehl-i Beyt'ten olanların anlaşmazlığa düştükleri konularda aralarında hükmetmek.

2. Yetim olanların mallarının velayetini üstlenmek.

3. İşledikleri suçlarına cezasını uygulamak.

4. Velayeti tayin edilmeyen veya velisi tarafından kasıtlı olarak evlendirilmeyen bekârlarını evlendirmek.

5. İçlerinden bunayan veya sefahete düşen olduğunda, vesayet altına almak. Kendine geldiğinde veya aklı başına geldiğinde vesayetini geri vermek. Bu ek bilgiler, İmam Maverdî'nin *el-Ahkâm es-Sultâniyye*'sinden alınmıştır. Konu burada bitti.

İşte eşrâfın yöneticileri geçmiş dönemlerde böyleydi. Şimdi ise, ne onların isteğini yerine getiren, ne de dinleyen var. Ne faydaları, ne de zararları mevcut.

Onların özelliklerinden bir diğeri: İçlerinden günahkâr olanlara karşı saygı gösterilmesi ve değer verilmesinin istenmesidir. Günahının affedileceğine inanılmasıdır. Allah günahlarını bir şekilde affedecektir, ölmeden önce nasuh bir tövbe nasib ederek de olsa. Yüce Allah şöyle buyuruyor: "*Ey*

Ehl-i Beyt! Allah sizden, kiri gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de şöyle buyuruyor: **"Ey Abdulmuttalib oğulları! Sizin için Allah'tan üç şey istedim; ayakta duranınızı sabit kılmasını, dalalete düşeninizi hidayete erdirmesini ve cahilinize ilim vermesini."**[1]

Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) **"Fâtıma namusunu korumuştur, Allah ona ve çocuklarına Cehennemi haram kılmıştır"**[2] hadisi önceden geçmişti.

Bunun dışında ise onların azap görmeden doğrudan Cennete gideceklerine delalet eden hadisler vardır. Tekrar etmeye gerek yoktur.

İçlerinden fasık olanlara karşı saygı gösterme konusuna gelirsek; ona gösterilecek saygı, fasık olduğundan değil, onun temiz nesli ve nurani nesebi içindir. Bu özellik iyiliklerinde olduğu gibi kötülük yaptıklarında da mevcuttur. Onlardan birisinin günah işlemesi onu nübüvvetin ailesinden çıkarmaz. Ayrıca onlar beşerdir, masum değillerdir. Böyle olması, üstün mevkileri için eksiklik sayılsa bile, soylarına halel getirmez. Mertebeleri salihlerin içinde kalır.

Makrîzî der ki: Faziletli şeyh, Ya'kûb b. Yûsuf el-Kureşî el-Miknâsî bana bildirdi: Ebû Abdillah Muhammed el-Fâsî haber verdi: Medine-i Nebeviyye eşrâfı olan Hz. Hüseyin'in torunlarını, Ehl-i sünnete karşı tutumlarından dolayı sevmezdim. Bir gün, gündüz vakti Mescid-i Nebevî'de Ravza'yı Mutahhara'ya doğru uyudum. Rüyamda Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördüm, bana: **"Ey falan (adımla hitab ederek) neden benim çocuklarımı sevmediğini görüyorum?"** diye sorunca: "Allah korusun yâ Resûlallah, onları sevmiyor değilim,

---

[1] el-Hâkim, *Müstedrek* (3/161) ve Deylemî, *Firdevs* (5/295)

[2] Daha önce geçti.

fakat Ehl-i sünnete karşı yaptıklarını görünce bu tutumlarını hoşuma gitmedi" dedim. Bana: **"Bu fıkhi bir meseledir; şöyle ki anne ve babasına asi olan çocuk onların nesebine bağlı olmaz mı?"** diye sordu. Dedim ki: "Elbette ey Allah'ın Resûlü." Buyurdu ki: **"İşte bu da, anne babasına isyan etmiş bir çocuktur."**[1] Uyandığımda onlara karşı olan olumsuz duygularım yok oldu. Ondan sonra onlardan birini gördüğümde büyük saygı gösterdim.

Değerli kardeşlerim! Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem), Ehl-i sünnete karşı tutum içinde olanı, nasıl anne babasına isyan eden biri şeklinde nitelediğine bakın. Bilirsiniz ki; anne babaya kötü davranmak kebairden (büyük günahlardan)dır. O halde ceddin Mustafâ'yı (sallallahu aleyhi vesellem) kırmak konusunda ne düşünürsün?

Allâme İbn Hacer, *Fetâvâ*'nın sonuç bölümünde şöyle diyor: "Mensubiyeti, Nebevî Âl-i Beyt'e ve ulvî sırra yükseleni, ne işlediği suçların büyüklüğü, ne de dinine karşı kayıtsız olması onu bundan çıkarır."

Buradan yola çıkarak bazı araştırmacılar şöyle demişlerdir: Zina eden, içki içen veya hırsızlık yapan şerife had cezası uyguladığımızda, tıpkı ayağına pislik bulaşan ve hizmetçileri tarafından ayakları yıkanan sultan veya emîre benzer."

Bu örneği güzel ve isabetli vermiş. Ama insanların emsalleriyle ilgili söylediklerini düşünmelidir; annesine babasına isyan eden mirastan mahrum edilmez. Evet, faraza Ehl-i Beyt'ten herhangi birisinin, Allah korusun küfre düşmesi, kendisiyle ona Şeref Veren (sallallahu aleyhi vesellem) arasındaki bağı kesecek olan bu durumdur. Farzı mahal dedim, çünkü küfrün, o değerli aileye mensup olduğu idrakında olan kişiye yaklaşmayacağını söyleyebilirim.

---

[1] Bu hadis, keşfî (rüyada görülmüş) sahih bir hadistir.

Bazı âlimler, şerif olduğunu bilenler için, zina ve livata gibi fiillerin bile muhal olduğunu ifade etmişlerdir. Nerede kaldı küfür? Tabii bütün bunlar şerif olduğunu bilenler için ifade edilmiştir. Şerif olması husunda şüphe bulunanın, hukuken şerif olduğu sabit olunca, herkesin ona saygı göstermesi gerekir. Bunun sebebi, şerif olması, dinen hoş olmayan şeylerin ona etki etmemesi ve fıskın şerif olmaya mani olmamasıdır. Şerif olduğu hukuken tesbit edilemiyorsa, yalan söylediği görülmemişse ve yalan söylediği düşünülürse, onu yalanlamaktan vazgeçilmelidir. Çünkü insanlar, onların soylarına güvenmişlerdir. O da kendi halinde bırakılır. Selamete muktedir iken insanın zehiri tatmasına gerek yok (insan durup dururken başına iş açmamalı). Bunu iddia eden kişiler salih birine mensup iseler, bundan dolayı insanlar onlara özen gösterip saygı göstermelidir. Artık gerçekten bütün mahlûkatın Efendisi'ne (sallallahu aleyhi vesellem) mensup olanları siz düşünün. Allah, hepimizi O'nun, Âli'ni ve ashabını sevenler zümresinde haşretsin.

Bu sözler gayet isabetlidir. "Çünkü küfrün, o değerli aileye mensup olduğunu bilen kişiye yaklaşmayacağını söyleyebilirim" bölümü hariç. Burada "söyleyebilirim" kelimesi fazladır. Bu konu birinci bölümde, Tathîr âyetinde, Cennete gireceklerine ve kıyamete kadar neseblerinin kesilmeyeceğine dair varid olan hadislerde açıklanmıştır. Bunlar, onların kesinlikle küfre düşmeyeceğinin delilidir. "Şerif olduğu hukuken tesbit edilemiyorsa…" şeklinde devam sözü güzeldir.

Ama Efendim Abdulvahhâb eş-Şa'rânî'nin *Bahru'l-Mevrûd* isimli eserinde söylediği sözleri bundan daha güzeldir: Kardeşim! Bilmelisin ki, şerif olduğunu ispat edemeyip bundan dolayı tenkid edilen kişiye saygı göstermek, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) katında, nesebi tesbit edilene saygı göstermekten daha makbuldür. Çünkü nesebi tesbit edilene saygıda iyilik sözkonusu

değildir. Bunun aksine nesebi tesbit edilemeyene bu ümitle saygı gösterdiğimizde bundan kendisi de ders alır.

Onların özelliklerinden bir başkası: Diğer soyların aksine neseplerinin Kıyamet gününde Peygamberimiz'e (sallallahu aleyhi vesellem) bağlı kalması ve bu bağlantıdan faydalanmaları. Zira diğer soyların tümü kesilir ve (âhirette) fayda temin etmez. Bunu **"Her bağ ve soy Kıyamet gününde kesilecektir, benim bağım ve soyum hariç"**[1] hadisi ile;

"Bazılarına ne oluyor da; «Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) **yakınlık Kıyamet gününde fayda etmez» diyorlar, bilakis bana olan akrabalık, dünyada ve âhirette kesintisizdir. Ayrıca Havz'ın başına hepinizden önce varacak olan benim"**[2] hadisi açıklamıştır.

Yüce Allah'ın *"Artık aralarında akrabalık bağları kalmamıştır; birbirlerini de arayıp sormazlar"* (Mü'minûn Sur. 101) sözü onların dışındakiler için geçerlidir.

Onların özelliklerinden bir diğeri: Onların yeryüzündeki mevcudiyetleri buradakiler için güvencedir. Daha önce hadislerde geçmişti. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şu sözünde olduğu gibi: **"Yıldızlar gökyüzünde bulunanlar için bir güvencedir. Ehl-i Beyt'im de yeryüzü halkı ve yeryüzünde bulunanlar için bir güvencedir"**[3]

Başka bir rivayette; **"Ümmetim için güvencedir"** şeklinde geçiyor.

Bunların açıklaması birinci bölümde geçmişti.

Hadis şârihleri, hadisteki "Ehl-i Beyt" kelimesinin, zürriyet olduğunda müttefiktirler. (Hakîm) Tirmizî farklı olarak bundan

[1] Kaynağı daha önce belirtildi.

[2] Kaynağı daha önce belirtildi.

[3] Kaynağı daha önce belirtildi.

maksadın evliyalar olduğunu söylemiştir. Ona verdiğimiz cevap daha önce geçmişti. İsterseniz oraya bakabilirsiniz.

Allâme İbn Hacer der ki: Bu şerefin Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) kızları içinde sadece Hz. Fâtıma'nın evlatlarına tahsis edilmesindeki hikmet, Fâtıma'nın kızkardeşlerinden birçok konuda üstün meziyetlere sahip olmasındandır. Bu meziyetler şunlardır:

- Rivâyet edildiğine göre, Yüce Allah onu, yeryüzünde evlenmeden önce, semada Hz. Ali'yle evlendirmiştir.
- Cennetteki kadınların efendisi olma hususunda onlardan üstündür.
- Zehrâ adıyla anılır. Bu ismin verilmesinin sebebi; hasta olmadan hayız görmesi olabilir ki, bu özelliğiyle Cennet kadınlarına benziyor. Yüz renginin Cennet kadınlarına benzemesi veya başka bir sebep olabilir.

Bu bahsedilen ve buna benzer meziyetler onun üstün olduğu hususlardır. Neslinin baki kalmasının bu âlemde fitnelerin yayılmasına karşı bir güvence olması hikmetini de gözden uzak tutmamak gerekir.

Sâdık ve tasdik edilen (sallallahu aleyhi vesellem), bunun birbirinden ayrılmaz olduğunu şöyle haber vermiştir: **"Size iki ağır emanet bırakıyorum. Ona tutunduğunuz takdirde asla dalalete düşmezsiniz; Allah'ın Kitabı ve kanımdan olan Ehl-i Beyt'imdir."**[1]

İbn Hacer der ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) üstün soyundan kaynaklanan şeref, sadece Fâtıma'nın çocuklarına mahsus değildir. Araştırmacılar bunu açıkça ifade etmişlerdir: Eğer Zeyneb'in Ebû'l-Âs'tan olan nesli veya Rukayye'nin ve Ümmü Gülsüm'ün, Osman b. Affân'dan olan nesli yaşasaydı,

[1] Kaynağı daha önce belirtildi.

Fâtıma'nın çocuklarının sahip olduğu şeref ve üstünlüğe elbette sahip olurlardı. Allah hepsinden razı olsun.

Onların özelliklerinden bir başkası: Cennete herkesten önce girecek olmalarıdır.

Sa'lebî, Hz. Ali'den bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), insanların (bana) hased etmelerini şikâyet ettim. Şu karşılığı verdi: **"Dört kişiden biri olmak sana yetmiyor mu: Cennete ilk girecek olan ben, sen, Hasan ve Hüseyin. Sağımızda solumuzda hanımlarımız, zürriyetimiz de hanımlarımızın arkasında."**[1]

Onların özelliklerinden bir diğeri: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) kızının çocukları olmalarına rağmen (Hasan ile Hüseyin'in) O'nun oğulları olarak isimlendirilmeleri ve O'na gerçek bir neseble nisbet edilmeleridir.

Taberânî, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şu sözlerini nakleder: **"Yüce Allah, her peygamberin zürriyyetini erkek çocuklarından devam ettirmiştir. Yüce Allah benim zürriyetimi Ali b. Ebî Tâlib'in sulbünden devam ettirmiştir."**[2]

Başka bir hadiste şöyle buyuruyor: **"Her annenin çocukları, babalarının soylarına dayanır. Fâtıma'nın çocukları hariç; Onların velileri benim ve benim soyuma dayanırlar."**[3]

İs'âf'ta denir ki: Bu husus, sadece Hz. Fâtıma'nın çocuklarına aittir. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) diğer kızlarının çocukları için geçerli değildir. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) onların babası kabul edilmez. Fâtıma'nın çocuklarında olduğu gibi O'nun çocukları kabul edilmez. Diğer taraftan, O'nun zürriyetinden, neslinden ve torunlarından kabul edilirler.

---

[1] Zehebî, *Mîzanu'l-İtidâl*'da nakleder (6/247)

[2] Deylemî, *Firdevs* (1/ 172)

[3] Deylemî, *Firdevs* (3/264) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (3/44)

İbn Hacer'in; "Yaşasalardı Hz. Fâtıma'nın çocuklarının sahip olduğu şeref ve üstünlüğe sahip olacakları" görüşü daha önce geçmişti.

Sabbân, onların özellikleri arasında şunu da saymıştır: Onlara iyilik yapanı, Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) Kıyamet gününde ödüllendirecektir. O, bunu Peygamberimizin (sallallahu aleyhi vesellem) şu sözünden çıkarır: **"Kim şefaatımı isterse ve Kıyamet gününde ona şefaat etmem için bende bir şeyi olmasını isterse, Ehl-i Beyt'imle bağlantısını kesmesin ve onları mutlu etsin"**[1]

Ayrıca, onların özellikleri içinde; onları sevmenin ömrü uzattığını ve Kıyamet gününde kişinin yüzünü aydınlattığını da saymıştır. Onları sevmemenin de bunun aksine bir duruma neden olacağını ileri sürmüştür. (İbn Hacer el-Heytemî'nin) *Savâik*'te naklettiği bir hadise göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Kim ecelinin ertelenmesini ve kendisine verilen nimetlerden (daha fazla) faydalanmak isterse, benden sonra ehlime iyi davransın. Benden sonra onlara iyi davranmazsa, ömrü kısalır ve Kıyamet gününde karşıma yüzü kara olarak çıkar."**[2]

Aynı şey Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbı için de geçerlidir. Onları sevmeyenin kıyametten önce dünyadayken yüzünün karardığını görüyoruz. Kalbinde iman olan herkes bunu farkeder. Ömrün uzunluğundan maksad, yaşamın bereketli olmasıdır. Böylece sevapları çoğalır, günahları da azalır. Bunu böyle anlamak gerekir.

---

[1] Sabbân, *İs'âfu'r-Râğibîn* s. 128.

[2] Münâvî, *Feydu'l-Kadîr* (2/175)

FASIL

Beş Ehl-i Abâ'nın Fazileti

Efendileri Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem):
Malum olduğu gibi O öyle bir insandır ki
Mahlûkatın tümünden daha üstündür.

Ne bir peygamber, ne de Allah'a yakın olan meleklerden herhangi biri, mükemmel olma ve Allah'a yakın olma konusunda O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) ulaştığı mertebeye ulaşamaz.

Fahrurrâzi, İbn Hacer ve benzeri önde gelen âlimler şunu ifade etmişlerdir: Eğer diğer bütün peygamberlerin faziletleri toplansa ve Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) faziletleriyle karşılaştırılsa, O'nun faziletleri üstün gelirdi. O genelde ve özelde onlardan daha üstündür. Ayrıca kesinlikle bütün insanlardan üstündür. Onun getirdiği şeriat, en üstün şeraittir. Ümmeti en hayırlı ümmettir. Yakınları en üstün yakınlardır. Ashâbı en hayırlı ashâbdır. Her müslümanın, onun faziletlerini ve üstün özelliklerini anlatan kitapları okuması gerekir. Mesela (Kadı İyâz'ın) *Şifâ*, (Kastallânî'nin) Mevâhib isimli eserleri ve siyer kitaplarını okumalı ki, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) konumunu, Allah'ın ona sunduğu ulvî özellikleri bilelim. Lisan ve kalem bunları anlatmaktan acizdir. Onu tanımak zamanı aşmaktır. Bu nedenle özetle söylenecek söz; Allah'ın yarattıklarının en hayırlısı olduğudur. Allah'ın dışında ondan üstün kimse yoktur. Allah ruhumuzu onun ümmeti olarak alsın ve onun yüzü suyu hürmetine, onun zümresinde haşretsin.

Burada, Marifetullah sahibi efendim, Muhammed b. Ebi'l-Hasan el-Bekrî'nin, Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) için

düzenlediği salâvatı zikretmek istiyorum. Çünkü bu salâvat, beliğ ve kapsamlı salâvatlardandır. Ayrıca Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) üstün özelliklerini mükemmel bir şekilde ifade etmiştir:

Allahım! Parlayan nuruna, göz dolduran sırrına, yüce sevgiline, tertemiz seçkinine, sevgi ehlinin vasıtası, karâbet ehlinin kıblesi, melekutî manzaraların ruhu, kayyumî sırların levhası, ezel ve ebedin tercümanı, kimsenin ihata edemediği gaybın sözcüsü, vahdet hakikatının görüntüsü, Rahmanî nurlarla süslenen suretin hakikatı, Allah adına konuşmaya yetkili, Allah'tan telakki edilen görüntünün yansıması, hamdeden ve Rabbinin katında hamdedilen, zâhir (beşeri yönü) ve Allah'a yakınlık mertebesiyle bâtın (nebevi yönü) olan Muhammed'e, ezeliyete uzanan nebevî vazifesi ve vücudî varlığın hareket noktasının mürşid ve yardımcısı (Peygamberine) salât ve selam eyle.

Tılsımlı ulûhiyet sırrının emanetçisi, lahûtî gaybın ketum muhafızı. Kâmil akıllar bile, ancak onun maharetli delilleriyle açıkladığının bir kısmını anlayabilir. Yüce kişilikler onun hakikatlerinden, ancak parlayan şuaların tarif ettiği kadarına vâkıf olabilir. Tabiatüstü âlemi fark eden kudsîlerin son amacı. Muvahhidlerin gözlerindeki hedef, onda toplanan, ancak sırrının aynasından izlenebilen, başka bir kalbe tecelli olmayan ilahi şuaların sırlarını müşahede etmeyi arzularlar. Bu arzu mutlak nurdur. Lisan, onun şiirlerini ancak onu zikir nameleriyle okuyabilir. O, hakikatin tek savunucusudur. Marifetullahın sırf onun Muhammedi şahsiyetinden ibaret olduğunu iddia eden herkes cehalete mahkûmdur. Ebedi gövdelere uzanırken, ezel ağacını oluşturan, canlanarak gelişen taze bir filizdir o. Varlık ve yokluk sayfalarının hulasası. Allah'ın kulu. Kemâlın mükemmeli olan en mükemmel kul. Allah'a tevekkül edip, Allah'a herhangi bir hulûl, vahdet, birleşme ve ayrılma olmadan ibadet eden.

Allah'a sırât-ı mustakimle davet eden. Nebilerin nebisi ve resullerin desteğidir. Bizzat kendisine ve kendisinden onlara en güzel salât ve en üstün selamlar olsun. Yâ Allah, yâ Rahmân, yâ Rahîm.

Allahım! Özel tecellilerin güzeline, seçkin yakınlıkların yücesine, senin en büyük izzetinin derinliklerinde batın olan, gurur veren yüceliği aydınlatan nurunla zahir olan, samedî varlığının sevgilisi, vahdaniyet memleketinin sultanı, senin kulun olduğu gibi sıfatlarının da kulu olan, bütün yarattıklarının içinde senin azametinin, ilminin, rahmetinin ve hikmetinin tecelligâhı, kudsîliğinin nuruyla gözünü mükemmelleştirdiğin ve senin yüce zatını açıkça gösterdiğin, halkının her biriyle ilgili onun kalbinde sırlar gizlediğin, onun Muhammedî özelliklerinin sözüyle toplu denizleri yardığın, marifetin, cemalin ve hitabınla, kalp, göz ve kulak verdiğin, onun makamından herkesi geride tuttuğun, ahadiyyetinin hükmüyle tek kıldığın, senin titreten izzetinin sancağı, hikmetinin konuşan dili, Efendimiz Muhammed'e, Âline, ashâbına, kavmine, mirasçılarına ve taraftarlarına salât ve selam eyle.

Yâ Allah, Yâ Rahmân, Yâ Rahîm. Allahım! Büyük şümûl dairesi, parlayan felek muhitinin merkezi, kullarından hiç kimseye verilmeyen ilmine mazhar olan kulun, senin izzetinin göstergesi olan yönetiminin her tarafının sultanı, dalgaları samedî rüzgarların yönlendirmesiyle dalgalanan nurlarının denizi, bölükleri senin emrinle sana koşan nübüvvet ordusunun komutanı, bütün yarattıklarına halife tayin ettiğin (Peygambere) salâtü selam eyle.

O, şeref bakımından müstesna sıfatlarını ifade etmenin imkânsızlığı kabul edilen ve senin topraklarında senin şerefli temsilcindir. Kendisine bahşedilenlere şükürde mübalağa ile kimsenin dahi ulaşamadığı son nokta. Efendimiz ve efendilerin efendisi. İsteyerek kendisine, yüce âline, ashabına ve üstün varislerine hamdetmemiz gereken Muhammed'imiz. *“De ki:*

Hamd olsun Allah'a, selam olsun seçkin kıldığı kullarına." (Neml Sur. 59) Bu âyet namazdan sonra yedi defa tekrar edildikten sonra;

"Senin izzet sahibi Rabbin, onların isnat etmekte oldukları vasıflardan yücedir, münezzehtir. Gönderilen bütün peygamberlere selam olsun! Âlemlerin Rabbi olan Allah'a da hamd olsun!" (Saffât Sur. 180-182) âyetleri okunur.

Rabbimiz! Bizden bu duaları kabul et, sen duyan ve işitensin. Tövbelerimiz kabul et, sen tövbeleri kabul edensin. Efendimiz Muhammed'e, peygamber kardeşlerine salât ve selam eyle. Hamd âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur.

Bu salavât-ı şerife, dostumuz büyük kutub, efendim Muhammed el-Bekrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bahşetmesiyle telakki etmiştir. Nitekim efendim ârif-i billah Mustafa el-Bekrî, bu salâvata yaptığı şerhinde bu husus belirtmiş; diğer taraftan şeyh Muhammed el-Bedîrî el-Kudsî *Sebet*'inde bunlara yer vermiş ve bu salavâtın fazilet ve üstün meziyetlerini anlatmıştır. Ben de, *Efdalu's-Salavât alâ Seyyidi's-Sadât* isimli eserimde bunları zikrettim. Dileyen oraya müracaat edebilir. Harika bir eserdir. Bir bölümünde her müslümanın müstağni olamayacağı Peygamberimiz'e (sallallahu aleyhi vesellem) salavât ibareleri mevcuttur.

Seyyide Fâtımatu'z-Zehrâ[1]

[1] Muhakkik, İbn Hacer el-Heytemî diyor ki: Sahih olan, Fâtımatu'z-Zehrâ'nın, kesinlikle bütün dünya kadınlarından üstün olduğudur. Yine sahih olan, Fâtıma'nın Hatice 'den daha üstün olduğudur. Çünkü Peygamberimizin değerli bir parçasıdır ve buna hiçbir özellik denk olamaz. Hatice'nin üstün olduğunu ifade eden hadise şöyle cevap verilebilir; onun fazileti annelik yönüyledir, üstünlük yönüyle değildir. Bu görüşü benimseyenlerden biri de, müctehid Takiyyüddîn es-Sübkî'dir. Şöyle diyor: Bizim tercih ettiğimiz ve Allah'a karşı tuttuğumuz yol şudur: "Fâtıma en üstündür, sonra Hatice, sonra Âişe." Ayrıca Sübkî, Meryem'in nübüvvetinin ihtilaflı olmasından dolayı, Hatice'den üstün olduğu görüşünü benimsemiştir.

Tirmizî ve başka muahaddisler, Usâme b. Zeyd'den Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu rivayet ederler: **“Ailemin içinde benim için en değerli olan Fâtıma'dır.”**[1]

Taberânî’nin, Ebû Hureyre'den bildirdiğine göre Ali b. Ebî Tâlib: “Yâ Resûlallah, hangimizi daha fazla seversin, beni mi Fâtıma'yı mı?” diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **“Fâtıma'yı senden fazla severim, ama sen benim için daha değerlisin.”**[2]

Efendim Abdulvahhâb eş-Şa'rânî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Fâtıma'yı Hz. Ali'den daha fazla sevdiğini ifade etmiştir. Fakat Ali'nin daha değerli olması, acaba sevgiden üstün mü değil mi, bunun için ipucuna ihtiyacımız vardır. Bunun üzerinde düşünmek gerekir.

Birçok sahabiden rivayet edildiğine göre; Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **“Kıyamet günü geldiğinde, Arş’ın derinliklerinden bir munadi şöyle seslenir: «Ey topluluk! Başınızı eğin ve gözlerinizi kapatın, Muhammed'in kızı Fâtıma sıratın üzerinden Cennete geçecektir».”**[3]

Ebû Eyyûb der ki: “Hurilerden oluşan yetmiş bin cariye ile birlikte, yıldırım gibi geçer.”[4]

İbn Hibbân, Hz. Âişe'nin şöyle dediğini rivayet eder: “Fâtıma kadar konuşmasıyla ve sözleriyle Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) benzeyen hiç kimseyi görmedim. Yanına geldiğinde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun için ayağa kalkar, onu

---

[1] Tirmizî (5/678), Hâkim, *Müstedrek* (2/452) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/403)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (8/343)

[3] Taberânî, M. el-Evsat (1/108), İbnu'l-Cevzî, *el-İlel el-Mütenâhiye* (1/ 263), Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ'*da benzerini rivâyet eder (1/101).

[4] Münavî, *Feyzu'l-Kadîr* (1/420)

güzelce karşılar, elinden tutar ve oturduğu yere oturmasını isterdi."[1]

Buhârî ve Müslim'in şartlarına uygun, sahih bir rivayetle Taberânî, Hz. Âişe'nin şöyle dediğini nakleder: "Babası dışında, Fâtıma'dan daha faziletli kimse görmedim."[2]

Hasen bir rivayetle Taberânî ve başkaları, Hz. Ali'den Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Hz. Fâtıma'ya şöyle dediğini naklederler: **"Allah, senin üzülmene üzülür, senin sevinmene sevinir."**[3]

el-Câmiu's-Sağîr'de geçen bir hadiste ise şöyle geçmektedir: **"Fâtıma benden bir parçadır, onun canını sıkan benim canımı sıkar, onu memnun eden beni de memnun eder."**[4]

Buhârî, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: **"Fâtıma benden bir parçadır, onu üzen beni de üzer."**

Başka bir rivayette **"Kim onu üzerse beni üzmüş olur"**[5] şeklinde geçiyor.

İbn Hibbân ve başkaları, Ebû Hureyre'nin şöyle dediğini naklederler: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Beni daha önce ziyaret etmeyen semadan bir melek, Rabbimden izin isteyip beni ziyaret etti. Bana müjde vererek, Fâtıma'nın, ümmetimin kadınlarının efendisi olduğunu haber verdi."**[6]

İbn Abdi'l-Berr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kızına şöyle dediğini nakleder: **"Kızım! Âlemlerin kadınlarının**

---

[1] İbn Hibbân, *Sahîh* (15/ 403)

[2] Münavî, *Feyzu'l-Kadîr* (2/53) ve İbn Hacer, *Fethu'l-Bârî* (7/139)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1/108)

[4] el-Hâkim, *Müstedrek* (3/172)

[5] Buhârî (3/1361)

[6] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/ 423)

efendisi olmak sana yetmiyor mu?" Fâtıma: "Babacığım, Meryem'e ne oldu?" diye sorunca: **"O, kendi halkının kadınlarının efendisidir"** buyurdu.[1]

Takiyyüddîn es-Subkî, Celâleddîn es-Suyûtî, Bedrüddîn ez-Zerkeşî ve Takiyyüddîn el-Makrîzî gibi birçok araştırmacı âlim, onun Hz. Meryem dâhil, bütün kadınlardan üstün olduğunu ifade etmiştir.

Kendisine sorulduğunda Subkî'nin ifadesi şu olmuştur: Tercih ettiğimiz ve Allah için tuttuğumuz görüş, Muhammed'in kızı Fâtıma'nın daha üstün olduğuna dairdir.

Benzer soru, İbn Ebî Dâvud'a sorulduğunda şöyle demiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Fâtıma benden bir parçadır."**[2] Hiç kimse Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir parçasına eşit olamaz.

Münâvî bunu Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şu sözüyle açıklar: **"Âişe'nin diğer kadınlara üstünlüğü, tiridin diğer yemeklere üstünlüğü gibidir."**[3]

Selef (ilk dönem âlimleri) ve haleften (sonraki âlimler) bir grup şöyle derler: "Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) bir parçasıyla hiç kimseyi mukayese etmeyiz."

Bazı âlimler şöyle der: Bilinmelidir ki, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) diğer çocukları da Fâtıma gibidir.

Hafız İbn Hacer der ki: Ebû Ya'lâ'nın Hz. Ömer'den naklettiği hadis, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) kızlarının hanımlarından üstün olduğuna delalet eder: **"Hafsa, Osman'dan daha üstün birisi ile evlendi. Osman da Hafsa'dan daha üstün biriyle evlendi."**[4]

---

1 Ebû Nuaym, *Hilye* (2/42)

2 Kaynağı daha önce belirtildi.

3 Buhârî (3/1252) ve Müslim (4/1886)

4 Ebû Ya'lâ, *Müsned* (1/18)

Nesâî, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: **"Kızım Fâtıma, siyah gözlü ve terbiyelidir; ne adet görür, ne de kanaması olur."**[1]

Hafız Suyûtî, *Hasâis* isimli eserinde şöyle der: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) kızı Fâtıma'nın özelliklerinden birisi de; adet görmemesiydi. Çocuk doğurduğunda bir saat içinde nifasından (lohusalıktan) temizlenirdi. Böylece herhangi bir namaz vaktini kaçırmazdı. Bu yüzden ona Zehrâ adı verilmiştir. Acıktığında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elini göğsüne koydu, ondan sonra bir daha acıkmadı. Öleceği zaman kendi kendini yıkadı, kimsenin kendisini (yıkamamasını ve) görmemesini vasiyet etti. Hz. Ali kendisini bu guslüyle defnetti.

Betûl isminin verilmesine gelince; Sabbân der ki: Zamanının kadınlarından, fazilet, din ve neseb bakımından ayrılmasından dolayı kendisine bu isim verilmiştir. Betûl, sözlükte ayrı olmak anlamına gelmektedir.

Suyûtî der ki: Bu yüce mevkide bulunmasına rağmen, son derece maddi sıkıntılar içinde yaşadı. Bu, dünyanın kâmil insanların tamah ettiği bir şey olmadığını gafillere hatırlatan bir durumdur.

Ahmed'in rivayetine göre Bilâl, sabah namazına geç gelmişti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: **"Neden geç kaldın?"** diye sorunca o: "Fâtıma'ya uğramıştım, kendisi un öğütüyordu, çocuk da ağlıyordu. Ona dedim ki: «İstersen ununu öğüteyim, dilersen çocuğa ben bakayım." Dedi ki: «Ben çocuğuma karşı senden daha merhametliyim.» (Bunun üzerine ben de unu öğüttüm) Ondan geç kaldım."[2]

Yine Ahmed, ceyyid (sahîhe yakın) bir senedle, Hz. Ali'nin Hz. Fâtıma'ya şöyle dediğini nakleder: "Babana birçok hizmetçi

---

[1] el-Hatîb el-Bağdâdî, *Tarîh* (12/ 331)

[2] Ahmed b. Hanbel, Müsned (3/150)

geldi. Git ondan hizmetçi iste." Sonra hep beraber O'nun yanına vardılar. Hz. Fâtıma: "Yâ Resûlallah! Ellerim parçalanıncaya kadar un öğüttüm. Allah sana imkân vermiş, bize hizmetçi ver." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: **"Vallahi sana (hizmetçi) verip, Suffe ashabını açlıktan karınları sırtına yapışmış bir halde bırakamam."**

Ardından şöyle buyurdu: **"Benden istediğinizden daha hayırlısını size haber vereyim mi?"** (Ali ve Fâtıma) "Elbette" dediler. Şöyle buyurdu: **"Cibrîl'in bana öğrettiği kelimeleri, Âyetelkürsî'yi yatağınıza girdiğinizde okuyun, otuz üç defa tesbih edin, otuz üç defa hamdedin ve otuz dört defa tekbir getirin."**[1]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu, Yüce Allah'ın emriyle, hicretin ikinci yılında, Hz. Ali'yle evlendirdi. Bazı rivayetlere göre nikâhları Muharrem'de kıyılmış, evlilikleri Zilhicce'de gerçekleşmiştir. Evlendiklerinde Fâtıma on beş, Ali yirmi bir yaşındaydı. Fâtıma ölünceye kadar Hz. Ali, onun üzerine başka kadınla evlenmemiştir. Gerdek gecesinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona şöyle dua etmiştir: **"Allahım! Onu ve zürriyetini, taşlanmış şeytandan koruman için sana havale ediyorum."**[2]

Aynı duayı Hz. Ali için de yapmıştır. Ayrıca her ikisi için şöyle dua etmiştir: **"Allah iki yakanızı bir arada tutsun (işlerinizi yoluna koysun)."**[3]

Allah onların neslini rahmetin anahtarları, hikmetin kaynakları ve ümmetin güvencesi kılmıştır. Onlara hitaben Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Allah sizi**

---

[1] Ahmed b. Hanbel, Müsned'inde benzerini rivâyet eder: (1/ 106)

[2] Buhârî (3/1265), Müslim (4/1828)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/ 412)

mübarek kılsın, sizinle mübarek kılsın, ceddinizi aziz kılsın, içinizden çokça temiz insanlar çıkarsın."[1]

Enes der ki: Vallahi (Allah) onlardan çokça temiz insanlar çıkarmıştır.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Muhâcir ve Ensâr'dan ileri gelen sahabeleri davet ettiği nikâhta bir hutbe irad etmiştir. Ali'nin bulunmadığı mecliste herkes toplanıp yerini alınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"Nimetlerinden dolayı hamdedilen, kudretiyle mabud olan, gücüne râm olunan, azabından ve satvetinden korkulan, sahip olduğu yerde ve gökte emri hemen yerine getirilen, kudretiyle mahlûkatı var eden, onları hikmetleriye bezeyen, diniyle aziz kılan, Peygamberi Muhammed'le (sallallahu aleyhi vesellem) **şereflendiren Allah'a hamdolsun. Allah'ın adı ve azameti yücedir. Evliliği, akrabalığı birbirine bağlayan bir bağ ve herkesin uyması gereken farz bir emir kılmıştır. En güzel bir şekilde şöyle buyurmuştur:** *"Sudan (meniden) bir insan yaratıp onu nesep ve sıhriyet (kan ve evlilik bağından doğan) yakınlığa dönüştüren O'dur."* (Furkan Sur. 54)

Allah'ın emri, kazaya doğru akar, kazası da kaderine doğru akar. Her kaza, bir kadere aittir. Her kaderin bir eceli vardır. *"Her müddetin (yazıldığı) bir kitap vardır. Allah dilediğini siler, (dilediğini de) sabit bırakır. Bütün kitapların aslı onun katındadır."* (Ra'd Sur. 38,39) **Yüce Allah, Fâtıma'yı, Ali b. Ebî Tâlib ile evlendirmemi emretti. Ben onları evlendirdim, siz de buna şahit olun. Ali kabul ederse (mehir) dört yüz miskal gümüştür."** O anda Hz. Ali girdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona tebessüm etti ve şöyle buyurdu:

"Allah seni Fâtıma'yla, dörtyüz miskal gümüş(mehir)le evlendirmemi emretti. Bunu kabul ettin mi?"[2]

---

[1] Ahmed b. Hanbel, *Müsned* (3/105) ve Taberânî, *M. el-Kebîr* (25/ 118)

[2] Mübârekfûrî, *Tuhfetu'l-Ahvezî* (4/216)

(Ali, kısa) bir konuşma yaptı ve: “Bunu kabul ettim yâ Resûlallah” dedi.

Fâtıma vefat edinceye kadar üzerine evlenmemiştir. Bir ara Hz. Ali, Ebû Cehl'in kızı Cüveyriyye'yi istediğinde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minbere çıkıp şöyle buyurdu:

“Hişâm b. el-Muğîre'nin çocukları, kızlarıyla Ali b. Ebî Tâlib'i evlendirmek için benden izin istediler. Onlara izin vermiyorum. Ali b. Ebî Tâlib, benim kızımı boşayıp onların kızlarıyla evlenmek istemedikçe de izin vermem. O benim bir parçamdır, onu rahatsız eden şey beni de rahatsız eder, ona eza veren şey bana da eza verir. Vallahi, Allah'ın Resûlu'nün (sallallahu aleyhi vesellem) **kızıyla, Allah'ın düşmanının kızı bir kişinin nikâhı altında olamaz.”**[1]

Bunun üzerine Hz. Ali istemekten vazgeçti.

Ebû Dâvûd der ki: Allah, Ali'ye, Fâtıma hayatta olduğu müddetçe üzerine evlenmeyi haram kılmıştır. Fâtıma, babasından (sallallahu aleyhi vesellem) altı ay sonra, hicretin onbirinci yılında, Ramazan’ın üçüncü gününde, salı günü vefat etmiştir.

Ebu'l-Hasaneyn Müminleri Emiri Ali b. Ebî Tâlib

Hâfız İbn Hacer der ki: Hz. Ali, birçok âlimin ifadesine göre, insanlar içinde ilk Müslüman olan kişiydi. Tam olarak, bi'setten (peygamberliğin gelmesinden) on sene önce dünyaya gelmiştir. Hz. Peygamber’in (sallallahu aleyhi vesellem) elinde büyümüş ve ondan hiç ayrılmamıştır. Tebuk dışında bütün savaşlarda onunla beraber bulunmuştur. (O zaman onu) Medine'de bırakırken şöyle buyurmuştur: **“Benim için Hârun'un, Musâ'nın yanındaki mevkiinde olmak istemez misin?”**[2]

---

[1] Buhârî (3/1132) ve Müslim (4/1903)

[2] Müslim (4/1871)

Onu kızı Fâtıma'yla evlendirdi. Savaşların çoğunda sancağı kendisi taşırdı. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) sahabeyi aralarında kardeş ilan ederken, ona: **"Sen benim kardeşimsin"**[1] demişti.

Menkıbeleri çoktur. Bununla ilgili İmam Ahmed şöyle der: "Onunla ilgili anlatıldığı kadar, hiçbir sahabiyle ilgili menkibe anlatılmamıştır."

Başka biri de şöyle der: Bundan dolayı Ümeyye oğulları (Emeviler) onu tenkid etmişti. Sahabe, onun menkibeleriyle ilgili bir şey öğrendiğinde hemen yazardı. Onu unutturmak ve menkibelerini anlatanları tehdid etmek istedikleri her seferde, menkibeleri, daha fazla yayıldı. Rafiziler onun hakkında (başka) menkibeler uydurmuş olsalar da onlara ihtiyacı yoktur.

Nesâî, diğer sahabilerden farklı yönlerini yani ona has menkıbeleri bir kitapta toplamıştır. Çoğunun senedleri de ceyyîd (sahihe yakın)dır.

Buhârî ve Müslim, *Sahîh'*lerinde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Hayber(in muhasara) gününde şöyle buyurduğunu naklederler: **"Yarın sancağı öyle birine vereceğim ki; o Allah ve Resûlü'nü sever; Allah ve Resûlü de onu sever. Allah onun eliyle (Hayber'i) fethedecektir."**

Sabah olunca, (oradaki sahabenin) hepsi, kendilerine verilir ümidiyle, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına koştular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ali b. Ebî Tâlib nerede?"** diye sordu.

Dediler ki: "O gözlerinden rahatsız." Nihayet alıp yanına getirdiler. Tükrüğünü gözlerine sürüp hayır dua etti ve sancağı ona verdi.[2]

---

[1] Hâkim, *Müstedrek* (3/15)

[2] Buhârî (3/1096) ve Nesâî (5/46)

Hz. Ömer der ki: "Komutanlığı o gün (istediğim kadar hiç) istememiştim."

Abdullah b. Ahmed b. Hanbel, Câbir'den şöyle nakleder: Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem), Huneyn günü sancağı Hz. Ali'ye verince, (onu alır almaz kaleye doğru) koştu. Ona, yavaş ol demeye kalkıştıklarında, surlara ulaşmıştı. (Surun) kapısına yapışıp yere attı. Başına yetmiş kişi çullandı da ancak onu geriye püskürtebildiler.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onu Berâe (Tevbe) sûresini okuması için Kureyş'e gönderirken şöyle buyurmuştu: **"(Bu görevle) oraya gidecek kişi benden olmalı, ben de ondan olmalıyım."**[1]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) amca çocuklarına; **"Hanginiz dünya da ve âhirette beni destekler?"** dediğinde hepsi reddetti. Ali; "Ben" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"O, benim dünyada ve âhirette dostumdur."**[2]

İmrân b. Husayn, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu rivayet eder: **"Ali'den ne istiyorsunuz? Ali bendendir, ben de Ali'denim. O, benden sonra her müminin dostudur."**[3]

Hâfız İbn Hacer, *İsâbe*'de Ahmed b. Hanbel'in *Müsned*'inden ceyyid bir senedle Hz. Ali'den şöyle aktarır: Dediler ki: "Yâ Resûlallah! Senden sonra kimi halife yapalım?" Şöyle buyurdu: **"Ebû Bekr'i seçerseniz, onu güvenilir, dünyaya karşı zâhid, âhirete rağbetli (olduğunu) görürsünüz. Ömer'i seçerseniz, güçlü, güvenilir, Allah için kınayanın kınamasından çekinmez (olduğunu) görürsünüz. Ali'yi seçerseniz – ki yapacağınızı sanmıyorum – sakin ve**

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12/ 98)

[2] Ahmed b. Hanbel (1/330)

[3] Tirmizî (5/632)

sükûnet veren (biri olduğunu) görürsünüz, sizi dosdoğru yolda götürür."[1]

İbn Abbâs şöyle nakleder: Hz. Ali bana: "Ey İbn Abbâs! Son yatsıyı kılınca arkamdan mezarlığa gel" dedi. İbn Abbâs diyor ki: Kılıp ona yetiştim. Mehtaplı bir geceydi. Bana: "el-Hamd'daki elifin tefsiri nedir?" diye sordu. "Bilmiyorum" dedim. Onun tefsiriyle ilgili tam bir saat konuştuktan sonra: "el-Hamd'daki lâmın tefsiri nedir?" diye sordu. "Bilmiyorum" dedim. Tam bir saat onun tefsirinden bahsetti. Sonra: "el-Hamd'daki, hânın tefsiri nedir?" diye sordu. "Bilmiyorum" dedim. Onunla ilgili tam bir saat konuşup sonra sordu: "el-Hamd'daki, mîmin tefsiri nedir?" "Bilmiyorum" dedim. Onun tefsiriyle ilgili tam bir saat konuştuktan sonra: "el-Hamd'daki, dâlın tefsiri nedir?" diye sordu. "Bilmiyorum" dedim. Tan ağarması yaklaşıncaya kadar ondan bahsetti.

Ardından bana şöyle dedi: "Kalk ey İbn Abbâs! Evine gidip farzına hazırlan!" Kalktım, dediğini anlamıştım. Sonra düşündüm, benim Kur'ân-ı Kerim'le ilgili ilmim, Ali'nin ilminin yanında deryadaki bir bardak gibiymiş.

Yine İbn Abbâs der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ilmi Allah'tandır, Ali'nin ilmi Resûlullah'tandır, benim ilmim de Ali'den'dir. Benim ve Muhammed'in ashâbının ilmi, Ali'nin ilminin yanında, yedi denizin içinde bir damla gibidir."

Hz. Ali'nin, ilimlerde ve anlayışta insanları nasıl geçtiğine dikkat ediniz.

Derler ki: Abdullah b. Abbâs, Hz. Ali için o kadar ağladı ki, gözleri görmez oldu.

Ebu't-Tufeyl der ki: Hz. Ali'yi hutbe verirken görmüştüm, şöyle diyordu: "Sorun, Vallahi ne sorarsanız sorun size cevabını veririm. Allah'ın Kitabı'nı sorun, Vallahi her bir âyetin gece mi,

---

[1] Ahmed b. Hanbel (1/108)

gündüz mü, ovada mı, dağda mı nazil olduğunu bilirim. İstersem Fâtiha'nın tefsirinden yetmiş deve yükü ağırlığında (kitap) yazarım.”

Yine İbn Abbâs şöyle diyor: Hz. Ali'ye ilmin onda dokuzu verilmiştir. Vallahi, (diğer insanların) onda birine de ortak olmuştur.” Muâviye nazil olan âyetleri yazarken, Ali b. Ebî Tâlib'e sorardı. Onun öldürülme haberini aldığında şöyle demiştir: “Ali b. Ebî Tâlib'in ölümüyle fıkıh ve ilim gitmiştir.”

Hz. Ömer, Ebu'l-Hasan (Hz. Ali)'nin olmadığı bir meseleden Allah'a sığınırdı. Atâ'ya sordular; “Muhammed'in ashabının içinde, Ali'den daha âlimi var mı?” diye. “Hayır, vallahi tanımıyorum” dedi.

Muâviye, bir gün Hz. Ali'nin ashâbından Dırâr es-Sudâî'ye: “Bana Ali'yi anlat!” dediğinde şu karşılığı verdi: “Beni mazur gör ey Müminlerin emiri.” “Bana onu anlat” diye ısrar edince (Dırâr) şöyle dedi: Onu anlatmak imkânsızdır. Geniş görüşlü ve çok güçlüydü. Güzel konuşur ve adaletle hüküm verirdi. Onun her tarafından ilim fışkırırdı. Etrafından hikmet taşardı. Dünya ve güzelliğinden uzak dururdu. Gece ve gecenin sessizliğinde dostluk bulurdu. İbretli sözleri çoktu. Uzun uzun düşünürdü. Kısa elbiseleri ve doyurucu yemekleri severdi. İçimizde, içimizden biri gibiydi. Soru sorduğumuzda bize cevap verirdi. Bilgi istediğimizde bilgi verirdi. Biz ise vallahi, ona yakınlığımıza ve onun bize olan yakınlığına rağmen, saygımızdan dolayı onunla konuşmaya çekinirdik. Din ehline değer verirdi. Miskinleri (kendine) yakınlaştırırdı. Yanlışında gücüne dayanıp ısrar etmezdi. Zayıflar da adaletinden şüphe etmezdi.

Allah şâhiddir, bazen onu görürdüm, gece çöktüğünde, sıkı bir şekilde sakalına tutunur, hüzünlü bir şekilde ağlar ve şöyle derdi: “Ey dünya! Benden başkasını kandır. Benim için mi süslendin, yoksa benim için mi güzelleştin. Heyhat seni üç defa

imtihan ettim; geriye dönüş yok. Ömrün kısa, önemin az, ah azık azlığına, yolculuğun uzunluğuna ve yolun yalnızlığına. Bunun üzerine Muâviye ağladı ve şöyle dedi: "Ebu'l-Hasan vallahi öyleydi, Allah rahmet etsin. Onun için ne kadar üzülüyorsun ey Dırâr?" Şu karşılığı verdi: "Üzüntüm, çocuğu kucağında kesilen annenin hüznü gibidir."

Kitabın sonunda, Hulefâ-i Râşidîn'in faziletlerinden bahsederken, ayrıca onun özelliklerinden bir nebze bahsedeceğiz. Böylece iki meziyeti açıklamış ve iki faziletin hakkını vermiş olacağız.

Ebû Muhammed Hasan, Müminlerin Emiri, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Torunu ve Gülü

Hadislere göre Hulefâ-i Râşidîn'in sonuncusu.

Hicretin üçüncü yılında, Ramazan ayının ortasında dünyaya geldi. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) ona Hasan ismini verdi. Yedinci gün onun için akîka kurbanı kesti. Saçlarını tıraş etti ve ağırlığınca fakirlere gümüş verilmesini emretti.

Ebû Ahmed el-Askerî der ki: Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) ona Hasan ismini verdi, Ebû Muhammed künyesiyle çağırdı, Cahiliye döneminde bu isim (Hasan) bilinmezdi. İkrime, İbn Abbâs'ın şu sözünü nakleder: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Hasan'ı omuzunda taşıyordu. Adamın biri: "Ey çocuk! Ne güzel birine binmişsin" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Ve ne güzel binici."**[1]

---

[1] Tirmizî (5/661)

Berâ' b. Âzib bildiriyor: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) omuzunda Hasan b. Ali'yle gördüm, şöyle diyordu: **“Allahım! Ben onu seviyorum, sen de onu sev.”**[1]

Buhârî'de Ebû Bekre'den nakledilen şu hadis yer almıştır: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) minberde görmüştüm, Hasan b. Ali de yanındaydı; bir insanlara, bir ona dönüp şöyle diyordu: **“Benim bu oğlum seyyiddir, umarım Allah, onun sayesinde Müslümanlardan iki grubun arasını ıslah eder.”**[2]

Yine Ebû Bekre'den şöyle rivayet edilir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) insanlara namaz kıldırıyordu. Secde ettiği zaman Hasan b. Ali sırtına çıkardı. Bunu defalarca yaptı. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dediler ki: “Buna öyle davranıyorsun ki, başkasına böyle davrandığını görmemiştik.” Şöyle buyurdu: **“Benim bu oğlum seyyiddir. Allah onunla iki büyük Müslüman grubun arasını bulacaktır.”**[3]

Abdullah b. ez-Zübeyr şöyle diyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ailesinin içinde en çok O'na benzeyen ve O'nun en fazla sevdiği kişi, Hasan'dır. Secde ederken boynuna veya sırtına bindiğini görmüştüm. Kendisi inmedikçe onu indirmezdi. Rükû ederken, iki bacağının arasından öbür tarafa geçtiğini görmüştüm.

Buhârî'deki bir rivayete göre Ebû Muleyke, Ukbe b. Hâris'in şöyle dediğini nakleder: Hz. Ebû Bekr, bize namaz kıldırdı, sonra dışarı çıktı. Hasan b. Ali'yi oynarken gördü. Onu alıp omuzuna bindirdi ve şöyle dedi:

Yemin ederim, Ali'ye benzemiyor,
Resûlullah (dedesin)e benziyor.

---

[1] Buhârî (3/1370) ve Müslim (4/1883)

[2] Buhârî (2/962)

[3] Ahmed b. Hanbel (5/44)

(Bunu duyan) Hz. Ali de gülüyordu. Hz. Fâtıma da Hasan'ı sallarken öyle derdi.

Züheyr b. el-Erkam anlatıyor: Hasan b. Ali çıkmış hutbe veriyordu. Ezdişenûe'den bir adam kalktı ve şöyle dedi: Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) onu kucağında taşırken gördüğüme şahidim. Şöyle diyordu: **"Beni seven onu sevsin, buna (bu gerçeğe) şahit olan görmeyene bildirsin."**[1] Peygamberin (sallallahu aleyhi vesellem) saygınlığı olmasaydı bunu kimseye anlatmazdım.

Ebû Hureyre de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: **"Allahım! Ben onu seviyorum, onu seveni de seviyorum."**[2]

Yine Ebû Hureyre şöyle diyor: Ne zaman Hasan b. Ali'yi görsem gözlerimden yaşlar dökülür. Bunun sebebi şudur: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün ben Mescid'de iken çıkageldi, elimden tutup bana yaslandı ve böylece Kaynukâ çarşısına kadar yürüdük. Oraya baktıktan sonra döndü ve Mescid'de oturdu. Ardından; **"Oğlumu çağır!"** buyurdu. Hasan b. Ali çekiştirilerek geldi ve kucağına oturdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun, yani Hasan'ın ağzını açmaya çalıştı. Ağzını onun ağzına koyup şöyle diyordu: **"Allahım! Onu seviyorum, onu seveni de seviyorum."** Bunu üç defa tekrar etti.[3]

Hz. Hasan'ın on defa yürüyerek hacca gittiği rivayet edilir.

Şöyle derdi: "Allah'ın Beyt'ine yürümeden O'nunla buluşmaktan utanırım." Üç defa mallarını Allah için dağıttı. Bir ayakkabı alıp birini ayırırdı. İki defa bütün malından vazgeçti.

---

[1] Ahmed b. Hanbel (5/366)

[2] el-Hatîb el-Bağdâdî, *Tarîh* (12/9)

[3] Buhârî (2/747)

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **“Benim bu oğlum seyyiddir (liderdir)”**[1] sözü gerçekleşmiş oldu.

Babasının öldürülmesinden sonra halife olduğunda, ona kırkbin kişiden fazla kişi biat etti. Bunlar, babası (Hz. Ali) için ölmeye biat etmişlerdi, Hasan'ı çok severler ve ona itaat ederlerdi. Yaklaşık yedi ay boyunca, Irak, Horasan, Yemen, Hicaz ve diğer yerlerin halifeliğini yapmıştır.

Sonra yönetimi savaş yapmadan Muâviye'ye teslim etmiştir. Tek endişesi Müslümanların kanlarının dökülmesiydi. Yönetimi devredince Muâviye, Kûfe'ye girmeden önce insanlara şöyle bir hutbe irâd etti:

“Ey insanlar! Biz, sizin yöneticileriniz ve misafirleriniziz. Biz, Allah'ın kirini giderdiği ve tertemiz kıldığı, Peygamberinizin Ehl-i Beyt’iyiz.”

Bu sözleri tekrar etti, onu işitip ağlamayan kalmadı.

Muâviye, Kûfe'ye girdiğinde ona şöyle dedi: “Ey Hasan! Kalk ve aramızda geçenleri insanlara anlat.” Hasan, istemeyerek kalktı. Allah'a hamdü sena ettikten sonra şöyle dedi:

“Ey insanlar! Allah, birincimizle sizi hidayete erdirdi, sonuncumuzla kanlarınızı muhafaza etti. Dikkat buyurun, iyinin daha iyisi muttakî olandır. Acziyetin en âcizi kan dökmektir. Muâviye ve benim aramızda olan bu ihtilafa gelince; benden daha fazla hak etse de, benim hakkım olsa da (hilafeti), Allah için ve Ümmet-i Muhammed'in iyiliği ve kanlarının dökülmemesi için terk ettim.”

Sonra Muâviye'ye döndü ve şöyle dedi: “Düşünüyorum, belki bu, sizin için bir imtihandır; ya da bir süreliğine faydalanacağınız bir nimettir.”

Allâme Sabbân der ki: Ondan vazgeçince; yani hilafetten Allah rızası için vazgeçince, Yüce Allah ona ve Ehl-i Beyt’e

---

[1] Kaynağı daha önce belirtildi.

batınî hilafeti ihsan etti. Bu yüzden bir grup (âlim), evliyanın kutbunun her zaman Ehl-i Beyt'ten olacağını ileri sürmüştür.

Başkalarından olabileceğini söyleyenler arasında Üstâd Ebû'l-Abbâs el-Mursî de vardır. Bunu kendisinden öğrencisi, Tâcuddîn İbn Atâullah nakletmiştir.

Kutubların ilki Hasan mıdır? Yoksa kutubluğu, Hz. Mustafa'dan (sallallahu aleyhi vesellem) ilk alan ve hayatı boyunca taşıyan Fâtımatu'z-Zehrâ mıydı? Sonra ondan Ebû Bekr'e, sonra Osman'a, sonra Ali'ye, sonra da Hasan'a mı geçti?

Ebu'l-Abbâs el-Mursî, birinci görüşü benimsemiştir. İkinci görüşü ise, Münâvî'nin *Tabakât*'ına göre, Ebu'l-Mevâhib et-Tûnusî benimsemiştir.

Munâvî'nin *el-Câmiu's-Sağîr* üzerine yaptığı şerhinde şu metni görmüştüm:

Harâlî der ki: Tarikat ehlinin silsilesi, her açıdan, şeyhler ve müridler bakımından Ehl-i Beyt'e dayanır. Nitekim bütün şeyhlerin tarikat yönü, ariflerin tâcı Ebû'l-Kâsım el-Cüneyd'e dayanır. Başlangıçta Cüneyd (tasavvufu) dayısı Seriy'den almıştır. Seriy, Ma'rûf'tan imamlık almış; Ma'rûf ise Ali b. Mûsa er-Rıza'nın kölesiydi. (Ali b. Mûsa er-Rıza) da atalarından (almıştır). Allah hepsinden razı olsun. Böylece herkes Hz. Ali'ye bağlanmış olur.

"İşte onlar, Allah'ın tarafında olanlardır. İyi bilin ki, kurtuluşa erecekler de sadece Allah'ın tarafında olanlardır." (Mücâdele Sur. 22)

Sonra Sabbân onun (Hasan'ın) sözlerinden bazılarına yer vermiştir:

"Mürüvvet; iffet ve malvarlığını yönetmektir."

"Kardeşlik; rahatlıkta ve sıkıntıda birbirine destek olmaktır."

"Hızlı davranılması gereken ganimet; takvâya rağbettir."

Çocuklarına ve yeğenlerine şöyle derdi: "İlmi öğrenin, eğer ezberlemeye gücünüz yetmiyorsa yazıp evinizde saklayın."

Vefat edeceği zaman kardeşi Hüseyn'e şöyle dedi: “Kardeşim! Sana tavsiyem, hilafeti sakın isteme. Vallahi, Allah'ın bize, hem nübüvveti, hem hilafeti vereceğini sanmıyorum. Kûfe sefihlerinin seni basit görmesine ve ayaklanmana sebep olmalarına müsaade etme. Sonra pişman olursun ve de pişmanlığın sana fayda etmez.”

İbn Sa’d, Saîd b. Abdirrahman kanalıyla babasının şöyle dediğini nakleder: Kureyş'ten bir grup birbirleriyle üstünlük tartışmasına girdiler, her biri kendinde olan üstünlükleri anlattı. Muâviye, Hasan b. Ali'ye dedi ki: “Seni konuşmaktan alıkoyan nedir, sen dilsiz misin?” Şöyle cevap verdi: “Bahsettikleri her üstünlük ve faziletin zamanı ve özelliği geçmiştir. Geçip giden bir üstünlüğü konuşmaya ne gerek var.”

Şeyh-i Ekber (İbn Arabi) *Musâmerât*'ında anlatıyor: Bir gün Muâviye, yanında insanların ileri gelenleri ve başkaları varken şöyle dedi:

“Bana anne, baba, amca, hala, dayı, teyze, dede ve nine bakımından insanların en üstünün kim olduğunu söyleyin.” Mâlik b. Aclân kalktı ve Hasan'ı işaret ederek dedi ki: “İşte o, onun babası Ali b. Ebî Tâlib, annesi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kızı Fâtıma, ninesi Hatice binti Huveylid, dedesi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), amcası Cennete uçan Câfer, halası Ebû Tâlib'in Kızı Ümmü Hâni, dayıları ve teyzeleri Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) çocuklarıdır.” Herkes sustu. Hasan ayağa kalktı. Benû Sehm'den bir adam kalktı ve şöyle dedi: “İbn Aclân'ın böyle konuşmasını sen mi istedin?” İbn Aclân: “Ben, doğruları söyledim, insanlardan hiç kimse, dünyada tehlikede olmadıkça, mahlûkun rızasını, Hâlik'a isyan ederek istemez. Aksi halde âhireti cehennemde son bulur. Hâşim oğulları sizden daha açık elli ve gelecekleri daha aydınlıktır. İşte böyle ey Muâviye” deyince Muâviye: “Vallahi evet” dedi.

Hasan zehirlenerek, bir görüşe göre hicri ellinci yılda vefat etti ve Bakî kabristanında defnedildi.

Açıklama

Hâfız Suyûtî, *Tarîh el-Hulefâ'*sında naklediyor: Beyhakî ve İbn Asâkir bildiriyor: Ebu'l-Münzir Hişâm b. Muhammed, babasının şöyle dediğini nakleder: Hasan b. Ali, (maddi) sıkıntıya düşmüştü. Onun maaşı, senede yüz bindi. Muâviye bir senesinde onu ödememişti. Çok fazla yokluk çekiyordu. (Kendisi) der ki: "Muâviye'ye yazıp, hatırlatmak için divit (kalem ve mürekkep) istedim, sonra vazgeçtim. Rüyada Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördüm. Bana dedi ki: «Sen nasılsın ey Hasan?» Dedim ki: «İyiyim babacığım.» Ardından bana verilmesi gereken paranın geciktiğinden bahsettim. Buyurdu ki: «Sen, senin gibi bir mahlûka bunu hatırlatmak için divit mi istedin?» Dedim ki: «Evet ya Resûlallah, ne yapayım?» Buyurdu ki: «Şöyle dua et; Allahım! senden yardım istemeyi kalbime yerleştir. Senin dışındakilerden yardım istemeyi bana nasip etme ki, senden başka hiç kimseden dileğim olmasın. Allahım! Baştakilere ve sonrakilere verdiğine gücüm yetmiyor değil, bir kusurum yok, arzum tükenmiş değil, meselem bilinmiyor ve inancımdan dolayı dilim söyleyemeye varmıyor. Onu bana tahsis et ey âlemlerin Rabbi.»"

Hasan der ki: Vallahi duamın üzerinden bir hafta geçmeden Muâviye bana, bir milyon beşyüz bin gönderdi. "Kendisini zikredeni unutmayan ve dua edenin duasını boşa çıkarmayan Allah'a hamdolsun" dedim. Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi vesellem) rüyada gördüm, bana: "Nasılsın ey Hasan?" diye sorunca "İyiyim yâ Resûlallah" dedim ve hikâyemi anlattım. Şöyle buyurdu: "Oğlum işte, Hâlik'a el açıp, mahlûka el açmayan öyle olur."[1]

---

[1] Bu hadis keşfîdir ve senedi sahihtir.

Ebû Abdillah Hüseyn ,
Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Torunu ve Gülü

Hicretin dördüncü yılının Şaban ayında dünyaya geldi.

Câfer b. Muhammed der ki: Hasan'ın doğumu ve (Fâtıma'nın) Hüseyn'e hamile kalması arasında sadece bir temizlenme dönemi vardır. Elli gece diyenler de vardır. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona ağzıyla tahnik yapmış (yeni doğan çocuğa bir şey tattırmış) damağını ovmuş, kulağına ezan okumuş ve ona dua etmiştir. Yedinci gününde adını Hüseyin koymuş ve onun için akîka kurbanı kesmiştir. Çocukluğundan itibaren cesur ve atak idi. Bu bilgiler, *İs'âf*'ta geçmektedir.

Ayrıca onun faziletiyle ilgili birkaç hadis nakletmiştir:

"Hüseyin bendendir, ben de Hüseyin'denim. Allahım! Hüseyin'i seveni sev, Hüseyin (peygamber) torunlardan bir torundur."[1]

"Kim Cennet ehlinden bir adama bakmaktan mutlu olacaksa," başka bir lafızda; **"Cennet ehli gençlerinin efendisine bakmak istiyorsa, Hüseyin b. Ali'ye baksın."**[2]

Ebû Hureyre'nin rivayetine göre, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'de oturdu ve: **"(Yaramaz) çocuk nerede?"** diye sordu. Hüseyin yürüyerek geldi ve kucağına atladı. Parmaklarıyla Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sakalıyla oynamaya başladı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ağzını açtı ve ağzını Hüseyn'in ağzına koyduktan sonra şöyle dedi: **"Allahım! Ben onu seviyorum, onu seveni de seviyorum."**[3]

---

[1] Tirmizî (5/658)

[2] Buhârî (2/506) ve Müslim (4/1931)

[3] Hâkim, *Müstedrek* (3/ 185)

Yine Ebû Hureyre'den şöyle nakledilir: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem), Hüseyin'in ağzından akan suyu, birinin hurmayı emdiği gibi emdiğini gördüm."[1]

Başka bir rivayetinde şöyle geçer: Hz. Hüseyin onların içinde Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) en fazla benzeyen kişiydi. İbn Ömer, Kâbe'nin gölgesinde oturuyordu, Hüseyin'in karşıdan geldiğini görünce şöyle dedi: "Bu, bugün yeryüzünde bulunanlar içinde göktekilerin en fazla sevdiği kişidir."

Hz. Hüseyin, yirmi beş defa yürüyerek hacca gitmiştir. Faziletleri çoktu; çokça namaz kılar, oruç tutar, hacca gider, sadaka verir ve her türlü hayır işini yapardı. Bunu İbnü'l-Esîr ve başkaları ifade etmiştir.

Derler ki: Hz. Hüseyin, kardeşinin hilafeti Muâviye'ye teslim etmesinden hoşlanmadı ve ona dedi ki: "Muâviye'nın davasını tasdik edip, babanın davasını yalanlamamanı Allah adına sana hatırlatıyorum." Hasan ona şu karşılığı verdi: "Sus, bu konuyu senden daha iyi biliyorum."

Hafız İbn Hacer el-Askalânî, *İsâbe*'de anlatıyor: Hüseyin, Medine'de ikamet ediyordu, sonra babasıyla birlikte Kûfe'ye gitti, onunla birlikte Cemel, Sıffin ve Haricilerin savaşlarında bulundu. Babası öldürülünceye kadar onunla beraber kaldı. Sonra hilafeti Muâviye'ye teslim edinceye kadar kardeşi Hasan'ın yanında kaldı, onunla birlikte Medine'ye döndü. Muâviye ölünceye kadar orada kaldı. Mekke'ye gidince, Muâviye'nin ölümünden sonra Iraklıların, ona biat ettiklerine dair mektupları gelmeye başladı. Onlara amcası oğlu, Müslim b. Akîl b. Ebî Tâlib'i gönderdi, (kendisinin adına) onların biatını kabul etti ve ona haber gönderdi. Oraya gitmek üzere yola çıkınca şehit edildi.

---

[1] Bu hadisin kaynağı bulunamamıştır.

Ammâr b. Muâviye ez-Zehebî der ki: Ebû Cafer Muhammed b. Ali b. Hüseyn'e, “Hüseyn'in öldürülmesini bana (öyle) anlat ki, orada bulunmuş gibi olayım” dediğimde şöyle anlattı:

Muâviye öldüğünde, Velîd b. Ukbe b. Ebî Sufyân, Medine valisiydi. O gece Hüseyn b. Ali'ye biat etmek için haber gönderdi. Ona, “Beni mazur görüp anlayış göster” dedi ve Mekke'ye gitti. Ona Kûfe halkının mektupları geldi. “Biz kendimizi senin yoluna adadık, (sen gelmedikçe) valiyle Cuma (namazı) kılmayacağız” diyorlardı. Nu’mân b. Beşîr el-Ensârî Kûfe valisiydi. Hüseyn b. Ali, onlara Müslim b. Akîl'i gönderip ona; “Kûfe'ye git bana onlarınz yazdıklarını araştır, eğer gerçekse onlara giderim” dedi. Müslim yola çıktı, Medine'den geçerken yanına iki rehber aldı. Çölde yol almaya başladılar, susuzluktan dolayı rehberlerden biri öldü. Müslim, Kûfe'ye vardığında, Avsece adında bir adamın evine misafir oldu. Kûfe halkı geldiğini duyunca yanına koştular. Onlardan on iki bin kişi kendisine biat etti. Yezid b. Muâviye taraftarlarından birisi, (vali) Nu’mân b. Beşîr'in yanına gitti ve dedi ki: “Sen zayıfsın veya zayıf görülüyorsun, memleket mahvoldu.” Nu’mân ona: “Allah'a itaat konusunda zayıf olmam, ona isyan ederek güçlü olmamdan iyidir, ben duvar yıkan kişi değilim” karşılığını verdi.

Adam bunları, Yezîd'e yazdı. Yezîd, Serhûn adında bir kölesini çağırıp ona danıştı. (Serhûn, Yezid'e) dedi ki: “Kûfe'ye Ubeydullah b. Ziyâd’dan başkası (vali) olamaz.” Yezîd, Ubeydullah’a kızgındı ve Basra valiliğinden azletmeyi düşünüyordu. Ona, kendisini affettiğini ve Kûfe valiliğine terfi ettirdiğini yazdı. Müslim b. Akîl'i yakalamasını ve yakalayabilirse öldürmesini emretti. Ubeydullah b. Ziyâd, Basra halkının ileri gelenleriyle birlikte yola çıktı, fakat Kûfe'ye yüzünü kapatarak (kimliğini gizleyerek) girdi. Kime uğrayıp selam verse, orada bulunanlar ona; “ve aleykesselam, ey

Resûlullah'ın oğlu!" diyorlardı. Onlar Hüseyn b. Ali'nin geldiğini sanıyorlardı.

Ubeydullah, saraya geldiğinde bir kölesini çağırıp, ona üç bin dirhem verdi ve dedi ki: "Git ve Kûfe halkının biat ettiği adamı sor. Yanına gir ve Humus'tan geldiğini söyle. Bu paraları ona ver ve biat et." Köle, arayıp sordu, onu yeni biat eden yaşlı bir adama götürdüler. Ona durumunu anlattı. Adam ona dedi ki: "Allah'ın doğru yola iletmesi beni mutlu etti. Beni üzen işimizin hala sağlamlaşmamış olmasıdır."

Sonra onu, Müslim b. Akîl'in yanına götürdü. Ona biat etti, parayı verdi ve çıkıp Ubeydullah b. Ziyâd'ın yanına geldi. Ona olanları anlattı. Ubeydullah geldiğinde Müslim kaldığı evden başka bir eve taşındı ve Hâni' b. Urve el-Murâdî'nin evinde ikamet etmeye başladı. Ubeydullah, Kûfe halkına; "Hâni' b. Urve'ye ne oldu hiç görünmüyor?" demişti. Muhammed b. el-Eş'as, Kûfe'nin ileri gelenleriyle ona gittiğinde kapısının önünde duruyordu. Ona dedi ki: "Vali senden bahsetti ve neden geciktiğini sordu, ona git." Onlarla beraber (atına) bindi. Ubeydullah'ın yanına girdiğinde yanında Kadı Şureyh vardı. Ona selam verdi. Ubeydullah ona: "Ey Hâni'! Müslim b. Akîl nerede?" diye sorunca "Bilmiyorum" dedi. Karşısına Müslim'e para veren köleyi çıkardı. Onu görünce eline yapışıp şöyle dedi: "Ey emir! Vallahi evime ben davet etmedim, kendisi gelip misafirim oldu." Bunun üzerine "Onu bana getir!" dedi. Hâni' geri çekildi. Yaklaştırmalarını istedi, yaklaştırdılar, ona sopayla vurdu ve hapsedilmesini emretti. Haber yakınlarına ulaşınca, sarayın kapısında toplandılar. Ubeydullah gürültüyü duyunca, Kadı Şureyh'e, "Çık ve onlara; Müslim ile ilgili bilgi almak için alıkoyduğumu, ona bir zarar gelmeyeceğini bildir" dedi. (Kadı) bunları söyleyince dağıldılar.

Müslim b. Akîl haberi alınca taraftarlarını çağırdı. Etrafında Kûfe halkından kırk bin kişi toplandı. Bindi (ve saraya gitti).

Ubeydullah, Kûfe'nin ileri gelenlerine haber gönderdi, onları sarayın içinde yanında topladı. “Her birinin aşiretinin başına geçip onları dağıtmasını emret” dedi. (Her biri) aşiretiyle konuşunca, yavaş yavaş dağılmaya başladılar. Akşam olduğunda Müslim'in yanında çok az sayıda Kûfeli kalmıştı. Karanlık basınca onlar da gittiler. Tek başına kalınca gece sokaklarda kayboldu. Bir kadının kapısına geldi, “Ona su verir misin?” dedi. Kadın su verdi, suyu içip kapıda öylece bekledi. Kadın: “Ey Allah'ın kulu! Endişeli görünüyorsun olay nedir?” diye sorunca: “Ben, Müslim b. Akîl'im, sığınacak yerin var mı?” dedi. Kadın: “Evet, içeri gir!” dedi. Kadının bir çocuğu vardı ve Muhammed b. el-Eş'as'ın hizmetçilerindendi. Hemen çocuk Muhammed b. el-Eş'as'a koşup haber verdi. Müslim, evin birden kuşatılmasıyla şaşırdı. Bunu görünce kendini savunmak amacıyla kılıcını çekip çıktı. Muhammed b. el-Eş'as ona emân verdi. Elinden tutup Ubeydullah'a götürdü. Emretti saraya çıkarıldı, sonra (Ubeydullah) onu öldürdü. Hâni' b. Urve'yi de öldürüp ikisini çarmıha gerdi. Şairler onlarla ilgili şöyle dedi:

Bilmiyorsan ölümün ne demek olduğunu,
Bak ta gör Hâni'yle Müslim'in çarşıdaki halini.

Hüseyin bu olayın haberini duyduğunda Kâdisiye'ye varmasına üç mil kalmıştı. Onu Hurr b. Yezîd et-Temimî karşıladı ve: “Geriye dön, geldiğim yerde senin için iyi şeyler yoktur” diyerek olan biteni anlatınca, Hüseyin dönmek istedi. Beraberinde Müslim'in kardeşleri vardı. Dediler ki: “Vallahi dönmeyiz, ya intikamımızı alırız, ya da ölürüz.” Bunun üzerine hareket ettiler. Ubeydullah ise onu karşılamak için orduyu hazırlamıştı. Kerbela'da karşılaştılar. Hüseyin orada konakladı, yanında kırk beş süvari ve yüz dolayında yaya vardı. Orduyla karşı karşıya geldiler, komutanları Ömer b. Sa'd b. Ebî Vakkâs idi. Ubeydullah onu komutan tayin etmiş ve Hüseyin ile yapacağı savaştan (galip) gelirse, bu göreve devam edeceği

sözünü vermişti. Karşı karşıya geldiklerinde Hüseyin ona dedi ki: Üç teklifimden birini tercih et; Ya uzakta bir yere gideyim, ya Medine'ye döneyim ya da Yezîd b. Muâviye’ye biat edeyim.

Ömer bu üçüncüsünü kabul etti ve Ubeydullah’a yazdı. Ubeydullah ona şu cevabı yazdı: “Bunu bana biat etmesi şartıyla ancak kabul ederim.” Hüseyin bunu kabul etmedi ve savaş başladı. Sonuçta Hz. Hüseyin'i ve yanındakileri katlettiler. Aralarında Ehl-i Beyt’ten on yedi genç vardı. Sonra öldürüldü ve başı Ubeydullah'a götürüldü. O da onu ve Ehl-i Beyt’ten canlı kalanları Yezîd'e gönderdi. Aralarında Ali b. Hüseyn de vardı ve hastaydı. Ayrıca onun halası Zeyneb vardı. Yezîd'in yanına vardıklarında, Yezîd onları ailesinin arasına aldı ve Medine'ye gönderdi.

Hâfız İbn Hacer, bu hikâyeyi böyle naklettikten sonra şunları söylüyor: “Eskilerden bir grup, Hüseyn'in katlini öyle bir yazıya döktüler ki, içlerinde yanlış aktarılan, abartılan, maksatlı ve doğru olanlar vardır. Bu naklettiğim hikâyede bunlardan hiç biri yoktur.” Şöyle devam ediyor:

İbrâhîm en-Nehaî'nin şöyle dediği sahih olarak nakledilir: “Hüseyn ile savaşanlar arasında olsaydım, sonra da Cennete girseydim, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yüzüne bakmaya utanırdım.”

Hammâd b. Seleme diyor ki: Ammâr b. Ebî Ammâr, İbn Abbâs'ın şöyle dediğini nakleder: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gün ortasında rüyada gördüm. Saçları birbirine karışmış, üstü başı toz içinde, elinde içinde kan olan bir şişe vardı. Dedim ki: “Anam babam sana feda olsun ya Resûlallah, bu nedir?” “Bu, Hüseyn ve arkadaşlarının kanıdır. Henüz bugün elime geçti.”[1] O gün, öldürüldüğü gündü.

---

[1] Bu hadis keşfîdir ve senedi sahihtir.

Ümmü Seleme'den cinlerin Hüseyn b. Ali için ağıt yaktığını işittiği nakledilir.

Zübeyr b. Bekkâr der ki: Hz. Hüseyn, hicretin altmış birinci senesinde Aşûre günü şehit edildi.

İbnü'l-Esîr, "O gün Cuma günüydü" der. Cumartesi olduğu da söylenir.

İs'âf'ta şöyle geçer: "Onunla savaşanların çoğu, ona mektup yazanlar ve ona biat edenlerdi."

Katilinin, Sinân b. Enes en-Nehaî olduğu söylenir. Başkası da olabilir. Zira birisi İbn Ziyâd'a gelip şu şiiri okur:

Altın ve gümüşlerle yüklensin develerim,
Çevrelenmiş sultanın çünkü katili benim.
Ana baba yönünden şereflidir hasebi,
Daha hayırlısına dayanıyor nesebi.

İbn Ziyâd ona kızdı ve boynunu vurdurdu.

Başka bir hikâyeye göre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şu sözünü tasdik etmek için öldürdü: **"Ehl-i Beyt'im benden sonra, ümmetim tarafından öldürülecekler ve itilip kakılacaklardır. Kavmimiz içinde bize en fazla kin duyanlar, Ümeyye oğulları ve Mahzûm oğullarıdır."**[1] Bu hadisi Hâkim rivayet etmiştir.

Yüce Allah, Ubeydullah b. Ziyâd ve taraftarlarının, hicri altmış yedinci senesi, Aşûre günü öldürülmelerini takdir etti. Muhtâr b. Ubeyd, onun için, İbrâhîm b. el-Eşter en-Nehaî komutasında bir ordu hazırladı. İbrâhîm savaşta onu kendi eliyle öldürdü. Pis kellesini Muhtâr'a gönderdi. Muhtâr onu İbnü'z-Zübeyr'e gönderdi. İbnü'z-Zübeyr onu Ali b. el-Hüseyn'e gönderdi.

[1] Hâkim, *Müstedrek* (4/ 534)

Tirmizî'nin naklettiğine göre; başı getirilip taraftarlarının başlarıyla birlikte, mescide asılınca, bir yılan geldi kafatasların içinde dolaştı. Sonra onun kellesinin içine burnundan girdi. Uzun süre orada kaldıktan sonra çıktı. Bunu iki veya üç defa tekrar etti.

Hâkim'in naklettiği ve Müslim'in şartlarına göre sahih olan bir rivayete göre İbn Abbâs şöyle demiştir: Yüce Allah, Muhammed'e (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle vahyetti: Zekeriya (Peygamber) in oğlu Yahya'nın (öldürülmesine) karşılık, yetmiş bin (kişi) öldürdüm. Senin kızının oğluna karşılık, yetmiş bin üzerine yetmiş bin öldüreceğim.[1]

Nakledildiğine göre Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuş: **"Hüseyin'in katili, ateşten bir tabut içindedir. Dünya ehlinin yarısının azabı kadar azab çekmektedir."**[2]

Allâme Sabbân şöyle diyor: İmam Ahmed, Yezîd'in kâfir olduğu görüşündedir. Onda bulunan ilim ve Allah korkusu, Yezîd'in yaptığıyla ilgili, tesbit ettiği açık deliller elde etmedikçe böyle düşünmemesini gerektirir. Bir grup âlim onun bu görüşüne katılmıştır. İbnu'l-Cevzî ve başkaları gibi.

Fasık olduğu konusunda müttefiktirler. Bir kısmı da ismiyle lanetlenmesini caiz gördüler.

İbnü'l-Cevzî'ye dediler ki: "Öldürme olayı Kerbelâ'da gerçekleşirken, Şam'da bulunan Yezîd'e nasıl Hüseyin'in katili denilebilir?" Cevap olarak şu şiiri okudu:

Rahat içinde atan, oku uzağa attı,
Irak'ta bulunana oku isabet etti.

---

[1] Hâkim, *Müstedrek* (2/319)

[2] Deylemî, *Firdevs* (3/ 220)

İbnü'l-Esîr der ki: İnsanlar tarafından en fazla ağıt yakılan kişidir. Onunla ilgili yakılan ağıtlardan biri de Süleyman b. Kubbe el-Huzâî'nin şu şiiridir:

Nebi'nin torunları, evlerini görmüştüm,
İçinde yaşanırken onun gibisi yoktu.
Allah hiçbir haneyi ehlinden ayırmasın,
Bırakıp da gitmenin çatıp gelse de vakti.
Gıpta ederken herkes viran oluverdiler,
Viranelik büyüdü, ağır bir vaka oldu.
Öyle insanlardı ki; kınından çıktığında,
Kılıçları, affetmez ama kusuru yoktu.
Kerbela'da yapılan Hâşimî katliamı,
Zelil etti İslam'ı, onun boynunu büktü.
Hüseyn'in ölümüne tüm memleket ürperdi,
Görmez misin yeryüzü toptan yatağa düştü.
Gök onu kaybedince inleyerek ağladı,
Yıldızlar namazını kılarken ağıt yaktı.

Hz. Hasan ile Hüseyin'in İkisinin Birlikte Faziletinden Bahseden Rivayetler

Rivayet edildiğine göre Hz. Ali anlatıyor: Hz. Hasan dünyaya geldiğinde, ona Harb ("savaş") adını koydum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve dedi ki: **"Bana oğlumu gösterin, adını ne koydunuz?"** "Harb" dedik. **"Hayır onun adı Hasan'dır"** buyurdu. Hüseyin doğduğunda, adını Harb koydum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geldiğinde: **"Bana oğlumu gösterin, adını ne koydunuz?"** diye sordu. "Harb" dedik. **"Hayır, Hüseyin'dir"** buyurdu.

Üçüncüsü doğduğunda, adını Harb koydum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve dedi ki: **"Bana oğlumu gösterin,**

adını ne koydunuz?" "Harb" dedik. **"Hayır, o Muhsin'dir"** dedi. Sonra şöyle buyurdu: **"Onlara Harun'un çocuklarının adını koydum; Şibr, Şebîr ve Mişber."**[1]

İmrân b. Süleyman bildiriyor: Hz. Hasan ve Hüseyin, Cennet ahalisinin isimlerindendir. Cahiliye döneminde bu isimler yoktu.

İbnu'l-A'râbî, Mufaddal'dan şu sözünü nakleder: "Yüce Allah, Hasan ve Hüseyin isimlerini sevdirdi, böylece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çocuklarının adını Hasan ve Hüseyin koydu."

İbn Ömer diyor ki: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derken işittim: **"Hasan ve Hüseyin, bu dünyadaki reyhanımdır."**[2]

Hz. Ali şöyle diyor: Hasan göğsünden başına kadar, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) benzer. Hüseyn'in ise göğüsten aşağısı Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) benzer.

Ebû Hureyre der ki: Hasan ve Hüseyin, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önünde güreşiyorlardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **"Haydi Hasan"** diyordu. Fâtıma: "Neden haydi Hasan diyorsun?" diye sorunca buyurdu ki: **"Çünkü Cibrîl; haydi Hüseyin diyor."**[3]

Ebû Saîd el-Hudrî diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Hasan ve Hüseyin, Cennetteki gençlerin efendileridir. İki teyze çocuğu hariç; İsa ve Zekeriya'nın oğlu Yahya."**[4]

Başka bir rivayette; **"Babaları ise o ikisinden üstündür"** cümlesi yer almıştır.

---

[1] Ahmed b. Hanbel (1/ 98)

[2] Buhârî (3/ 1371) ve Tirmizî (5/657)

[3] İbn Adiy, *el-Kâmil* (5/17)

[4] Nesâî (5/150)ve İbn Hibbân, *Sahîh* (15/ 412)

Usâme b. Zeyd diyor ki: Bir gece bir mesele konuşmak için Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) kapısını çaldım. Karşıma çıktığında üzerine, ne olduğunu anlamadığım bir şey sarmıştı. İşim bitince dedim ki: Bu üstüne sardığın şey nedir? Açınca baktım ki; Hasan ve Hüseyin, her biri bir koltuğunun altında. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Bu ikisi, oğullarım ve kızımın oğullarıdır. Allahım! Ben onları seviyorum, onları seveni de seviyorum. Onları sev, onları sevenleri de sev."**[1]

Bureyde şöyle diyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize hutbe veriyordu. O anda Hasan ve Hüseyin geldiler. Üzerlerinde kırmızı birer elbise vardı ve düşe kalka yürüyorlardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minberden indi, onları alıp önüne koydu ve şöyle buyurdu: **"Allah,** *«Mallarınız ve çocuklarınız sizin için bir imtihandır»* (Teğâbun Sur. 15) **diyerek doğru söylemiş. Düşe kalka yürüyen bu iki çocuğa baktım, dayanamadım sözümü kesip onları kaldırdım."**[2]

Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza geldi, beraberinde Hasan ve Hüseyin vardı, biri bir omzunda, diğeri öbür omzundaydı. Kendisi de, bir onu, bir öbürünü öperek yanımıza geldi. Ardından şöyle buyurdu: **"Kim onları severse beni sevmiş olur, onları sevmeyen beni de sevmemiş olur."**[3]

Abdullah b. Mes'ûd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılıyordu, secde ettiğinde Hasan ve Hüseyin sırtına oturuyorlardı. Oradakiler onları engellemek isteyince, bırakın diye işaret etti. Namazı bitince, onları kucağına alıp şöyle buyurdu: **"Beni seven bu ikisini sevsin."**[4]

---

[1] Tirmizî (5/656)

[2] Tirmizî (5/658) ve Ahmed b. Hanbel (5/ 354)

[3] Kaynağı daha önce belirtildi.

[4] Nesâî (5/50)

Enes der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) şunu sordular: Ehl-i Beyt'inden en fazla kimi seversin? **"Hasan ve Hüseyin"** diye cevap verdi.[1]

Hz. Fâtıma'dan nakledildiğine göre o, o ikisini Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) götürdü ve dedi ki: "Ya Resûlallah! Bu ikisi senin çocuklarındır, onlara bir miras bırak." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Hasan'a heybetimi ve liderliğimi veriyorum, Hüseyin'e de cesaretimi ve cömertliğimi veriyorum."**[2]

[1] Tirmizî (5/657)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (22/ 423)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bu bölüm, Ehl-i Beyt'i sevmenin büyük başarıyı elde etme, onları sevmemenin kötü hallere düşürmesiyle ilgilidir.

Yüce Allah şöyle buyuruyor: "*İşte Allah'ın, iman eden ve iyi işler yapan kullarına müjdelediği nimet budur. De ki: «Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum.» Kim bir iyilik işlerse onun sevabını fazlasıyla veririz. Şüphesiz Allah bağışlayan, şükrün karşılığını verendir."* (Şûrâ Sur. 23)

(Âyette geçen) kurbâ, akrabalık mânâsında masdardır. İsim tamlamasında tamlanan konumundadır. Yani; akrabalık özelliğini taşıyanlar, akrabalar. Âyette "akrabalar için" şeklinde değil, "akrabalıkta" şeklinde ifade edilmiştir. Çünkü mekân edatı, sevgi(nin sergileneceği yer) için daha beliğ ve daha vurgulayıcıdır.

İmam Suyûtî, *ed-Dürrü'l-Mensûr*'da ve birçok müfessir, bu âyetin tefsiriyle ilgili İbn Abbâs'tan şunu nakletmişlerdir: "Ya Resûlallah! Sevmemizin farz olduğu bu akrabaların kimlerdir?" diye sorulunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Ali, Fâtıma ve onların iki oğullarıdır."**[1]

Aynı eserde İbn Abbâs'ın şöyle dediği nakledilir: Ensâr: "Biz dedik ve yaptık" dediler. Bunu sanki övünmek için söylediler. Abbâs bize: "Üstünlük sizdedir" dedi. Bu olay Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ulaştı. Onların yanına oturdukları meclise gitti ve: **"Ey Ensâr topluluğu! Siz zelil iken, Allah sizi benim sayemde aziz kılmadı mı?"** buyurdu. "Evet, ya Resûlallah" dediler. **"Bana cevap vermeyecek misiniz?"**

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11/ 444)

deyince de: "Ne diyelim yâ Resûlallah?" karşılığını verdiler. Şöyle buyurdu: **"Kavmin seni (Mekke'den) çıkardığında sana sahip çıkmadık mı? Seni yalanladıklarında seni tasdik etmedik mi? Seni yalnız bıraktıklarında sana yardım etmedik mi? demeyecek misiniz?"**[1] Kendisi böyle dedikçe onlar dizlerinin üzerine çöktüler. Sonra dediler ki: "Mallarımız ve elimizde ne varsa, Allah'ın ve Resûlü'nündür." Bunun üzerine bu âyet nazil oldu: "*İşte Allah'ın, iman eden ve iyi işler yapan kullarına müjdelediği nimet budur. De ki: «Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum.» Kim bir iyilik işlerse onun sevabını fazlasıyla veririz. Şüphesiz Allah bağışlayan, şükrün karşılığını verendir."* (Şûrâ Sur. 23)

Tâvûs der ki: İbn Abbâs'a (bu âyet) soruldu. "O, Âl-i Muhammed akrabalığıdır" buyurdu.

Makrîzî der ki: Müfessirlerden bir grup, bu âyeti şöyle tefsir ederler: "Sana tâbi olan müminlere de ki: Size getirdiklerimden dolayı sizden, akrabalarımı sevmenizin dışında bir karşılık istemiyorum."

Saîd b. Cübeyr; "**Akrabalık sevgisinden başka"** ifadesi için şöyle der: "Burada kasdedilen, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) akrabalarıdır."

Ebû İshâk bildiriyor: Amr b. Şuayb'a, Allah'ın şu sözünü sordum: *İşte Allah'ın, iman eden ve iyi işler yapan kullarına müjdelediği nimet budur. De ki: «Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum.» Kim bir iyilik işlerse onun sevabını fazlasıyla veririz. Şüphesiz Allah bağışlayan, şükrün karşılığını verendir."* (Şûrâ Sur. 23)

Dedi ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) akrabalığıdır.

---

[1] Taberî, *Tefsîr* (25/ 25)

HATIRLATMA

Aklımıza şöyle bir soru gelebilir: Yüce Allah'ın, birçok peygamberin kıssasında söz ettiği *"Ben bunun için sizden karşılık istemiyorum"* âyetine binaen; vahye karşılık ücret istemek caiz değildir.

Ayrıca bizim Peygamberimiz, onlardan daha üstündür, peygamberliğin karşılığında en başta kendisinin ücret istememesi gerekir. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de bunu açıkça şöyle ifade etmiştir: **"De ki; Ben bunun için sizden bir karşılık istemiyorum ve ben, beni ilgilendirmeyen şeylerle uğraşmam."**[1]

Ayrıca tebliğ ona farz kılınmıştı. Nitekim Yüce Allah şöyle buyuruyor: "*Ey Resûl! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan O'nun elçiliğini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Doğrusu Allah, kâfirler topluluğuna rehberlik etmez."* (Mâide Sur. 67)

Farz için ücret istemek yakışmaz. Ayrıca peygamberliğe karşılık istemek de yakışmaz. Çünkü o, dünya değerlerinin hepsinden üstündür.

Ücret istemek töhmete de sebeb olur. Bütün bunlar Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) karşılık istememesi gerektiğininin isbatıdır. Oysa burada akrabalara sevgi gösterilmesinden bahsediliyor.

Bunlara cevabımız şu olur: Şairin dediği gibi

Ordularla vuruşmaktan kılıçları körelmiş,
Bundan başka onlarda bir eksik bulamazsın.

Yani; Ben sizden bunun dışında bir şey taleb etmiyorum. Bu da ücret değildir, çünkü Müslümanların birbirini sevmesi vacibtir.

[1] Buhârî (4/1809) ve Müslim (4/2155)

Yüce Allah şöyle buyuruyor: *"Mümin erkeklerle mümin kadınlar da birbirlerinin velileridir. Onlar iyiliği emreder, kötülükten alıkorlar, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, Allah ve Resûlüne itaat ederler. İşte onlara Allah rahmet edecektir. Şüphesiz Allah azîzdir, hikmet sahibidir."* (Tevbe Sur. 71)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de şöyle buyuruyor: **"Müminler bir binanın tuğlaları gibidir, birbirlerini (yapışıp) çekerler."**[1]

Müslümanların birbirini sevmesi vacib olduğuna göre, peygamberlerin en şereflisi ve onun yakınları bunu (yani sevilmeyi) en başta hak ederler. Yoksa bu istisna kesilir ve Allah'ın sözü "ecir = ücret" kelimesinde biterdi.

Ama bundan sonra *"akrabalık sevgisinden başka"* gelmiştir. Yani; Ancak sizden akrabalık sevgini istiyorum. Bu soruyu böyle cevaplamış oluruz.

Süddî, İbnü'd-Deylemî'den bildiriyor: Ali b. el-Hüseyin esir edilip, Şam meydanına getirildiğinde, bir adam kalkıp şöyle dedi: "Sizi katledip kökünüzü kazıyan Allah'a hamdolsun." Ali: "Sen Kur'ân'ı okudun mu?" diye sorunca adam: "Evet" dedi. Ali dedi ki: "Peki Âl-i Hâ-Mîm'i okudun mu?" diye sorunca adam şu karşılığı verdi: "Okudum, ama Âl-i Hâ-Mîm'i okumadım." Ali dedi ki: (Peki) *"De ki: «Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum.» Kim bir iyilik işlerse onun sevabını fazlasıyla veririz. Şüphesiz Allah bağışlayan, şükrün karşılığını verendir"* (Şûrâ Sur. 23) âyetini okumadın mı? Adam: "Siz onlar mısınız?" deyince Ali: "Evet" dedi.

Ben de derim ki: Ben, bu adamın mümin olduğunu sanmıyorum. Belki mümindir, ama putlara ve tağuta iman ediyor. Bu saçmalıklar, Allah'a ve Resûlüne iman eden bir

---

[1] Buhârî (2/836) ve Müslim (4/1999) bu hadisi, *"Mümin, mümin için tuğla gibidir"* lafzıyla rivayet etmişlerdir.

dilden çıkmaz. Âl-i Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) öldürülmesinden ve köklerinin kazılmasından dolayı Allah'a hamdeden bir kalpte iman nasıl durabilir!? Ebû Cehl'in bile, Allah'a ve Resûlüne bu mülhid kadar düşman olduğunu zannetmiyorum. Umarım içinde bulunduğumuz bu zamanda bu adam gibi, Hz. Peygamber'in hane halkı ve risalet kaynağı olan Ehl-i Beyt'ini sevmeme dalaletine düşen insanların varolabileceğini görmezden gelemeyiz. Fakat buna karşılık onların Yüce Allah, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), selefi salihin, İslam âlimleri veya evliyalar tarafından ifade edilen, üstün oldukları meziyetleri veya onlarla ilgili menkibeleri işittiğinde, yüzünü asan, çehresi değişen, lisanı haliyle bu meziyetlerin onlara ait olduğuna inanmadığını gösteren insanlar gördük. Böyleleri hemen boş söylentilere, mevzu (uydurma) hadislere ve bunun için yazılmış eserlere sarılıp, Allah'ın nurunu söndürmeye çalışırlar.

"Onlar ağızlarıyla Allah'ın nûrunu söndürmek istiyorlar. Hâlbuki kâfirler istemeseler de Allah nûrunu tamamlayacaktır." (Saf Sur. 8)

Keşşâf'ta bu âyeti tefsir ederken Zemahşerî'nin, uzun bir hadisi naklettiğini gördüm. Fahreddîn-i Râzî de *Tefsîr el-Kebîr* isimli eserinde buradan aktarmıştır. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur:

"Kim, Muhammed'in soyunu severek ölürse, şehid olarak ölür. İyi bilin ki; kim Muhammed'in soyunu severek ölürse, günahları affedilmiş olarak ölür. Kim, Muhammed'in soyunu severek ölürse, tövbe etmiş olarak ölür. Kim, Muhammed'in soyunu severek ölürse, mümin ve imanı tam olarak ölür. Kim, Muhammed'in soyunu severek ölürse, ölüm meleği sonra da Münker ve Nekir onu cennetle müjdeler. Kim, Muhammed'in soyunu severek ölürse, gelinin kocasının evine sokulduğu gibi Cennete sokulur. Kim, Muhammed'in soyunu severek ölürse, onun için kabrinde Cennete bakan iki kapı açılır. Kim,

Muhammed'in soyunu severek ölürse, sünnet ve cemaat üzere ölür.

Kim, Muhammed'in soyuna buğzederek ölürse, Kıyamet gününde alnında, Allah'ın rahmetinden ümit kesmiş, yazısıyla gelir. Kim, Muhammed'in soyuna buğzederek ölürse, kâfir olarak ölür. Kim, Muhammed'in soyuna buğzederek ölürse, Cennetin kokusunu dahi göremez.”[1]

Fahreddîn-i Râzî der ki: Ben de şöyle diyorum; Âl-i Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem), O'na dayanıp bağlananlardır. Kim ona daha yakın ve daha fazla dayanıyorsa Âl onlardır. Şüphe yok ki; Fâtıma, Ali, Hasan ve Hüseyin'in Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bağlılıkları en üst seviyedeydi. Bu da mütevâtir (çok kişi tarafından aktarılan) rivayetlerle sabittir. Buna göre Âl onlardır.

İnsanlar Âl konusunda da ihtilaf etmişlerdir. Kimi; “Akrabalardır” demiş, kimisi de “Onun ümmetidir” demiştir.

Akrabalık olarak kabul edersek, Âl onlardır. Onun davetini kabul eden ümmet olarak kabul edersek, onlar yine Âl olurlar. Her halükârda onlar Âl olurlar. Acaba diğerleri Âl lafzına dâhil olurlar mı? İşte bunda ihtilaf vardır.

Keşşâf'ın müellifi şunu nakleder: Bu âyet nazil olduğunda, dediler ki: “Ya Resûlallah! Sevmemizin farz olduğu bu akrabaların kimlerdir?” Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **“Ali, Fâtıma ve onların iki oğullarıdır.”**[2]

Bu dört kişinin Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) akrabaları olduğu kesinleşmiştir. Bu kesinleştiğine göre, onlara daha fazla saygı göstermek vacib olur.

Bunun birçok delili vardır:

Birincisi: Yüce Allah'ın şu sözü: *“Akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum. Kim bir iyilik işlerse onun*

---

[1] Kurtubî, *Tefsîr* (16 syafa 23)

[2] Kaynağı daha önce belirtildi.

sevabını fazlasıyla veririz. Şüphesiz Allah bağışlayan, şükrün karşılığını verendir" (Şûrâ Sur. 23)

İkincisi: Şüphe yok ki; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Fâtıma'yı severdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Fâtıma benden bir parçadır, ona eza veren bana da eza verir."**[1]

Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem), Hasan ve Hüseyin'i sevdiği, mütevâtir rivayetlerle sabittir. Bu kesin olduğuna göre, bütün Müslümanlara onun yaptığını yapmak (onları sevmek) vacib olur. Çünkü Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Ve O'na uyun ki doğru yolu bulasınız." (A'râf Sur. 158)

"Bu sebeple, O'nun emrine aykırı davrananlar, başlarına bir belâ gelmesinden veya kendilerine çok elemli bir azap isabet etmesinden sakınsınlar." (Nûr Sur. 63)

"De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah son derece bağışlayıcı ve esirgeyicidir." (Âl-i İmrân Sur. 31)

"Andolsun ki, Resulullah, sizin için, Allah'a ve âhiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir." (Ahzâb Sur. 21)

Üçüncüsü: Âl için dua etmek büyük bir makamdır. Bu yüzden namazda teşehhüdün son bölümü, onlara tahsis edilen bir dua olmuştur. Bu dua, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şu sözleridir:

"Allahım! Muhammed'e ve Muhammed'in âline salât eyle (yücelt, rahmet et)." (Allahümme salli ve Allahümme bârik duaları) Bu yüceltme, başka Âl hakkında mevcut değildir. Bütün bunlar, Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) Âli'ni sevmenin vacib olduğunu gösterir. Zemahşerî, *Keşşâf*'ta böyle diyor.

Âriflerin sultanı, tasavvuf imamı, Şeyh-i Ekber, efendim Muhyiddin İbnu'l-Arabî, *Futûhât-ı Mekkiyye*'nin yirmi

[1] Kaynağı daha önce belirtildi.

dokuzuncu bâbında, birinci bölümde bahsettiğimiz sözlerinden sonra şöyle der:

Ehl-i Beyt'in Allah katındaki derecelerini, Müslüman olanın onlardan sadır olan hiçbir fiilden dolayı onları suçlamaması gerektiğini, Allah'ın onları temiz kıldığını anladıktan sonra, onları suçlayan bilmelidir ki; bu düşüncesi kendisine döner. Ona zulmetseler bile, bu zulüm kendisinin iddiasıdır, bizatihi zulüm değildir. Zahiri hukuk buna hükmetse bile, aslında hukuk bizim onlara zulmettiğimize hükmetmiş sayılır. Bu mesele başımıza belaların gelmesine benzer; insanın canına ve malına gelen batma, yangın ve buna benzer felaketler gibi. Sevdiklerinden biri yanar veya ölebilir veya kendisinin başına buna benzer felaketler gelebilir. Bunların hiçbiri arzulanan şeyler değildir. Bu duruma düşen birinin, Allah'ın takdirini suçlaması caiz değildir. Aksine bütün bu olayları rıza ve teslimiyetle karşılaması gerekir. Bunu yapamasa da sabretmeli. Hatta yapabilirse şükretmeli. Bu belaların içinde, başına bela gelen kişi için, Allah'tan gelecek hayırlar gizlidir. Bu yüzden Ehl-i Beyt'in suçlanmasının arkasında hayır yoktur. Bunun arkasında; kızgınlık, kin, isyan ve Allah'a karşı edepsizlik mevcuttur. Bundan dolayı Müslümanın, Ehl-i Beyt'ten, kendisine, malına, namusuna, ailesine ve yakınlarına karşı meydana gelecek sıkıntıları, rıza, teslimiyet ve sabırla karşılamalıdır. Onları asla suçlamamalıdır. Hukuken verilmiş kararlar onların aleyhine olsa bile bu bir şeyi değiştirmez. Bunu kader olarak görmelidir. Suçu onlarla ilişkilendirmemizi yasaklayan; Allah'ın onları bizden üstün meziyetlerle bezemesidir. Bizim onlarla bu meziyetler konusunda yarışmamız söz konusu değildir.

Hukukun emrettiğini yerine getirmeye gelince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunu Yahudilere karşı yapardı. Onlar haklarını taleb ettiklerinde, en güzel bir şekilde yerine getirirdi. Yahudilerden biri fazla konuştuğunda **"Bırakın konuşsun, hak sahibinin konuşma hakkı vardır"**[1] derdi.

[1] Buhârî (2/809) ve Müslim (3/1225)

Bir olayla ilgili şöyle buyurmuştu: **"Muhammed'in kızı Fâtıma bile hırsızlık yapsa elini keserdim."**[1] Tabii Allah, onu böyle bir şeyden beri kılmıştır. Hüküm koymak Allah'a mahsustur, istediği şekilde, istediği olaya, istediği hükmü vazeder. Bunlar, Yüce Allah'ın koyduğu hükümlerdir ve bu hükümlere göre onları suçlu saymamıştır.

Malımızı ve haklarımızı onlardan isteme konusunda söz hakkımız vardır. Burada muhayyeriz, istersek alırız, istersek terk ederiz. Umumiyetle terk etmek daha iyidir. Onların hiç birini suçlamaya hakkımız yok iken Ehl-i Beyt'ten nasıl bir şey taleb edilir? Ehl-i Beyt'ten nasıl taleb edilir? Eğer biz onlardan almaya hakkımız olan bir şeyi terk edersek ve hakkımızdan vaz geçersek; Allah katında büyük bir hakkımız ve yüksek bir mertebemiz olur.

Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) bizden, Allah'ın emirleri haricinde, O'nun akrabalarını sevmemizin dışında bir şey istemedi. Bunun içinde sıla-ı rahim (akrabaları gözetmek) sırrı da mevcuttur. Peygamberinin isteğini yapmaya muktedir olmasına rağmen kabul etmeyen, yarın hangi yüzle onun karşısına çıkacak ve şefaatini isteyecek. Kendisi Peygamberinin (sallallahu aleyhi vesellem) akrabalarına sevgi gösterme isteğini yerine getirmediyse, Ehl-i Beyt'in isteğini mi yerine getirecek. Oysa onlar öz akrabalarıdır. Burada "meveddet" kelimesini kullanmasının sebebi, bu kelimenin sevginin yerleştiğinin göstergesi olmasındandır. Çünkü biri bir şeyi severse her halükarda onu sahiplenir. Sevdiklerini her halükarda sahiplenen, Ehl-i Beyt'te olan haklarını sorgulama hakkı olmasına rağmen, sorgulamaz. Sevgi göstergesi ile birlikte onları kendine tercih ederek terk eder.

Gerçekten seven der ki:

Sevgilinin yaptığı her şey sevilir.

Başka birisi şöyle der:

Zencileri severim onun hatırı için,
Kara köpeği bile severim onun için.

---

[1] Buhârî (3/1282) ve Müslim (3/1315)

Bizim de buna benzer şu beytimiz mevcut:

Zencilerin tümünü aşkın için severim,
Adına ışıldayan mehtaba da âşığım.

Derler ki: Mecnun sevgilisini görmek istediğinde siyah köpekler onu hırpalardı. Seven kişi hoşuna gitmeyen olaylara, Allah nazarında bir önemi olmamasına rağmen, bu şekilde katlanıyor. Bu, severken samimi olmaktan ve sevginin gönlüne yerleşmiş olmasından değil midir? Eğer Allah'a ve Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sevginizde samimi iseniz, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Ehl-i Beyt'ini seversiniz. Onlardan sadır olan, sizin hoşunuza gitmeyen ve arzu etmediğiniz fiilerin, sizin için faydalanacağınız güzel nimetler olduğunu görürsünüz. O zaman anlarsınız ki, Allah katında değeriniz vardır. Çünkü onları onun için sevdiniz, sevdiklerine sizden bahsederler ve sizi hatırlarlar. Onlar Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Ehl-i Beyt'idir. Bu nimetten dolayı Allah'a şükredersiniz. Onlar sizi Allah'ın tertemiz kıldığı bir dille anmış olurlar. Bu temizlemeyi sizin ilminiz kavrayamaz. Muhtaç olduğunuz ve Allah'ın sizi onun sayesinde hidayete erdirdiği için minnettar olduğunuz Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Ehl-i Beyt'ine karşı bunun aksine bir duruma düşerseniz, beni çok sevdiğinizi iddia etmenize dair, hakkıma ve çevremdekilerin haklarına riayet edeceğinize dair samimiyetinize nasıl güvenebilirim? Siz Peygamberinizin Ehl-i Beyt'ine bu şekilde davranıyorken. Vallahi bu, imanınızın eksik olmasından, Allah'ın size tuzak kurmasından ve bilmediğiniz bir şekilde bu arzunuzu yerine getirmesinden başka bir şey değildir.

Tuzağın belirtileri, böyle yaparak Allah'ın dinini ve şeriatini savunduğunuzu söylemeniz ve inanmanızdır. Hakkınızı isterken, Allah'ın size helal kıldığını istediğinizi söylemenizdir. Bu haklı taleple birlikte suçlamalar, kin ve nefret gelişir. Ardından kendinizi Ehl-i Beyt'e tercih edersiniz, fakat siz farkında değilsiniz.

Bu felç eden hastalığın ilacı; onlar üzerinde hakkınız olduğunu düşünmemeniz ve hakkınızdan vazgeçmenizdir. Onlar hakkındaki düşüncelerinizin bahsettiğimiz dereceye sürüklenmemesi için bu

şarttır. Siz, had uygulayabilecek, mazlumu affedebilecek ve hak sahiplerine haklarını iade edebilecek hâkim değilsiniz. Hâkim iseniz ve de mahkûm olan Ehl-i Beyt'ten ise, hak sahibinin hakkından vazgeçmesine çalışmalısınız. Eğer bu isteğinizi reddederse, size düşen kararı imzalamaktır. Ey yöneticiler! Onların öbür dünyada Allah katındaki meretebelerini, Allah size gösterseydi, onların kölesi olmayı arzulardınız. Allah bize nefislerimizin rüşdünü nasib etsin. İbnu'l-Arabî'nin söyledikleri böyle, Allah bizim de ders almamızı nasib etsin.

Birkaç satır sonra şöyle diyor: Onların, yani kutubların, sırlarından biri; daha önce bahsettiğimiz, Ehl-i Beyt'in mertebelerini ve Allah'ın, onların mertebelerinin yüceliğine ne kadar dikkat çektiğini bilmeleridir.

Onların sırlarından biri de; Allah'ın kullarına kurmuş olduğu tuzakları bilmeleridir. Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) sevmeleri istenmiş, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlardan akrabalarını sevmelerini istemiş, fakat onlar sevmiyorlar. Oysa Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ehl-i Beyt'ten birisidir. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Allah'ın emirlerinin yerine getirilmesini istediğinde insanların çoğu ne yapıyor? Allah'a ve Resûlüne karşı geliyorlar, akrabalarından sadece menfaat gördüklerini seviyorlar. Menfaatleri için seviyorlar. Kendi nefsilerine âşık oluyorlar. İbnu'l-Arabî'nin söyledikleri böyle, Allah ilim ve bereketinden ders almamızı nasib etsin.

Derler ki: (Âyette geçen) akrabalar (kurbâ), Abdulmuttalib'in çocuklarıdır. Kastallânî, *Mevâhib* isimli eserinde bu görüşten yola çıkarak şöyle der: Kurbâ'dan maksad; Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) en yakın dedesi Abdulmuttalib'e mensub olan yakınlarıdır.

İbn Hacer, *Savâik*'de şöyle der: Faziletlerinden bahsedilirken, Ehl-i Beyt, Âl ve Zevi'l-Kurbâ dendiğinde, Hâşim oğulları ve Abdulmuttalib oğullarından mümin olanlar anlaşılır.

Sabbân, *İs'âfu'r-Râğibîn* eserinde onu desteklemiş, bunlara İtret'i eklemiş ve şöyle demiştir: Bu dört ibare (Ehl-i Beyt, Âl, Zevi'l-Kurbâ ve İtret) *Mevâhib* eserinde olduğu gibi aynı mânâdadır.

İbn Atiyye şöyle der: "Bana göre Kureyş'in tümü kurbâ'dan sayılır. Aralarında birbirlerine üstünlükleri olsa da…"

İmam Makrizî şöyle diyor: Bana göre âyetteki hitab, iman eden herkes için umumidir. Çünkü Araplar, olduğu gibi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kavmidir. O da onlardandır. Onları sevmek ve değer vermek, bunların dışındaki yabancıların görevidir.

Arapları sevmeyle, Kureyş'in Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) diğer Araplardan daha yakın olduğuyla ilgili hadisler nakledilmiştir. Her Arabın, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kavmi olduğu için, Kureyş'i sevmesi ve onlara değer vermesi gerekir. Kureyş'in faziletleriyle ve başka kabilelere olan üstünlükleriyle ilgili ve Hâşim oğullarının Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ailesi ve aşireti olduğuna dair hadisler varid olmuştur. Bunun dışındaki Kureyşlilerin de onları sevmesi ve değer vermesi gerekmektedir. Ali, Fâtıma, Hasan, Hüseyin ve onların çocukları da Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) daha yakındır. Hâşim oğullarının da onları sevmesi ve değer vermesi gerekmektedir. *"Zira her ilim sahibin üstünde daha iyi bilen birisi vardır."* (Yûsuf Sur. 76)

"Hâşim oğullarının Ehl-i Beyt'i sevmesi ve değer vermesi gerekir" sözüne gelince; yani, Kureyş'in, Arapların ve yabancıların sırasıyla, bir üstün olanı sevip değer vermesi gerekir.

"Arapları sevmeyle ilgili hadisler varid olmuştur" ve "Kureyş'in faziletleriyle ve başka kabilelere olan üstünlükleriyle ilgili hadisler varid olmuştur" sözlerine gelince;

Kureyş'in faziletiyle ilgili, şu hadisleri zikredebiliriz: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"İnsanlar hayırda ve şerde Kureyş'e tâbidir."**[1]

Bir hadiste şöyle buyuruyor: **"Kim Kureyş'in izzetine halel gelmesini isterse, Allah onu rezil eder."**[2]

Bir hadiste şöyle buyuruyor: **"Allah, yedi hasletle Kureyş'i üstün kılmıştır. Bu özellikleri onlardan önce hiç kimseye vermedi, onlardan sonra da vermeyecektir; Kureyş'i üstün kılmıştır, çünkü ben onlardanım, peygamberlik onlardadır, hicâbet (Kâbe anahtarlarını taşımak) onlardadır, sıkâyet (hacılara su dağıtmak) onlardadır. Allah onları Fil (ordusun)a karşı muzaffer kıldı. Allah'a on sene tek başlarına ibadet ettiler ve Allah onların adına Kur'ân-ı Kerim'de bir sûre indirdi, Kureyş Sûresi, içinde onların dışında başkasının adı geçmiyor."**[3]

Bir hadiste şöyle buyuruyor: **"İnsanlar, Kureyş'e tâbidir; Müslüman olan, Kureyş'in Müslümanlarını örnek alır, kâfir olan da onların kâfirlerini örnek alır. İslamî konularda uzman olduklarında, insanlar onları kaynak olarak tercih ederler."**[4]

Bir hadiste şöyle buyuruyor: **"Ey insanlar! Kureyş'i kötülerseniz helak olursunuz. Ona muhalif olmayın dalalete düşersiniz. Onlara akıl vermeyin, onlardan öğrenin, çünkü onlar sizden âlimdir. Kureyş'in şımarmayacağını bilseydim, Yüce Allah'ın katında ne kadar değerli olduklarını onlara söylerdim."**[5]

---

[1] Ahmed b. Hanbel (3/33) ve İbn Hibbân, *Sahîh* (14/ 158)

[2] Tirmizî (5/ 714) ve Ahmed b. Hanbel (1/183)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (24/ 309) ve İbn Adiy, *el-Kâmil* (1/262)

[4] Buhârî (3/1288)

[5] Ebû Nuaym, *Hilye*'de buna yakın bir hadis rivâyet eder: (9/ 64)

Bir hadiste şöyle buyuruyor: **"Kureyş'i sevin, çünkü onları seveni Allah da sever."**[1]

Bir hadiste şöyle buyuruyor: **"Kureyş'i sevmek imandır, sevmemek küfürdür."**[2]

Bir hadiste şöyle buyuruyor: **"Kureyş önderiniz olsun, önüne geçmeyin. Kureyş'in şımarmayacağını bilseydim, Allah katındaki değerlerini onlara haber verirdim."**[3]

Bir hadiste şöyle buyuruyor: **"Kureyş, insanların tamamlayıcısıdır. Yemeğin tuz olmadan tamam olmaması gibi, onlar olmadan insanlar tamam olmaz. Kureyş, Yüce Allah'a aittir. Ona savaş ilan eden mahvolur. Onların kötülüğünü isteyen dünyada ve âhirette rezil olur."**[4]

Bir hadiste şöyle buyuruyor: **"Kureyş'e hakaret etmeyin, aralarındaki bir âlimin ilmi, yeryüzü tabakalarını doldurur."**[5]

İmam Ahmed ve başkaları şöyle derler: Bu âlim, İmam Şâfiî'dir. Çünkü hiçbir Kureyş'li âlimin ilmi, Şâfiî gibi dünyada bu kadar yayılıp öğrenilmemiştir.

Onun menkibelerinden biri de, İmam Ahmed b. Hanbel'in oğlu Sâlih'in anlattığı hikâyedir. Der ki: Bir gün İmam Şâfii, babamı ziyarete gelmişti. Babam hastaydı. Babam yerinden fırladı ve onu alnından öptü. Sonra onu kendi yerine oturttu, kendisi de karşısına oturdu. Sonra ona arka arkaya sormaya başladı. Şâfiî kalkıp katırına binince, babam katırın yularını tutup beraber yürüdüler. Bu olayı Yahyâ b. Maîn duyunca şöyle dedi: "Allah Allah, neden böyle yaptın?" Babam şu karşılığı

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (6/123)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (3/76)

[3] Bezzâr, *Müsned* (2/112)

[4] Deylemî, Firdevs'te sadece son bölümünü rivâyet eder: (3/223)

[5] Ebû Nuaym, *Hilye* (9/ 65)

verdi: “Keşke ben bir yanında, sen de ey Ebû Zekeriya, bir yanında yürüseydin, ondan faydalanırdın.”

“Fıkıh öğrenmek isteyen, bu katırın kokusunu koklamalı” diyerek Şâfii'nin katırını işaret etti. Allah ondan ve diğer imamlardan razı olsun.

Arapları sevmek ve onların faziletiyle ilgili hadislere gelirsek; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **“Arapları sevmek iman, sevmemek küfürdür. Kim Arapları severse beni sevmiş olur. Araplara buğzeden bana buğzetmiş olur.”**[1]

Başka bir hadiste şöyle buyuruyor: **“Arapları üç şey için sevin; Ben, Arab olduğum için, Kur'ân-ı Kerim'in dili Arapça olduğu için ve Cennet ehlinin dili Arapça olduğu için.”**[2]

Munâvî bu hadisi şerhederken şöyle diyor: Bu cümleler, Arapları sevmeye teşvik mahiyetinde varid olmuştur. Haysiyet açısından söylenmiştir. Yani onlar Arab oldukları için söylenmiştir. İmanlarını güçlendirme noktasından hareketle, birbirlerini daha fazla sevmeleri gerektiğini onlara ifade ediyor. Bundaki üstünlük mertebelere göredir. Buğz ve buğzun ilerlemesinin, küfür ve nifâk getireceğini de onlara göstermiş oluyor. Yüce Allah, onlardan bir grubun yaptığıyla ilgili şöyle buyurmuştur: “*Bedevîler, kâfirlik ve münafıklık bakımından daha beterdirler”* (Tevbe Sur. 97)

Eğer kul, Mustafa (sallallahu aleyhi vesellem) onlardan olduğu için, Kur'ân-ı Kerim onların dilinde nazil olduğu için ve Yüce Allah’ın Cennet ehliyle konuşması, sadeliği, fesahati ve doğruluğundan dolayı, onların diliyle olacağı için, onları sevmeye muvaffak olursa bu, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) sevmesine vasıta olur. Eğer aldanıp bahsettiğimiz bu özelliklerinden dolayı onlara buğzederse, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) buğzetmiş olur ki bu da küfürdür.

---

[1] Ebû Nuaym, *Hilye* (2/ 333)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11/ 185), Beyhakî, *Şu'ab* (2/230)

Yok, eğer küfür ve nifâklarından dolayı onlar buğzederse bu, zaten vacibtir.

Bazen sevmenin, bazen de buğzetmenin gerekliliği anlaşılmıştır. Sevginin, bahsedilen sebeblerden kaynaklanması gerekmektedir.

Ayrıca bilginiz olsun; peygamberlerden altısı Araplardandır; Nûh, Hûd, İsmâil, Sâlih, Şuayb ve Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem). Diğer peygamberler, diğer milletlerdendir. Münâvî'nin şerhi böyledir.

Başka bir hadiste Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: *"Arapları seven, benim gerçek sevgilimdir."*[1]

Azîzî der ki: Çünkü kendi canlarını Allah'a feda edip, İslam'ın yayılmasını sağlayanlar ve küfür karanlığını yok edenler onlardı.

Munâvî der ki: Sevenin samimiyetinin özelliği, sevdiğiyle ilgili olan her şeyi sevmesidir. Bir insanı seven, onun mahallesindeki köpeği bile sever.

Sevgi güçlendikçe, sevgiliden, sevgiliye dokunan, sevgiliyle alakalı olan, onu çevreleyen, her şeye yansıyıp etki eder. Allah sevgisinde böyle bir ortaklık söz konusu değildir. Sevgilinin elçisini, sevgilinin elçisi olduğu için, sözlerini sevgilinin sözleri olduğu için ve ona yaslananı onun taraftarı olduğu için seven, başkasının sevgisini o sevgiyle karıştırmış olmaz. Aksine sevgisinin mükemmel olduğunu gösterir. Münâvî'nin açıklaması böyle.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) başka bir hadisinde şöyle buyuruyor: **"Araplara hakaret eden olursa, onlar müşriklerdir."**[2]

Başka bir hadiste şöyle der: **"Arapları aldatan, şefaatime dahil olamaz, sevgime de nail olamaz."**[3]

---

[1] Bu hadisin kaynağı bulunamamıştır.

[2] Beyhakî, *Şu'ab* (2/231) ve İbn Adiy, *Kâmil* (6/379)

[3] Tirmizî (5/764) ve Ahmed b. Hanbel (1/72)

Tirmizî, Selmân'dan Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: **"Ey Selmân! Bana buğzetme, dininden uzaklaşırsın."** Dedim ki: "Yâ Resûlallah! Ben sana nasıl buğzederim? Allah beni, seninle hidayete erdirdi." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu karşılığı verdi: **"Araplara buğzedersin, bana buğzetmiş olursun."**[1]

Hz. Ali'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Arapları ancak münâfık olanlar sevmez."**[2]

Başka bir hadisinde şöyle buyuruyor: **"Kıyamet gününde Livâu'l-Hamd (hamd sancağı) elimde olacak, o gün sancağıma en yakın insanlar Araplar olacaktır."**[3]

Başka bir hadisinde şöyle buyuruyor: **"Araplar, zelil olursa, İslam zelil olur."**[4]

Münâvî der ki: Bundan maksat, Müslümanlar veya İslam'ın bizzat kendisidir. Çünkü onların lekelenmesi dinin çözülmesine ve zayıflamasına sebep olur. Bunun sebebi İslam'ın Araplarla gelişmiş olmasıdır. Onlarla ortaya çıkıp yayıldı. Onlar zelil olursa, İslam da zelil olur. Yani kesintiye uğrar. Çünkü İslam'ın hal ve gidişi, varlıkla, müsamahayla, yumuşaklıkla, sevgiyle ve dostlukla muntazam olur. Cimrilikten, darlıktan, aceleden, kinden ve hırstan uzaklaşmayla gönenleşir. Araplar, alçak gönüllü, cömert tabiatlı ve temiz ahlâklıdırlar. Bunu ancak inatçılar reddedebilir ve isyankârlar inkâr edebilirler. Onlar şerefli oldukça, İslam da şerefli olur. Onlar zelil olursa, o da zelil

---

[1] Tirmizî (5/773) ve Ahmed b. Hanbel (5/330)

[2] Ahmed b. Hanbel (1/81)

[3] İbn Adiy, *Kâmil* (7/188)

[4] Ebû Ya'lâ, *Müsned* (3/402)

olur. Böyle iç içe olmalarından dolayı üstün kabul edilmişlerdir, sadece dillerinin Arapça olmasından dolayı değil.[1]

"Araplar zelil olursa" sözünün mânâsı; konumları itibariyle zayıf düşerlerse, kudretleri zayıflarsa, zulme uğrar, hor ve hakir görülürlerse, başkaları onlardan üstün olursa demektir.

"Arapları sevmek iman, buğzetmek nifâktır"[2] hadisiyle ilgili şöyle diyor: Yani; Bir insan onları severse, mümin olduğunun delili onlara olan sevgisi olur. Onlara buğzederse, bu buğzu münafik olduğunun delili olur. Çünkü bu din onlarla gelişmiştir. Güçlenmesi onların kılıçları ve gayretleriyle olmuştur. Onlara buğzeden görünüşte bu yüzden buğzetmiş olur ki, bu da küfürdür.

Ebû Mansur es-Seâlibî'nin, *Sirru'l-Edeb* kitabının girişinde, Araplardan bahsettiği bölümlerine baktığımda, zikrettiğimiz bu konuyla ilgili benzer şeyler söylediğini gördüm.

Besmele ve hamdü senadan sonra der ki: Konuya gelince; Kim Yüce Allah'ı severse, onun Resûlü Mustafâ'yı da (sallallahu aleyhi vesellem) sever. Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) seven Arapları da sever. Arapları seven, Arapların ve yabancıların en faziletli insanlarına, en üstün Kitab'ın nazil olduğu dil olan Arab dilini sever. Kim Arab dilini severse, onunla uğraşıp öğrenir ve onun için gayret sarfeder. Allah kimi İslam'la şereflendirir, kalbine imanı yerleştirir, güçlü basiret verir ve güzel sırlar ilham ederse, Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) en üstün peygamber olduğuna, İslam'ın en üstün din olduğuna, Arapların en üstün millet olduğuna ve Arapça'nın en üstün lisan olduğuna inanır. Onu anlatmaya çalışmak dindendir. Çünkü Arapça, ilmin en

[1] Diğer taraftan elinizdeki kitabın yazarının bir Filistin Arabı olduğunu ve siyasal olarak o dönemde Arap milliyetçiliğinin güçlü bir şekilde savunulduğunu hatırlatalım.

[2] Beyhakî, *Şu'ab* (2/230)

önemli aracı, dini anlamak için ışık, dünya ve âhiret hayatının anahtarıdır.

Ayrıca Arapça, faziletlere ulaşmak için, şahsiyetleri ve menkibeleri anlamak için, suyun kaynağı ve ateşin çakmağı mesabesindedir. Arapça'nın özelliklerini ihata etmek, üslubuna ve çekimine vakıf olmak, inceliklerinde ve anlatımında uzman olmak Kur'ân-ı Kerim'in icazını anlamamıza, imanın direği olan nübüvvetin isbatına basiret ve güç katar. Bu kadarı olmasa bile, ortaya koyulan esere güzellik katma, verimini arttırma gibi üstünlükler bile yeterli olur. Allah ona; öyle güzel, kolay, farklı anlatım metodları ve estetik sanatlar vermiş ki; bunları yazmaktan yazarların kalemleri tükenir, derlemeye çalışanların parmakları yorulur.

HATIRLATMA

Şunu bilelim. Şâri' (hüküm koyan) tarafından varid olan ve Kureyş'e, Araplara, Ehl-i Beyt'e buğzedenlerle, onlardan uzak duranlarla veya münafıklık benzeri fiillerle onları aldatanlarla ilgili olan bu hadisleri şu şekilde yorumlamamız gerekir:

Eğer sırf Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) onlardan olduğu için, onlar da Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) ırkından oldukları için, taraftarları ve Ehl-i Beyt'i oldukları için böyle duygular besleniyorsa, bahsettiğimiz hükümlere varabiliriz. Fakat kızgınlık ve benzer duygular; Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ırkından, yakınlarından ve Ehl-i Beyt'inden olma haricinde farklı ve alâkasız başka bir sebepten kaynaklanıyorsa, hadislerin şerhlerinden de anlaşılacağı gibi hükmü farklı olur. Bu da dinin kurallarından anlaşılabilecek bir konudur.

İbn Teymiyye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **"Allah, Kinâne'yi İsmâil'in soyundan seçti. Kureyş'i**

Kinâne'den seçti. Kureyş'ten Benû Hâşim'i seçti"[1] hadisiyle ilgili şöyle der:

Bu hadisten anlaşıldığına göre; Araplar, diğer ırklardan daha üstündür, Kureyş, Arapların diğer kabilelerinden üstündür, Hâşim oğulları Kureyş'in en üstün ailesidir, Mustafâ (sallallahu aleyhi vesellem) de Hâşim oğullarının en üstünüdür. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), şahsiyet ve soy bakımından bütün insanlardan üstündür. Arapların, sonra Kureyş'in, sonra Benû Hâşim'in üstünlükleri, sırf Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlardan olduğu için değildir. Bu özellik, üstünlük olsa da bizâtihi kendilerinden kaynaklanan üstünlükleri de vardır. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), şahsiyet ve soy bakımından bütün insanlardan üstün olması ve bu görevi yüklenmesi, bunun isbatıdır.

Diyorum ki: Bu anlaşıldıysa bilmeliyiz ki; Arapların üstünlükleriyle ilgili ve onları sevip saygı göstermeye teşvik babında varid olan hadislerin tümü Kureyş'i de kapsar. Onlardan hoşlanmamaktan, hakaret edip aldatarak ve benzer fiillerle eza etmekten sakındıran hadisler de öyledir. Çünkü onlar, Arapların seçkinleridir. Kureyş'in özellikleriyle ilgili varid olan hadislerin tümü de Hâşim oğullarını kapsar. Çünkü onlar Kureyş'in seçkinleridir. Hâşim oğullarıyla ilgili varid olan hadisler de onlardan önce, aynı şekilde Ehl-i Beyt'i kapsar.

Dedik ki: Onlar Abdulmuttalib'in çocuklarıdır ya da özelde Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin'dir. Çünkü onlar, seçkinlerin seçkini, özün özü, özelin özelidirler. Bunun tersi mümkün değildir.

Ehl-i Beyt, Benû Hâşim'de olmayan meziyetlere sahiptir. Benû Hâşim, Kureyş'in sahip olmadığı menkibelere sahiptir. Kureyş de sair Araplarda olmayan birçok özelliğe sahiptir.

---

[1] Müslim (4/1782)

Yüce Allah'ın; "*De ki: «Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum.» Kim bir iyilik işlerse onun sevabını fazlasıyla veririz. Şüphesiz Allah bağışlayan, şükrün karşılığını verendir"* (Şûrâ Sur. 23) sözüyle ilgili başka görüşler de vardır.

Bunlardan biri, Taberî'nin söz ettiği şu ifadedir: Âyetin anlamı şudur: De ki: Ey Kureyşliler! Sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Sadece bana olan akrabalığınızla ilgili görevinizi yerine getirmenizi istiyorum. Aramızda olan sıla-ı rahim vazifesini yerine getirmenizi istiyorum.

İbn Abbâs, İbn İshâk ve Katâde derler ki: Kureyş'te Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) neseb veya sihriyyet bakımından akraba olmadığı kimse yoktur.

Buna göre bu âyet, onların merhamet duygularını harekete geçirip, zulümlerinden emin olma ve onlardan bir tür barış istemek içindir. Daha önce nakledilenlerden biliyoruz ki; bu âyetin Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) akrabalarıyla ilgili olması ağırlıklı olan görüştür. Her halükârda; Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin buna dâhildir. İster âyet, sırf onlarla alakalıdır diyelim, ister Abdulmuttalib oğullarının müminleriyle alakalıdır diyelim, istersek Hâşim oğullarının mümin olanlarıyla alakalıdır diyelim, değişen bir şey olmaz.

FASIL

İbn Ebî Hâtim, İbn Abbâs'ın, "*Kim bir iyilik işlerse onun sevabını fazlasıyla veririz. Şüphesiz Allah bağışlayan, şükrün karşılığını verendir"* (Şûrâ Sur. 23) âyetiyle ilgili şöyle dediğini nakleder: "Sevgi, Âl-i Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) içindir."

Yine İbn Abbâs, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: **"Size verdiği nimetler için**

Allah'ı sevin, Allah sevgisiyle beni sevin, benim sevgimle Ehl-i Beyt'imi sevin."[1]

İbn Mes'ûd'un rivayetine göre: **"Âl-i Muhammed'i** (sallallahu aleyhi vesellem) **bir gün sevmek, bir sene ibadet etmekten daha hayırlıdır."**[2]

Ebû Hureyre, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu rivayet eder: **"Sizin en hayırlınız, benden sonra aileme karşı hayırlı olandır."**[3]

Taberânî ve başka âlimler, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu naklederler: **"Bir kul beni kendi nefsinden daha fazla sevmedikçe, benim yakınlarımı kendi yakınlarından daha fazla sevmedikçe, ailemi kendi ailesinden daha fazla sevmedikçe ve benim canımı kendi canından fazla sevmedikçe mümin olmuş sayılmaz."**[4]

Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Havz başına, Ehl-i Beyt'im ve ümmetimden onları sevenler, bu iki parmak gibi gelirler."**[5]

Yine rivayete göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Bizi, (yani) Ehl-i Beyt'i sevin; çünkü kim, Yüce Allah'ın huzuruna bizi severek çıkarsa, şefaatimizle Cennete girer. Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, bizim değerimizi bilmeyen kula, ameli hiçbir fayda etmez."**[6]

Yine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Kim şefaatımı isterse ve Kıyamet gününde ona şefaat etmem için bende bir şeyi olmasını isterse, Ehl-i Beyt'imle**

---

[1] Tirmizî (5/664)

[2] Deylemî, *Firdevs* (2/142)

[3] Deylemî, *Firdevs* (2/172)

[4] Beyhakî, *Şu'ab* (2/189) ve Deylemî, *Firdevs* (2/172)

[5] İbn Ebî Âsım, *Sünne*'de buna yakın bir hadis rivâyet eder.

[6] Taberânî, *M. el-Evsat* (2/360)

bağlantısını kesmesin ve onları mutlu etsin.”[1] Bu hadisi Deylemî tahrîc etmiştir.

Hz. Ali şöyle diyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bana haber verdiğine göre; Cennete ilk girecek olanlar, ben, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin'dir. Dedim ki: “Yâ Resûlallah! Ya bizi sevenler?” Buyurdu ki: **“Onlar sizin arkanızdan (girecekler).”**[2]

İmam Ahmed'in rivayetine göre; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hasan ile Hüseyin’in ellerinden tutup şöyle buyurdu: **“Kim beni severse, bu ikisini, annelerini ve babalarını severse, Kıyamet gününde benimle aynı derecede olur.”**[3]

Buradaki beraberlikten maksat müşahadedir, mertebe değildir. (Yani Hz. Peygamber’in (sallallahu aleyhi vesellem) gördüklerini görür, yoksa onun mertebesine yükselmez.)

Başka bir hadiste Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **“Kim, Abdulmuttalib'in çocuklarından birine bir iş yapar da dünyada ücretini alamazsa, yarın Kıyamet gününde beni bulduğunda mükâfatı bana aittir.”**[4] Bu hadisi Taberânî nakletmiştir.

Başka bir hadiste şöyle buyuruyor: **“Kıyamet gününde dört kişiye şefaatçiyim: Zürriyetime ikramda bulunan, onların meselelerini çözen, zor durumda kalıp ona geldiklerinde meselelerini çözmeye çalışan ve onları kalbiyle ve diliyle seven.”**[5]

İbnu'n-Neccâr, *Tarih*'inde, Hasan b. Ali'den Resûlullah’ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakletmiştir: **“Her şeyin**

---

[1] Bu hadisin kaynağı bulunamamıştır.

[2] Hâkim, *Müstedrek* (3/164)

[3] Ahmed b. Hanbel, *Müsned* (1/77)

[4] Taberânî, *M. el-Evsat* (2/120)

[5] İbn Hacer, *Lisânu'l-Mîzân* (2/417)

bir kuralı vardır, İslam'ın kuralı da; Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **ashâbını ve Ehl-i Beyt'ini sevmektir."**[1]

Taberânî, İbn Abbâs'dan nakleder: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"Dört şeyden hesaba çekilmedikçe, (Kıyamet gününde) kulun ayakları yerinden kıpırdamaz: Ömrünü nerede geçirdiği, vücudunu nerede kullandığı, malını nerede kazanıp nereye harcadığı ve bizi, Ehl-i Beyt'i sevip sevmediği."[2]

Deylemî, Hz. Ali'den şu hadisi nakleder: **"Sıratta en sağlam olanınız (en rahat geçeniniz), Ehl-i Beyt'imi ve ashâbımı en fazla seveninizdir."**[3]

Sahîh'te geçtiğine göre Abbâs, Kureyşlilerin surat asmalarını ve akrabalarıyla karşılaştıklarında konuşmamalarını, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) şikâyet etmişti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) öyle kızdı ki, yüzü kıpkırmızı oldu, alnından ter akmaya başladı ve şöyle buyurdu: **"Bazılarına ne oluyor da, sohbet ederken Ehl-i Beyt'imden birini gördüklerinde konuşmalarını kesiyorlar. Vallahi, benim akrabalarım oldukları için onları sevmeyenin kalbine iman giremez."**[4]

Başka bir rivayette **"Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki; sizleri Allah ve Resûlü için sevmedikçe, hiçbir kimsenin kalbine iman giremez."**[5]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Beş şey vardır ki, kim bunlara sahip olursa, âhiret için çalışmaması mazur görülmez: Salih bir eş, hayırlı**

---

[1] Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ* (2/191)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11/102)

[3] İbn Adiy, *Kâmil* (2/302)

[4] İbn Mâce (1/ 50)

[5] Tirmizî (5/652)

evlatlar, insanlarla güzel ilişki, memleketinde yaşamak ve Âl-i Muhammed'i (sallallahu aleyhi vesellem) **sevmek."**[1]

Taberânî, *M. el-Evsat*'ta, İbn Ömer'in şöyle dediğini nakleder: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) son söylediği şuydu: **"Benden sonra, Ehl-i Beyt'ime iyi bakın."**[2]

Hz. Ali şöyle diyor: "Çocuklarınıza üç hasleti öğretiniz: Peygamberinizi sevmelerini, Ehl-i Beyt'ini sevmelerini ve Kur'ân-ı Kerim okumalarını (öğretiniz)."[3]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Allah'ın saygı gösterilmesi gereken kutsal saydığı üç konu vardır. Kim onları muhafaza ederse, Allah da onun dinini ve dünyasını muhafaza eder. Kim bunları kaybederse, Allah onun hiçbir şeyini muhafaza etmez."** Dediler ki: "Bunlar nedir, ey Allah'ın Resûlü?" Buyurdu ki: **"İslam'a hürmet, bana hürmet ve çocuklarıma hürmet."**[4]

Selef ve halefin büyükleri, onların mükemmel sevgisiyle yaşamışlardır. En başta olanları da Ebû Bekr es-Sıddîk olmuştur. Onun şöyle dediği tesbit edilmiştir: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) akrabalarıyla ilgilenmeyi, kendi akrabalarımla ilgilenmektan daha fazla severim."

Buhârî de onun şu sözünü bildiriyor: "Ehl-i Beyt'ine bakarak Muhammed'i (sallallahu aleyhi vesellem) gözetin."[5]

İbn Allân, *Riyâzu's-Salihîn* şerhinde şöyle der: "Musannif, yani imam Nevevî der ki: Gözetin; dikkat edin, hürmet gösterin, saygı gösterin demektir."

Münâvî naklediyor: Hâfız Zerandî şöyle diyor: Müctehid âlimlerin ve mühtedi imamların her biri, Ehl-i Beyt'le dostluk

---

[1] Deylemî, *Firdevs* (2/192)

[2] Bu hadisin kaynağı bulunamamıştır.

[3] Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ* (1/ 76)

[4] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3/126)

[5] Buhârî (3/1370)

bakımından büyük şansa ve güzel bir gurura sahip olmuştur. Tıpkı Yüce Allah'ın emrettiği gibi:

"Deki: «Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum.» Kim bir iyilik işlerse onun sevabını fazlasıyla veririz. Şüphesiz Allah bağışlayan, şükrün karşılığını verendir." (Şûrâ Sur. 23)

Biz de deriz ki: Hâfız'ın bunu, müctehid âlimler ve mühtedî imamlarla sınırlandırmasının sebebi; onların ümmetin örnek insanları olmalarındandır. Eğer bu özelliği taşıyorlarsa, bir müminin onlara aykırı düşmesi söz konusu değildir. İman sıfatı, Ehl-i Beyt'i sevmeyi vacib kılmaya kâfidir. İman ne kadar güçlü olursa, sevgi de o kadar güçlü olur. İşte bu yüzden, müctehid âlimler ve mühtedî imamların dostluklarında büyük bir talih ve haklı bir gurur vardır.

İşte İmam-ı A'zam, Ebû Hanife en-Numân, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) torunu Hasan'ın çocuklarından, İbrâhîm b. Abdillah el-Muhıd b. Hasan el-Müsennâ b. el-Hasan es-Sıbt'ın (Allah hepsinden razı olsun) dostuydu. İnsanlara, onun ve kardeşi Muhammed'in yanlarında olmaları yönünde fetvalar vermiştir. İmam-ı A'zam'ın görünüşte, kadılık yapmayı reddettiği için hapse atıldığı söylense de, asıl sebebin bu olduğu söylenir.

İşte Hicret Şehri'nin İmamı Mâlik b. Enes, İbrâhîm b. Zeyd b. Ali Zeynelâbidin b. Hüseyin'in (Allah hepsinden razı olsun) dostuydu. O da insanların onun yanında yer almaları gerektiği yönünde fetva verdi. Bu yüzden birkaç yıl ortadan kayboldu. İmam Mâlik'in yakın dostu olanın, Ebû Hanife'nin dostu İbrâhîm b. Abdillah el-Muhıdd'ın kardeşi Muhammed olduğu da söylenir.

Büyük İmam Ahmed b. Hanbel ile ilgili, bu konuda bildiğim tek şey, verâ sahibi ve çok özenli olduğudur. Yezîd b. Muaviye'nin kâfir olduğunu ve lanetlenebileceğini söylemiştir.

Bu şekilde düşünmesinin tek sebebi Âl-i Mustafâ'ya (sallallahu aleyhi vesellem) olan sevgisi ve bu konuda kesin bilgilere sahib olmasıdır.

Kureyşli İmam, Peygamberin amcası oğlu Muhammed b. İdrîs eş-Şâfiî ise, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yakınlarına olan şiddetli bağlılıktan dolayı, Bağdat'a kadar kalın iplerle bağlanarak götürülmüştür. Bundan dolayı başına anlatılması uzun meseleler gelmiştir. Onlara olan bu aşırı sevgisinden dolayı, sapık dalâlet fırkaları onu Rafizilikle suçlamışlardır. Hâlbuki o, öyle şeylerden münezzehtir.

İbnu's-Subkî, *Tabakât*'ında, Şâfiî'nin talebesi Rabî' b. Süleymân el-Murâdî'den nakletmiştir: Minâ'ya gitmek için Şâfiî'yle beraber Mekke'den yola çıktık. Her vadiye inişte ve yol ayrımında şu şiiri söylüyordu:

Ey atlı, Mina'nın taşlı yollarında dur,
Yollarında oturana yürüyene selam ver.
Seher vakti hacılar Mina'ya aktıklarında,
Fırat'ın azgın dalgaları gibi çoştuklarında.
Âl-i Beyt'e muhabbet isyan görülse bile,
Şahit olsun sekaleyn asiyim bile bile.

Şu sözleriyle de onları sevmenin gerekliliğini ortaya koymuştur:

Ey Peygamber yakınları sizi sevmek,
Kur'ân'da olan bir vaciptir, onsuz olmaz
Size yeter tek başına bu yücelik,
Size salavât getirmeyenin namazı caiz olmaz.

Sabbân der ki: Yani namazı ne tamam olur, ne de geçerli olur. Şâfiî'nin tercih edilen görüşü böyledir. “Kur'ân'da olan bir vacibdir” sözü de şu âyete dayanmaktadır:

“Deki: «Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum.» Kim bir iyilik işlerse onun sevabını fazlasıyla veririz. Şüphesiz Allah bağışlayan, şükrün karşılığını verendir.” (Şûrâ Sur. 23)

Allah hepimize bu konuda yardımcı olsun. Bu ümmetin yol göstericisi olan imamların yaptıklarına bakıp, Ehl-i Beyt sevgisinde onları örnek almalıyız. Müslüman ve Sünnî olan herkesin, bu dört bayraktar imamdan birine mukallid olması kaçınılmazdır. Birçok meselede farklı görüşler ileri sürmelerine rağmen, bu konuda görüldüğü gibi aynı şekilde düşünmektedirler. Eğer bu kitabın okuyucuları arasında, Yezîd veya İbn Ziyâd taraftarı varsa, ardından gittiği bu alçakların, Cehennem yolcusu olduklarını görür. Tarihlerini incelediğinde, utanç verici olduğunu anlar. Aklı başında olan, onların büyük bir dalâlet ve rezil bir cehalet içinde olduklarını rahatlıkla anlar. Onlar gibi düşünmeyip, muttakilerin mekânı olan Cennete girer. Allah'ın nimet verdiği peygamberler, salihler ve sıddıklarla birlikte haşrolur. Yok, eğer reddederse o zaman selefleriyle beraber Cehennemde olur. Ne kötü bir sondur. Onların yolunda giden, onlar gibi sapıklığın son sınırına ilk safta varır. Onların başına geldiği gibi o da helak olup vebal almış olur. Onlar gibi Cehenneme zincir ve boyunduruklarla sürüklenerek götürülür. Bu iki sonun dışında kaçacağı bir yer yoktur. Bunlardan istediğini seçer. Cennet ve Cehennem dışında gidilecek yer yoktur.

Efendim Abdulvahhab eş-Şa'rânî, *el-Minen* isimli eserinde şöyle demektedir: Yüce Allah'ın bana verdiği en büyük nimet, insanlar neseplerini tenkid etse bile, Ehl-i Beyt'e aşırı derecede saygı göstermemdir. Bu saygıyı bende olan bir hakları olarak görüyorum. Âlimlerin ve velilerin çocuklarına da saygı ve tazimde bulunmak aynı şekilde şer'i bir görevdir. İstikamet yolunda olmasalar bile. Ehl-i Bey'tten olanlara gösterdiğim saygı ve ihtiram en azından bir naibe; yani şehir valisi veya askeri kadıya gösterdiğim saygı seviyesindedir.

Bu cümleden olarak, Ehl-i Beyt'ten olanlara karşı saygılı olmalıyız. Mesela: Bir mekânda minder, eşik veya sıfatla ondan

yukarıda bir şekilde oturmamalıyız. Ona öncelik vermeliyiz. Boşadıkları eşleriyle veya onlardan ölenlerin eşleriyle evlenmemeliyiz. Aynı şekilde, hakkını verme ve memnun etme konusunda emin olmayanların, Ehl-i Beyt'ten bir kadınla evlenmemesi gerekir. Mesela; onun üzerine evlenmemesi gerekir. Gece yalnız bırakıp evden çıkmaması gerekir. Yeme içme konusunda, "Deden Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) böyle yapardı" diyerek gücümüz yettiği ölçüde, ona cimrilik yapmamamız gerekir. Yine istediğinde helal olan şehevi duygulardan onu mahrum etmememiz gerekir. Ayağa kalktığında veya lazım olduğunda ayakkabısını getirmemiz, geldiğinde ayağa kalkmamız gerekir. Çünkü o, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bir parçadır. Hukuken bizi görevlendirmediği müddetçe, alışveriş maksadıyla da olsa onun vücuduna bakmamamız gerekir. Ayakkabı satıcısı isek ayaklarına bakmamamız gerekir. Örtülü de olsa yanımızdan geçerken ona uzun uzun bakmamamız gerekir. Böyle yapmamız, dedesi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hoşuna gitmez.

(Yine Şa'rânî) *el-Bahru'l-Mevrûd fi'l-Mevasîk ve'l-Uhûd* isimli eserinde şöyle diyor:

Ehl-i Beyt'ten bir kadınla, kendimizi onun hizmetçisi kabul etmedikçe evlenmemeye bizden söz alınmıştır. Çünkü o, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir parçasıdır. Kim böyle bir kadına karşı nazik olacağını ve onun emrinden çıktığı anda asi ve günahkâr olacağını düşünüyorsa evlensin. Yapamayacak olan evlenmesin. Şeref için onunla evlenmek isteyene, zarar görmemek kârdan evladır, denir. Özellikle onun üzerine evlenirse, gece yalnız bırakırsa veya cimriliği ve aç gözlülüğü yüzünden ona eza ederse. Bir mümin, onunla evlenmeden ona iyilik yaparak da aynı şerefe nail olabilir.

Özetle söylemek gerekirse, nefsini öldürmeyen kişinin, Ehl-i Beyt'ten bir kadının hakkını eda edip gerekli saygıyı

gösterebilmesi mümkün görünmemektedir. Bunun için ancak dünyada zühd makamına ulaşmış, kalbi imanla dolmuş, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) çocuklarını kendi ailesinden, çocuklarından ve malından daha fazla sevmiş ve Ehl-i Beyt'i üzen her şeyin Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) üzeceğini kabul etmiş olması gerekir.

Ayrıca Efendim Şa'rânî, özellikle, Ehl-i Beyt'ten olan bir kadına, tesettürlü, başörtülü ve ayakkabılı da olsa bakmayı yasaklardı. Bakan kişiye de şöyle derdi: "Birinin senin örtülü kızına uzun uzun baktığını gördüğünde rahatsız olmaz mısın? İşte Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de aynı şekildedir."

Ben de diyorum ki: Mütedeyyin birinin, Ehl-i Beyt'ten bir kadına bir şey satarken, kan alırken veya onu tedavi ederken, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) utanarak işini yapmalıdır. Özellikle ayakkabı satıcıları. Kardeşim! İşinizi yaparken şer'i kurallara çok dikkat ediyorsanız ve kesinlikle (ayağını) görmeniz gerekiyorsa, kalbinizle şer'in sahibinden izin alın öyle bakın. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) çocuklarını gereği gibi seviyorsanız, sizden satın almak istediklerini onlara hediye edin.

Şa'rânî şöyle devam eder: Bizden şunun için de söz alındı: Eğer zengin çeyizli bir kızımız veya kızkardeşimiz varsa, onu Ehl-i Beyt'ten, fakir ve mehrinin dışında bir günlük yemeğinden başka bir şeyi olmayan birisi isterse, evlendirip reddetmemeliyiz.

Çünkü fakirlik ayıp değildir, onun için evlilik reddedilmez, aksine şereftir. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Yüce Rabbinden, fakirler ve miskinler zümresinde haşretmesini dilemiş ve şöyle dua etmişti: **"Allahım! Âl-i Muhammed'in rızkını yetecek kadar kıl."**[1]

Yani öğünlerden sonra yiyeceğinden bir şey artmasın. Bu, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), kendi zürriyeti ve Ehl-i Beyt'i

---

[1] Müslim (2/730) ve Tirmizî (4/580)

için istediği gayet şerefli bir şeydi. Kızıyla evlenmek isteyen, fakir bir şerifin talebini reddedenin, sevimsiz bir duruma düşmesinden endişe edilir. Allah, Ğani ve Hamîd'dir.

Yine bizden şu söz alınmıştır: Ehl-i Beyt'ten, yol kenarında dilenen bir erkek veya kadın gördüğümüzde, onlara gücümüzün yettiği miktarda para, yiyecek ve giyecek vermeliyiz. Yahut yapabilirsek, dini görevimizi yerine getirebilmemiz için evimizde misafir olmalarını teklif etmeliyiz. Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) sevdiğini iddia edip, yol kenarlarında dilenen çocuklarına bir şey vermemek çirkin kabul edilir. Allah Ğafûr ve Rahim'dir. Şa'râni'nin sözleri burada bitti.

Molla, *Sîret*'inde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder:

"Ehl-i Beyt'im hakkında birbirinize iyilik tavsiyesinde bulunun. (Yoksa) onlardan dolayı, yarın hasmınız olurum. Hasım olduğum kişiye Allah da hasım olur. Allah, hasım olduğu kişiyi Cehenneme atar."[1]

Sahîh'de nakledildiğine göre de Ebû Leheb'in kızı, Medine'ye hicret ettiğinde, ona "Senin hicret etmenin sana bir faydası olmaz, çünkü sen Cehennem odununun kızısın" dediler. Bunu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) anlattı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çok kızdı, minbere çıkıp şöyle buyurdu: **"Bazılarına ne oluyor da, nesebim ve yakınlarımla ilgili bana eza ediyorlar. İyi biliniz ki, kim nesebime ve akrabalarıma eziyet ederse, bana eziyet eder, bana eziyet eden Allah'a eziyet etmiş sayılır."**[2] Sünen sahipleri tarafından bu hadis rivayet edilmiştir.

Taberâni ve Hâkim, İbn Abbâs'ın şöyle dediğini naklederler: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: **"Ey Abdulmuttalib oğulları! Sizin için Allah'tan üç şey istedim; ayakta**

[1] Kaynağı bulunamamıştır.

[2] İbn Adiy, *Kâmil* (7/362)

duranınızı sabit kılmasını, cahilinize ilim vermesini ve dalalete düşeninizi hidayete erdirmesini. Eğer bir adam, Rükün ile Makam (Kâbe'nin köşesiyle Makam-ı İbrâhîm) arasına geçerek namaz kılsa, oruç tutsa sonra da, Muhammed'in Ehl-i Beyt'ine buğzederek ölürse Cehenneme girer."[1]

Taberânî, İbn Abbâs'tan şunu nakleder: "Hâşim oğulları'nı ve Ensâr'ı sevmemek küfür, Arapları sevmemek nifaktır."[2]

İbn Adiy ve Beyhakî, *Şuabu'l-Îmân*'da, Hz. Ali'den Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: **"Yakınlarımı ve Ensâr'ı tanımayan üç kişiden biridir: Ya münafıktır, ya zina mahsulüdür ya da temiz değildir."**[3]

Yani annesi ona, temiz olmadığı bir zaman hamile kalmıştır.

Taberânî, *M. el-Evsat*'ta, Câbir b. Abdillah'ın şöyle dediğini nakleder: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize hutbe vermişti. Onu şöyle derken işittim: **"Ey insanlar! Biz Ehl-i Beyt'e buğzedeni Allah, Yahudi olarak haşreder."**[4]

Ebû Saîd el-Hudrî diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Biz, Ehl-i Beyt'e buğzeden herkesi Allah Cehenneme atar."**[5]

Bu hadisi Hâkim rivayet edip, Buhârî ile Müslim'in şartlarına göre sahîh kabul etmiştir.

Hz. Ali'nin, Muâviye'ye şöyle dediği rivayet edilir: Bize buğzetmekten sakın, çünkü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Bize buğzeden veya hased eden kişi,**

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11/ 172)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11/ 145)

[3] Deylemî, *Firdevs* (3/626) ve İbn Adiy, *Kâmil* (3/23)

[4] Taberânî, *M. el-Evsat* (4/212)

[5] İbn Hibbân, *Sahîh* (15/435) ve Hâkim, *Müstedrek* (3/162)

Kıyamet gününde, ateşten kırbaçlarla, Havz'dan uzaklaştırılır.”[1] Bunu Taberânî rivayet etmiştir.

İmam Ahmed de şu hadisi rivayet etmiştir: **“Ehl-i Beyt'e buğzeden, münafıktır.”**[2]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **“Ehl-i Beyt'ime zulmeden ve itretimle bana eza edene Cennet haram kılınmıştır.”**[3]

Yine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem); **“Yedi kişiyi lanetledim ve her peygamberin duası makbuldür”**[4] (dedikten sonra, bunları saymış ve bunların içinde) yakınlarına yapılması haram olan şeyleri yapanı saymıştır.

---

1 Taberânî, *M. el-Evsat* (3/39)

2 Taberî, *Riyâdu'n-Nadra* (1/362)

3 Kurtûbî, *Tefsîr* (13/114

4 Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/43)

SELEF-İ SÂLİHÎN VE DİĞER İNSANLARIN, EHL-İ BEYT'E GÖSTERDİKLERİ SAYGIYLA İLGİLİ OLAY VE HİKÂYELER

Hâfız İbn Hacer el-Askalânî'nin, *İsâbe* isimli eserinde Ubeyd b. Huneyn'in kanalıyla nakledilir: Hüseyin b. Ali bana şöyle anlattı: Hz. Ömer'e gittim, minberde hutbe veriyordu, yanına çıktım ve dedim ki: "Babamın minberinden in, babanın minberine git!" Ömer, "Babamın minberi yok" dedi ve beni alıp yanına oturttu. Ben onun önünde çakıllarla oynuyordum. Minberden inince beni evine götürdükten sonra bana, "Sık sık bize gel!" dedi.

Hüseyin şöyle devam ediyor: Bir gün onlara gittim, kendisi Muâviye ile yalnız (bir şey konuşuyor)du, (oğlu) İbn Ömer de kapıdaydı. İbn Ömer çıktı, ben de onunla birlikte çıktım. Daha sonra Ömer beni gördü ve bana: "Seni (uzun süredir) görmüyorum?" deyince ben: "Ey Müminlerin emiri! (Geçen gün) geldim, sen Muâviye ile beraberdin. Ben de İbn Ömer'le birlikte geri döndüm" dedim. Şu karşılığı verdi: "Sen, (oğlum) İbn Ömer'den önceliklisin. Başımızda görüldüğü gibi, en bereketli Allah var, sonra siz varsınız."

Hâfız İbn Hacer, "Bu hadisin senedi sahîhtir" der.

Ebu'l-Ferec el-İsfehânî, Ubeydullah b. Ömer el-Kavârîrî kanalıyla şöyle nakleder: Bana Yahyâ b. Saîd, Saîd b. Ebân el-Kuraşî'nin şöyle dediğini rivayet eder: Abdullah b. Hasan küçükken, Ömer b. Abdilazîz'in yanına girdi. Toplantısı vardı, meclisini dağıttı, onu karşıladı ve isteklerini yerine getirdi. Gidince, Ömer b. Abdilazîz'i oradakiler tenkid ettiler ve "Sen bütün bunları küçük bir çocuk için mi yaptın?" dediler. Bunun üzerine şu karşılığı verdi: Güvenilir râviler bana öyle bir hadis naklettiler ki sanki Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şu sözlerini

duyuyor gibiyim: **"Fâtıma benden bir parçadır, onu mutlu eden, beni de mutlu eder."**[1] Ben de biliyorum ki hayatta olsaydı oğluna yaptığımdan dolayı mutlu olurdu." Dediler ki: "Senin kasdettiğinin içyüzü ve demek istediğin nedir?" Şu karşılığı verdi: "Benû Haşim'den olan herkesin şefaat etmesi söz konusudur. Ben de bu çocuğun şefaatine girmek istedim."

(Bahsettiğimiz) aynı Abdullah'ın şöyle dediği rivayet edilir: Ömer b. Abdilazîz'in kapısına bir iş için vardım. Bana dedi ki: "Eğer bir ihtiyacın olursa bana haber gönder veya yaz. Ben seni kapımda görürsem Allah'tan utanırım."

Rivâyet edildiğine göre Câfer b. Süleyman, İmâm Mâlik'i dövüp yapacağını yaptığında baygın bir şekilde eve getirildi. İnsanlar onu görmeye geldiler, kendine geldiğinde şöyle dedi: Şahit olun, beni dövene hakkımı helal ettim. Daha sonra kendisine (neden böyle dediği) sorulduğunda dedi ki: "Ölüp Resûlullah'ın(sallallahu aleyhi vesellem) huzuruna çıkmaktan korktum. Benim yüzümden onun yakınlarından birinin Cehenneme girmesinden utanırım."

Derler ki: Mansur, Câfer'le ilgili şikâyeti olup olmadığını sorunca, ona dedi ki: "Maazallah, vücuduma inen her kırbacı, onun Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) olan yakınlığından dolayı helal ettim."

Büyük Şeyh Efendim Muhyiddin İbnu'l-Arabî, *Musâmerât el-Ahyâr* isimli eserinde Abdullah b. el-Mübârek'ten naklediyor: İleri gelenlerden biri hacca gitmek istiyordu. Şöyle anlattı: Yıllardan birinde hacıların Bağdat'a uğradıklarını duydum. Onlarla birlikte hacca gitmeye karar verdim. Yanıma beşyüz dinar aldım ve hac malzemelerini satın almak için çarşıya gittim. Yolda karşıma bir kadın çıktı ve "Allah merhamet etsin, ben şerife (Ehl-i Beyt'ten) bir kadınım. Uryan kızlarım var ve dört

[1] Daha önce buna yakın bir hadisin kaynağı belirtilmiştir.

gündür bir şey yemedik" dedi. (Adam diyor ki:) Ben onun dediklerinden çok etkilendim. Beşyüz dinarı elbisesinin kenarına attım ve dedim ki: "Evine dön, bu paralar bir süre senin ihtiyacını görür." Sonra Allah'a şükrettim ve döndüm. Yüce Allah, o sene hacca gitme isteğimi kalbimden çıkardı. İnsanlar gittiler, haccedip döndüler. Arkadaşları karşılayıp hoş geldiniz demeye gideyim, dedim. Yola çıktım, görüp selam verip "Haccın hayırlı olsun, sa'yın meşkûr olsun" dediğim her arkadaşım bana, "Senin de haccın makbul olsun" dedi. Bu beni rahatsız etti. Gece olunca yattım. Rüyamda Peygamberimizi (sallallahu aleyhi vesellem) gördüm. Bana şöyle diyordu: "İnsanların hac konusunda seni tebrik etmelerine şaşma. Bitkin birine yardım ettin, zayıf birini zengin ettin. Yüce Allah'a dua ettim, senin suretinde bir melek yarattı, her sene senin yerine haccedecek. Sen istersen hacca git, istersen gitme."

Şeyh Zeynuddîn Abdurrahman el-Hallâl el-Bağdâdî'den nakledildiğine göre Timurleng'in vezirlerinden birisi şunu anlatmış; (Timur) ölüm hastalığına düştüğünde, bir gün çok şiddetli ızdırap çekmiş. Yüzü kararmış ve rengi değişmiş. Sonra kendine geldiğinde bunu kendisine söylemişler. O, azap meleklerinin kendisine geldiklerini, o sırada Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) geldiğini ve onlara "Onu bırakın, o benim zürriyetimi sever ve onlara iyilik ederdi" dediğini ve kendisini bıraktıklarını söylemiş.

Şemsuddîn Muhammed b. Hasan el-Hâlidî'nin şöyle dediği nakledilir: Dostlarımızdan birisi rüyasında Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördü. Yanında da Timurleng'i görmüş. (Rüyayı gören) ona: "Buraya da mı ulaştın ey Allah'ın düşmanı!?" diye çıkışınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: "Sakin ol ey Muhammed! O benim zürriyetimi severdi" demiş.

Allâme İbn Hacer el-Heytemî, Takiyyüdîn el-Fârisî'den şu hikâyeyi nakleder: İmamlardan birisi, şerif olan kimselere aşırı

derecede saygı gösterirdi. Bu aşırılığın sebebini sordular. Şöyle anlattı: Mutayr adında oyun ve eğlenceyi çok seven bir Şerif vardı. Öldüğünde bu imam onun cenaze namazını kılmaktan kaçındı. Rüyasında Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi vesellem) gördü, yanında da Fâtımatu'z-Zehrâ vardı. Kendisine sırtını döndü. Ona yalvardı, fakat kendisine dönüp sitem etti ve dedi ki: "Mutayr'la ilgili bizim hiç hatırımız yok mudur?"

Makrîzî der ki: Kadılar kadısı, İzzuddîn Abdulazîz b. Abdilazîz el-Bekrî el-Bağdâdî el-Hanbelî bana anlattı: Rüyamda kendimi Mescid-i Nebevî'de gördüm. Mukaddes Kabir açıldı, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çıktı ve oturdu. Üzerinde kefenleri duruyordu. Mübarek eliyle gel diye işaret etti. Kalkıp yanına kadar vardım. Bana dedi ki: "Müeyyid'e söyle Aclân'ı serbest bıraksın." Uyandım ve Sultan Müeyyid'in meclisine koştum. Aclân'ı hayatımda görmediğime ve onu tanımadığıma, imanım üzerine yemin ederek başladım. Sonra rüyamı anlattım. Sustu ve meclis dağılıncaya kadar oturduk. Kalktı, meclisinden çıktı, kalenin zindanlarına indi. Ok atışı yapanları teftiş etti, sonra Hüseyin'in çocuklarından Medine valisi Şerif Aclân'ı hapisten çıkarıp serbest bıraktı.

Yine anlatıyor: Bilindiği gibi Hz. Hasan'ın çocuklarından, şerif Serdâh b. Mukbil'in, Yenbu' valisi olan babası Mukbil, hicri 825 senesinde tutuklanmış ve yerine Yenbu' valiliğine, yeğeni Akîl tayin edilmişti. Kendisi de tutuklu olarak İskenderiye'de hapse atılmış ve hapiste vefat etmişti. Adı geçen Serdâh'ın da gözlerine mil çekilmiş, gözbebekleri erimişti. Bu yüzden beyni şişip kokmuştu. Bir süre âmâ olarak Kahire'nin dışında yaşadı. Sonra Medine'ye geldi. Mustafâ'nın (sallallahu aleyhi vesellem) kabri başında durdu, başına gelenleri şikâyet edip ağladı ve Allah'a dua etti. Sonra oradan ayrıldı. O gece yattığında, rüyasında Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördü. Mübarek elleriyle gözlerini meshetti. Uyandığında, Yüce Allah ona görme

kabiliyetini geri vermişti. Bu olay Medine halkı tarafından duyuldu. Bir müddet yanlarında kaldıktan sonra Kahire'ye döndü. Sultan Eşref Barsbay, onun döndüğünü ve gözlerinin gördüğünü, duyar duymaz onu tutukladı. Gözlerine mil çeken cellâtları çağırdı ve iyi bir dayak attırdı. Şahitler getirildi, millerin ateşte kızartıldığını, Serdâh'ın gözlerine çekildiğini ve gözbebeklerinin eridiğini gördüklerini söyleyip ikna ettiler. Cellâtları bıraktı. Aynı şekilde, Medine ahalisi de Serdâh'ın gözbebeklerini erimiş olarak gördüklerini, sonra oradayken gözlerinin açıldığını ve kendilerine rüyasını anlattığını söylediler. Bunun üzerine onu serbest bıraktı. Bu zat, hicri 833 yılında veba salgınından vefat etti.

Şeyh el-Adevî, *Meşârık el-Envâr* isimli eserinde, İbnu'l-Cevzî'nin *Multakat* adlı kitabından şu olayı alıntı yapmıştır: Belh şehrinde oranın Alevilerinden bir adam yaşıyordu. Eşi ve kızları vardı. Adam öldüğünde karısı şöyle anlattı: Düşmanların rahatsız etmesinden korktuğum için kızlarla birlikte Semerkend'a gittim. Oraya vardığımda hava çok soğuktu. Kızları bir camiye soktum ve yiyecek meselesine bir çare bulmak için yola koyuldum. Bir yaşlı kimsenin başında toplanmış insanlar gördüm, adamın kim olduğunu sordum. Bu şehrin şeyhi (valisi) dediler. Yanına yaklaştım ve ona durumumu anlattım. "Alevi olduğunu bana isbat et" dedi; fakat benimle ilgilenmedi. Camiye geri döndüm. Yolda, yıkık taşların üzerine oturmuş bir ihtiyar gördüm. Etrafında birkaç kişi vardı. Dedim ki: "Kim bu?" "Bu şehrin başına felaket gelmiş bir Mecusî'sidir" dediler. Belki derdime çare olur diyerek yanına yaklaştım, hikâyemi anlattım. Valiyle olan olayı, kızlarımın camide olduğunu ve yiyecek bir şeylerinin olmadığını da anlattım. Bir hizmetçisini çağırdı. Hizmetçi gelince ona dedi ki: "Hanımına söyle elbiselerini giysin." Hizmetçi eve girdi. Biraz sonra kadın çıktı, yanında da cariyeleri vardı. Ona dedi ki: "Bu kadınla falan camiye git,

kızlarını alarak eve getir.” Kadın benimle beraber geldi, kızları eve getirdi, evinde ayrı bir bölüm verdi, banyoya soktu, güzel elbiseler giydirdi ve bol bol değişik yemekler ikram etti. Gece yarısı olunca, şehrin valisi rüyasında kıyametin koptuğunu görmüş. Sancak Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) başının üzerindeymiş. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona ilgi göstermeyip demiş ki: “Alevî kadına söylediklerini unuttun mu? Şu gördüğün köşk, şu anda onu evinde ağırlayan ihtiyara aittir.” Adam ağlayıp dövünerek uyandı. Hizmetçilerini şehre gönderdi. Kendisi bizzat Alevî kadını aramaya çıktı. Mecusî'nin evinde olduğunu öğrenince, yanına gelerek: “Alevî kadın nerede?” diye sordu. Adam, “Yanımdadır” deyince; “Onu istiyorum” dedi. Mecusî, “Bu mümkün değil” karşılığını verdi. Adam: “Al sana bin dinar, onu bana ver” dedi. “Vallahi yüzbin dinar da versen olmaz” karşılığını verdi. Israr edince adama dedi ki: “Senin gördüğün rüyayı ben de gördüm. Bana tahsis edilen köşkü de gördüm. Sen Müslümanlığınla bana üstünlük taslıyorsun, Vallahi o bizim evimize girdiğinde, onun sayesinde biz hepimiz Müslüman olduk ve evimize bereket geldi. Ondan sonra (rüyamda) Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördüm, bana dedi ki: Bu köşk Alevî kadına yaptıklarından dolayı, sana ve ailene aittir, siz Cennet ahalisindensiniz.”

Efendim Abdülvehhâb eş-Şa'rânî anlatıyor: es-Seyyid eş-Şerif, -Allah ona rahmet etsin- Hattâb’ın zaviyesinde şunu anlattı: Buheyra Kâşifi, bir şerifi dövdürdü. O gece rüyasında Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördü. Kendisine iltifat etmiyordu. Dedi ki: “Yâ Resûlallah suçum nedir?” Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): “Kıyamet gününde ben sana şefaat edecek iken, sen bana vuruyorsun ha?” diye azarlayınca o: “Yâ Resûlallah! Ben sana vurduğumu hatırlamıyorum” karşılığını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): “Sen benim evladıma vurmadın mı?” diye sorunca “Evet” dedi. Resûlullah

(sallallahu aleyhi vesellem), "Senin vurduğun her darbe omuzuma isabet etti" diyerek omzunu açtı. Omuzu arı ısırığı gibi şişmişti. Allah'tan sağlık dileriz.

Makrîzî der ki: Reis Şemsuddin Muhammed b. Abdillah el-Umerî bana şöyle anlattı: Bir gün Kahire defterdarı Kadı Cemaluddîn Mahmûd el-Acemî'nin emrinde (çalışıyordum). Evinden çıktık, müezzin Şerif Abdurrahman et-Tabâtabî'nin evine vardık. Yanımızda da yardımcıları ve hizmetçileri vardı. Seslenip izin istedi. Dışarı çıktı, defterdarın evine gelmesi zoruna gitmişti. Eve buyur etti; içeri girdik ve bağdaş kurup oturduk. Herkes oturunca şerife: "Efendim hakkını helal et!" dedi. "Neden dolayı hakkımı helal edeyim efendim?" deyince şu karşılığı verdi: Dün kaleye çıkıp Efendimiz Sultan Berkuk'un huzurunda oturduğumda, sen geldin ve mecliste benden üstün bir yerde oturdun. Kendi kendime dedim ki: "Nasıl olur da bu adam Sultanın huzurunda, benden üstün bir mevkide oturur." Sonra kalktık ve gittik. Gece olup uyuduğumda, rüyamda Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördüm, bana dedi ki: "Ey Mahmud! Benim çocuğumdan düşük bir yerde oturmaktan utanıyor musun?"

Şerif Abdurrahman, o zaman ağlamaya başladı ve dedi ki: "Efendim, ben kimim ki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) benim adımı anıyor." Herkes ağlamaya başladı, hayır duasını istediler ve çıktık gittik.

Efendim Muhammed el-Fârisî anlatıyor: Ben, Medine şeriflerini, Hüseyin'in çocuklarını sevmezdim. Çünkü sünnete aykırı davrandıklarını düşünüyordum. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) rüyada bana ismimle hitab ederek: "Ey falan! Neden evlatlarımı sevmediğini görüyorum?" diye sordu. "Hâşâ onlardan nefret etmiyorum yâ Resûlallah. Sadece yaptıklarından hoşlanmadım" karşılığını verdim. Bana: "Bu, fıkhi bir meseledir, ebeveynine bağlı bir çocuk nesebine dayanmaz mı?" diye

sorunca: "Evet yâ Resûlallah" dedim. Buyurdu ki: "Bu da ebeveynine bağlı bir çocuktur." Uyandıktan sonra, onlara herkesten fazla aşırı derecede saygı göstermeye başladım.

Bu hikâye Ehl-i Beyt'in özellikleri bölümünde geçmişti.

İbn Hacer el-Heytemî der ki: Yüce Allah, Peygamberine (sallallahu aleyhi vesellem) aşiretiyle ilgili ***"Şayet sana karşı gelirlerse de ki: Ben sizin yaptıklarınızdan muhakkak ki uzağım"*** (Şuarâ Sur. 216) buyurmuştur. Akrabalık hakkını gözetmek ve nesebi himaye için, doğrudan "ben sizden uzağım" dememiştir.

Değerli birisi bana nakletti: Irak valilerinden birisi vardı. Şerifleri aşırı derecede sever, onlara son derece saygı ve tazimde bulunurdu. Onlardan birisi meclisine gelirse, kesinlikle yanında oturmasını sağlardı. Ondan daha zengin ve dünyada daha fazla nam salmış başka biri olsa bile… Bir defasında, meclisinde mevki sahibi bir âlim varken huzuruna bir şerif girdi. Şerif valiye yakın bir yerde oturmak istedi, çünkü onun hakkıydı ve vali böyle isterdi. Âlimin yüzünde hoşnutsuzluk belirdi ve gereksiz bir şeyler söyledi. Vali onunla konuşmaktan vazgeçip, başka bir konuya geçti.

Sonra (araya başka konular girip) bu mesele unutulunca, vali, âlime ilim tahsil eden çocuğunu sordu. O da metinler üzerinde çalıştığını, dersleri okuduğunu, neler okuduğunu, neler okuttuğunu, sabah bir ders verdiğini, daha sonra bir ders verdiğini söyleyip onun hakkında ayrıntılı bilgi vermeye başladı. Vali ona dedi ki: "Ona bir soy şeceresi planlayıp daha sonra Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) soyundan olabilmesi için şerif olmayı öğretmedin mi?" Âlim olan, az önce yaptığını unutup dedi ki: "Bu plan ve öğretimle olacak bir şey değil ki. Geçmişten gelen bir meziyettir, çalışarak elde edilecek bir özellik değildir." Vali bu sefer ona bağırarak; "Pis herif! Madem bunu biliyorsun, neden şerifin senden üstün bir yerde oturmasından rahatsız

oldun?! Vallahi bundan sonra kesinlikle meclisime ayak basamazsın" dedi. Ardından kovulmasını emretti ve kovuldu.

SON BÖLÜM
SAHABENİN FAZİLETİ
ve RESÛLULLAH'IN (sallallahu aleyhi vesellem) ASHÂBINI SEVMEDEN EHL-İ BEYT'İ SEVMENİN FAYDA VERMEMESİ

Sahâbe, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bollukta ve sıkıntıda arkadaşlık etmişlerdir. Şiddete maruz kaldığında ve rahat olduğunda onu yalnız bırakmadılar. Onun için canlarını ve mallarını feda ettiler. Onun önünde kılıçlarla ve oklarla savaştılar. Onun dostuyla dost, dümanıyla düşman oldular. Bunlar, öz babaları, çocukları, kardeşleri ve aileleri de olsa… Onlar, kendi akrabalarından fazla Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) akrabaları için iyilik isterlerdi.

İşte önderleri Ebû Bekr es-Sıddîk; babası Fetih günü Müslüman olunca ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunun için onu tebrik edince dedi ki: "Vallahi, Ebû Tâlib'in Müslüman olmasına, onun Müslüman olmasından daha fazla sevinirdim. Bunun tek sebebi de senin buna daha fazla sevinmendir, ey Allah'ın Resûlü."

İşte Ömer b. el-Hattâb; Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) amcası Abbâs Müslüman olunca dedi ki: "Vallahi onun Müslüman olması beni, (babam) Hattâb'ın Müslüman olmasından daha fazla sevindirmiştir. Çünkü buna Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çok sevinmiştir."

Sahabenin muhâcirleri İslam'ın ilk yıllarında, Kureyş'in düşmanlığına, eza ve işkencelerine öyle maruz kaldılar ki; yeryüzüne çakılmış dağlar bile dayanmazdı. Onlar bütün bunlara rağmen, Allah'ın dininden vazgeçmeyi düşünmediler ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sevgisinden bir şey kaybetmediler.

Ensâr'ı unutmayalım. Allah, Ensâr'a, Ensâr'ın çocuklarına, Ensâr'ın torunlarına rahmet etsin. Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) ve Muhâcirler'i mallarıyla desteklediler ve canlarını feda ettiler. Böylece Allah'ın dini yayılmış oldu.

Allah için, Ensâr'ın lideri Sa'd b. Muâz'ın, Bedir savaşından hemen önce, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **"Ne düşünüyorsunuz?"** sorusuna verdiği cevabına bakın. Muhâcirlerden, Ebû Bekr, Ömer ve Mikdâd çok güzel cevaplar verdiler; ama Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onların verdikleri cevaplarla ikna olmadı. "**Ne düşünüyorsunuz?"** sorusunu üç defa tekrar etti. Sa'd: "Vallahi sanki bizi kasdediyorsun, bizi mi kasdediyorsun yâ Resûlallah?" diye sorunca: "**Evet"** buyurdu. Sa'd şu karşılığı verdi: "Biz sana iman ettik ve tasdik ettik. Getirdiğinin doğru olduğuna şahidlik ettik. Bunun için, senin sözünü dinleyip emrine itaat edeceğimize dair sana sözler ve teminatlar verdik. Nasıl arzu ediyorsan öyle yap, ey Allah'ın Resûlü. İstediğinin iplerini bağla, istediğinin iplerini kes. İstediğinle barış, istediğinle savaş. Mallarımızdan istediğini al, istediğini bize bırak. Bize göre, aldığın bıraktığından daha hayırlıdır. Bize bir şey emredersen bize düşen onu yerine getirmektir. Seni hak peygamber olarak gönderene yemin olsun ki, bize şu denizi gösterip dalsan, biz de seninle dalarız, birimiz bile tereddüt etmez. Düşmanımızla karşılaşmaktan çekinmeyiz, savaşa dayanıklıyız, karşı karşıya gelince de üzerimize düşeni yaparız. Allah'tan dileğim, bize senin hoşuna gidecek işler yapmamızı nasib etsin. Allah'ın bereketiyle bizi yönet. Senin

sağında ve solunda varız, önünde ve arkanda da varız. Biz Musâ'ya ***"Sen Rabbinle beraber gidip savaşın, biz burada oturuyoruz"*** (Mâide Sur. 24) diyenler gibi olmayacağız. Aksine Sen, Rabbinle beraber gidip savaşın, biz de sizinle beraber (savaşacağ)ız."[1]

İşte gerçekte sahâbenin, hem Ensâr, hem de Muhâcirlerin özellikleri genellikle böyleydi. Allah hepsinden razı olsun.

HATIRLATMA

Fahreddîn Râzî der ki: Yüce Allah'ın *"Akrabalık sevgisinden başka"* (Şûra Sur. 23) âyetinde, sahabiler için büyük bir makam mevcuttur. Çünkü Yüce Allah; *(Hayırda) önde olanlar, (ecirde de) öndedirler. İşte onlar Allah'a en yakın olanlardır."* (Vâkıa Sur. 10,11) buyurmuştur.

Allah'a itaat eden herkes, Yüce Allah'a yakın olur ve: *"İşte Allah'ın, iman eden ve iyi işler yapan kullarına müjdelediği nimet budur. De ki: «Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum.» Kim bir iyilik işlerse onun sevabını fazlasıyla veririz. Şüphesiz Allah bağışlayan, şükrün karşılığını verendir.* (Şûra Sur. 23) âyetinin şümûlüne girer.

Sonuç olarak bu âyet, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yakınlarını ve ashabını sevmenin vücubiyetine delalet eder. Bu makam ancak, itret ve sahabe sevgisini bir kabul eden, Ehl-i Sünnet vel-cemaatten olan dostlarımızın söyledikleri gibi olabilir.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Ehl-i Beyt'im, Nûh'un gemisi gibidir. Kim ona binerse kurtulur."**[2]

---

[1] İbn Ebî Şeybe, *Musannef* de buna yakın bir şekilde rivâyet etmiştir: (7/ 353)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3/45)

Yine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Ashabım yıldızlar gibidir. Hangisine tâbi olursanız hidayete erersiniz."**[1]

Biz şu anda teklif denizindeyiz. Şüphe ve şehvet dalgaları bize çarpıp duruyor.

Deniz yolcusu iki şeye muhtaçtır:

Birincisi: Deliği, gediği ve eksiği olmayan bir gemi,

İkincisi: Açıkça görünen ve parlayan yıldızlar. Böyle bir gemiye binip yıldızları gözetleyen, büyük bir ihtimalle selamete ulaşır. Bu yüzden Ehl-i sünnet dostlarımız, Âl-i Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) sevgisinin gemisine bindiler, gözlerini de Sahabenin yıldızlarına diktiler. Ondan sonra, dünyada ve âhirette, selamete ve mutluluğa kavuşmayı Allah'tan dilediler.

Genel olarak sahabenin faziletiyle ilgili Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şu hadisini zikredebiliriz: **"Ashâbım ve evlilik akrabalarım konusunda bana değer verin. Kim onlarla (aracılığıyla) bana değer verirse, dünya ve âhirette Allah, ona değer verir. Kim bana onlar (aracılığıyla) değer vermezse, Allah onu yalnız bırakır. Allah kimi yalnız bırakırsa ele alması (Cehenneme atması) muhtemeldir."**[2]

Başka bir hadisinde (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Asahabıma (izzet-i) ikramda bulunun, onlar sizin seçkinlerinizdir."**[3]

Müslim, (*Sahîh*'inde) Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şu hadisini nakleder: **"Ashâbımdan hiç kimseye hakaret etmeyiniz. Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, sizden birisi Uhud (dağı) kadar altın**

---

[1] Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr* (6/297)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/ 369)

[3] Abd b. Humeyd, *Müsned* (1/ 37)

dağıtsa, onların biri kadar, hatta yarısı kadar olamaz."[1]

Özel not: Hâfız Suyûtî, İmam Subkî'den, buradaki hitabın, (Mekke) Fethinden sonra Müslüman olanlara ait olduğunu nakleder. "Ashâbım" dediği de fetihten önce Müslüman olanlardır.

Ekliyor: Buna delalet eden de **"sizden birisi dağıtsa"** ibaresiyle şu âyettir: "*Elbette içinizden, fetihten önce harcayan ve savaşanlar, daha sonra harcayıp savaşanlarla eşit değildir. Onların derecesi, sonradan infak eden ve savaşanlardan daha yüksektir."* (Hadid Sur. 10)

Buna göre hadis, fetihten önce Müslüman olanlarla ilgilidir. Fetihten sonra Müslüman olanlar, onlardan sonra gelenler için öncekilerin hükmüne girer. Öncekilerin kendilerine göre hükmü neyse, kendileri de sonra gelenler için aynı hükümdedirler.

Subkî şöyle diyor: Hocamız Şeyh Tâcuddin İbn Atâullah'ı bir meclisinde vaaz sırasında farklı bir yorum yaparken duymuştum. Diyordu ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) kendisinden sonra olacakları fark ettiği kabiliyetleri vardır. Bu gibi durumlarda, hitab ettiği kimseler kendisinden sonra gelenler olur. O halde bu ifadeler de fetihten önce ve sonraki sahabeler hakkında söylenmiştir.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Allah beni seçti, benim için de ashâbımı seçti, onlardan bazılarını yardımcı, destekçi ve evlilikten dolayı akrabam yaptı. Kim onlara hakaret ederse, Allah'ın, meleklerin ve tüm insanların laneti üzerinde olur. Allah ondan ne farzını, ne de nafilesini kabul eder."**[2] Hadisi Taberânî rivayet etti.

---

[1] Buhârî (3/1343) ve Ebû Dâvûd (4/214)

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/ 140)

İbn Ömer der ki: "Muhammed'in ashâbına hakaret etmeyin, çünkü onlardan birinin bir saat namaz kılması, sizin hayatınız boyunca yapacağınız ibadetlerden daha üstündür."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Aman ha, ashâbım konusunda Allah'tan sakının. Benden sonra onları menfaatinize âlet etmeyin. Onlara buğzeden bana buğzetmiş olur. Onlara eziyet eden bana eziyet etmiş olur. Bana eziyet eden Allah'a eziyet eder. Allah, kendisine eziyet edeni büyük bir ihtimalle ele alır (Cehenneme atar)."**[1]

Câbir diyor ki: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyururken işittim: **"İnsanlar çoğalıyor, ashâbım ise azalıyor. Onlara hakaret etmeyin. Allah, onlara hakaret edeni lanetler."**[2]

İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: **"Kıyamet gününde en şiddetli azabı görecek olanlar; peygamberler, ashabım hakkında ve Müslümanlar hakkında nahoş sözler sarfedenlerdir."**[3]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Allah ümmetimden bir adam hakkında hayır murad ederse, kalbine ashâbımın sevgisini yerleştirir."**[4]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Ashabıma hakaret edenleri görürseniz, «Allah yaptığınız kötülüğe lanet etsin» deyin."**[5]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Ümmetimin en kötüleri, ashâbıma karşı en cesur olanlarıdır."**[6]

---

1 Tirmizî (5/696) ve Ahmed b. Hanbel (5/45)

2 Deylemî, *Firdevs* (4/301)

3 Ebû Nuaym, *Hilye* (4/96)

4 Kaynağı bulunamamıştır.

5 Tirmizî (5/697)

6 Ebû Nuaym, *Hilye* (2/183)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Rabbime, ashâbımın benden sonra hangi konuda ihtilafa düşeceklerini sordum. Bana şöyle vahyetti: Ey Muhammed! Senin ashâbın benim yanımda gökteki yıldızlar gibidir. Bazıları bazılarından daha parlaktır. Kim onların yaptıklarından bir şey alırsa, o bana göre hidâyet üzeredir."**[1]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Şefaatim (herkese) mubahtır, ashâbıma hakaret edenler hariç."**[2]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Ashabımdan birisi bir bölgede vefat ederse, Kıyamet gününde orada yaşayanlar için bir lider ve nur olarak haşredilir."**[3]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Ashabımdan söz edilince dikkatli olun."**[4]

Alkamî der ki: Bu, nübüvvetin önemli noktalarından birisidir. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) öğretiyor ve sahabe arasında meydana gelen olaylar konusunda susmamızı emrediyor. Yani susmak vacibtir. Aralarında meydana gelen ve bundan dolayı çoğunun öldürüldüğü savaşlar ve çekişmeler... O kanlardan Allah ellerimizi temiz kıldı. Dillerimizi kirletmemeliyiz. Hepsinin (fiilerinden ve görüşlerinden) ecir alacağını düşünmeliyiz. Çünkü her şeyi ictihadlarına dayanarak yaptılar. Müctehid de yoruma dayalı konularda hata etse de ecrini alır.

Münâvî **"Aman ha, ashâbım konusunda Allah'tan sakının. Benden sonra onları menfaatinize âlet etmeyin..."**[5] sözleriyle ilgili der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi

---

[1] Deylemî, *Firdevs* (2/310)

[2] Deylemî, *Firdevs* (2/352)

[3] Tirmizî (5/697)

[4] Taberânî, *M. el-Kebîr* (2/96)

[5] Kaynağı daha önce belirtildi.

vesellem), tehdidi “benden sonra” ibaresiyle tahsis etmiştir. Çünkü kendisinden sonra, bidatlerin çıkacağını ve birbirlerini sevdiklerini iddia ederken, birbirlerine eza edeceklerini fark etmiştir. Fark etmesi mucizelerine bir örnektir. Buna karışılık hayattayken onları korumaya ve şefkat göstermeye çok dikkat ederdi.

Beyhakî, İbn Mes'ûd'un şöyle dediğini nakleder: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) karşımıza çıktı ve şöyle buyurdu: **“Dikkat edin, ashabımdan hiç kimse başkasının (yaptığı) bir şeyi bana söylemesin. Ben onların (ashâbın) karşısına, huzurlu bir kalple çıkmak isterim.”**[1]

Diyor ki: Bir mülhid onlara sataşırsa, Allah'ın onlara vermiş olduğu nimeti inkâr ederse bu, onun cahilliği, mahrumiyeti, kötü anlayışı ve iman kıtlığından kaynaklanır. Onlara bir eksiklik ilhak edilirse, İslam’ın sağlam bir tek direği kalmaz. Çünkü İslam’ı bize nakleden onlardır. Eğer nakledenler tenkid edilirse, âyet ve hadislere tenkid gelir. Böylece yeryüzünde ne varsa yok olur, İslam harab olur. Çünkü Mustafâ'dan (sallallahu aleyhi vesellem) sonra vahiy yoktur ve tebliğ edilenin sıhhati, tebliğ edenin adaletine bağlıdır. Münâvî'nin yorumu böyledir.

Allâme İbn Hacer el-Heytemî, *Esne'l-Metâlib fî Sılati'l-Ekârib* isimli kitabında şöyle diyor: Müslümanın kendini, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbıyla birlikte eğitmesi gerekir. Aile efradının da, onlarla barışık ve iç içe olması, onların faziletlerini ve değerini bilmesi gerekir. Sahabe arasında meydana gelen olaylar konusunda yorum yapmaması ve her sahabiyi, haram kabul edilen bir işi yapmaktan münezzeh kabul etmesi gerekir. Onların her biri bir müctehiddir, hatta onlar ictihadlarından dolayı sevap alan müctehidlerdir. (Hareketinde doğruya) isabet eden on kat ecrini alır, hata eden bir ecir alır. Ceza, tenkid ve

---

[1] Ebû Dâvûd (2/105) ve Tirmizî (5/710)

eksiklik onların hepsinden kaldırılmıştır. Bu konuda uyanık olalım; yoksa ayağımız tökezler, helak ve pişmanlığı hak ederiz.

Allame el-Lekânî, Büyük *Cevhere Şerhi*'nde der ki: O savaşların sebebi, fitnelerin (kargaşaların) anlaşılması ve çözülmesinin zor olmasına dayanır. Kargaşalar çok karışık olduğundan (sahabenin) ictihadları farklı olmuştur ve üç kısma ayrılmışlardır:

Bir kısmı, kendi taraflarının haklı olduğuna dair ictihad beyan etmiş, buna muhalif olanın da asi olacağını söylemişlerdir. İsyan edene karşı savaşmak itikadlarına göre vacib olmuştu. Bunu yaptılar. Bu sıfatı taşıyan birinin inancına göre, adil yöneticinin isyan edenlere karşı savaş izni verdikten sonra, geri durması doğru olmazdı.

Bir kısmı bunun tam aksini düşünmüşlerdi.

Üçüncü bir kısım da, fitneler (kargaşalar) konusunda tereddüt ettiler, ne yapacaklarını bilemediler. İki taraftan herhangi birine destek vermenin yanlış olacağını düşündüler ve iki taraftan uzaklaştılar. Kendileri için doğru olan buydu. Çünkü bir Müslüman'ın başka bir Müslüman'a, haklı sebepler dışında savaş açması doğru olmazdı.

Hulasa; Hepsinin mazereti vardır ve ecrini almıştır. Bu yüzden, hak ehli ve icma ettiği kabul edilenler, (sahabenin) şahitliklerinin, rivayetlerinin ve adil olduklarının kabul edilmesi konusunda ittifak etmişlerdir.

Allame Sa'd der ki: Hak ehlinin itifak ettiği başka bir konu da, bütün bu olaylarda, isabetli karar verenin Hz. Ali olduğudur. Gerçek olan da hepsinin o savaşlarda adaleti elden bırakmamış olmalarıdır. Bunun dışındaki düşmanlık ve tartışmalar, hiç birinin adil olmayan bir iş yapmasına sebebiyet vermemiştir. Çünkü onlar müctehiddir.

HATIRLATMA

Hâfız Suyûtî'nin, *İlkâmu'l-Hacer limen Zekke Sâbben Ebî Bekr ve Ömer* (Ebû Bekr ve Ömer'e hakaret edeni temize çıkaranın ağzına taş tıkamak) diye isimlendirdiği bir risalesini okumuştum. Bu risalesinde, sahabeye hakaret edenin, bunu helal saymaması şartıyla fasık olduğu konusunda ittifak olduğunu nakleder. Sövmenin haram olmadığını düşünürse kâfir olur. Çünkü bunu yapmak en azından fısk veya haramdır. Dinin kaçınılması zorunlu haramlarından olduğu bilinen bir haramı helal kabul etmek küfürdür. Sahabeye hakaret etmek te böyle bir haramdır.

Ayrıca, kebair (büyük günahlar)dan olduğunu söylüyor. Çünkü büyük günah, yakın geçmiş âlimlerin de ifade ettiği gibi; işleyenin dini duygularının zayıflamasına, dini bağlarının incelmesine sebep olan suçtur. Bunu ifade edenlerden biri de İbnu's-Sübkî'dir, *Cem'ul-Cevâmi* isimli eserinde bunu ifade etmiştir. Sahabeye hakaret de böyledir. Bunu yapan kişi, Allah'a ve Resûlüne karşı ne kadar cesur, dinine karşı ne kadar da lakayttır. Allah'ın lanet ettiği bu pislik, onlar gibi insanların hakareti haketiğini, kendisinin de tertemiz olduğunu ve övülmeyi haketiğini mi düşünüyor? Asla vallahi, ağzına taş tıkanır. Eğer onların hakareti haketiğini düşünüyorsa, biz de onun cehennemi ve daha fazlasını haketiğine inanıyoruz. Hatırlatma bu kadardı.

Münâvî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **"Kim, ashâbıma hakaret ederse, Allah'ın, meleklerin ve tüm insanların laneti üzerinde olur"**[1] sözünü şerhederken şöyle der:

"Bu ifade, savaş çıkaranlar için geçerlidir. Yoksa onlar, sadece içtihadları sonucunda o savaşlara katılmışlardır. Onlara hakaret

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (12/ 142)

etmek büyük günahlardandır. Onları dalâlet ve küfürle itham etmek küfürdür."

Kadı İyaz, *Şifâ* isimli eserinde der ki: "Sahabeye hakaret etmek ve onları tenkid etmek haramdır, bunu yapan lanetlenir."

Ayrıca, Mâlik'in şu sözünü nakleder: "Onlardan herhangi birinin dalalette olduğunu söyleyen öldürülür. Bunun dışında, onları tenkid edene, başkasına örnek olması açısından iyi bir ceza verilir." Sahabeye dil uzatanlarla ilgili diyeceklerimiz bunlardır.

İki lider; Ebû Bekr ve Ömer veya iki damat; Osman ve Ali'ye hakaret konusuna gelirsek; bunun hükmü, Suyûtî'nin mezkûr risalesinde, İmam Subkî'den naklettiği gibi bilinmektedir. Orada şöyle diyordu: Şeyh Takiyyuddin es-Subkî bir kitap yazıp adını *Hiyretu'l-İmân el-Celî li-Ebî Bekr ve-Omer ve-Osman ve-Ali"* ("Ebû Bekr, Ömer, Osman ve Ali'nin İman Yüceliği") verdiğini görmüştüm. Bunu yazmasının sebebi; bir Rafizi'nin, bir grubun önünde kalkıp Ebû Bekr, Ömer, Osman ve bazı sahabeye hakaret etmesidir. Tövbe etmesini söylediler, etmedi. İmam Mâlik öldürülmesine hükmetti, Sübkî de bu kararını doğru buldu. Onun isabetli karar verdiğini anlatan bu kitabı telif etti. İçinde, sevdiğimiz yazar Kadı Hüseyin'den iki görüş nakleder:

Birincisi; Dört Halife'ye hakaret eden, bunun haram olduğunu kabul etse de kâfir olur. Çünkü dördünün imameti ile ilgili icma-i ümmet vardır. İkincisi: Fasık da kabul edilebilir, kâfir de. Sonra bunlarla ilgili Hanefi âlimlerden birçok nakil yapar. Bunların bazıları tekfir edilmesi, bazıları dalaletle suçlanması yönündedir. Subkî bunun ardından, naklettiği kaynaklara dayanarak tekfir görüşünü tercih eder. Mâlikî ve Hanbelî kaynaklardan da buna benzer görüşler nakleder. Şimdilik bu söylediklerimizle yetinelim.

Dört Hulefâ-i Râşidîn'in faziletlerinden bahsedelim. Allah hepsinden razı olsun. Kronolojik sıraya göre sunacağız.

EBÛ BEKR es-SIDDÎK

Yüce Allah şöyle buyuruyor: “*Eğer siz ona (Resûlullah'a) yardım etmezseniz (bu önemli değil); ona Allah yardım etmiştir. Hani, kâfirler onu, iki kişiden biri olarak (Ebu Bekir ile birlikte Mekke'den) çıkarmışlardı; hani onlar mağaradaydı; o, arkadaşına: «Üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir» diyordu. Bunun üzerine Allah ona (sükûnet sağlayan) emniyetini indirdi.”* (Tevbe Sur. 40)

Müfessirler der ki: Buradaki arkadaş, Ebû Bekr'dir. Kendisine sükûnet indirilen odur. Çünkü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zaten sâkindi.

Hasan(-ı Basrî) der ki: Yüce Allah, Ebû Bekr hariç yeryüzündekilerin hepsine sitem etmiştir. Onun için şöyle demiştir: “*Eğer siz ona yardım etmezseniz; ona Allah yardım etmiştir.”* (Tevbe Sur. 40)

Başka bir yerde Yüce Allah şöyle buyuruyor: “*En çok korunan ise ondan (ateşten) uzak tutulur. O ki, Allah yolunda malını verip temizlenir. Onun nezdinde hiçbir kimseye ait şükranla karşılanacak bir nimet yoktur. O ancak Yüce Rabbinin rızasını aramak için verir ve o (buna kavuşarak) hoşnut olacaktır.”* (Leyl Sur. 17-21)

Leyl suresindeki bu âyetleri, tefsir kitaplarında da açıklandığı gibi Ebû Bekr ile ilgili nâzil olmuştur.

Rivayete göre Ebû Bekr şöyle anlatmıştır: Mağaradayken Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): “(Bizi takip edenlerden) birisi eğilip baksa bizi görürdü” dedim. Şöyle buyrudu: **“Ey Ebû Bekr! Sen üçüncüleri Allah olan iki kişiyi ne sanıyorsun!?”**[1] Bu hadisi Buhârî ve Müslim nakletmiştir.

Yine Buhârî ve Müslim, Amr b. el-Âs'ın şöyle dediğini naklederler: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dedim ki: “Yâ

[1] Buhârî (3/1337) ve Müslim (4/1854)

Resûlallah, en fazla kimi seversin? **"Âişe"** dedi. "Erkeklerlerden?" dedim. **"Babası"** dedi. Amr diyor ki: "Sonra kim?" dedim. Şöyle buyurdu: **"Ömer b. el-Hattâb. Yüce Allah semânın üzerinde, Ebû Bekr es-Sıddîk'in yeryüzünde hata yapmasını istemez."**[1]

Müminlerin annesi Hz. Âişe'nin şöyle dediği nakledilir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hastalandığı zaman şöyle buyurdu: **"Bana babanı (Ebû Bekir'i) ve kardeşini çağır da bir yazı yazayım. Çünkü ben, bir isteklinin temenni etmesinden veya birinin, «Ben daha layıkım» demesinden endişe ediyorum. Allah ve müminler bunu kabul etmez; ama Ebû Bekr eder."**[2] Hadisi Müslim rivayet etmiştir.

Buhârî ve Müslim'in rivayetlerine göre Ebû Mûsâ el-Eş'arî bildiriyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hastalanmıştı. Hastalığı ağırlaşınca şöyle buyurdu: **"Ebû Bekr'e söyleyin, insanlara namaz kıldırsın."** Hz. Âişe dedi ki: "Yâ Resûlallah! Ebû Bekr hassas kalpli biridir, senin yerine geçerse (üzüntüden) insanlara namaz kıldıramaz." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ebû Bekr'e söyle, insanlara namaz kıldırsın"** buyurdu. Âişe (aynı cümleyi) tekrar etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: **"Ebû Bekr'e söyle, insanlara namaz kıldırsın, siz (kadınlar) Yûsuf'u (tuzağa düşüren) kadınlarsınız."** Biri ona haber verdi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hayattayken insanlara namaz kıldırdı.[3]

Ammâr b. Yâsir anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Az önce bana Cibrîl geldi. Dedim ki: «Ey Cibrîl! Bana Ömer b. el-Hattâb'ın faziletlerinden bahset.» Şu karşılığı verdi: «Ey Muhammed! Nûh'un**

---

[1] Buhârî (3/1339) ve Müslim (4/1856)

[2] Müslim (4/1857)

[3] Buhârî (1/340) ve Müslim (1/ 316)

halkı içinde dokuzyüz elli yıl yaşadığı zamandan şimdiye kadar Ömer'in faziletlerinden bahsetseydim, Ömer'in faziletleri bitmezdi. (Fakat buna karşılık) Ömer, Ebû Bekr'in hasenelerinden bir hasenedir.»"[1]

Ebû Hureyre diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Ey Ebû Bekr! Ümmetimin içinde Cennete ilk girecek olan sensin."**[2]

Ömer b. el- Hattâb'ın şöyle dediği rivayet edilir: "Ebû Bekr bizim efendimiz, en üstün olanımız ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tarafından en fazla sevilen kişidir."[3] Bu sözü Tirmizî rivayet edip sahih olduğunu ifade etmiştir.

Yine rivayet edildiğine göre Hz. Ömer şöyle diyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Bizde hakkı olan herkese hakkını ödedik. Ebû Bekr hariç, onun bizde hakkı vardır, bu hakkını Kıyamet gününde Allah ödeyecektir. Ayrıca hiç kimsenin malı, bana Ebû Bekr'in malı kadar fayda sağlamadı."**[4]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Allah beni size gönderdiğinde, siz bana «yalan söylüyorsun» dediniz, Ebû Bekr ise «doğru söylüyorsun» dedi, kişiliğiyle va malıyla beni destekledi."**[5]

Hz. Ali'nin şöyle dediği nakledilir: "Ey insanlar! Bana söyleyin, insanların en cesuru kimdir?" "Sensin" dediler. "Teke tek savaş yaptığım herkesi yendim, ama insanların en cesurunu söyleyin?" diye sorunca: "Bilmiyoruz, kimdir?" dediler. Şu karşılığı verdi: "Ebû Bekr'dir. Bedir günü geldiğinde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) etrafında toplanmıştık. Dedik

---

[1] Deylemî, *Firdevs* (5/383)

[2] Taberî, *Riyâdu'n-Nadra* (2/72)

[3] Tirmizî (5/606)

[4] Tirmizî (5/609)

[5] Buhârî (3/1339)

ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında kim kalsın ki, müşriklerden herhangi birisi ona saldırmaya cesaret edemesin." Vallahi Ebû Bekr'in dışında kimse öne çıkmadı. Kılıcı havada Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) başında duruyordu. (Savaş sırasında) Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) kim yöneldiyse ona saldırıyordu. Bu yüzden insanların en cesuru oydu." Bu hadisi Suyûtî bahsettiğimiz risâlede zikreder.

Söz konusu risâlede ve İbn Hacer el-Mekkî'nin *Esne'l-Metâlib* kitabında, Bezzâr ve *Fadâilu's-Sahâbe* kitabında Ebû Nuaym, Hz. Ali'nin şöyle dediğini naklederler: "Ey insanlar! Bana insanların en cesurunun kim olduğunu söyleyin?" Dediler ki: "Bilmiyoruz, kimdir?" Şu karşılığı verdi: Ebû Bekr'dir. Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördüm, Kureyş onu eline almış, biri vuruyor, biri yere düşürüyor ve şöyle diyorlardı: "Bizim ilahlarımızı bir ilah yapan sensin." Vallahi, içimizden Ebû Bekr'in dışında hiç kimse yaklaşamadı. (Tek başına aralarına daldı) birine vuruyor, ötekine çarpıyor, diğerini yere yuvarlıyor ve şöyle diyordu: "Yazıklar olsun size, «Rabbim Allah'tır» diyen bir adamı mı dövüyorsunuz!?"

Sonra (Ali,) üzerindeki cüppesini topladı ve sakalı ıslanıncaya kadar ağladı. Ardından şöyle dedi: "Size soruyorum, Firavun halkından birinin mümini mi, yoksa Ebû Bekr mi daha üstündür?" Herkes sustu. Dedi ki: "Bana cevap vermeyecek misiniz? Vallahi, Ebû Bekr'in bir saati, Firavun halkından bir mümininkinden daha üstündür. O adam imanını gizlerdi, oysa bu adam imanını ilan etmiştir."

Bezzâr, Useyd b. Safvân'ın şöyle dediğini nakleder: Ebû Bekr vefat ettiğinde, bir gömlekle sarıldı, Medine ağlama sesleriyle sallandı. İnsanlar Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiği gün gibi dehşete kapıldı. Hz. Ali, koşarak ve endişeli bir şekilde geldi. Şöyle diyordu: "Bugün peygamberliğin hilafeti kesildi."

Ebû Bekr'in bulunduğu odanın kapısına gelince durdu ve şöyle dedi:

"Allah sana rahmet etsin ey Ebû Bekr. Sen, İslam'ı kabul etmede kavmin birincisiydin. En samimi imana ve en güçlü yakine sahiptin. Allah'tan en fazla korkan sendin. En fazla emeği sen sarfettin. Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) en iyi sen korudun. Onların içinde İslam'a en fazla dikkat eden sendin. Sahabe içinde en güvenilen sendin, en iyi arkadaştın. En üstün geçmişi olan sendin, birinciliklerin hepsinden fazladır, hepsinden üstünsün. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) en fazla yakın olan sendin. Davranış, ahlâk ve şekil bakımından O'na en fazla benzeyen sendin, O'nun yanında en güvenilir ve en üstün sendin. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) hepsinden fazla saygı gösterirdin. Allah sana, İslam için, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) için ve Müslümanlar için hayırlar ihsan etsin."

Hz. ÖMER el-FÂRÛK

Tirmizî, Ukbe b. Âmir'in şöyle dediğini rivayet ediyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Benden sonra peygamber (gelecek) olsaydı bu, Ömer b. el-Hattâb olurdu."**[1]

İbn Ömer'den, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediği nakledilir: **"Allah, doğruları Ömer'in diline ve kalbine yerleştirmiştir."**[2]

İbn Ömer der ki: "Ne zaman insanlar bir meseleyle karşılaştılarsa ve Ömer'e sorup fikrini aldılarsa, Kur'ân, Ömer'in dediği şekilde nâzil olmuştur."

İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre Hz. Ömer, Müslüman olduğunda, Cibrîl geldi ve şöyle dedi: **"Ey Muhammed! Semâdakiler, Ömer'in Müslüman olma müjdesini aldılar."**[3] Hadisi İbn Mâce nakletmiştir.

Yine onun dediğine göre Hz. Ömer, Müslüman olduğunda müşrikler şöyle demiştir: "Bu topluluk (Müslümanlar) bugün bizden üstün oldular." Sonra şu âyet nazil oldu: "*Ey Peygamber! Sana ve sana uyan müminlere Allah yeter."* (Enfâl Sur. 64)

İbn Ömer'in şöyle dediği nakledilir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eliyle Hz. Ömer'i işaret ederek şöyle buyurdu: **"Bu, fitnenin kapalı kapısıdır. Aranızda yaşadığı müddetçe, fitneyle aranızda sıkı kapanmış bir kapı olarak kalacaktır."**[4] Hadisi Bezzâr rivayet etmiştir.

---

[1] Tirmizî (5/619)

[2] Tirmizî (5/618)

[3] İbn Mâce (1/ 38)

[4] Taberânî, *M. el-Kebîr* (9/ 38)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Ömer Müslüman olduğundan beri, şeytan Ömer'le ne zaman karşılaşsa, yüzüstü yere kapanır."**[1]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Şeytan senden uzak kalmaktadır, ey Ömer."**[2]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Ömer b. el-Hattâb, Cennet ahalisinin ışığıdır."**[3]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Cibrîl bana dedi ki: İslam, Ömer'in ölümüne ağlayacaktır."**[4]

Tirmizî, Câbir b. Abdillah'tan şunu nakleder: Hz. Ömer, Ebû Bekr'e: "Ey Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sonra insanların en değerli olanı!" dedi. Ebû Bekr şu karşılığı verdi: "Sen böyle diyorsun, ama ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini işitmiştim: **"Güneş, Ömer'den daha üstün bir kişinin üzerine doğmamıştır."**[5]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Semâda Ömer'e değer vermeyen bir melek yoktur."**[6]

Hz. Ali'nin şöyle dediği rivayet edilir: "Biz, Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbı, rahmetin Ömer'in diliyle konuştuğundan şüphe etmezdik." Bu hadisi birden çok kişi rivayet etmiştir.

Esmâ binti Umeys'in şöyle dediği rivayet edilir: Muhâcirlerden bir kişi Ebû Bekr'in yanına girdi, Ebû Bekr (yatağında) hastalığından ızdırap çekiyordu. Adam dedi ki: "Sen Ömer'i bize halife olarak tavsiye ediyorsun, ama yetkisi olmadığı

---

[1] Deylemî, *Firdevs* (2/380)

[2] Ahmed b. Hanbel (3/353)

[3] Deylemî, *Firdevs* (3/55)

[4] Taberânî, *M. el-Kebîr* (1/67)

[5] Tirmizî (5/618)

[6] Deylemî, *Firdevs* (4/105)

halde bize yeterince şiddet gösteriyor. Halife olursa daha da hiddetli olacaktır. Allah'ın huzuruna çıkınca ne diyeceksin?” Ebû Bekr: “Beni doğrultun” dedi. Oturttuklarında şöyle dedi: “Bana Allah'ı mı öğreteceksiniz? Onun huzuruna çıkınca; «Halkını onların en hayırlısına emanet ettim» diyeceğim.”

Muâviye, Sa'sa’a b. Savhân'a, “Bana Ömer b. Hattâb'ı anlat!” dedi. Sa'sa’a dedi ki: “Tebasını yönetmeyi iyi bilirdi, adalet sahibiydi, alçak gönüllüydü, özür dileyenin özrünü kabul ederdi, kendisine hizmet edenlere karşı iyi davranırdı, kapısı (herkese) açıktı, doğru kararı araştırırdı, kötülük yapmaktan uzaktı, zayıfa karşı merhametliydi, bağırıp çağırmazdı, çok sessizdi, boş işlerden uzak dururdu.”

İbnu's-Subkî'nin *Tabakât*'ında, Ebû Bekre'nin şöyle dediği nakledilir: Bir bedevî, Müminlerin emiri Ömer b. el-Hattâb'ın karşısına geçip şöyle dedi:

Ey Ömer! Hayır yapıp sen cennete girersin,
Eşimle kızlarıma bir kıyafet verirsen
Allah'a yemin olsun sen bu işi yaparsın.

Ömer: “Yapmazsam ne olur?” diye sorunca bedevi dedi ki:

“Ey Ebû Hafs! Çekip de gitmeme sebeb olursun.”

Ömer: “Çeker gidersen ne olur?” diye sorunca adam dedi ki:

Vallahi sen onlardan hesaba çekilirsin,
Ödül verildiği gün elin boşta kalırsın.
Arada bekleyerek hesap verecek, bilsin,
Ya ateşe gidecek ya Cennete, görürsün.

Bunun üzerine Ömer, sakalı ıslanıncaya kadar ağladı. Ardından hizmetçisine dedi ki: “Al gömleğimi, o gün için ver, şiiri için değil.” Sonra da: “Vallahi bundan başka gömleğim yok” diye ekledi.

Ebû Bekr el-Harâitî şöyle diyor: Allah, Hz. Ömer'e rahmet etsin, Allah için, Allah'ın nuruyla, olaylara ne kadar isabetli ve ferasetli bakardı. Vallahi şairin dediği gibiydi:

Olayların sonunu zekâsıyla görürdü.
Sanki öbür güne bakan bir gözü vardı.

Ebû Bekr ve Ömer'le ilgili Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Kıyamet günü olduğunda bir münadi şöyle seslenir: Bu ümmetten, hiç kimse (amel) kitabını, Ebû Bekr ve Ömer'den önce kaldırmasın."**[1]

Ayrıca şöyle buyurmuştur: **"Yüce Allah, beni dört vezirle destekledi: İkisi semâ ehlindendir; Cibrîl ve Mikâil; ikisi de yeryüzü ehlinden Ebû Bekr ve Ömer."**[2]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Her peygamberin, arkadaşlarından özel olanları vardır. Benim ashâbım içinde özel arkadaşlarım, Ebû Bekr ve Ömer'dir."**[3]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Ümmetimin en üstün (kişi)leri Ebû Bekr ve Ömer'dir."**[4]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Müminlerin salihleri Ebû Bekr ve Ömer'dir."**[5]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Ebû bekr ve Ömer'i ben üstün tutmadım, Allah üstün tuttu."**[6]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ben, Ebû bekr ve Ömer böyle haşrediliriz"** diyerek, şehadet, orta ve yüzük parmaklarını göstermiştir.[7]

---

[1] Bu hadisin kaynağı bulunamamıştır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (11/ 189)

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10/ 77)

[4] Kaynağı bulunamamıştır.

[5] Taberânî, *M. el-Kebîr* (10/ 605)

[6] Taberî, *Riyâdu'n-Nadra* (1/ 348)

[7] el-Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdir* (1/225)

OSMÂN Zİ'N-NUREYN

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Osmân b. Affân, hem dünyada dostum, hem de âhirette dostumdur."**[1]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Osmân, öyle bir utanma duygusuna sahiptir ki, ondan melekler bile hayâ ederler."**[2]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Osmân, ümmetimin en çok hayâ sahibi ve en cömert insanıdır."**[3]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Her peygamberin Cennette bir arkadaşı vardır, benim de oradaki arkadaşım Osmân'dır."**[4]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Hepsi ateşe girmeyi hak etmiş yetmiş bin kişi Osmân'ın şefaatiyle hesaba çekilmeden Cennete gireceklerdir."**[5]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Ümmetimden bir adamın şefaatiyle, Benû Temîm'den daha fazla insan Cennete girecektir."**[6]

Münâvî der ki: Bu kişinin Hz. Osmân olduğu söylenir.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Her peygamberin ümmeti içinde yakın bir dostu vardır, benim yakın dostum da Osmân b. Affân'dır."**[7]

---

[1] Deylemî, *Firdevs* (5/313)

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (8/ 269)

[3] Ebû Nuaym, *Hilye* (1/ 56)

[4] İbn Mâce (1/ 40)

[5] Deylemî, *Firdevs* (4/360)

[6] Tirmizî (4/626)

[7] Deylemî, *Firdevs* (3/335)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Allahım! Osmân'dan razı ol, ben ondan razıyım."**[1]

İbn İshâk der ki: Osmân, zor savaşın (Tebuk) ordusuna, öyle çok yardım etti ki, hiç kimse bu kadar yardım etmemiştir.

Katâde'nin şöyle dediği rivayet edilir: Hz. Osmân, Tebuk savaşında, (ordu donanımı için) bin deve ve yetmiş at yüklemiştir.

Huzeyfe b. el-Yemân'a göre Hz. Osmân, o gün on bin dinarla gelmiş ve bunu Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önüne dökmüş, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de elleriyle karıştırırken şöyle buyurmuştur: **"Allah senin gizleyip açıkladığın ve Kıyamet gününe kadar olacak olan bütün günahlarını affetsin. Bundan sonra Osmân, (dünyada) hiçbir şeyi umursamaz."**[2]

Beyhakî, Abdurrahman b. Habbâb'ın şöyle dediğini nakleder: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hutbe vererek insanları, Tebuk savaşına yardım etmeleri için teşvik etti. Hz. Osmân dedi ki: "Donanım ve kuşamıyla yüz deve bana aittir." Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minberden bir süreliğine indi. İnsanları teşvik etti. Osmân yine dedi ki: "Donanım ve kuşamıyla yüz deve daha bana aittir." Bir daha dinlenmek için indi. İnsanları teşvik etti. Osmân bir kez daha dedi ki: "Donanım ve kuşamıyla yüz deve daha bana aittir."

Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elini havada şaşıran biri gibi sallayarak şöyle buyurdu: **"Bu günden sonra hiç kimse Osmân'dan daha yükseğe çıkamaz."**[3]

---

[1] İbn Hişâm, *Sîre* (5/197)

[2] İbn Adiy, *Kâmil* (1/340)

[3] Tirmizî (5/625)

Üçü hakkında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğu rivayet edilir: **"Ben ölürsem, Ebû Bekr, Ömer ve Osmân (ölürlerse, artık) sen de ölebilirsen öl."**[1]

[1] Deylemî, *Firdevs* (1/ 318)

HZ. ALİ el-MURTAZA

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Ben kimin dostuysam, Ali de onun dostudur."**[1]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Ben ilmin şehriyim, Ali de onun kapısıdır. İlim isteyen kapıya gitsin."**[2]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: "**Ben hikmetin eviyim, Ali de onun kapısıdır."**[3]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Kardeşlerimin en hayırlısı Ali'dir, amcalarımın en hayırlısı Hamza'dır."**[4]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Ali hem dünyada, hem âhirette kardeşimdir."**[5]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Ali'ye eza eden, bana eza etmiş olur."**[6]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Kim Ali'ye hakaret ederse, bana hakaret etmiş sayılır. Bana hakaret eden Allah'a hakaret etmiş sayılır."**[7]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Tebuk gazvesi sırasında onu Medine'de (kendi yerine) vekil bıraktığında, münafıklar Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) onu istemediği için Medine'de bıraktığını ileri sürmüşler, bunun üzerine silahını alıp Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına koşmuş söylentileri ona

---

1 Tirmizî (5/633)

2 el-Hâkim, *Müstedrek* (3/137)

3 Tirmizî (5/637)

4 İbn Hacer, *İsâbe* (3/566)

5 Kaynağı daha önce belirtildi.

6 Ahmed b. Hanbel (3/483)

7 Deylemî, *Firdevs* (3/542)

haber vermişti. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur:

"Onlar yalan söylüyorlar, aksine ben arkada kalanlar için seni burada bırakıyorum. Ailem ve ailen için geriye dön. Ey Ali! Sen bana, Hârun'un Mûsa'ya (yardımcı) olduğu gibi olmaya razı değil misin? Tek farkımız benden sonra peygamber gelmeyecek olmasıdır."[1]

Hz. Ali dedi ki: "Razıyım, razıyım, razıyım."

Seyyid Ahmed Dahlân *Sîret*'inde der ki: Ehl-i Sünnet derler ki: Hz. Hârun, Hz. Musâ hayattayken, mikata (Allah'la görüşmeye) gittiğinde geride onun halifesi olmuştu. Bu da gösteriyor ki, Hz. Ali'nin hilafeti, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Tebuk gazvesi süresince Medine'den uzakta kaldığı süreyle ve ailesiyle sınırlıdır. Aynı Musâ'nın, Hârun'u mikat süresi için kavmine halife tayin etmesi gibi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hz. Ali'nin dışında da birçok sahabiyi bu şekilde kendi yokluğunda halife tayin etmiştir. Bu, onların halifeliği hak ettikleri mânâsına mı gelir? Hz. Ali'ye halifeliği sırasında şu soru soruldu: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sana hilafeti vasiyet etti mi?" Şu karşılığı verdi: "Hayır, eğer bana vasiyet etseydi, yanımda sadece kılıcım ve hırkam kalsa bile, onun için savaşırdım." Eğer Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona vasiyet etseydi, Ebû Bekr, Ömer ve Osman'a biat etmezdi. Allah hepsinden razı olsun.

Rafiziler, bunun içinde gizlediği bir takiyye olduğunu ileri sürerler. Bu, yalan ve iftiradır. Kendisi güçlü ve cesurdu, ailesi Benû Hâşim'dir. Üstelik bu aile güçlü, kuvvetli ve muteber bir aileydi. Rafiziler ona korkaklık ve zillet ile suçluyorlar. O, bu sıfatlardan münezzehtir.

---

[1] Taberî, *Riyâdu'n-Nadra* (2/191)

Hâfız Muhibuddin İbnü'n-Neccâr, *Tarîh Bağdâd* isimli eserinde, İbnu'l-Mu'temir Müslim b. Evs ve Hârise b. Kudâme es-Sa'dî'den, Hz. Ali b. Ebî Tâlib'in hutbe verirken şöyle dediğini naklederler: "Beni kaybetmeden önce (ne soracaksanız) bana sorun. Arş dışında ne sorulursa sorulsun, hakkında bilgim vardır."

Ebû Nuaym, *Hilye*'de Hz. Ali'nin şu sözünü bildiriyor: "Vallahi nazil olan her âyetin, ne için nazil olduğunu, nerede nazil olduğunu bilirim. Allah bana, çok akıllı bir kalp ve çok soran bir dil vermiştir."

Sahîh-i Müslim'de onun şu sözü geçmektedir:

"Taneyi çatlatıp (filiz verdiren ve) esintiyi yönlendirene yemin olsun ki; Resûlullah'ın(sallallahu aleyhi vesellem) bana verdiği bir söz vardır; "Beni seven mümindir, bana buğzeden münafıktır."[1]

İbn Ebî Şeybe ve Ebû Nuaym, Hz. Ali'nin minberinde şöyle dediğini naklederler: "Ben, fitnenin gözünü patlattım. Allah'a yemin olsun ki ben, tevekkül edip ameli terk etmeyecek olsaydınız, meydana gelen her şeyi Peygamberinizin (sallallahu aleyhi vesellem) diliyle size anlatırdım. Sonra şöyle dedi: "Bana sorun, sizinle Kıyamet arasında olacaklardan ne sorarsanız sorun size anlatırım."[2]

İbn Ebî Şeybe, Zeyd b. Rabi'den bildiriyor: Hz. Ali, bazı insanların kendi hakkında konuştuklarını duydu. Minbere çıktı ve şöyle dedi: Hz. Peygamber'den (sallallahu aleyhi vesellem) bir şey işitip (söylemek için) kalkmayanı Allah'a havale ediyorum. Bir grup kalktı ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğine şahidiz dediler:

---

[1] Müslim (1/ 86)

[2] İbn Ebî Şeybe, *Musannef* (7/528)

"Ben kimin dostuysam, Ali de onun dostudur. Allahım! Onunla dost olana dost ol, ona düşman olana düşman ol."[1]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"İçinizde en güzel hüküm veren Ali'dir."**[2]

Hâkim sahih olduğunu söyleyerek Hz. Ali'nin şu sözünü nakleder: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni Yemen'e gönderdi. Dedim ki: "Yâ Resûlallah! Sen beni gönderiyorsun; ama ben gencim, aralarında hüküm vereceğim, fakat hüküm vermenin ne olduğunu bilmiyorum." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) göğsüme vurdu ve şöyle buyurdu: **"Allahım! Onun kalbine yol göster, dilini sağlamlaştır."** Taneyi çatlatan Allah'a yemin olsun ki, hüküm verirken, iki karar arasında bile tereddüt etmedim.[3]

Rivâyet edildiğine göre Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **"İçinizde en güzel hüküm veren Ali'dir"** demesinin sebebi şuydu: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sahabeden bir cemaatle oturuyordu. İki hasım geldi, biri dedi ki: "Yâ Resûlallah! Benim bir eşeğim, bunun da bir ineği var. Onun ineği benim eşeği öldürdü. (Bu konuda bize hüküm ver)" Oradakilerden biri dedi ki: "Hayvanlara tazminat olmaz." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ey Ali! Aralarında hüküm ver"** buyurdu.

Hz. Ali onlara: "Serbest miydiler, bağlı mıydılar? Yoksa biri bağlı, diğeri serbest miydi?" diye sorunca adam: "Eşek bağlı, inek serbest idi, ayrıca sahibi de yanındaydı" karşılığını verdi. Hz. Ali

---

[1] Nesâî (5/132)

[2] Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ* (1/ 184)

[3] Bezzâr, *Müsned* (3/126)

dedi ki: "İneğin sahibi, eşeğin tazminatını öder." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tasdik etti ve onun hükmünü imzaladı.[1]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sinirlendiğinde, Hz. Ali'nin dışında kimse onunla konuşmaya cesaret edemezdi.

İbn Mes'ûd, Hz. Peygamber'in(sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu rivayet eder: **"Ali'ye bakmak ibadettir."**[2]

Dördüyle ilgili varid olan hadisler de şöyledir:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Ümmetimin içinde, ümmetime karşı en merhametlisi Ebû Bekr; Allah'ın dinine en bağlı olanı Ömer; en samimi hayâ sahibi olanı Osman; en iyi hüküm vereni ise Ali'dir."**[3]

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyuruyor: **"Allah, Ebû Bekr'e merhamet etsin, bana kızını verdi, hicret şehrine götürdü, Bilâl'i malıyla azad etti. Ebû Bekr'in malının İslam konusunda bana sağladığı faydayı kimsenin malı sağlamamıştır. Allah, Ömer'e merhamet etsin, acı da olsa doğruyu söyler, hakikat onu terk etti ve dostu da yoktur. Allah, Osman'a merhamet etsin, ondan melekler bile utanır. Zor Savaşın (Tebük) ordusunu donattı, mescidimizi genişletti de rahatlıkla oraya sığar olduk. Allah, Ali'ye merhamet etsin. Allahım! Nereye dönerse hakkı ona doğru çevir."**[4]

Her birinin faziletiyle ilgili varid olan, Kitab, Sünnet ve müctehid imamların sözleri, tarih ve siyer kitaplarında, tefsirlerde ve onların güzel sözlerini, fiillerini, ahlâkını ve hallerini anlatan kitaplarda derlenmiştir. Bunlar o kadar çoktur ki, saymak istesem ciltler dolar ve sayamadıklarım saydıklarımdan fazla olurdu.

---

[1] Kaynağı bulunamamıştır.

[2] Hâkim, *Müstedrek* (3/152)

[3] İbn Mâce (1/ 55)

[4] Tirmizî (5/233)

HATIRLATMA

Lekkânî, *Hidâyetu'l-Mürîd li-Cevheri't-Tevhîd* ("İsteyeni Tevhidin Özüne Yönlendirme") isimli eserinde der ki: Sahabenin en faziletlileri Hudeybiye (biatın)'da bulunanlar. Hudeybiye'de bulunanların en faziletlileri Uhud'da bulunanlar. Uhud'da bulunanların en faziletlileri Bedir'de bulunanlar. Bedir'de bulunanların en faziletlileri Aşere-i Mübeşşere. Aşere-i Mübeşşere'nin en faziletlileri dört halife ve Dört Halife'nin en faziletlileri Ebû Bekr'dir. Buradaki faziletten maksad, sevap çokluğudur.

Kabul edilmesi gereken şudur: Sahabenin (Allah hepsinden razı olsun) en üstün olanları, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sonra hilafeti üstlenenlerdir. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **"Benden sonra hilafet otuz senedir, ondan sonra ısıran bir krallık olacak"**[1] diyerek, hilafetin süresini de belirlemiştir.

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bütün sözlerinden; Dört İmam (halife)nin, sahabenin en faziletlileri olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü bu süre, onların halifelik dönemleridir. Üstünlükteki sıralamaları, halifelikteki sıralamalarına göredir. Önce gelen diğerinden üstündür. Sonra ondan sonra halife olan gelir. Bu görüş Ehl-i sünnete göredir. (Sünnet ehlinin) imamları, Ebu'l-Hasan el-Eş'arî ve Ebû Mansûr el-Maturidî'dir. Buna göre en üstün olan Ebû Bekr, sonra Ömer, sonra Osman, sonra Ali'dir.

İmam Gazâlî ise der ki: Gerçek fazilet Allah katında olandır, bunu da Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) başka kimse bilemez. Onları öven birçok hadis varid olmuştur. Bu hadislerdeki fazilet ve sıralama inceliklerini, ancak vahyi ve Kur'ân-ı Kerim'in nazil olmasını izleyenler, o andaki belirtilerle anlayabilir. Eğer öyle

---

[1] İbn Hibbân, *Sahîh* (15/ 392)

anlamasalardı, hilafeti bu şekilde sıralamazlardı. Çünkü onlar Allah için, kimsenin söylediğini umursamaz, kınayanların kınamasına aldırmaz, kimse onları haktan ayıramazdı. Sa'd'ın dediği gibi: "Biz, selefi ve halefi böyle bulduk."

Açık olan bir şey vardır ki, eğer buna dair delilleri olmasaydı bu şekilde karar vermezlerdi. *Şerhu'l-Makâsıd*'daki sözleri şöyledir: Genel olarak, İslam büyükleri ve âlimlerinin çoğu, bu konuda mutabık olmuşlardır. İyi niyetle yaklaşıldığında, delillerle ve emarelerle öyle olduğunu inanmasalardı, bu konuda mutabık olamayacakları sonucuna varılır. Lekkânî'nin sözleri özetle böyledir.

Şunu ekleyelim: İslam büyüklerinin çoğunun ifade ettiğine göre, Sa'd icmayı kasdetmemiştir. Mesela Osman ve Ali arasındaki sıralama böyledir. Ehl-i sünnet büyüklerinin bazıları, Hz. Ali'nin Osman'dan önce geldiği görüşünü ileri sürmüşlerdir. Süfyân es-Sevrî bunlardan biridir. İmâm Mâlik başta böyle bir görüş beyan etmiş, daha sonra bu görüşünden vazgeçmiş ve sıralamada Osman'ı Ali'den önceye almıştır.

Nevevî der ki: "Doğru olan budur." Lekkânî der ki: "Bu, daha doğrudur."

Fakat Ebû Bekr'in üçünden, Ömer'in ikisinden üstün olduğu, İbn Hacer'in *Fetâvâ*'sının hâtimesinde de söylediği gibi üzerinde icma olan bir konudur. İbaresi de şöyledir:

Hz. Ali'nin bizzat kendisinden, sahih olarak şu nakledilmiştir: "Hz. Peygamber'den (sallallahu aleyhi vesellem) sonra insanların en hayırlısı; Ebû Bekr'dir, sonra Ömer, sonra başka biridir." Oğlu Muhammed (b. el-Hanefiyye) ona: "Sonra sen misin babacığım?" diye sorunca şu karşılığı verdi: "Baban sadece Müslümanlardan biridir."

Bunlara dayanarak, sahabe, tâbiûn ve onlardan sonraki Ehl-i sünnet, sahabenin en üstün olanının, Ebû Bekr, ondan sonra Ömer olduğunda kesin olarak icma etmişlerdir. Başka bir yerde

İbn Hacer'e şöyle bir soru sorulur: "Dört Halife arasındaki üstünlük konusu kati mi, ictihadi mi? Çünkü aklın aralarındaki üstünlüğü kesin olarak tesbit edecek ölçüsü yoktur. Faziletleriyle ilgili varid olan hadisler de muhteliftir." İbn Hacer, şu karşılığı verdi: "Ehl-i sünnete göre, Ebû Bekr'in üçüne üstün olduğu, Ömer'in de ikisine üstün olduğu, üzerinde icma edilen bir görüştür. Bu konuda aralarında ihtilaf yoktur. İcma kesinliği ifade eder. Fakat Osman'ın Ali'ye olan üstünlüğü zannidir. Çünkü Ehl-i sünnet büyüklerinden bazıları, Hz. Ali'yi üçüncü sıraya almıştır; Süfyân es-Sevrî gibi. Ehl-i sünnet âlimlerinin ihtilafa düştüğü konular zannidir.

Bununla ilgili hadisler gerçekten farklıdır. Nitekim Hz. Ali'nin faziletini ifade eden hadisler, diğer üçünün toplamından fazla varid olmuştur. Bazı imamlar bunu sebebini şöyle açıklar: Hz. Ali, fitneler dönemine kadar yaşadı. Düşmanları çoğalmıştı kinleri, intikam alma duyguları, onunla ilgili yanılgılara düşmeleri de artmıştı. Sahabenin hafızları, Allah hepsinden razı olsun, araya girdiler, bu utanmaz fasıklara, bozguncu Haricilere cevap vermek üzere Hz. Ali'nin faziletleriyle ilgili bildikleri hadisleri rivayet etmeye başladılar. İnsanlar diğer üç halifeyle ilgili böyle iddialarda bulunmadıkları için, onlarla ilgili bu kadar hadis rivayet edilmemiştir." İbn Hacer'in cevabı böyle.

İmam Şa'rânî *(Letâifu'l-)Minen* isimli eserinde bildiriyor: Ebû Bekr b. Ayyâş der ki: "Ebû Bekr, Ömer ve Ali bana gelip bir şey isteselerdi, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yakınlığından dolayı ilk önce Ali'nin isteğinden başlardım. Buna karşılık gökten yere düşmeyi, onu diğer ikisine tercih etmeye yeğlerim."

Lekkânî der ki: "İlim, cesaret, isabetli bakış açısı, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yakınlık, diğer sahabeye olan sevgisi ve sahabenin ona olan sevgisi gibi başka özelliklerinden dolayı, üstünlük kapsamının sıhhati gözden uzak tutulmamalıdır."

BİR İNCELİK

İbnü's-Subkî'nin *Tabakât*'ında, Hâris b. Sureyc'in hayatını anlattığı bölümde, Dâvud b. Ali el-Isfehânî'nin sözünü okumuştum. Diyordu ki: Hâris b. Sureyc'i şöyle derken işittim: İbrâhîm b. Abdillah el-Hacebî'yi Şâfiî'ye şöyle derken işittim: "Senden başka, Ebû Bekr'i ve Ömer'i, Ali'den üstün tutan hiçbir Hâşimî görmedim." Şâfiî dedi ki: "Hz. Ali, hem amcamın oğlu, hem de teyzemin oğludur. Ben, Abd-i Menâf oğullarındanım. Sen de Abduddar oğullarındansın. Eğer bu, üstünlük olsaydı senden önce benim hakkımdı, fakat mesele hesaplandığı gibi değildir.

Yine ondan (Şâfiî) rivayet edildiğine göre şöyle diyor: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sonra insanlar çaresiz kaldılar. Gökyüzünün altında Ebû Bekr'den daha hayırlısını bulamadılar. Bu yüzden onu halife olarak seçtiler."

HATIRLATMA

Aciz zihnime hoş bir mânâ ve sahabe sevgisiyle Ehl-i Beyt sevgisini bir kabul eden Ehl-i sünnet mezhebini teyid eden, güçlü bir delil belirdi. Bu delil, Rafızî ve sapıklık ahalisinin görüşlerini de çürütecektir. Sahabenin, Allah hepsinden razı olsun, faziletiyle ilgili sabit olan bütün rivayetler, aslında aynı zamanda Ehl-i Beyt'in faziletiyle de alakalıdır. Bu fazilet, Risalet Sahibine olan mensubiyetlerine eklenen bir fazilettir. Çünkü onlar aynı zamanda, Yüce Cedlerinin (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbıdır, başka bir peygamberin değil. Onlar bizzat, üstün, seçkin, her türlü güzel vasfı haiz olsalar da, başka Müslümanlardan üstün olmaları, bu şerefli sahabe olma sıfatını başarılı bir şekilde ifa etmelerinden kaynaklanmaktadır. Sahabe olmak, âmilin ameliyle, müctehidin ictihadıyla değil, üstünlük nûrlarını ve sırlarını kaparak, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yolunda feda etmekle olur. Onlar, canlarını, mallarını,

çocuklarını ve babalarını güçlerini zorlayarak ortaya koymuşlar, birçoğu savaşlarda Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önünde savaş meydanlarına dalmışlar, zorluklara düşmüşler ve böylece Allah'ın dini dünyaya yayılmıştır. Bu şekilde İslam'ın dünyaya yön vermesi sağlanmıştır. Yoksa onlardan sonra gelen tâbiûn içinde, daha âlim, daha fazla ibadet eden, daha fazla zühd ve vera sahibi insanlar bulabiliriz. Peygamberimizle (sallallahu aleyhi vesellem) olan sahabelik dönemleri kısa olan, bulundukları yerlerden gelip muzaffer olduğu savaşlarına katılamayan bazı sahabelerden daha fazla savaşıp cihad eden, vuran ve yaralayan da var. Buna rağmen, en az fazilet sahibi olan bir sahabi, tabiûn ve sonra gelenlerin kıyamete kadar, en faziletlisinden daha üstündür.

Açık bir şekilde ortaya çıkan sonuç şudur: Sahabenin üstünlüğünün kaynaklandığı asıl kişi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'dir. Aynı şekilde, Ehl-i Beyt'in faziletiyle ilgili sabit olan haberler, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sahabilik etme üstünlüğü ve gururuna ek olarak, Sahabe-i Kirâmın faziletinden addedilir. Onlar, kendilerini şirkten kurtarıp tevhid aydınlığının içine atan peygamberlerinin soyundan gelmektedirler. Onun sayesinde dünya efendiliğini, saadet-i ebediyyeyi ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) zürriyeti ve bir parçası olmayı elde edebildikleri kadar elde ettiler.

Yine ortaya çıkan sonuç; hepsinden daha üstün olanın Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) olduğudur. Kendisinden kaynaklanan ashâbının faziletini, yücelten O'dur. Onun parçası olan Zürriyet-i Tahira da öyledir. Onların fazileti, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) faziletinden kaynaklanmaktadır.

İki faziletin; zürriyetin ve sahabenin üstünlüğünün ana kaynağının Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) olduğunu biliyorsunuz. İkisi de aynı kaynaktan gelmektedir. Birine

yapılan övgü veya yerginin diğerini de etkileyeceği muhakkaktır.

Birine dost, diğerine düşman olarak, ikisini birbirinden ayırana Allah lanet etsin. Çünkü birine düşman olana, diğerinin dostluğu fayda etmez. Ayrıca Allah'ın, Resûlü'nün ve dost kabul ettiği tarafın da düşmanı olur.

Efendimiz Zeyd b. Ali Zeynelâbidîn'e bakın. Hişâm b. Abdilmelik'e başkaldırdığında, Kûfe halkından birçok kişi ona biat etti. Ebû Bekr ve Ömer'i reddetmesini istediler. Bunun karşılığında onu(n halifeliğini) destekleyeceklerini söylediler. Bunun üzerine o dedi ki: “Asla! Aksine onların tarafından olurum.” Dediler ki: “Öyleyse biz de seni reddederiz.” O da bunun üzerine şöyle dedi: “Gidin siz râfıza (reddeden)siniz.” Ondan sonra Râfıza (veya Rafiziler) olarak anıldılar.

Bir grup gelerek dediler ki: “Biz, onların (Ebû Bekr ve Ömer) taraftarıyız. Onları reddedeni reddederiz.” Zeyd onları kabul etti. Onunla birlikte savaştılar. Bunlara Zeydiyye denildi. Fakat onlardan sonra gelenler, Zeyd'in mezhebinden çıktılar, sadece isimleri kaldı. Saadet-i dâreyn (iki dünya saadeti) isteyen, iki tarafı da sevmelidir. Selefin ve halefin sünnetinden ayrılmadan, bu şer’î yolu takip etmelidir. Bu yol Ehl-i sünnet mezhebi ve Hanif dinin yoludur. Allah ruhumuzu, bu yoldan sapmadan, değiştirmeden, aldanmadan ve altatmadan kabzetsin.

İbnu's-Subkî *Tabakât*'ta derdi ki: İmam Abdullah b. el-Mübârek şöyle diyor:

Dini küçümseyene ben yumuşak değilim,
İslam'ı da tenkid eden biri değilim.
Ne Ebû Bekr'e hakaret ederim, ne Ömer'e,
Ne de hâşâ Osman'a hakaret ederim.
Ne de Resûl'ün havarisi Zübeyr'e
Doğru yapsa da, yapmasa da Talha'yı severim.
Ali için bulutlardadır demem, zira

Vallahi buna zulüm ve düşmanlıktır derim.

Bu aslında uzun bir kasidedir. Bir de şu beyitleri vardır:

Allah verir dinimizi destekleyen emire
Razı olarak kendi rahmetinden ol Kerîm.
İmamların varlığı güven verir yollara,
Yoksa zayıf, güçlünün yağması olur derim.

Anlatıldığına göre Hârun er-Reşîd bu şiiri çok beğenmiş. Abdullah b. el-Mübârek vefat ettiğinde, (halife) ilan edip insanların onu bu şiirle taziye etmelerini istedi. Ardından şöyle dedi: "*Allah verir dinimizi destekleyen emire*" beyitlerini söyleyen o değil miydi?

Eğer şöyle derseniz: Bu iki grubun, yani Ehl-i Beyt ve Sahabenin faziletini bir kaynağa, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bahsedilen özellikten dolayı bağlamak, Ehl-i Beyt'in Sahabe-i Kiramdan üstün olduğuna hissettirmektedir.

Ben de derim ki: Evet öyledir. Fakat bu üstünlük Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) zürriyeti olma açısındandır, her açıdan değildir. Bu da aklı başında olan herkesin şüphe etmeyeceği bir durumdur. Bu açıdan Zürriyet-i Tâhira, kesinlikle herkesten üstündür. Çünkü bu kabul, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) üstünlüğünü kabul etmeye götürmektedir. Zaten hiçbir mümin, O'nun bütün insanlardan daha üstün olduğu konusunda şüphe etmez. Bunu kabul etmek şu sözü söylemekle aynıdır: "Onların Ceddi (sallallahu aleyhi vesellem), bütün atalardan ve dedelerden daha üstündür." Bir mümin bundan şüphe eder mi hiç?

Buradan yola çıkarak İmam Sübkî ve diğer âlimler, Fâtıma hakkında şöyle derler: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir parçasına hiç kimseyi üstün tutamayız." Gördüğünüz gibi, Fâtıma'yı, annesi Hatice'den, Meryem'den ve Âişe'den üstün kabul edilmesi gereken ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) parçası olarak nitelemektedirler. Hz. Ali'nin hanımı,

Haseneyn'in annesi veya diğer üstün özelliklerinden biriyle nitelemiyorlar. Aynı mânâ Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) diğer çocukları ve kızları için de geçerlidir. Onlar da bu açıdan bütün insanlardan üstündür. Şemsüddîn el-Alkamî, Fâtıma'nın, Ebû Bekr ve Ömer hariç, bütün sahabeden üstün olduğunu beyan etmiştir.

Münâvî bu üstünlüğü, sadece Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir parçası olma yönüyle sınırlar ve şöyle der: "Ebû Bekr ve Ömer, hatta Dört Halife, kabiliyet, ilim ve İslam'ın yayılması için çalışma konusunda Fâtıma'dan daha üstündürler."

Bu yüzden Allâme Lekkânî, *Cevhere Şerhi*'nde, dört halifenin başkalarına üstünlüğünden bahsettikten sonra, şu sözleriyle uyarıda bulunur: Bahsedilen bu hüküm, Zürriyet-i Şerife'yi etkilemez. Çünkü bu, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) parçası olma açısından değildir. Yani; Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) parçası açısından bakıldığında Zürriyet daha üstündür.

Bunu bilelim ve Ehl-i Beyt'in konumunu öğrenelim. Allah'ın onlara hediye ettiği vehbi üstünlüğü ve sadece onlara verdiği akrabalık şerefini anlayalım.

Öyle insanlardır ki, onları içten seven,
Âhir dünyasında sağlam ipi tutandır.
Güzellikleri ile şanları nakledilir.
Menkibeleri ile en üstün olmuşlardır.
Dostları olmak vacib, sevmek ise hidâyet,
İtaat etmek sevgi, sevmek ise takvadır.

İs'âf'da denir ki: Muteber ve takdire şayan sevginin, onların sünnetine severek ittiba etmek olduğunu bilmek gerekir. Çünkü onların sünnetine ittiba etmeden, Şia ve Rafizilerin yaptığı gibi, onların sünnetine uymaktan kaçıp sırf onları sevdiğini iddia etmek, bunu iddia eden kişiye bir fayda temin etmez. Bilakis hem dünyada, hem âhirette ona azab ve vebal getirir.

Çünkü bu, gerçek bir muhabbet değildir. Gerçek muhabbet, kendini sevilen kişiye vermekle, onun sevdiği ve istediği şeyleri kendi nefsinin isteklerinden üstün tutmakla ve onun ahlâkını örnek almakla olur.

Bu mânâda Hz. Ali şöyle diyor: "Benim sevgimle Ebû Bekr ve Ömer'e duyulan nefret bir arada bulunamaz." Yani, bunlar birbirinin zıddıdır, bir arada bulanamazlar.

Dârakutnî şu hadisi rivayet ediyor: **"Ey Ebu'l-Hasan (Ali'yi kasdediyor) sen ve taraftarların Cennettesiniz. Bir kavim gelecek, seni sevdiklerini iddia edecekler, fakat İslam'ı küçük düşürecekler. Ondan söz edecekler; ama okun hedefi delip geçtiği gibi İslam'dan çıkacaklar. Onların Râfıza lakablı bir grupları vardır. Karşılaşırsan onlarla savaş, çünkü onlar müşriktirler."**[1]

Dârakutnî der ki: Bu hadisin bizde birçok farklı kanalları mevcuttur.

Şia ve Rafıza derken, Şia'nın kollarını kasdetmiştir. Rafızîler, eşanlamlı olarak veya açıklama maksadıyla onlara atfedilmiş olabilir. Fakat Ehl-i Beyt'in taraftarları, onların sünnetinden ayrılmazsa, Sahabeyi severse, hepsinin üstün makamını bilirse, o zaman hayırlı insanlar olurlar ve her türlü eksiklikten uzak olurlar. O zaman Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) **"Ey Ebu'l-Hasan! Sen ve taraftarların Cennettesiniz"** buyururken kasdettiği insanlar olurlar.

Musa b. Ali b. el-Hüseyin b. Ali, ki babası ve dedesi tarafından şerif idi, şöyle diyor: "Bizim taraftarımız; Allah'a itaat eden, bizim yaptığımızı yapandır. Ali'nin hilafeti boyunca onun taraftarları ve ona yardım eden herkes gibi davranan, Cemel, Sıffin ve Nahravân gibi girdiği bütün savaşlarda ve vakalarda onunla birlikte savaşandır. Çünkü O (Hz. Ali) hepsinde haklıydı,

---

[1] İbn Adiy, *Kâmil* (3/82)

diğerleri de haksızdı. Her birinin, ictihada dayanan ve doğruyu amaçlayan bir yolu vardı. Ancak Nehrevan halkının da tabi olduğu Havaric (Hariciler) bunun dışındadır. Onlar kâfir ve günahkârdır. Çünkü Tahkim (Hakem) olayına dayanarak O'nun, birçok sahabinin ve tahkimi kabul eden Müslümanların hâşâ kâfir olduklarına inanmaktadırlar."

Şia'da bir grup daha vardır, onlara Mufaddila deniliyor. Hz. Ali'nin diğer sahabelerden üstün olduğuna inanıyorlar. Fakat diğerlerinin de üstün ve adil olduğuna inanıyorlar. Ayrıca Allah'ın onlara verdiği makam üstünlüğünü ve şerefi kabul ediyorlar. Bu grup, Ebû Bekr ve Ömer'in Ali'den üstünlüğü ile ilgili üzerinde icma olan görüşe muhalif olsalar da, bidatleri hafif olduğundan İslam'a etkisi yoktur. Hâfız Suyûtî onlardan bahsetmiş, ama tenkid etmemiştir.

Hâfız Zehebî ve diğer âlimlerden, onların âdil ve güvenilir oldukları, rivayetlerinin makbul olduğu ve şahitliklerinin bilinmediği nakledilir. Bu özellik, Zehebî'nin hadis ricâlini (hadis rivayet edenleri) araştırırken, bu gruptan olan ve başkalarının güvenilir kabul ettiği bazı râvileri tenkid etmesine sebep olmuştur.

Nitekim o demiş ki: "Bu gruptan olan birçok selef ve halef (eski ve yeni) kimseler mevcuttur."

Ravi kitaplarında Şia kelimesi kullanıldığında, aşırılığa bağlı olmayan bu grup kasdedilir. Eğer aşırı gidenler varsa bu durum belirtilir ve örneğin "Şia'nın aşırıya gidenlerinden" denir.

Rafizîler ise, kâfirle fasık arasındadır. Çünkü birçok sahabinin hilafetini kabul etmediler. Kâfir ise Müminlerin Annesi Hz. Âişe hakkında ileri geri konuşan ve babasının (Ebû Bekr'in) sahabiliğini inkâr edendir.

Size, Ârif eş-Şa'rânî'nin sözlerinden aktaracağım bölüm yukarıdakinden farklıdır. Onun Râfizilerden kasdı, ifadesinden de anlaşılacağı gibi, Şia'nın Mufaddile koludur. Şöyle diyor:

Bizden; sevgide Ali'yi, Ebû Bekr ve Ömer'e hakaret etmeden, üstün tutan Rafizilere hakaret etmememiz için de söz alındı. Özellikle bunlar, Fâtıma'nın çocukları olan Eşraf'tan veya Kur'ân-ı Kerim ehlinden olurlarsa.

Kardeşlerim sakın, falan Rafizi köpektir, gibi sözler sarfetmeyelim. Buna gerek yoktur. Bizim inancımıza göre de, Ali'yi, Hasan'ı, Hüseyin'i ve onların çocuklarını aşırı sevmek Kur'ân âyetiyle istenmektedir. Yüce Allah şöyle emrediyor:

"De ki: Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum." (Şûrâ Sur. 23)

Burada kasdedilen sevgi (meveddet) kalbe yerleşen ve devamlı kalan sevgidir. Naslara aykırı düşmedikçe, ceddini diğerlerinden fazla sevenlere hakaret edeceğimize susalım. Çünkü insanın kendisine şeref bırakan atalarına aşırı bağlılığı, birçok âlime göre normal bir meseledir. Bu pek çok şerefli insanın bir faziletidir. Bu yüzden derler ki: "Sünni bir şerifin, Ebû Bekr ve Ömer'i dedesi Ali'ye üstün tuttuğu nadirdir."

İmam Şâfii şöyle derdi:

Her Ehl-i Beyt'i seven Rafızî addedilse,
Şahit olsun insü cin ben Râfıziyim işte.

Kardeşlerim! İslam'ın ana konularına açıkça zarar vermeyen, yani Ebû Bekr'in sahabiliğini inkâr etmeyen veya Âişe'nin beraatine inanan, şüpheli konumdaki insanları mazur görün. Rafızîlerin durumunu Allah'a bırakın, Kıyamet gününde onların hesabını görecektir.

Evet, bu sözler büyük bir ârifin ve insaflı bir âlimin (Şa'rânî) sözleriydi. İnşallah bize de faydası olur.

Yukarıda geçen "Sünni bir şerifin, Ebû Bekr ve Ömer'i dedesi Ali'ye üstün tuttuğu nadirdir" ibaresinde kasdettiği Sünni, gerçek mânâda, Rafızî'nin mukabili değildir, Mufaddıla'dan olan Şii'nin mukabilidir. Bu yüzden bu ibareden sonra; Ebû Bekr ve Ömer'i dedesi Ali'den üstün tutar, demiştir. Rafızî olan, Ebû

Bekr ve Ömer'in faziletinden, ne başta, ne de sonda söz eder. Aksine onları gereksiz sıfatlarla niteler. Nesebi gerçekten Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dayanan birinin böyle bir şey söylemesi mümkün değildir.

Bu ibarenin özeti şudur: Ebû Bekr ve Ömer'i, dedesi Ali'ye üstün tuttuğu bilinen Sünni şerif çok azdır. Ekserisi Sünnidir, Ebû Bekr, Ömer ve bütün sahabeyi sevmelerine, üstünlüklerini itiraf etmelerine rağmen, (onları Ali'den) üstün tuttuklarını söylemezler. Bu da dinlerine herhangi bir zarar vermez. Özellikle bu öncelik, üstünlükte değil sevgide olursa. İbareden anlaşılması gereken budur. Biz de öyle anlamalıyız. Allah en doğrusunu bilir.

Bu kitabı derleyen der ki: Allah'ın, bu aciz kulunun vasıtasıyla göstermek istediği budur.

Kitabın dizgi ve baskısı, onbir sene müsvedde olarak bekledikten sonra, hicri 1309 yılı Şevvâl ayında Beyrut'ta tamamlandı. Yüce Allah'tan, bu kitabı benden kabul etmesini ve onun sayesinde benden razı olmasını diliyorum.

Efendimiz Muhammed'e, bütün peygamberlere, onların yakınlarının ve ashabının hepsine, yaratılanlar sayısınca, razı olacağı kadar, Arş'ı güzelliğince, kelimelerinin mânâsı genişliğince, zakirler onu zikrettikçe, gafiller onu unuttukça salât ve selam etsin. Hamd Âlemlerin Rabbi'ne mahsustur.